

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ

(ಪರಿಷ್ಕಾರ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ)

ಭಾಗ - 1

8

ಎಂಟನೆಯ ತರಗತಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರ.)

100 ಅಡಿ ವರ್ತುಲ ರಸ್ತೆ, ಬನಶಂಕರಿ 3ನೇ ಹಂತ,
ಬೆಂಗಳೂರು - 85

ಮುನ್ಮಡಿ

2005ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿತವಾದ ಕನಾಂಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಿವಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕನಾಂಟಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘವು 2010 ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿವರೆಗಿನ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳ ರಚನಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ. ಬಟ್ಟಿ ಹನೆನ್ನಂದು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೋರ್ ವಿಷಯಗಳನ್ನು 7 ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ರಚನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 1 ರಿಂದ 4 ನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು 5 ರಿಂದ 10 ನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಕೋರ್ ವಿಷಯಗಳಾದ ಗಣಿತ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಗೆ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

2005ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವ್ಯೇಶಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

- ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಜೀವನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವುದು.
- ಕಂಠಪಾಠ ವಿಧಾನದಿಂದ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸುವುದು
- ಜ್ಞಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಲಿಕಾ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು.
- ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಮುಕ್ತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಷಂತ ಸ್ವಂದಿಸುವುದು
- ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಇಂದಿನ ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯದ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು
- ವಿಷಯಗಳ ಮೇರೆಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಅವುಗಳ ಸಮರ್ಪಣೆಯಿಂದ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು
- ಶಾಲೆಯ ಹೊರಿಗಿನ ಬದುಕಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಸಂಯೋಜನೆ.
- ಮಕ್ಕಳಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು.

ನೂತನ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಮೂಲಭೂತ ವಿಧಾನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಅಂತರ್ಗತ ವಿಧಾನ (Integrated Approach),
- ರಚನಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನ (Constructive Approach)
- ಸುರುಳಿಯಾಕಾರದ ವಿಧಾನ (Spiral Approach).

ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ಅಭಾಸಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಯೋಜನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಗಳೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ ಭಾರತೀಯ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನೂತನ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಗಳು ಪರೀಕ್ಷಾಮಾರಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅವುಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸರ್ವಾಂಗಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ತನ್ನೂಲಕ ಅವರನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಸ್ವಸ್ಥಸಮಾಜದ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ.

ನೇ ತರಗತಿಯ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸತನವನ್ನು ತರಲಾಗಿದೆ. ಕನಾಂಟಿಕದ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಾಯ ಆಯಾ ವಿಭಾಗದ ಇತಿಹಾಸ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ಜನಜೀವನ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಹಾಗೂ ಆ ವಿಭಾಗದ ಜನಜೀವನವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಹಿರಿಯನಾಯಕರ ವಿಚಾರ ಮಾಹಿತಿ ಇತ್ತಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಎನ್‌ಸಿ‌ಎಫ್ 2005 ರ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಿಂತೆ ಇತಿಹಾಸ, ಭೂಗೋಳಿ, ಪೌರನೀತಿ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಂಶಗಳನ್ನು 8 ನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಅವಶ್ಯಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಆವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಕೆಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ನಿಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಚೀನಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡುವ ಅಂಶಗಳಾದ ಇಸವಿಗಳು, ಅನಾವಶ್ಯಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಕಲಿಕಾ ಹೊರೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕನಾಂಟಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತ ಸಂಘವು ಈ ಪ್ರಸ್ತುತಕ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ, ಸದಸ್ಯರಿಗೆ, ಕಲಾಕಾರರಿಗೆ, ಪರಿಶೀಲಕರಿಗೆ, ಸಂಯೋಜಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿವರ್ಗದವರಿಗೆ, ಜಿಲ್ಲಾ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತಕ ರಚನಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ, ಪ್ರಸ್ತುತವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಡಿ.ಪಿ.ಪಿ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಿಸಿದ ಮುದ್ರೆಕರಿಗೆ ತನ್ನ ಹೃತ್ಯಾವಾಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರು

ಪರ್ಯಾಕ್ರಮ ಪರಿಷ್ಕಾರಕೆ ಹಾಗೂ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತ ರಚನೆ

ಕನಾಂಟಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು

ದಿನಾಂಕ: 1.3.2012

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು

ಕನಾಂಟಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತ ಸಂಘ

ಬೆಂಗಳೂರು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ನಡಿ

ಪ್ರೋಥಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕವು ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿ, ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೊರಬರುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳಿಗಿಂತ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಥಮಾರಿಗೆ ಚರಿತ್ರೆ, ಭೂಗೋಳದಂತಹ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ವಿಷಯಗಳೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಮು ನೆಲೆಗಟ್ಟಿ 2005 ರ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆ ತರಗತಿಯ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ಪರ್ಯಾಪ್ತ ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಏಕೈಕ ಆಶಾಕ್ರಿಯವಾದ ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಯೋಜನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿರುವ ಈ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕವು ಸರಳವಾಗಿ ಓದಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ನಾವು ಯಶ್ಸಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರ್ಯಾಪ್ತ ಕಂತಪಾಠ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪಕ್ಷಕ್ಕಿಡಲು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿರುವ ಪರ್ಯಾಪ್ತಮುವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ನಿಲುಕುವಂತೆ ಪರ್ಯಾಪ್ತಮುವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತೀರಾ ಹೋರೆ ಎಂದೆನ್ನಿಸಿದ ಇಸವಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅನಗತ್ಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಈ ಪರ್ಯಾಪ್ತದಲ್ಲಿ ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದೆ. ಬದಲಿಗೆ, ಚರಿತ್ರೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು, ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ಪರ್ಯಾಪ್ತಮುವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಬಾಕ್ಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳು ಬೋಧಿಸುವವರ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅನುಭವದ ಭಾಗಗಳಾಗುವಂತೆ ಈ ಪರ್ಯಾಪ್ತಮುವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪರ್ಯಾಪ್ತ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ ಹಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಪೂರಕವಾಗುವಂತೆ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರ್ಯಾಪ್ತ ಜಾಗತಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ನಮ್ಮ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯು ಶ್ರಮಿಸಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರ್ಯಾಪ್ತಮು ಯಶ್ಸಿಯಾಗಿ ಹೋರತರಲು ಕಾರಣಕರ್ತರಾದ ನಮ್ಮ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ರಚನಾಸಮಿತಿಗೆ ನಾನು ಖಚಿತವಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ, ಅನುವಾದಕರು ಹಾಗು ಮುಖ್ಯ ಸಲಹಾಗಾರರಿಗೆ ನಾನು ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಹೋರತರಲು ಅವಿರತವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರಾದ ಪ್ರೌಢಿ.ಎಸ್. ಮುಡಂಬಡಿತಾಯ ಅವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಾಯಕರಿಗೆ ನಾನು ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರ್ಯಾಪ್ತ ಭಾಷಾ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಬಹಳ ತ್ರೈತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಭಾಷಾಂತರ ವಿಭಾಗದ ಡಾ.ಎಂ.ಉಷಾ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞಾನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಡಾ. ವಿಜಯ್ ಪೂರಣಕ್ಕೆ ತಂಬಂಡ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ರಚನಾಸಮಿತಿ

ರಚನಾ ಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಡಾ. ವಿಜಯ್ ಪೂರ್ಣಾಜ್ಞ ತಂಬಂಡ, ಪ್ರಾಥ್ಮಾಪಕರು, ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಬಳಾರಿ.

ಸದಸ್ಯರು

ಡಾ. ಎಂ. ಶರೀರ್ ರ್ಹ್, ಸಹಪ್ರಾಥ್ಮಾಪಕರು ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ. ಎನ್. ಶತ್ಯಪ್ರಕಾಶ್, ಸಹಶಿಕ್ಷಕರು, ವಿದ್ಯಾವಧ್ಯಕ್ಷ ಸಂಘ ಪ್ರೋಫೆಶನಲ್, ರಾಜಾಜಿನಗರ, ಒಂದನೇ ಬ್ಲಾಕ್, ಬೆಂಗಳೂರು - 10.

ಶ್ರೀ. ಪಿ.ಎ. ಹುಮಾರ್, ನಿವೃತ್ತ ಮುಖ್ಯಾತ್ಮಕರು, ವಿಜಯ ಪ್ರೋಫೆಶನಲ್, ಜಯನಗರ 3ನೇ ಬ್ಲಾಕ್ ಬೆಂಗಳೂರು - 11.

ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತ್ರಿ ಶಿ.ಜಿ, ಸಹಪ್ರಾಥ್ಮಾಪಕರು, ಶ್ರೀಮತಿ ಎ.ಹೆಚ್.ಡಿ. ಕೇಂದ್ರಿಯ ಗೃಹಪಿಜ್ಞಾನ ಕಾಲೇಜು, ಶೈವಾದಿ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀ. ಕೆ.ಆರ್. ಮಂಜನಾಥ್, ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಎಂ.ಇ.ಎಸ್. ಪದವಿ ಪ್ರೋವೆ ಕಾಲೇಜು, ಬಿ.ಟಿ.ಎಂ ಲೇಜಿಂಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು-76

ಶ್ರೀ. ಬಿ. ಹನುಮಂತರಾವ್, ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪ್ರೋವೆ ಕಾಲೇಜು, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ.

ಶ್ರೀ. ಜಿ.ಎನ್. ಕೆಂಪಯ್ಯ, ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪ್ರೋವೆ ಕಾಲೇಜು, ದಂಡನಾಶಿವರ, ತುಮಕು ಕೊಲ್ಲು, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ.

ಶ್ರೀ. ಎ.ಎಸ್. ದೀಕ್ಷಿತ್, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ವಾಣಿ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರ, ಬಸವೇಶ್ವರನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-79

ಶ್ರೀ. ಶೇಖ್ರ ಇಫಾಂನ್, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಪಲ್ಲಿಕ್ ಶಾಲೆ, ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಪಿ. ಕ್ಯಾಂಪಸ್, ಕೋರಮಂಗಲ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪರಿಶೀಲಕರು

ಡಾ. ರಾಜಾರಾಮ್ ಹೆಗಡೆ, ಪ್ರಾಥ್ಮಾಪಕರು, ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಶಂಕರಾಂಟಪುರ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

ಪ್ರೌ. ಟಿ.ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ, ಪ್ರಾಥ್ಮಾಪಕರು, ರಾಜಶಾಸ್ತ್ರವಿಭಾಗ, ಡೀನ್, (ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರಗಳು) ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ಡಾ. ರಂಗನಾಥ, ಪ್ರಾಥ್ಮಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕೋಶ ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಮಹಾರಾಜೆ ಮಹಿಳಾ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾರ್ಷಿಕ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೈಸೂರು.

ಡಾ. ಜೋಗನ್ ಶಾರ್ಕರ್, ಪ್ರಾಥ್ಮಾಪಕರು, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು.

ಡಾ. ಎಸ್.ಆರ್. ಕೆ.ಶವ, ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್. ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸಹಪ್ರಾಥ್ಮಾಪಕರು, ವಾಣಿಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದಜ್ರೆ ಕಾಲೇಜು, ಜಯನಗರ 6ನೇ ಬ್ಲಾಕ್, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸಂಪಾದಕೀಯ ಮಂಡಳಿ

ಡಾ. ಆರ್.ಎಲ್.ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಥ್ಮಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಡಾ. ಕಾಶ್ಮೀರಪ್ಪ, ಪ್ರಾಥ್ಮಾಪಕರು, ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ. ರಾಮಪ್ರಸಾದ್, (ಚರಿತ್ರೆ ವಿಭಾಗ) ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಶ್ರೀ. ಎ.ಆರ್.ಎಸ್. ಪದವಿ ಪ್ರೋವೆ ಕಾಲೇಜು, ಹರಿಹರಪುರ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ.

ಅನುವಾದಕರು

ಪ್ರೌ. ಎಸ್.ಎಸ್. ಆರಾಧ್ಯ, ಪ್ರಾಥ್ಮಾಪಕರು, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಪ್ರಥಮ ದಜ್ರೆ ಕಾಲೇಜು, ತುಮಕೂರು.

ಡಾ. ರಂಗನಾಥ, ಪ್ರಾಥ್ಮಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕೋಶ ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಮಹಾರಾಜೆ ಮಹಿಳಾ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾರ್ಷಿಕ್ ಕಾಲೇಜು, ಮೈಸೂರು.

ಶ್ರೀ. ಬಿ. ಹನುಮಂತರಾವ್, ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪ್ರೋವೆ ಕಾಲೇಜು, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ.

ಶ್ರೀ. ಎ.ಎಸ್. ದೀಕ್ಷಿತ್. ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ವಾಣಿ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರ, ಬಸವೇಶ್ವರನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-79

ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರು

ಪ್ರೌ. ಜಿ. ಎಸ್. ಮುದಂಬಡಿತ್ತಾಂತ, ಪರ್ಯಾಪ್ತ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ರಚನೆ, ಕನಾಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು-85.

ಮುಖ್ಯ ಸಲಹೆಗಾರರು

ಶ್ರೀ. ನಾಗೇಂದ್ರಪ್ಪಮಾರ್, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು-85.

ಶ್ರೀಮತಿ ಸಿ. ನಾಗಮೇಳೆ, ಉಪನಿಧೇಶಕರು, ಕನಾಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು-85.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು

ಶ್ರೀ. ಎ.ಟಿ. ರಂಗದಾಸಪ್ಪ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರ.), ಬೆಂಗಳೂರು

ಪರಿಷ್ಕರಣ ಕುರಿತು

ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರೂ, ಅರ್ಥಸಚಿವರೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ 2014-15 ರ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ತಜ್ಜರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಫೋರ್ಮಾಟನ್ ಮಾಡಿದರು. ತಜ್ಜರ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಮೂಲ ಆಶಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುಕಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ, ನೈತಿಕಮೌಲ್ಯಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿಕಸನ, ವ್ಯೇಜ್ಜಾನ್‌ನಿಕ ಮತ್ತು ವ್ಯೇಚಾರಿಕ ಮನೋಭಾವ, ಜಾತ್ಯತೀತ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬದ್ಧತೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾಗುವಂತೆ ತಜ್ಜರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಪುನರ್ ರಚಿಸಲಾಗುವುದು” - ಇದು ಬಜೆಟ್ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಆಶಯ.

ಆನಂತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗಿನ ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುಕಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಾಗಿ 27 ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ದಿನಾಂಕ: 24.11.2014 ರಂದು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ವಿಷಯವಾರು ಮತ್ತು ತರಗತಿವಾರು ಮಾನದಂಡಕ್ಕನುಗೂಣವಾಗಿ ರಚಿತವಾದವು. ವಿವಿಧ ಪಠ್ಯವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಜ್ಜರ, ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಈ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಲಿಖಿತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಅನೇಕ ಆಕ್ಷೇಪಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುಕಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಹೊಣೆಹೊತ್ತ ಈ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ‘ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ನಂತರ ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುಕಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ’ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು 24.11.2014ರ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆನಂತರ 19.09.2015 ರಂದು ಹೊಸ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿ ‘ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ರಚಿಸುವ’ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಂಡ ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುಕಗಳನ್ನು 2016-17 ರ ಬದಲು 2017-18ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದೆಂದು ಇದೇ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಅನೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಸಂಘಟನೆಗಳೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುಕಗಳ ಮಾಹಿತಿದೊಂಡ, ಆಶಯದೊಂಡಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರಿಗೆ, ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುಕ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಅವುಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಸಮಿತಿಗಳಾಚಿಗೆ ಅನೇಕ ಸಂವಾದಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಸಂಘಗಳ ಜೊತೆ ಚರ್ಚೆಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ವಿಷಯ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಡಯಿಟ್ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರ ಪ್ರಶ್ನೆಕ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಅಭಿಮತಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ, ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಜ್ಜರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುಕಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಆನಂತರ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ಚರ್ಚೆಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಅರಿವಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುಕಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಕಡೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಾಲಾ (NCERT) ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುಕಗಳ ಜೊತೆ ರಾಜ್ಯದ ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುಕಗಳನ್ನು ತೋಲನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಜ್ಜರ ಮೂರು ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ನೀಡಿದ ತೋಲನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುಕಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುಕಗಳಿಗಂತೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುಕಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗದಂತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಂಥ್ರ, ತಮಿಳನಾಡು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುಕಗಳ ಜೊತೆ ನಮ್ಮ ಪಠ್ಯಪ್ರಸ್ತುಕಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವಾಪನೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಿತಿಗಳು ಮಾಡಿರುವುದು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯೇ ಹೊರತು ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳ ಸಮಗ್ರ ರಚನೆಯಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಧಕ್ಕೆಯಂಟು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗಭ್ರಾಟ ಸಮಾನತೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮಗ್ರತೆ, ಸಮಾನತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಹೀಗೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವಾಗ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಮು ಚೌಕಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಮು ಚೌಕಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಏಿರಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ: ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಿತಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ವಿಷಯವಾರು ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡೆದು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸಂಪೂರ್ಣ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ 27 ಸಮಿತಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿಯ ಸಮಸ್ತರನ್ನು ಮತ್ತು ಪರಿಷ್ಕತ ಪಾಠಗಳ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ ತಜ್ಞರನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ಅಂತಹೀ ಸಮಿತಿಗಳ ಕೆಲಸ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ನಿಷ್ಪೇಯಿಂದ ದುಡಿದ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘದ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು. ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸರ್ವ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ತಜ್ಞರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಹೆಚ್.ಎನ್
ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಕನಾರಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ (ಧ)
ಬೆಂಗಳೂರು-85

ಪ್ರೌ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ
ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷರು
ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿ
ಕನಾರಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ (ಧ)
ಬೆಂಗಳೂರು-85

ಪರ್ಯಾಪ್ತಪ್ರಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸಮಿತಿ

ಸರ್ವಾಧ್ಯಾಕ್ಷರು

ಪ್ರೌ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ರಾಜ್ಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಪ್ರಸ್ತಕ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸಮಿತಿ, ಕನಾರ್ಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಪ್ರಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಡಾ. ಅಶ್ವತ್ಥ ನಾರಾಯಣ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ತಿ ಮೈಸೂರು.

ಸದಸ್ಯರು

ಡಾ. ಅಶ್ವತ್ಥ ನಾರಾಯಣ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಡಾ. ಜೆ. ಸೋಮಶೇಖರ್, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ವಿಜಯನಗರ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬಳ್ಳಾರಿ.

ಡಾ. ಎಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಶಾಂತ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನಾರ್ಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಪ್ರಸ್ತಕ ಸಂಘ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ.

ಪ್ರೌ. ಎಸ್.ಟಿ. ಬಾಗಲಕೋಟಿ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಕನಾರ್ಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಪ್ರಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಧಾರವಾಡ.

ಪ್ರೌ. ಶಿ ಮಲ್ಲಪ್ಪ, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಜೆ.ಎಸ್.ಎಸ್. ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ಡಾ. ಬಿ. ಶೇಖರ್, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ವಾಣಿಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ತುಮಕೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ತುಮಕೂರು.

ಶ್ರೀ ಎ.ಎಸ್. ದೀಕ್ಷಿತ್, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ವಾಣಿ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆ, ಬಸವೇಶ್ವರನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ ಈರಣ್ಣ. ಎಂ. ಅಂಬಿ, ಸಹ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ತಡಕೊಡು, ಧಾರವಾಡ ತಾ. ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆ.

ಶ್ರೀ ಡಿ.ಎನ್. ವೆಂಕಟೇಶ್, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಉರಮಾರಕಸಲಗರೆ, ಮಂಡ್ಯ ತಾ. ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆ.

ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿ

ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ ಶೆಟ್ಟರ್, ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತನಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಕನಾರ್ಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಪ್ರಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಧಾರವಾಡ.

ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ತಳಪಾರ್, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಡಾ. ದಶರಥ್ ನಾಯಕ್, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಗುಲ್ಬಗಾರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ.

ಡಾ. ಹಸೀನ್ ತಾಜ್, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಅನುವಾದಕರು

ಪ್ರೌ. ಎಸ್.ಟಿ. ಬಾಗಲಕೋಟಿ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಕನಾರ್ಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಪ್ರಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಧಾರವಾಡ.

ಶ್ರೀ ಎ.ಎಸ್. ದೀಕ್ಷಿತ್, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ವಾಣಿ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆ, ಬಸವೇಶ್ವರನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸಲಹಗಾರರು

ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಹೆಚ್.ಎನ್ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾರ್ಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಪ್ರಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಜಿ. ರಂಗಯ್ಯ, ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾರ್ಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಪ್ರಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು

ಡಾ. ಎಂ.ವಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾರ್ಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಪ್ರಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪರಿವಿಡಿ

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೀರ್ಷಿಕೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
	ಇತಿಹಾಸ	
1.	ಆಧಾರಗಳು	1
2.	ಭೋಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷ್ಯಾಗಳು ಹಾಗೂ ಚರಿತ್ರೆ ಮೂರ್ವ ಭಾರತ	6
3.	ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು	12
4.	ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು	23
5.	ಗ್ರೀಕ್, ರೋಮನ್ ಹಾಗೂ ಅಮೆರಿಕದ ನಾಗರಿಕತೆ	30
6.	ಜ್ಯೇಂ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳ ಉದಯ	44
	ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ	
1.	ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖೀಕೃತೆ	51
2.	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ	54
	ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ	
1.	ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ	66
2.	ಸಂಸ್ಕೃತಿ	76
	ಭೂಗೋಳ ವಿಜ್ಞಾನ	
1.	ಭೂಮಿ-ನಮ್ಮ ಜೀವಂತ ಗ್ರಹ	83
2.	ಶಿಲಾಗೋಳ	90
	ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ	
1.	ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಚಯ	106
2.	ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾರಗಳು	113
	ವ್ಯವಹಾರ ಅರ್ಥಯನ	
1.	ವಾಣಿಜ್ಯ ಅರ್ಥಯನದ ಫಟಕಗಳು	122

ಇತಿಹಾಸ

ಅಧ್ಯಾಯ-1

ಆಧಾರಗಳು

ఈ అధ్యాయదల్లి కేళగిన అంతగళన్న తిలియుత్తేవె.

- ಇತಿಹಾಸದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಆಧಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ.
 - ಆಧಾರದ ವಿಧಗಳು.
 - ಪ್ರಾಕ್ತನ ಆಧಾರಗಳ ಅರ್ಥ, ಪ್ರಮುಖೀತೆ.
 - ಶಾಸನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು.
 - ಮೌಲಿಕ ಆಧಾರಗಳು ಇತಿಹಾಸ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರೋರಕ.

ଇତିହାସପୁ ଗତିଶି ହୋଇ ସଂଗତିଗଳନ୍ତୁ କ୍ରମବଢ଼ିବାଗି ହେଉଥିବାଗିରେ ଆଧାରଗଳନ୍ତୁ ବଳସିକେହାଂଦୁ ଇତିହାସପନ୍ତୁ ବରେଯିଲାଗୁତେବେ. ଆଦ୍ୟରିଠିଦେ ‘ଆଧାରବିଲ୍ଲଦେ ଇତିହାସବିଲ୍ଲ’ ଏବଂବୁଦୁ ଇତିହାସଦ ତାତ୍ତ୍ଵିକ ନେତୀଯାଗିରେ. ଇତିହାସକାର ଒ପ୍ପି ନାୟିବାଦି ଇଦିଂତେ. ନାୟିବାଦିଗଭୁ ପ୍ରକରଣକୁ ସଂବନ୍ଧିଷିଦ ସାକ୍ଷି-ପୁରାବେଗଗଭୁ ସଂଗ୍ରହିଷି ତମ୍ଭୁ ବାଦଗଭୁ ମଂଦିଷୁତାରେ. ଅଦେ ରୀତି ଇତିହାସକାରରୁ ଆଧାରଗଭୁ ସଂଗ୍ରହିଷି, ଅପୁଗଭୁ ଏମତିର୍ଫିଷି, ଏତ୍ତେଇଷି ଇତିହାସପନ୍ତୁ ବରେଯିତାରେ. କେଲାହେମ୍ବୁ ନିବିର ଆଧାରଗଭୁ ଦୋରକଦିଦାଗ ଲଭ୍ୟବିରୁଦ୍ଧ ଆଧାରଗଭୁ ମେଲେ ଲାହେଗଭୁନ୍ତେ ମାଜେବେକାଗୁତେବେ. ହୀଙ୍ଗାଗି ବଂଦେ ଘେଟନେଯନ୍ତୁ ବେରେ ବେରେ ଇତିହାସକାରରୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦୟାକେହାନଗଭୁଲ୍ଲ ଅନ୍ଧେଫୁସୁପୁଦୁଂଟୁ.

ఆధార ఎందరేను? ప్రాజీన కాలదిందలూ మనుష్యరు తమ బదుకన్న కట్టికొళ్లు ఏవిద ఒగెయ అనుకూలగళన్న మాడికోండిద్దరు. మానవ సమాజగళు తమ అనుకూలక్క బళశికోండిద్ద వస్తుగళు ఇందిగూ ఉఱిదుకోండిద్దరే ఆవుగళన్న ఆకరగళిందు ఇతిహాసకారరు పరిగణిసుతారే. ఆద్యరింద హిందినవరు బళశి బిట్టుహోగిరువ వ్యవసాయిద పరికరగళు, దేవాలయగళు మత్తు ఇతర ధామిక కట్టడగళు, కోటిగళు, శాసనగళు, నాణ్యగళు, ఆయుధగళు ముంతాదవుగళన్న ఇతిహాసద ఆకరగళిందు పరిగణిసి ఇతిహాసవన్న బరెయలు ఉపయోగిసికొళ్లాగుత్తదే. హాగెంటే లిబిత స్థరూపద దాఖలగళు మత్తు కృతిగళు ఇతిహాస రచనేగే ప్రముఖ అంతగళాగివే. ఇతిహాస రచనేగే బేకాగువ మూల సామగ్రిగలే ఆధార. ఈ ఆధారగళన్న ముఖ్యవాగి ఎరదు కుంచుగొ ఏంగడిసబమ్ముదు.

- ඝ) සාහිත්‍ය ප්‍රජාරගණ තුළ සාහිත්‍ය ප්‍රජාරගණ තුළ
 ඝ) සාහිත්‍ය ප්‍රජාරගණ : සාහිත්‍ය ප්‍රජාරගණ තුළ එරಡු බිජු මෙයින්
 1. ලිඛිත සාහිත්‍ය
 2. මෝඩුල් සාහිත්‍ය.

1. ලේඛන සංස්කීර්ති

ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಧಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು ಲಿಟಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ವಿವರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಕಾಲೀನ ಅಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯ ಕಾಲದ ಪ್ರತಿಪಾಸಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೆಳ್ಳಿಂದೆ ತರಬಲ್ಲದು. ಸಾಹಿತ್ಯ

ಕೃತಿಯೊಂದು ಅದು ರಚನೆಯಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ನಮಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಿಂದರೆ ದೇಶೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿದೇಶೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ.

ದೇಶೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ : ಭಾರತೀಯರಿಂದಲೇ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ದೇಶೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ, ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಹಿಂದಿ, ಮರಾಠಿ, ಕಾಶೀರಿ, ಗುಜರಾತಿ, ಒರಿಯಾ ಹಿಂಗೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದವುಗಳು ಆಕರ್ಗಳಾಗಿ ಉಳಿದಿವೆ. ಕೌಟಿಲ್ಯನು ‘ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ’, ಹಾಲ ರಾಜನ ‘ಗಾಥಾಸಪ್ತಶತಿ’, ವಿಶಾಖಿದತ್ತನ ‘ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸ್’, ಕಲ್ಲಣನ ‘ರಾಜತರಂಗಿಣಿ’, ಬಾಣಭಟ್ಟನು ‘ಹರ್ವಚಿರಿತ’, ಚಾಂದ್ರ ಬದಾಯಿಯ ‘ಪೃಥಿವೀರಾಜ ರಾಸೋ’, ಪಂಪನ ‘ವಿಕುಮಾಜುನ ವಿಜಯ’, ಸಂಗಂ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಮುಂತಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ದೇಶೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ಇವುಗಳು ತಮ್ಮ ರಚನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಆಡಳಿತ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ವಿದೇಶೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ : ವಿದೇಶಗಳಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕ ಬಂದ ಪ್ರವಾಸಿಗರು, ರಾಯಭಾರಿಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಮಿಷನರಿಗಳು ಮೊದಲಾದವರು ಇಲ್ಲಿನ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಬರವಣಿಗೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದಾಖಿಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ವಿದೇಶೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಗಸ್ನೈಸನ ‘ಇಂಡಿಕಾ’, ಫಾರ್ಹಿಯಾನನ ‘ಫೋರ್ಮೋ-ಕೋ-ಕೆ’, ಹ್ಯಾಯೆನ್ ಟ್ರಾಂಗನ ‘ಸಿ-ಯು ಕೆ’, ಟಾಲೆಮಿಯ ‘ಜಿಯೋಗ್ರಾಫಿ’, ಬರೋನಿಯ ‘ತಾರೀಹ್-ಎ-ಪಿರೋಜ್ ಷಾಹಿ’, ಫರಿಶಾನ ‘ತಾರೀಹ್-ಎ-ಪರಿಶ್ರಾತ್’, ಬಾಬರನ ‘ತುಜ್-ಕೆ-ಬಾಬರಿ’ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಯಾ ಕಾಲಪಟ್ಟದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ, ಆಡಳಿತ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ದೇಶೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ, ಉತ್ಸೇಷ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಟೆ ಅಂಶಗಳು ತೀವ್ರವಾಗಿದ್ದಾರೆ, ವಿದೇಶೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನದ ಕೋರತೆಯಿಂದ ತಪ್ಪುಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವು ಲಿಖಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನ್ಯಾನ್ಯಾತೆಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ನ್ಯಾನ್ಯಾತೆಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸ್ವಾಲ್ಯಂತರ ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಮುಂದಿರುತ್ತದೆ.

2. ಮೌಲಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಮೌಲಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದರೆ ಒಬ್ಬರಿಂದ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಬಾಯಿಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಹರಿದು ಬಂದಿರುವ ಕಥೆ, ಲಾವಣಿ, ಐತಿಹ್ಯ, ಜಾನಪದ ಗೀತ ಮೊದಲಾದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಹಾಡು, ಕಥೆ, ಲಾವಣಿ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಮೌಲಿಕವಾಗಿ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದರು ಸ್ಥಳೀಯ ಏರೆರ ಬಗೆಗೆ ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹುಮಾರರಾಮ, ಚಿತ್ರದುಗ್ರಾದ ನಾಯಕರು, ಕೆಂಪೇಗೌಡ, ಬಿಪ್ಪಸುಲ್ತಾನ್, ಸಂಗೋಳಿ ರಾಯಣ್ಣ, ಶತ್ರುಷ್ಪಾ ಚೆನ್ನಮ್ಮೆ, ಸಿಂಧೂರ ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಮೆಡೋಸೋಟೇಲರ್ ಮೊದಲಾದವರ ಬಗೆಗೆ ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಐತಿಹ್ಯ ಎಂದರೆ ಸ್ಥಳಪುರಾಣಗಳು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉರಿಗೂ ಅದರದೇ ಆದ ಸ್ಥಳಪುರಾಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೊಪ್ಪಳ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು, ಗೋಕರ್ಣ, ಮೈಸೂರು ಮೊದಲಾದ ಉರಿಗಳ ಹೆಸರಿನ ಹಿಂದೆ ಹಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿ, ನಗರಗಳ ಹಿಂದೆಯೂ ಐತಿಹ್ಯಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಪುರಾತತ್ವ ಆಧಾರಗಳು

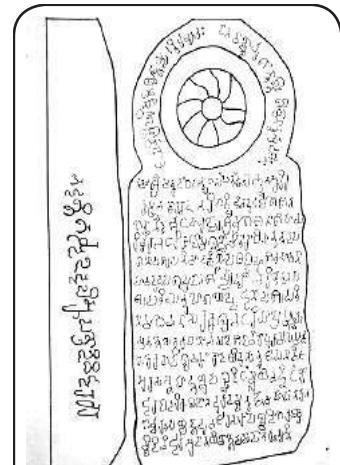
ಪುರಾತತ್ವ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

1. ಶಾಸನಗಳು
2. ನಾಣ್ಯಗಳು
3. ಸ್ಕಾರಕಗಳು
4. ಇತರೆ ಅವಶೇಷಗಳು.

ಪುರಾತತ್ವ ಆಧಾರಗಳು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಭೂಗಭದ್ರಲ್ಲಿಯೂ ಹುದುಗಿವೆ. ಭೂಮಿಯ ಒಳಗಿರುವ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ವ್ಯಜಾಖ್ಯಾನಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಅಗೆಯುವ ಮೂಲಕ ಹೊರ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೇ ಉತ್ತರವನ್ನು ಎನ್ನುವರು. ಉತ್ತರವನದ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಹರಪ್ಪ ನಾಗರಿಕತೆಯು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಉತ್ತರವನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಅವಶೇಷ, ಶಾಸನ, ನಾಣ್ಯ, ಮಡಕೆ ಚೂರು, ಬಳೆ, ಮುದ್ರೆ, ಮಣಿ, ಎಲುಬು, ಲೋಹ ಮುಂತಾದವುಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ವ್ಯಜಾಖ್ಯಾನಿಕ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿಶೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶಾಸನಗಳು: ಶಾಸನ ಎಂದರೆ ಕೊರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಎಂದರ್ಥ. ಕಲ್ಲು, ಬಂಡೆ, ಲೋಹ, ದಂತ, ಸುಟ್ಟು ಮಣಿನ ಹಲಗೆ ಮೊದಲಾದ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವ ಪಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂದಿನ ಘಟನೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಶಾಸನಗಳು ಹೆಚ್ಚು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಥಕ ಆಧಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಆರಂಭಿಕ ಶಾಸನಗಳಾಗಿವೆ. ಅಶೋಕನ ಬಹುತೇಕ ಶಾಸನಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳ ಭಾಷೆ ಪ್ರಾಕೃತವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಶಾಸನಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸಮುದ್ರಗುಪ್ತನ ಅಲಹಾಬಾದ್ ಸ್ತಂಭಶಾಸನ, ಇಮ್ಮಡಿ ಪುಲಿಕೆಶಿಯ ಐಹೋಳಿ ಶಾಸನ, ಖಾರವೇಲನ ಹಾಧಿಗುಂಪ ಶಾಸನ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಅವರ ಸೈನಿಕ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ. ಉತ್ತರಮೇರೂರಿನ ಶಾಸನ ಜೋಳರ ಗ್ರಾಮಾಡಳಿತವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಶಾಸನಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ನಾಣ್ಯಗಳು: ನಾಣ್ಯಗಳು ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದರೂ ಹಲವು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದ ರಾಜನ ಅರ್ಥಿನದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರದೇಶದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆ, ರಾಜನ ಬಿರುದು ಮತ್ತು ಸಾಧನೆ, ರಾಜನ ಮತ-ಧರ್ಮ, ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ, ಲೋಹ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವವಾದುದು. ಸಮುದ್ರಗುಪ್ತನು ಏಳು ಪ್ರಕಾರದ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದ್ದನು. ಅವುಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಚಿತ್ರಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಮುದ್ರಗುಪ್ತನು ಸಂಗಿತ ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗ ನಡೆಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ಗೌತಮಪುತ್ರ ಶಾತಕರ್ಣಿಯ ನಹಪಾಣನ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲಿದ್ದ ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ಅಳಿಸಿಹಾಕಿ ತನ್ನ

ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ

ನಾಣ್ಯಗಳು

ಹೆಸರನ್ನು ಟಂಕಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಶಾತಕರ್ಮಯು ನವಪಾಣನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ್ದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಷ್ಟ ದೊರೆತಂತಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ರೋಮನ್ ನಾಣ್ಯಗಳು ದೊರಕಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಈ ಪ್ರದೇಶ 2000 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ರೋಮ್ ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಾರ್ಥಗಳು: ಸ್ವಾರ್ಥಗಳು ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅರಮನೆಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು, ಕೋಟಿ-ಕೊತ್ತಲಗಳು, ಸ್ತಂಭಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಾರ್ಥಗಳೇ. ಮೆಹರಾಲಿಯ ಉಕ್ಕಿನ ಸ್ತಂಭ ಮತ್ತು ವಿಜಯಪುರದ ಗೋಲಗುಮ್ಮಟದ ಪಿಸುಮಾತಿನ ಮೋಗಸಾಲೆಗಳು ಆ ಕಾಲಫಟ್ಟದ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ತಾಜ್‌ಮಹಲ್ ಷಷಿಜಹಾನನ ಪ್ರೇಮಕಥನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಜಿತೋಡಫಡದ ವಿಜಯಸ್ತಂಭವು ರಾಣಕುಂಭನ ವಿಜಯವನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಅಜಂತ, ಎಲ್ಲೋರ, ಎಲಿಫೆಂಟಾ ಗುಹೆಗಳ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು, ಉಬ್ಬಿಶಿಲ್ಪಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಕಲಾಸೈಪುಣ್ಯತೆ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಕೌಶಲ್ಯತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಕನಾಟಕದ ಐಹೋಳಿ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನ ದೇವಾಲಯಗಳು ಭಾರತೀಯ ದೇವಾಲಯಗಳ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ವಿಕಸನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ. ನಳಂದದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಾರ್ಥಗಳು ಮತ್ತು ಬೀದರ್‌ನಲ್ಲಿ ಗವಾನ್ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮದರಸ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳು ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಕೋಟಿಯು ರಕ್ಷಣಾ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥಗಳು ಅಂದಿನ ಕಾಲಫಟ್ಟದ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ, ತಾಂತ್ರಿಕತೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆ, ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮೊದಲಾದ ಆಯಾಮಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಇತರೆ ಅವಶೇಷಗಳು: ಉತ್ತರಾನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಮಡಕೆಚೂರು, ಮಣಿ, ಮುದ್ರೆ, ಲೋಹದ ತುಳುಕು ಮೊದಲಾದ ಅವಶೇಷಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಜನರ್ಜಿವನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಉತ್ತರಾನದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಸತ್ತಪೂರ್ಣಿ, ಪಢ್ಣಿ ಮತ್ತು ಮರಿಡಗಳ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಇಂಗಾಲ-14ರ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರಾನದಿಂದ ಕಲಬುರಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸನ್ನತಿ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡಬಳಾಪುರ ಸಮೀಪ ರಾಜಫಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೋಧ ಸ್ತೂಪಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದವು. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಅರಿಕಮೇಡು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಉತ್ತರಾನದಿಂದ ರೋಮ್ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ನಡುವಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗೆಗೆ ವಿವುಲ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಾನದ ಅವಶೇಷಗಳು ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತಗೊಂಡ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿರಲಿ.

ಸಿ-14 (Radio active carbon ಅಥವಾ ವಿಕೆರಣಶೀಲ ಇಂಗಾಲ) - ಇದು ಕಾಲ ನಿಷ್ಕರ್ಷಯ ಒಂದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಅವಶೇಷಗಳು ಜ್ಯೇಷ್ಠ (ಮರ, ಗಿಡ, ಪೂಜೆ, ಪಢ್ಣಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ) ಪಳೆಯಳಿಕೆಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಗಾಲ-12 ಮತ್ತು ಇಂಗಾಲ-14 ಸಮ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಜೀವಿಯು ಸತ್ತನಂತರವೂ ಇಂಗಾಲ-12 ಅದೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ, ಇಂಗಾಲ-14 ಕ್ರಮೇಣ ಶ್ಕೇಣಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದು 5700 ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಅರ್ಥ ಪ್ರಮಾಣದಪ್ಪು ಶ್ಕೇಣಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಗಾಲ-12 ಮತ್ತು 14ರ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಿದರೆ ಪಳೆಯಳಿಕೆಯು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಹಳೆಯದೆಂದು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಮಾಡಬಹುದು. ಈ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ 10,000 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನವರೆಗಿನ ಪಳೆಯಳಿಕೆಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

I. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಹಪಾಠಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಗೆ ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ?
2. ಆಧಾರ ಎಂದರೇನು? ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವಿಧ?
3. ಯಾವುದಾದರು ಎರಡು ದೇಶೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.
4. ಯಾರಾದರು ಇಬ್ಬರು ವಿದೇಶಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಕಾರರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.
5. ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಗಿರುವ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶ್ವಸಾಹ ಆಧಾರ ಯಾವುದು?
6. ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
7. ಸ್ವಾರಕರ್ಗಳು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಯಾವ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ?
8. ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪಳೆಯಿಕೆಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಯಾವ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ನಿಷ್ಕರ್ಷ ಮಾಡಬಹುದು?

II. ಚರ್ಚಿತವಣಿಕೆಗಳು :

1. ಶಿಕ್ಷಕರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಶಾರಿನ ಇತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಕೈಬಿರಹದ ಪ್ರಸ್ತರ ಮಾಡಿ, ನಿಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿಡಿ.
2. ಪ್ರವಾಸ ಕ್ರೇಸೋಂದು ಇತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ವಾರಕರ್ಗಳ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿರಲೆ

ಇತಿಹಾಸ ಭಾಗದ ಮುಂದಿನ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಪ್ರಾ. ಮತ್ತು ಕ್ರಿ.ಶ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಸಾ.ಶ.ಪ್ರಾ. (ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಕ ಪೂರ್ವ) ಮತ್ತು ಸಾ.ಶ. (ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಕ) ಎಂದು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಭೋಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಹಾಗೂ ಜರಿತೆ ಪೂರ್ವ ಭಾರತ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ.

- ಭಾರತದ ಭೋಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು.
- ಭಾರತವು ಒಂದು ಉಪಖಂಡ ಹಾಗೂ ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪ.
- ಭಾರತದ ನೇರೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು.
- ಜರಿತೆಯ ಪೂರ್ವಕಾಲ ಫಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ಮಾನವನ ಜೀವನ ಕ್ರಮ.
- ಜರಿತೆ ಪೂರ್ವಕಾಲ ಫಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ಶಿಲಾಯುಗಗಳು.

ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ ಹಾಗೂ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿನ ಭೋಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರವು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ. ಮಾನವನ ಜೀವನಕ್ಕೂ ಅವನ ಪರಿಸರಕ್ಕೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಜರಿತೆ ತಿಳಿಯಲು ಭೋಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಅರಿವು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಏಪ್ಪು ಖಂಡದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಭಾರತವು ಒಂದು ಉಪಖಂಡ. ಮೂರುಕಡೆ ನೀರಿನಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಒಂದು ಕಡೆ ಭಾಭಾಗದಿಂದಲೂ ಆವೃತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದೊಂದು ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪವಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ಇಂದು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ, ಆಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನ, ಚೀನಾ, ನೇಪಾಳ, ಭೂತಾನ್, ಬಾಂಗ್ಲ ಮತ್ತು ಮಯನ್‌ಬಾಗಳೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ 15,200 ಕೆ.ಮೀ. ಉದ್ದದ ಭಾಗದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. 29 ರಾಜ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ 6 ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜಧಾನಿ (ದೇಹಲಿ) ಪ್ರದೇಶ ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಭಾರತದ ಭೂ ರಚನೆಯು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹಿಮಾಲಯದ ಪರ್ವತಶ್ರೇಣಿಗಳನ್ನು, ಸಮತಣ್ಣಾದ ಸಿಂಧೂ, ಗಂಗಾ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು, ದಕ್ಷಿಣದ ದವಿನ್ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಕರಾವಳಿ ತೀರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಉತ್ತರದ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಯು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರವಾದ ಶೀಶರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತದ ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಇವು ಕಾಯಿಸಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಉತ್ತರದ ಹಿಮಾಲಯದ ಮೂಲಕ ಆದ ಅತಿಕ್ರಮಣಗಳು ವಿರಳ. ವಾಯವ್ಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಬೊಲಾನ್ ಮತ್ತು ಬ್ಯೆಬಿರ್ ಕೆಳಿಮೆರಾಗಿಗಳ ಮೂಲಕವೇ ದಾಳಿಗಳು ಸಂಭವಿಸಿವೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಸಮತಣ್ಣಾದ ಸಿಂಧೂ ಗಂಗಾ ಬಯಲು ಸೀಮೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಫಲವತ್ತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳು. ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳಾದ ಸಿಂಧೂ ಮತ್ತು ವೇದಕಾಲದ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಫಲವತ್ತಾದ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಲು ಅನೇಕ ಕದನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾರು ಗಂಗಾನದಿಯ ಫಲವತ್ತಾದ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೋ ಆ ರಾಜಮನೆತನಗಳವರೇ ಜಕ್ಕಾಧಿಪತಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು.

ನಮ್ಮದಾ ನದಿಯು ಭಾರತವನ್ನು ವರದು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದೆ-ಉತ್ತರದ ಎತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಅಥವಾ ಮಾಳ್ಫ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ದವಿನ್ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿ. ಮೌಯರು ಹಾಗೂ ಗುಪ್ತರು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಈ ವರದು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಆಳಿದರು. ಉತ್ತರ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವೆಂಬ ವಿಭಜನೆಯು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ಕರಾವಳಿಯು ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿದ್ದ 6100 ಕೆ.ಮೀ.ಗಳವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಪೂರ್ವ ಕರಾವಳಿಯು ಕೋರಮಂಡಲದ ತೀರವೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

બારત

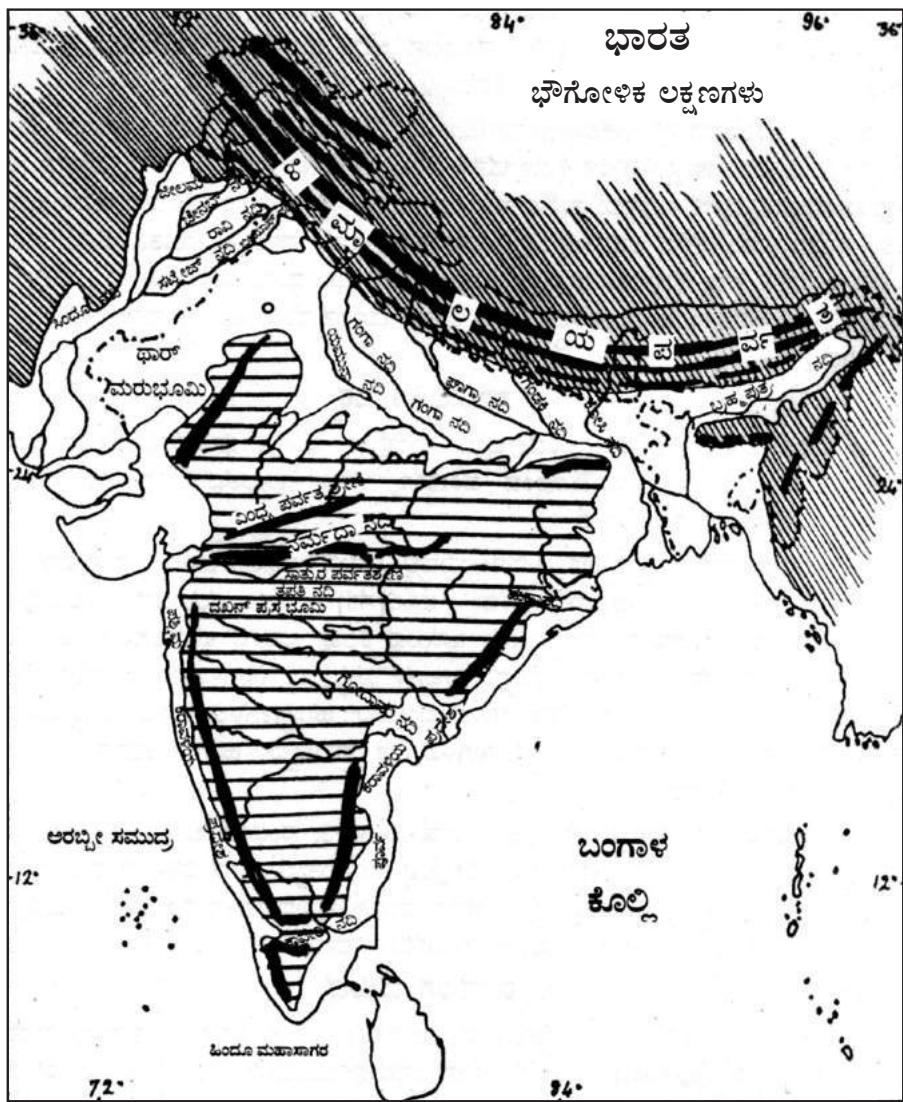
ರಾಜಕೀಯ ವಿಭಾಗಗಳು

పళ్ళిమద కరావళియన్న శోంకణ మత్తు మలబార్ తీరవేందు కరేదిద్దారే. అత్యంత ప్రాచీన కాలదిందలూ ఇల్లిరువ హతారు రేవుపెట్టణాగటు రోమన్సరన్న ఆకషిసిద్దవు. ఆ కాలద విదేశి వ్యాపారవు సామాన్యవాగి సముద్రద మూలకచే సాగిత్తు. ఈ కారణక్కాగియే రేవుపెట్టణాగట అభివృద్ధియు సాధ్యవాగి దశ్మణదల్లి ప్రభల రాజ్యగణాద పాండ్య, జేర హాగూ జోళర రాజ్యగణ ఉదయక్కే కారణవాయితు.

ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಹೊಡಿದ ಭಾರತೀಯ ಭೋಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರವು ಇಲ್ಲಿ ಬದುಕಿಬಾಳಿದ ಜನಾಂಗಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ಹಿನ್ನಲೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಜನಾಂಗಿಯ

ఆన్నటిగళ నడువే ఇల్లి భావనాత్కషమాగి బెసెదుహోద సంస్కృతయు తన్న ఎల్లా వ్యేవిధ్యాతిగళన్న మ్యుగొడిసిశోండిదే. వ్యేవిధ్యాతిగళల్లిన ఏకతేయే ఇదర జీవాళ.

ಪ್ರಾಗ್ಯತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲ ಅಥವಾ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪೂರ್ವಕಾಲ - ಮಾನವರು ಲೇಖನ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿನ ಕಾಲವನ್ನು ಪ್ರಾಗ್ಯತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲವೆನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ಲಿಪಿಯ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಆಧಾರಗಳು ಸಿಗದೆ ಇರುವದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಚರಿತ್ರೆಯ ಪೂರ್ವಕಾಲವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರ ಯಾವುದೇ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳು ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಮೇಲೆ ಇವರ ಬದುಕನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದದ್ದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ತಜ್ಞರಿಗೆ ನಾವು ಪ್ರಾಕ್ತನ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಚೀವಸ್ತು ಅಧ್ಯಯನಕಾರರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಅಲೆಮಾರಿಯಾಗಿ ಬದುಕ್ಕಿದ್ದು, ಬೇಟ ಹಾಗೂ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ

ತೊಡಗಿದ್ದನು. ಪ್ರಾಜ್ಯವಸ್ತು ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಿಗೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರು ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು, ಬೇಟೆಯಾಡಲು ತಯಾರಿಸಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವು ಪರಿಕರಗಳು ದೋರೆತಿವೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಜನರು ಶಿಲೀ, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಗೂ ಎಲುಬುಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಆಯುಥಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಶಿಲೀಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಪರಿಕರಗಳಷ್ಟೇ ಕಾಲಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಇವತ್ತಿಗೂ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಧಾರಗಳಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮಾಂಸ ಹಾಗೂ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು, ಮರಗಳ ತೊಗಟೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಲಿಯಲು, ಹಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು, ಗಂಡ್ಡಿ-ಗೆಣಸುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಶಿಲಾಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜನರು ಎಲುಬು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೈಪಿಡಿಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಭಚ್ಚಿ ಹಾಗೂ ಬಾಣವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮರವನ್ನು ಕಡಿದು ಸೊದೆಯಾಗಿ ಬಳಸಲು ಶಿಲೀಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಮರವನ್ನು ಬಳಸಿರಬಹುದು. ಮರವನ್ನು ಕೆಲವೊಂದು ಆಯುಥಗಳ ಕೈಪಿಡಿಗಳಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಜರಿತ್ತೆಯ ಮೂರ್ಕಾಲವೆಂದರೆ ಇಂತಹದೊಂದು ಚಿತ್ರಣ ನಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇವರು ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಯಾವೆಲ್ಲ ತಾಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡರು?

ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಿ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯರ ಕುರುಹುಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಟ್ಟು, ಮಣಸಗಿ ಮತ್ತು ಕನೂರ್ಲಾನ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿವೆ. ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಜನರ ಇನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೆಲೆಗಳೂ ಕೂಡ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಇಂತಹ ಬಹುತೇಕ ನೆಲೆಗಳು ನದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕೆರೆದಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಮನುಷ್ಯನ ಅಳಿವು-ಉಳಿವಿಗೆ ಶಿಲೀಗಳ ಪರಿಕರಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಕಲ್ಲುಗಳು ದೋರೆಯುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನೇ ಅವರು ವಾಸಕ್ಕೆ ಆಯ್ದು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮನುಷ್ಯರು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ನೆಲೆಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ನೆಲೆ ಎಲ್ಲಿವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಾದರು ಹೇಗೆ? ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಕೆಲವೆಡೆ ಬಂಡೆಗಳು ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಲ್ಲಿನ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ. ಬಹುಶಃ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಕಲ್ಲಿನ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯನ ತ್ಯಜಿಸಿರಬಹುದು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಹಾಗೆ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬರುವ ಕಲ್ಲಿನ ಚಕ್ಕಿಗಳ ರಾಶಿಗಳು ನೆಲೆಗಳ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿವೆ. ಮಾನವನು ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳು ನೆಲಸಿರಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇಂತಹ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ವಾಸ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ನೆಲೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಕಿಯ ಬಗೆಗಿನ ತಿಳಿವು

ಕನೂರ್ಲಿನ ಗವಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೂದಿಯ ಕುರುಹುಗಳು ದೋರೆತಿವೆ. ಇದು ಬೆಂಕಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಇವರ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹಾಗೂ ಅದರ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಆಹಾರ ಬೇಯಿಸಲು, ಬೇಳಕನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೆದರಿಸಲು ಇತ್ಯಾದಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದು.

ಗುಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು

ಶಿಲಾಯಗದ ಮಾನವರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಹಲವು ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೆಲವು ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇವುಗಳನ್ನು ಅವರು ಗವಿಯ ಗೋಡೆ ಹಾಗೂ ಬಂಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂತಹ ಕೆಲವು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಕನಾಟಕದ ಕೆಲವು ಗವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಲುತ್ತೇವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಮೃಗಗಳ ಹಾಗೂ ಬೇಟೆಯ ಚಿತ್ರಗಳಿಷ್ಟು ಅವು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ.

ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿಸರ

ಸುಮಾರು 12,000 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಜಗತ್ತಿನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯು ಉಂಟಾಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭೂ ಮಂಡಲದ ತಾಪಮಾನವು ಮತ್ತಪ್ಪು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಹಲವೇಡೆ ಇದು ಹಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಹಿಂದೆಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಅವುಗಳ ಸಂತತಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತೊಡಗಿದ್ದು. ಈ ಸಂಕುಲಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಜಿಂಕೆ, ಕಡವೆ, ಮೇಕೆ, ಕುರಿ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹಲ್ಲುಗಾವಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇವನ್ನೇ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾನವರು ಅವುಗಳ ಸ್ವಭಾವ, ಆಹಾರದ ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಸಂತತಿ ವೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಕ್ರಮೋಣವಾಗಿ ಈ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದು ಪ್ರೋಷಿಸತ್ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ಹೈನುಗಾರಿಕೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಹೋಳಿ, ಕರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದನ್ನು ಈ ಜನರು ಕಲಿತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಲವು ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡುವ ಸಸ್ಯಗಳೂ ಸ್ವಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಿಂದ ದೂರೆತ ಅಕ್ಕಿ, ಗೋಧಿ ಹಾಗೂ ಬಾಲ್ಯಿಯಂತಹ ದವಸ-ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಇವನು ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಕ್ರಮೋಣವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕೂಡ ಕಂಡುಕೊಂಡರು.

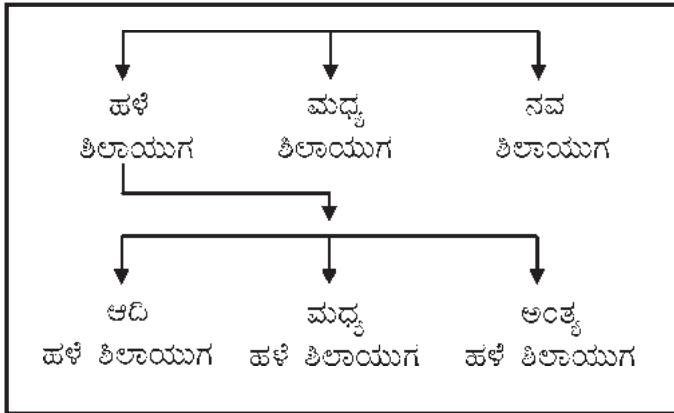
ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಕಾಲಘಟ್ಟವನ್ನು ಪ್ರಾಕ್ತನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ವಿವಿಧ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಅಶ್ಯಂತ ಪೂರ್ವದ ಕಾಲಘಟ್ಟವನ್ನು ಹಳೆಯ ಶಿಲಾಯುಗವೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಹಳೆಯ ಶಿಲಾಯುಗದ ಕಾಲವು 2 ಮಿಲಿಯನ್ ವರ್ಷಗಳ ಹಳೆಯದು ಹಾಗೂ ಅದು ಸುಮಾರು 12,000 ವರ್ಷದವರೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವೆಂದರೆ ಆದಿ, ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂತ್ಯ ಹಳೆ ಶಿಲಾಯುಗಗಳು.

ಆಯುಧಗಳು

ಸುಮಾರು 12,000 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸುಮಾರು 10,000 ವರ್ಷದವರೆಗಿನ ಕಾಲವನ್ನು ಮಧ್ಯಶಿಲಾಯುಗವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಂತವನ್ನು ಸ್ಥಿತಿಂತರ ಸೂಕ್ತ ಶಿಲಾಯುಗವೆಂದು, ಈ ಕಾಲದ ಪರಿಕರಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕಿದ್ದು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಶಿಲಾಪರಿಕರಗಳು (Micro liths)ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ಸೂಕ್ತ ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಆಯುಧಗಳಿಗೆ ಎಲುಬು ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಕೈಹಿಡಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಡಲಿ ಹಾಗೂ ಗರಗಸಗಳಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹಳೆ ಮಾದರಿಯ ಆಯುಧಗಳು ಮುಂದುವರಿದವು.

ಜರಿತ್ತೆ ಪೂರ್ವ ಫಟ್ಟಗಳ ರೇಖಾಚಿತ್ರ

ನವ ಶಿಲಾಯುಗದ ಕಾಲಫಟ್ಟಪ್ಪ ಸುಮಾರು 10,000 ವರ್ಷಗಳ ಶಾಬಡ. ಈ ಕಾಲಫಟ್ಟದ ಕಲ್ಲಿನ ಆಯುಧವು ಮೊದಲಿನವುಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದವು. ಈ ಆಯುಧಗಳು ಹೊಳಪಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಹರಿತವಾದ ಅಲಗನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಗಿಡ-ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ಅರೆಯಲು, ದವಸ-ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರದಿಮಾಡಲು ಬೀಸುಕಲ್ಲನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಾಲಮಾನದ ಕೆಲವು ಮಡಿಕೆ-ಕುಡಿಕೆಗಳು ದೂರೆತಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಧಾನ್ಯಗಳ ತೇವಿರಣೆಗಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಿ, ಗೋಧಿ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ದವಸ-ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಾಲಫಟ್ಟದ ಮಾನವರು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ನೇಯುವುದನ್ನು ಕಲಿತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಭಾಷಗಳು

I. ಕೆಳಕಂಡ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಮೊಣಾಗೋಳಿ.

1. ಭಾರತವು ಒಂದು _____ ದ್ವೀಪವಾಗಿದೆ.
2. ಬೂದಿಯ ಕುರುಹುಗಳು _____ ಗವಿಗಳಲ್ಲಿ ದೂರೆತಿವೆ.
3. ಮುಧ್ಯಶಿಲಾಯುಗದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು _____ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

II. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಭಾರತದ ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈ ರಚನೆಯನ್ನು ಸೂಳಲವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ.
2. ಯಾವ ಕಣಿವೆಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಗಳು ಸಂಭವಿಸಿವೆ?
3. ಪ್ರಾಗ್ಯತೀಹಾಸಿಕ ಕಾಲ ಎಂದರೇನು?
4. ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ಹೈನುಗಾರಿಕೆಯ ಹೇಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು?
5. ಪ್ರಾಗ್ಯತೀಹಾಸಿಕ ಕಾಲಫಟ್ಟವನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿವಿಧ ಹಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಯಾವುವು?

III. ಚಟುವಟಿಕೆ

ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಗವಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ವಿಷಯ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ.

ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯತ್ತೇವೆ.

- ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು.
- ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ನಗರೀಕರಣ, ನಗರಗಳ ವಿಶೇಷತೆ, ನಗರಯೋಜನೆ, ನಗರ ಜೀವನ, ನಗರಗಳ ಅವನತಿ.
- ವೇದಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ವಿಧಗಳು ಮತ್ತು ವೇದಗಳ ಕಾಲ ಹಾಗೂ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಜನರ್ವಿವನ.

ವಲಸೆಯ ಬದುಕು ಸ್ಥಿರಗೊಂಡಾಗ

ಪ್ರಾಕ್ತನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲು ಹಾಗೂ ಮನೆಯ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. ಇವತ್ತಿನ ಶಾಶ್ವೀರದಲ್ಲಿನ ಬಜ್ಬಾಹೋಂನಲ್ಲಿ ನೆಲಮನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದಿನ ಜನ ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ರಂಧ್ರದಂತೆ ಗುಂಡಿಯನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡು ಅದರೊಳಗೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುಂಡಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗಲು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಿಂದಿದ್ದವು. ಚಳಿ ಹಾಗೂ ಕೂರ ಮೃಗಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಗೂಡುಗಳ ಹೊರಗೂ ಹಾಗೂ ಒಳಗೂ ಮಣ್ಣನ ಕುಡಿಕೆಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಗೂಡುಗಳ ಹೊರಗೆ ಹಾಗೂ ಒಳಗೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇರಾನ್‌ಗೆ ಸಾಗಿಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗವಾದ ಹೊಲಾನ್‌ಪಾಸಿನ ಫಲವತ್ತಾದ ಮೈದಾನದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮೆಹರ್‌ಗರ್ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಿದೆ. ಮೆಹರ್‌ಗರ್‌ನ ಜನ ಬಾಳಿ ಮತ್ತು ಗೋಧಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ಕುರಿ ಮತ್ತು ಮೇಕೆ ಸಾಕುವುದನ್ನು ಕಲಿತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಪ್ರಾಕ್ತನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಹಳ್ಳಿ. ಮೆಹರ್‌ಗರ್‌ನ ಜನ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಮನೆಗಳು ನಾಲ್ಕು ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೊತಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳಲ್ಲದೆ ಹಲವು ಸಮಾಧಿಗಳ ನೆಲೆಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿವೆ. ಮನುಷ್ಯರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೂಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮೊದಲ ಹಂತದ ನಗರೀಕರಣ

ಸುಮಾರು 150 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪಂಜಾಬಿನ ಸಿಂಧೂ ಕಣಿವೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರೈಲಿನ ಹಳಿಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಇಂಜಿನೀಯರುಗಳು ಹರಪ್ಪದ ಪ್ರಾಚೀನ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡರು. ಅವರಿಗೆ ಅದೊಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಿಷ್ಟೆಯಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾದ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಅವರು ರೈಲು ಹಳಿಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಅನೇಕ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಪತ್ತೆಯಾದವು. ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕ್ತನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೈಗೊಂಡರು, ಅದೊಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ನಗರವೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲು ಕಂಡುಬಂದ ಮತ್ತಿತರ ನೆಲೆಗಳಿಗೂ ಈ ಮೊದಲು ಸಿಕ್ಕ ನೆಲೆಗಳಿಗೂ ಸಾಮ್ಯತೆ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಅವುಗಳನ್ನು ಹರಪ್ಪದ ನಾಗರಿಕತೆಯೆಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಸಿಂಧೂ ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂಧು ಹಾಗೂ ಅದರ ಉಪನದಿಗಳ ಕಣಿವೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೋಧಗೊಂಡ ಈ ನೆಲೆಗಳಿಲ್ಲವು ಸುಮಾರು 4600 ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಪುರಾತನ ಕಾಲದ್ದಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಗರಗಳ ವಿಶೇಷತೆ

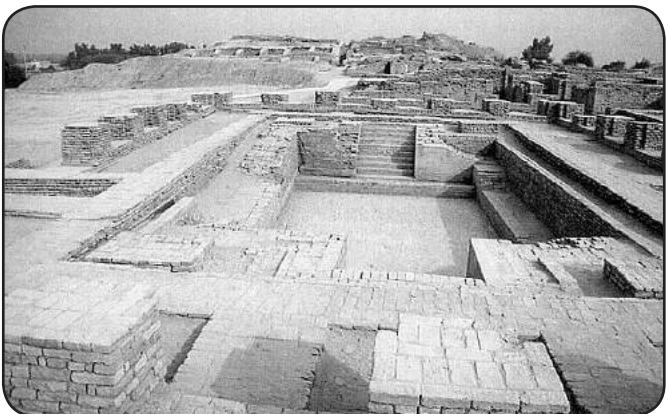
ಹರಪ್ಪದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಪಶ್ಚಿಮದ ಭಾಗವು ಕಿರಿದಾಗಿದ್ದು ಅದು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಾಕ್ತನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಕೋಟಿಯೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೂರ್ವದ ಭಾಗವು ವಿಶಾಲವಾಗಿದ್ದು ಅದು ತಗ್ಗಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಗ್ರಾಮವೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಗದ ಸುತ್ತಲು ಸುಟ್ಟಿ ಇಟಿಗೆಗಳ ಗೋಡೆಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಬೆಸೆಯುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಗೋಡೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಭದ್ರವಾಗಿತ್ತು.

ಕಂಚಿನ ನರ್ತಕಿ ಪ್ರತಿಮೆ

ಮಾನವನ ಮುಂಡದ ಪ್ರತಿಮೆ

ಮೊಹೆಂಜೋದಾರೋ ನಗರದ ಸ್ಥಾನದ ಕೊಳ

ಕೋಟಿಯ ಒಳಗೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಮೊಹೆಂಜೋದಾರೋವಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೊಳವನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಇಟಿಗೆಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಕೊಳದಿಂದ ನೀರಿನ ಸೋರಿಕೆ ಆಗದಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುವ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿಂದು ಸುತ್ತಲು ಕೊರಡಿಗಳಿವೆ. ಬಹುಶಃ ಇದರ ನೀರಿನ ಪೂರ್ಯಕೆಯು ಬಾವಿಯಿಂದ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಬಳಕೆಯ ನಂತರ ನೀರನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಾಯಶಃ ಈ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ವಿಶೇಷವಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಇತರೆ ನಗರಗಳಾದ ಕಾಲಿಬಂಗನ್ ಮತ್ತು ಲೋಧಾಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯ ಒಲೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಮೊಹೆಂಜೋದಾರೋ, ಹರಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಲೋಧಾಲದಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಕೊರಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರು.

ನಗರ ಯೋಜನೆ

ನಗರದ ತಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಳಗಿನ ಗ್ರಾಮವು ಜನವಸತಿ ಜಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅಶ್ವಿಂತ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಮನೆಗಳನ್ನು, ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಚರಂಡಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರು ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಅಂತಸ್ತಿನ

ಮನೆಯನ್ನ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಮನೆಗಳು ಇಟ್ಟಿಗೆಳಿಂದ ಕಟ್ಟಲುಟ್ಟಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಗೋಡೆಯು ಭದ್ರವಾಗಿದ್ದವು. ಒಳಾಂಗಣದ ಸುತ್ತ ಕೊತಡಿಗಳು ಇದ್ದವು. ಮನೆಯ ದ್ವಾರವು ರಸ್ತೆಯ ಮಗ್ಗಲಿನಲ್ಲಿದ್ದವು. ಯಾವ ಕಿಟಕಿಗಳೂ ಕೂಡ ರಸ್ತೆಗೆ ಮುಖಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಗಳು ಸ್ವಾನದ ಕೊತಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಕೆಲವೋಂದರಲ್ಲಿ ಬಾವಿಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಿಂದ ನೀರಿನ ಪೂರ್ಯಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಗರಗಳು ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಇಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಚರಂಡಿಯನ್ನು ಚಪ್ಪಡಿಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಲಾಗಿತ್ತು. ಮನೆಯ ಮೋರಿಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿನ ಚರಂಡಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮನೆ ಬಳಕೆಯ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾನದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ ಕಲುಷಿತ ನೀರು ಮೋರಿಯ ಮೂಲಕ ಚರಂಡಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಚರಂಡಿಗಳನ್ನು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶುಚಿಯಾಗಿಡಲು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರಂಧ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರು.

ನಗರ ಜೀವನ

ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ದೊರೆತಿರುವ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಲೋಹ ಹಾಗೂ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಹರಳುಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ದೊರೆತಿರುವ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಮಣಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ. ನಗರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಇದ್ದ ರೀತಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಆಡಳಿತ ವರ್ಗವೋಂದನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಲೋಹಗಳನ್ನು, ಹರಳುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಇವರು ಬಳಸಿರಬೇಕು. ಮಣಿಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಬಳಸಿರಬೇಕು. ಮುದ್ರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಅರಿಯಲಾಗದ ಲಿಪಿಯಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಕ್ಷರ ಕಲಿತಿದ್ದ ಜನಗಳಿಗೇನು ಕೊರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದೆನ್ನಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ಮುದ್ರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಹರಪ್ಪ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜನ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರು. ಗೋಧಿ, ಬಾಲ್ಲಿ, ಕಾಳು ಹಾಗೂ ಸಾಸಿವೆ ಇವರ ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆದು ಉಡುಪು ತಯಾರಿಸುವುದನ್ನು ಸಹ ಇವರು ಕಲಿತಿದ್ದರು. ಹಲವು ನಗರಗಳು ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಅವರು ನೀರಾವರಿ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರೆನ್ನಬಹುದು. ಇವರು ದುಬ್ಬದ ಗೂಳಿ, ದನಗಳು, ಎಮ್ಮೆ, ಕುರಿ, ಮೇಕೆ, ನಾಯಿ ಹಾಗೂ ಕೋಳಿಗಳ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊರೆ ಒಯ್ಯಲು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೃಷಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ವಾಣಿಜ್ಯಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ವಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಇಲ್ಲಿನ ನಗರಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಬಲೂಚಿಸ್ತಾನ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಹಾಗೂ ದಖಿನ್ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು. ಮೆಸಪಚೋಮಿಯಾದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವ ಸಿಂಧೂಕೆಣಿವೆ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ಮುದ್ರೆಗಳು ಅವುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಿದ್ದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ನಗರಗಳ ಅವನತಿ

ಸುಮಾರು 4000 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬದಲಾಗತೊಡಗಿತು. ಅವನತಿಗೆ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಕಾರಣಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿದ್ದವು. ಹರಪ್ಪದ ಕೋಟಿಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತುಪ್ರಭು ಭದ್ರಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ನಗರದ ಕಡೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಪಶ್ಚಿಮ ದ್ವಾರವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಲಾಯಿತು. ಮೊಹಂಜೋದಾರೋವಿನ ವಿಶಾಲ ಕೋಣಗಳು ಈಗ ಕಿರಿದಾದವು. ಬೃಹತ್ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಈಗ ಕುಟೀರಗಳಾದವು. ನಗರ ಯೋಜನೆಯಾಗಲಿ, ರಸ್ತೆ ಯೋಜನೆಯಾಗಲಿ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಚರಿತ್ರೆಕಾರರು ನಗರಗಳ ಅವನತಿಗೆ ಅನೇಕ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಬಹುಮೋದ ನದಿಗಳು, ದಿಕ್ಕು ಬದಲಾದ ನದಿಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಕಾಡಿನ ನಾಶ ಇದಕ್ಕೆ

ಕಾರಣವೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರವಾಹಗಳಿಂದ ಜಲಾವೃತಗೊಂಡಿರುವುದು ಇದರ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು. ಸಿಂಧೂ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಪಂಚಾಬಿನ ಕೆಲವು ನಿರ್ವೇಶನಗಳಲ್ಲಿನ ಜನರು ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣದ ಹೋಸ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿರುವ ಲೋಧಾಲ್‌ನ ನಗರದಲ್ಲಿ ಈ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳು ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಏನೇ ಆಗಲಿ ಸಿಂಧೂ ನಾಗರಿಕತೆಯು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯರ ಪ್ರಬುಧ್ವತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ವೇದಗಳ ಕಾಲ

ವೇದಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ಆಯ್ದರು. ಇವರು ದಕ್ಷಿಣ ರಷ್ಯಾದ ಯೂರೋ ಪರ್ವತದ ಇಳಿಜಾರು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಆದಿ ಇಂಡೋ ಯೂರೋಪಿಯನ್‌ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದವರು. ಮಧ್ಯ ವಿಷಯಾದ ಮೂಲಕ ಇರಾನ್ ಪ್ರಸ್ಥಭೋಮಿಗೆ ಬಂದ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಕೆಲವು ಗುಂಪುಗಳು ಆಪ್ಣಾನಿಸ್ತಾನವನ್ನು ದಾಟಿ ಪಂಚಾಬ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದವು ಎಂದು ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನವು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ‘ದಿ ಹಿಸ್ಪರಿ ಅಂಡ್ ಕಲ್ಜ್‌ ಆಫ್ ದಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೀಪಲ್’ ಪ್ರಸ್ತರಕಗಳ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿನ ಮೊದಲ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಬಿ.ಕೆ. ಘೋಷೋರವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗುಂಪುಗಳು ಕಟ್ಟಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವೇದಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಥವ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವೇದಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 1500 ರಿಂದ ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 700 ನಡುವಿನ ಅವಧಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲ ಭಾಗ ಮುಗ್ಗೇದ ಕಾಲ ಅಥವಾ ಆರಂಭಿಕ ವೈದಿಕ ಕಾಲ. ಇದರ ಅವಧಿ ಸುಮಾರು ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 1500 ರಿಂದ ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 1000 ರ ವರೆಗೆ. ಎರಡನೇ ಭಾಗ ಉತ್ತರ ಮುಗ್ಗೇದ ಕಾಲ ಅಥವಾ ನಂತರದ ವೈದಿಕ ಕಾಲ. ಇದರ ಅವಧಿ ಸುಮಾರು ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 1000 ದಿಂದ 700. ಆದರೆ ವೇದಗಳು ಈ ಕಾಲಫಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಬರವಣಿಗೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬರಹ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ.

ವೇದಗಳು ನಾಲ್ಕು : ಮುಗ್ಗೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಯಜುರೋವೇದ ಮತ್ತು ಅಥವಾವೇದ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ವೇದಗಳು ಪ್ರಕೃತಿ ಆರಾಧನೆ, ಯಾಗ-ಯಜಾಳಾದಿಗಳು, ಮಾಟವಿದ್ಯೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ‘ಸಂಹಿತೆ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಹಿತೆಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರ ನೀಡುವಂತಹ ‘ಭಾಷ್ಯಣಿಗಳೆಂಬ ಪಠ್ಯಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಷ್ಯಣಿವೂ ಒಂದು ‘ಅರಣ್ಯಕೆ’ ಮತ್ತು ‘ಉಪನಿಷತ್ತ’ನಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮುಷಿಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ‘ಅತೀಂದ್ರಿಯ’ ಉಪದೇಶಗಳು ಅರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿದೆ. ಉಪನಿಷತ್ತಗಳು ತತ್ವಜಾನನದ ಆಲೋಚನೆಯ ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಉಪನಿಷತ್ತಗಳು ವೇದ ಕಾಲದ ಭಾರತೀಯರ ಬೌದ್ಧಿಕ ಪ್ರಬುಧ್ವತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಂತಿವೆ.

ಮುಗ್ಗೇದ ಕಾಲ

ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಗೇದ ಮೊದಲಿನದು. ಅದರ ಭಾಷೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭಾಗೋಣಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಇದನ್ನು ಮಷ್ಟಿಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಮುಗ್ಗೇದದಲ್ಲಿ 1028 ಸೂಕ್ತ ಅಥವಾ ಸ್ತುತಿಗೀತೆಗಳಿಂದ್ದು ಅವು 10 ಮಂಡಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಣೆಯಾಗಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರಚನೆಯಾದವುಗಳಲ್ಲ. ಮುಗ್ಗೇದದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಪಠ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮ ಪಠ್ಯ ಜೋಡಣೆಯ ನಡುವೆ 500 ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲವಿತ್ತು ಎಂದು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮುಗ್ಗೇದದ ಭಾಷೆ ಇಂಡೋ-ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷಾ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ಮುಗ್ಗೇದದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗಿರುವ ಭಾಗೋಣಿಕ ಎಲ್ಲೆ ಆಪ್ಣಾನಿಸ್ತಾನದ ಹಿಂದೂ ಕುಶ್ಲ ಪರ್ವತಗಳಿಂದ, ಗಂಗಾ-ಯಮುನಾ

ದೋ-ಅಬ್ (ವರದು ನದಿಗಳ ಮಧ್ಯದ ಪ್ರದೇಶ - ಈಗಿನ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯದ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದ) ವರೆಗೆ ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಸಿಂಧ್ನ ಉತ್ತರ ಗಡಿಗಳ ನಡುವಿನದ್ದು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಆಯ್ರರಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಣಗಳಿಂದರೆ ಶ್ರೀಮಂತರು, ಪುರೋಹಿತರು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು. ಜಾತಿ ಪ್ರಜ್ಞರು ಇನ್ನೂ ಮೂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಗ್ನೇದದ ಹತನೆಯ (ಸುಮಾರು ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 1000ದಲ್ಲಿ) ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಚಿತ್ರಣ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ದೇವತೆಗಳು (gods) ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಆದಿಪುರುಷನ ಬಾಯಿಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದರು, ಬಾಹುಗಳು ಕ್ಷತ್ರಿಯರಾದರು, ಶೋಡಿಗಳು ವೈಶ್ಯರಾದರು ಹಾಗೂ ಪಾದಗಳಿಂದ ಶೂದ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ಮೂಲಕ ಜಾತಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ದ್ಯುವಿಕ ಮತ್ತು ಪುರಾಣದ ಮೂಲವನ್ನು ಹಿನ್ನಲೆಯಾಗಿ ಒದಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ವರ್ಣ ಎಂಬ ಪದವಿಲ್ಲ. ನಂತರದ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಮೊದಲ ಮೂರು ವರ್ಣಗಳು ಆಡಳಿತ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಪುರೋಹಿತಿಕೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಿ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಅಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ್ಣವಾದ ‘ಶೂದ್ರ’ ಎಂಬುದು ಮಗ್ನೇದ ಕಾಲದ ಕೊನೆ ಫಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸೇವಕರೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗಳಾದ ದಸ್ಯ, ಪಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ದಾಸರಿದ್ದರು. ಆಯ್ರರು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗಳಾದ ದಾಸ ಹಾಗೂ ದಸ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಜಯ ಸಾಧಿಸಿದ ನಂತರ ಇವರನ್ನು ಗುಲಾಮರಂತೆ ದುಡಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಯಾಧುಗಳಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಅದರಿಂದ ಬಂದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸಗಳು ಉಂಟಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ಬೆಳೆದವು. ಜೊತೆಗೆ ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಇದರ ಒಡೆತನವನ್ನು ಮೇಲಿನ ವರ್ಣಗಳವರು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಮೇಲಿನ ಮೂರು ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ದುಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಶೂದ್ರರ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಅವರ ಮೇಲೆ ಹೇರಲಾಯಿತು. ಹಿತ್ಯಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಫಟಕವಾಗಿತ್ತು.

ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಮಗ್ನೇದದ ಜನ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಮಗ್ನೇದ ರಚನಾಕಾರರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತು ಎಂದರೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕುದುರೆಗಳು, ಹಸುಗಳು, ಒಂಟಿಗಳು ಮತ್ತು ಕುರಿಗಳು. ಆದರೂ ಮಗ್ನೇದದಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಂಪತ್ತಿನ ಒಂದು ಭಾಗವೆಂದು ಪರಿಗೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯವಸಾಯ ಒಂದು ಕಸುಬಾಗಿ ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳಿವೆ. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅದರ ಒಡೆತನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಿತ್ತು. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉತ್ತಲು, ನೀರೆತ್ತಲು ಮತ್ತು ಬಂಡಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಮತ್ತು ವ್ಯವಸಾಯದ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಪಶುಗಳ ಮಹತ್ವ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಇವುಗಳಿಂದ ಹಾಲು ಮತ್ತು ಮಾಂಸದ ಉಪಯೋಗವೂ ಇತ್ತು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ದನದ ಮಂದೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಹೊಂದಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ‘ಗೋಮಾಳ’ಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು.

ಕಬ್ಬಿಂದ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಲೋಹ ಕರಗಿಸಲು ‘ಮಾಗಿದ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಗಡ’ಗಳನ್ನು ಇದ್ದಿಲಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಿಶ್ರಲೋಹವಾದ ಕಂಜನ್ನು ‘ಅಯಸ್’ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಡಿಕೆ ಕುಡಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಗಳಿವೆ. ಕುಂಬಾರಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿವಿಲ್ಲ. ಮಗ್ನೇದದಲ್ಲಿ ನೇಕಾರಿಕೆ, ಬಡಗಿ ಮುಂತಾದ ಕುಶಲವೃತ್ತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಗಳು ಕೇವಲ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಮಗ್ನೇದದಲ್ಲಿ ‘ಪಾಣಿ’ಗಳು ಎಂಬ ಪದ ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳೀಯ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜನರನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಲು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರಿಗೆ ಕೃಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇತ್ತು.

ಇಗ್ನೇದರಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಿದ ಗದ್ದೆಯನ್ನು 'ಕ್ಷೇತ್ರ'ವೆಂದು, ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು 'ಕೃಷ್ಣ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಸಾ.ಶ.ಪೂ 11ನೇ ಶತಮಾನದ್ದು ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಸ್ಥಾತ್ರ ಕಣಿವೆಯ ಅಲಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಉಳುಮೆ ಮಾಡಿದ ಗದ್ದೆ ಪತ್ತೆಯಾಗಿದೆ. ನೀರೆತ್ತುವ ಕಲ್ಲಿನ ರಾಟೆ ಚಕ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿ ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರೆತ್ತುವ ಮರದ ಬಾನೆಯ ಕುರಿತು ಉಲ್ಲೇಖಿದೆ. ನೇಗಿಲು ಮತ್ತು ಬಂಡಿಗಳನ್ನು ಎಳೆಯಲು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅನುಭವದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ರಾಟೆ ಮತ್ತು ಹಗ್ಗದ ಸಹಾಯದಿಂದ ನೀರನ್ನು ಎತ್ತಿ ಅಗಲವಾದ ಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ಹರಿಸಲು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ತೆಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದಾಗಿ, ಅದುವರೆಗೂ ನದಿ ಕಾಲುವೆ ಪಕ್ಷದ ಜಾಗಗಳಿಗೆ ಸಿಮಿತವಾಗಿದ್ದ ವ್ಯವಸಾಯ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂತರ್ಜಲ ಮಟ್ಟ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹರಡಲು ಅವಕಾಶವಾಯಿತು. ಇಗ್ನೇದರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜವನ್ನು ನೆಲದೊಳಗಿಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಬೆಳೆದ ಕಾಳಿನ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಇಗ್ನೇದರಲ್ಲಿ 'ಗ್ರಾಮ'ದ ಉಲ್ಲೇಖಿದೆ. ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಮುಖಿಸ್ಥನಾಗಿ ರಾಜನ್ ಅಧಿವಾ ರಾಜ ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ರಾಜರ ಹೆಸರುಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿತ್ತು. ಒಂದು ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ರಾಜರು ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ರಾಜನ ಸ್ಥಾನ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಪುರು ವಂಶಾವಳಿಯ 'ತ್ಯಕ್ತಿ' ಮತ್ತು ಭರತ ವಂಶಾವಳಿಯ 'ಸುಧಾನ' ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯೋತರ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗಳಾಗಿದ್ದ ದಸ್ಯಗಳು, ಪಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆಯ್ರರು ನಡೆಸಿದ ಆಕ್ರಮಣಗಳು ಮತ್ತು ಆ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗಳ ದಮನದಂತಹ ಅಂಶಗಳು ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇಗ್ನೇದ ದಸ್ಯಗಳು, ಪಾಣಿಗಳು ಅವಾನುಷ್ಠರು, ಅನ್ಯವರ್ತದವರು ಮತ್ತು ವಧಾಹರರು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಆಯ್ರ ಮತ್ತು ಆಯೋತರರ ಈ ಸಂಘರ್ಷದ ಬಗ್ಗೆ ಇಗ್ನೇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳಿವೆ.

ರಾಜನ ಸುತ್ತ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಸೇರುವ ಅಧ್ಯಾದಲ್ಲಿ 'ಸಭಾ' ಮತ್ತು 'ಸಮಿತಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಿದೆ. ಜನರ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸುವವರನ್ನು 'ಕ್ಷತ್ರ' ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸೈನಿಕ ಅಧಿವಾ ಹೋರಾಡುವವರನ್ನು 'ಯೋಧ' ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಪದ ಇನ್ನೂ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜರು, ಸಿರಿವಂತರು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಇವರು ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿ ದನಗಳು, ಕುದುರೆಗಳು, ಚಿನ್ನ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸಾಯದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದನಕರುಗಳಾಗಿ ದಾಳಿ ಅಧಿವಾ ಜಗತ್ತಾಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂತಹ ದಾಳಿಗಳಿಂದ ಯಶಸ್ವಿ ಪಡೆದವರ ಸಂಪತ್ತು ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಸೆರೆಯಾಳುಗಳು ಸಹ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದು ಯಜ್ಞ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉತ್ಪನ್ನ ಮಳೆ-ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳಾಗಿದ್ದ ದಸ್ಯ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಇಂದ್ರಾಧಿದೇವತೆಗಳ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯಲು ಆಯ್ರರು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡುವ ಪುರೋಹಿತನನ್ನು 'ಹೊತರ್' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಮತ್ತು 'ಸೋಮ' ಪಾನ ಸೇವನೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಯ್ರರ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿ ಅಧಿವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇಗ್ನೇದರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯಿದ್ದ, ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸುಮಾರು 200 ಶ್ಲೋಕಗಳಿವೆ. ಇಂದ್ರ ಮಳೆ ತರುತ್ತಾನೆ, ಆಯ್ರರ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು, ದಸ್ಯ ಮತ್ತು ದಾಸರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ, ಸೋಮರಸವನ್ನು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಾನೆ, ಕೋಣಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ, ಮುಂತಾದ ಸುಮಾರು 250

ಶೈಲೋಕಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಅಂತಹ ಮಹತ್ವ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಗ್ನೇದದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಾಂತರದ ನಂಬಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳಿಲ್ಲ. ಆಳುವವರು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ಮಹಾಯಾಗಳನ್ನು ಪ್ರರೋಹಿತರು ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಗ್ನೇದದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರರೋಹಿತರ ಹಿಡಿತ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಾಗ, ಉಳುಮೆ ಮಾಡಿದ ಕಿರುದೇವತೆ ‘ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ-ಪತಿ’, ನೇಗಿಲ ದೇವಿ ‘ಸೀತಾ’, ಮನೆಯ ಕಿರುದೇವತೆ ‘ವಾಸ್ತೋಽಷ-ಪತಿ’, ಇಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಧರ್ಮದ ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳಿವೆ. ಮಗ್ನೇದದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ಮರಣದ ಕುರಿತು ಶೈಲೋಕಗಳಿವೆ. ಮಗ್ನೇದ ಕಾಲದ ಜನರಿಗೆ ಬರವಣಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾಷೆಯು ಉಚ್ಚಾರಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿತ್ತು. ಮಗ್ನೇದದ ಮತ್ತು ಇಂಡೋ-ಇರಾನಿಯನ್ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥ ‘ಅವಸ್ತ’ದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹೆಸರುಗಳು ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಉತ್ತರ ಮಗ್ನೇದ ಕಾಲ

ಮಗ್ನೇದದ ನಂತರ ಅದರ ಮುಂದುವರೆದ ಮತ್ತು ಪೂರಕವಾದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಇತರ ಮೂರು ವೇದಗಳು; ಸಾಮವೇದ, ಯಜುವೇದ ಮತ್ತು ಅಧರ್ವಾವೇದ ಬಂದವು. ಇವು ಮೂರು ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಪ್ರರೋಹಿತರಾದ ಸಾಮನ್ (ಉದ್ಗತಿ = ಹಾಡುಗಾರ), ಅಷ್ಟಯುರ್ (ಯಜುಸ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವವನು) ಮತ್ತು ಅಧರ್ವನ್ (ಅಂಗಿರ = ಅಗ್ನಿ ಪ್ರರೋಹಿತ) ಇವರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವೇದಗಳಾಗಿವೆ.

ಸಾಮವೇದವು ಮಗ್ನೇದದಿಂದಲೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪರಿಸುವ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಯಜುವೇದವು ಕಪ್ಪು (ಕೃಷ್ಣ) ಮತ್ತು ಬಿಳಿ (ಶುಕ್ಲ) ಯಜುವೇದಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಭಿನ್ನ ಪರ್ಯಾಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕಪ್ಪು ಯಜುವೇದದಲ್ಲಿ, ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಯಾವ ವಿಧಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕೋ ಅದರ ವಿವರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಚಚ್ರಿಗಳಿವೆ. ಬಿಳಿ ಯಜುವೇದದವರ್ದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಶೈಲೋಕಗಳು ಮಾತ್ರವಿದ್ದು ವಿವರಣೆಗಳು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣಿದ ಉಲ್ಲೇಖ ಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವೇದವು ಸಾ.ಶ.ಪೂ 1000ಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿನದ್ದಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಅಧರ್ವವೇದವು ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ವಿಷಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಗ್ನೇದವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಗ್ನೇದದ ಹತ್ತನೆಯ ಮಂಡಲದಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಪಡೆದಿದೆ. ಅಧರ್ವವೇದವು ಗದ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಾಗಿ ಪೂರ್ಚಿನ ಭಾಷೆಗಿಂತ ‘ಬ್ರಾಹ್ಮಣ’ಗಳ ಭಾಷೆ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿನ ಭಾಗೋಳಿಕ ವಿವರಣೆಯು ಮಗ್ನೇದದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಆಯ್ದರು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಚಲಿಸಿರುವುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಮಗ್ನೇದದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗೊಂಡ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು, ವೈಶ್ಯರು ಮತ್ತು ಶೌದ್ರರು ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಜನೆಗಳು ಉತ್ತರ ವೇದಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಬಳಗಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವೈದಿಕ ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಮೀನು ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ, ಗೋವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ, ಮಾಜಿಯಲ್ಲಿ, ದೇವರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಇವರು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು.

ರಾಜನ್ಯ ಎಂಬುದು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವರ್ಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದವರ ಮೂಲ ಏನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಿಲ್ಲುವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾತರು ಮತ್ತು ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಯೋಧರಾಗಿ ರಾಜನ್ಯರ ಮಹತ್ವ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ‘ವೈಶ್ಯ’ ಪದ ಬಳಕೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ವಿರಳವಾಗಿ ಕಾಣಲುತ್ತದೆ. ಇವರು ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇವರನ್ನು ಇಷ್ಟ ಬಂದಾಗ

ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲಿನ ಎರಡು ವರ್ಣಗಳಿಗಿಂತ ಕೆಳಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಇವರೂ ಆಯ್ದರೇ ಆಗಿದ್ದರು.

ಶೂದ್ರರನ್ನ ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ದಸ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ದಾಸರನ್ನು ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹೊರಗಡೆ ಇಡಲಾಗಿತ್ತು. ಕ್ರಮೇಣ ಇವರು ಶೂದ್ರ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಸೇರ್ವಡೆಯಾದರು. ಶೂದ್ರರನ್ನು ವರ್ಣ ಸಮಾಜದ ಭಾಗವೆಂದು ಒಟ್ಟಕೊಂಡಾಗಲೂ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ನೀಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಶೂದ್ರನನ್ನು ಬೇಕೆಂದಾಗ ಹೊರಹಾಕಬಹುದಿತ್ತು ಮತ್ತು ಹೊಲ್ಲಬಹುದಿತ್ತು. ಶೂದ್ರ ಯಜ್ಞ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪವಿತ್ರನಾದ ಗುರುವು ಶೂದ್ರರನ್ನು ತೈಜಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಶೂದ್ರರನ್ನು ನೋಡಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಈ ದಾಸ, ದಸ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಬುಡಕಟ್ಟಗಳಿಂದಲೇ ಶೂದ್ರರು ಬಂದಿರಬಹುದು. ಕೆಲವು ಆದಿಕಾಲದ ‘ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹ’ ಸಮುದಾಯಗಳಾದ ‘ನಿಷಾದರು’ ಮತ್ತು ‘ಚಂಡಾಲ’ರನ್ನು ಅಸ್ವಲ್ಯಾಜಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣಿಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೆಳಸ್ನಾನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಯಿತು. ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ‘ಅಸತ್ಯ’ದ ಮೂರ್ತರೂಪವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅಥವಾ ವೇದದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ವರದಕ್ಕಿಣಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಉಲ್ಲೇಖಿವಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಂತರು ಮತ್ತು ಬಲಾಢರಲ್ಲಿ ಬಹುಪತ್ವಿತ್ವ ಇತ್ತು. ವಿಧವೆಯರು ಮರುವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿತ್ತು.

ಅಥವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಉತ್ತರ ವೇದಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಯ್ದ ಬುಡಕಟ್ಟಗಳು ಸಿಂಧಾ ನದಿ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಗಂಗಾ ನದಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದವು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಅಗ್ನಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸುಧುತ್ತಾ, ಕೃಷಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಬಯಲುಗಳಿಗೆ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಗಳು ಬಂದವು. ಸಟ್ಟೆಜ್ಞ ಮತ್ತು ಯಮುನಾ ದೋ ಅಬ್ಜ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಗಂಗಾ ಬಯಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಲು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಥವಾ ವೇದದಲ್ಲಿ ಆರು ಮತ್ತು ಎಂಟು ಎತ್ತಗಳ ನೀಗಿಲಿನ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಯಜುವೇದದ ಸಂಹಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರೆಡು ಎತ್ತಗಳ ನೀಗಿಲಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಗಳ ಬಳಕೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿ:

ವೈದಿಕ ಪರ್ಯಾಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಹೆಸರಿಸಿರುವ ಬೆಳಿಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಿವಿದೆ : 1. ಭತ್ತ, 2. ಬಾಲ್ಫ, 3. ಉದ್ದ, 4. ಎಳ್ಳು, 5. ಹೆಸರು, 6. ‘ಕುಲ್ಲಿ’ ಅಥವಾ ಹುರುಳಿ, 7. ನವಣೆ, 8. ‘ಜೀನ’ ಅಥವಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ರಾಗಿ, 9. ‘ಸಾನ್ನ’ ಅಥವಾ ‘ಬಡವನ ರಾಗಿ’, 10. ಕಾಡು ನೆಲ್ಲು, 11. ಗೋಧಿ ಮತ್ತು 12. ಮಸೂರ್. ಕಾಡು ನೆಲ್ಲು ಬಿಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ 12 ರಲ್ಲಿ 9 ಬೆಳಿಗಳು ಸಾ.ಶ.ಪ್ರ೦ 1500 ಕ್ಷಿಂತ ಮೊದಲಿನ ಅವಧಿಯಾದೆಂದು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ 13ನೇ ಬೆಳಿಯಾಗಿ ಕಬ್ಬಿನ (ಇಕ್ಕೆ) ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿವಿದೆ.

ಆಯ್ದರ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಪಶುಪಾಲನೆಗಿಂತ ಕೃಷಿ ಪ್ರಮುಖವಾಯಿತು. ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾರು ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೋ ಅವರನ್ನು ‘ವ್ಯಾತ್ರೆಯ’, ಅಂದರೆ ಪರಕೀಯರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ವ್ಯವಸಾಯ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆಗೆ ದನಗಳ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ‘ಹಸು ಮತ್ತು ಎತ್ತಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬಾರದು’ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರು ಹೊಂದಿದ್ದ ದನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಶ್ರೀಮಾನ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

జిన్న, తామ్ర, కబ్బిణ, సీఎస్, కంచు మత్తు తపరదంతక లోహగళ ప్రస్తావగళు వేదగళల్లిపే. బెళ్ళియ ఉల్లేఖింపు ఇదే. పురాతత్త్వశాస్త్ర ప్రకార సింధూ మత్తు గంగా నది ప్రదేశగళల్లి అదిరన్ను కమార్యికే మాడి ‘కబ్బిణ’వన్న ఉత్సాహిసువ హంత సా.శ.పూ. 1000కొక్కు మోదలే ఇత్తు ఎన్నలు పురావేగిల్ల. ఇదర ప్రకార కబ్బిణవన్న ఉక్కాగిసువ విధాన పశ్చిమ ఏష్యాదల్లి కండుహిందియుల్పట్టి, పూవ్ దేశగళిగే హబ్బిద్దు సా.శ.పూ. 10నెయ శతమానద నంతర. ఉత్తర భారతక్కే ఇదు 8నెయ శతమానశైంత ముంజె కాలిటీరువ సాధ్యత కడిమే. అత్రంజిఖేరాదల్లి (ఉత్తర ప్రదేశద పశ్చిమ భాగ) సిక్కిరువ కబ్బిణద హస్తకృతిగళు ఇదన్న పుష్టికరిసుత్తవే.

నిమగిదు తిలిదిరలి.

రథ తయారికయ కారణదింద బడగి వృత్తి గౌరవయుతవాగిత్తు. ఒరళు మత్తు ఒనకే బళశేయల్లిత్తు. లోహగళ బళశేహజ్ఞదంతే కల్గిన ఉపకరణగళ బళశేహజ్ఞమేయాగిరఱముదు. కుంబార వృత్తి ఇత్తు. నూలు తేగేయువ కేలసవన్న బమహాలు స్తీయరు మాముత్తిద్దరు. బట్టే కసూతి, బట్టేగే బణ్ణ హామపుదు, బట్టే ఒగేయువుదన్న మహిళేయే మాముత్తిద్దర్లు.

ఈ కాలఫ్టుదల్లి విలిష్ట వృత్తిగళు హిచ్చుతలే హోదదన్న కాణబముదు. బిల్లు బాణగళ తయారికే, హగ్గద తయారికే, జిల్లిగే హదే మామువుదు, జొంబుగళన్న సీఎస్ కేలస మామువుదు, ములాము తయారిసువ స్తీయరు, కట్టిగే సాగిసువవరు, బేంకి హోత్తిసువవరు, కుదురే పాలకరు, దనగాంహిగళు, బేంకిగారరు, మీనుగారరు, కమ్మారరు, అక్కసాలిగరు, వ్యాపారిగళు, విశ్వకరు, వృద్ధరు, జ్యోతిషిగళు, ఇంతక ఇన్నూ అనేక వృత్తిపరరు ఇద్దరు.

ఈ అవధియల్లి పట్టణగళు అధవా నగరగళు బేళిదిరల్లి. శతపథ భూహృణదల్లి బరువ ‘పూర్వ’ ఎంబ శబ్దవు బేలియింద సుత్తువరేద, గోచెయింద ఆవృతవాద, రష్టీతవాద బముతః ఒందే బాగిలిరువ ఒందు నెలేయగిత్తు. ఉత్తర వేదద పశ్చిమగళల్లి రస్తేగళు, అంగదిగళు మత్తు సంతే అధవా నివాస శ్థాగళిరువ పట్టణద వివరణ అధవా హసరుగళు కాణబుదిల్ల. పట్టణగళన్న ప్రోణిసువష్ట ఆధ్యక్తే ఇన్నూ బేళిదిరల్లి.

రాజకీయ వ్యవస్థ: ముగ్గేదద అంతిమ ఘట్టదల్లి యావుదు ఆయుర ఆగ్గేయ దిక్కినల్లి భోగోళిక తుదియాగితో అదు ఈగ మద్దప్రదేశవాగిదే. ఈ ప్రదేశగళల్లి కురు, పాంచాల, వత, ఉత్తీన బుడకట్టుగళు వాసవిద్దవు. కురుక్కేత్తు ఎందు కరేయలాగువ ఇందిన ప్రదేశవు ఆగిన కురు బుడకట్టున వాసస్థలవాగిత్తు. కోసల మత్తు విదేహ బుడకట్టుగళు ఆయు జనరిద్ద ప్రదేశద పూవ్ తుదియల్లిద్దవు. అందరే ఈగిన ఉత్తర ప్రదేశద ఈశాన్య మత్తు ఉత్తర బిహారగళల్లి వాసవిద్దరు. బుడకట్టుగళే రాజకీయ వ్యవస్థయన్న నియంత్రిసువ ప్రధాన శక్తి కేంద్రగణాద్దవు.

అధవచవేదద కాలదల్లి పూవ్ బిహారదల్లి అంగరు మత్తు గంగానదియ దశ్మిం భాగద మద్దబిహార ప్రదేశదల్లి మగధ బుడకట్టుగళు వాసవిద్దవు. ఇవరన్న శత్రుగళిందు మణిగళు కాణుత్తిద్దరు. ఇన్నూ పూవ్ దల్లిద్ద పుంచురన్న మత్తు దశ్మింద ఆంధ్రరన్న బహిష్కృతరెందు హేళలాగిత్తు. ఈ బుడకట్టుగళు ఇన్నూ ఆయుర భాషే మత్తు సంస్కృతిగళింద ప్రభావితరాగిరల్ల, ఎందరే అధవచవేద కాలదల్లు బుడకట్టుగళు సృష్టికొండిద్ద రాజకీయ వ్యవస్థయే ముందువరేదిత్తు.

ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯ ಜನರ ವಲಸೆ ಗಂಗಾನದಿ ದಂಡಗೆ ಬಂದದ್ದು ಮತ್ತು ಇರಾನಿಯರು ಭಾರತದ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಪಂಚಾಬಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಅತಿಕ್ರಮಣ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧಗಳಿಂದ ಆಗಿರಬಹುದು. ವೈದಿಕ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗಳು ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ ಮತ್ತು ಕುದುರೆ ರಥಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಗಂಗಾನದಿ ಪ್ರದೇಶದ ಆಯೋತರ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಗೆಲುವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಸಾ.ಶ.ಪ್ರಾ 800 ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಳಕೆ ಈ ಗೆಲುವಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆ.

ವೈದಿಕ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ಸೈನಿಕ ಸಾಮಧ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಲಿಸ್ತೇ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ರೂಪಗೊಂಡವು. ಅಥವಾ ದೇವರದಲ್ಲಿ, “ಎಲ್ಲಾ ಜನರನ್ನು ಆಳುವವನು, ನರರೂಳಿಗೆ ದೇವನಿದ್ದ ಹಾಗೆ” ಎಂದು ರಾಜನನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಶೇಖರಣೆಯಾದಂತೆ, ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ರಾಜನು ದೇವರಿಗೆ ಸಮಾನ ಅಥವಾ ದೇವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಎನ್ನುವ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಲಿ, ತೆರಿಗೆ, ಕಾಣಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಬರುತ್ತವೆ. ರಾಜನ ಸುತ್ತ ಸಂಕೀರ್ಣ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಆಚರಣೆಗಳು ಬೆಳೆದವು. ರಾಜನು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಏರಲು ‘ರಾಜಸೂಯ’ ಹೆಸರಿನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಆಚರಣೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ರಾಜನ ಅಧಿಕಾರದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ‘ಅಶ್ವಮೇಧ’ಯಾಗ ಮಹತ್ತ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಷ್ವಾಸಃ: ಯಿಗ್ನೇದದ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾಗಿ, ಉತ್ತರ ವೇದಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು ಬೆಳೆದವು. ಉತ್ತರ ಯಿಗ್ನೇದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ರುದ್ರ ಇಬ್ಬರು ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಫಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ವೇದಗಳಿಗೆ ಅನುಭಂಗವಾಗಿ ಬಂದ ‘ಭ್ರಾಹ್ಮಣ’ಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇವರು ವೈದಿಕ ದೇವತೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖಿರಾದರು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವಶಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೇರ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿಲ್ಲ. ರುದ್ರನು ಸ್ಥಳೀಯ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳಿಗೆ ಪುರಾಣ ಕಥನಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಆಗುಮೋಗುಗಳೂ ಒಂದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯಜ್ಞದ ಘಲ ಎನ್ನುವ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ತರಲಾಯಿತು.

‘ಉಪನಿಷದ್’ಗಳಲ್ಲಿ ‘ಕರ್ಮ’ ಮತ್ತು ‘ಅಶ್ವಗಳ ಮನಜನ್ಸ್’ ಎಂಬ ಹೊಸ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮಂಟಪಾಕಲಾಯಿತು. ಮಂಟಪಿನಿಂದಲೇ ಸಾಫಾನ ನಿಣಾಯ ಮಾಡುವ ಜಾತಿ ಷ್ವಾಸಃಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಗೆ ಇದು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು. ಜಾತಿ ಷ್ವಾಸಃಯ ಸಾಂಸ್ಕಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲು ಇದು ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಆಧಾರವಾಯಿತು.

ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ

ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ರಾಜನ ವಿಶೇಷ ಕುದುರೆಯೊಂದನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಹಿಂದೆ ವಿಶೇಷ ಯೋಧರ ದಂಡೋಂದು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ರಾಜರು ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಒಡೆಯನಿಗೆ ಅಧಿನರಾಗಿ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರಾದರೂ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದರೆ ಅದು ರಾಜನ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವಕ್ಕೆ ಸವಾಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಅದು ಮುಂದಿನ ಸಮರಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧಿನಗೋಳಿಸಿದ ನಂತರ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ಅರಸರ ಮಹದಾಸೆ ಇದಾಗಿತ್ತು.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

I. ಕೆಳಕಂಡ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ.

1. ಬೊಲನ್ ಪಾಸಿನ ಫಲವತ್ತಾದ ಮೈದಾನದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇರುವ ನೆಲೆ _____ .
2. ಹರಪ್ಪ ನೆಲೆಯ ಪಂಚಾಬಿನ _____ ಕಣಿವೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.
3. ಹರಪ್ಪ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜನ ಕ್ಷಣಿ ಮತ್ತು _____ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರು.
4. ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ವೇದ _____ .
5. ಖಗ್ಗೇದದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡುವ ಪುರೋಹಿತನನ್ನು _____ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

II. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಹರಪ್ಪ ನಗರದ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
2. ಮೊಹಂಜೋದಾರೋವಿನ ಶಜು ಸ್ಥಾನ ಕೊಳದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಿರಿ.
3. ನಗರ ಯೋಜನೆ ಯಾವ ರೀತಿಯದಾಗಿತ್ತು?
4. ವೇದಗಳನ್ನು ಹೇಸರಿಸಿ.
5. ವೇದಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದವು?
6. ಉತ್ತರ ಖಗ್ಗೇದ ಕಾಲದ ವೃತ್ತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ.

III. ಒಟ್ಟುವರ್ಣಿಕೆಗಳು.

1. ಮೊಹಂಜೋದಾರೋ-ಹರಪ್ಪ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ.
2. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದಿರಿ.

ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯತ್ತೇವೆ.

- ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಮುಖ ನಾಗರಿಕತೆಗಳಾದ ಈಜಿಪ್ಪ್, ಮೆಸಪೆಟೊಮಿಯಾ ಮತ್ತು ಚೀನಾದ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು.
- ಆಯಾ ಕಾಲದ ನಾಗರಿಕತೆಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಜನಜೀವನ ಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಜೀವನಶೈಲಿಗಳು.

ಸಿಂಧೂ ಕೆಳಿವೆಯ ನಾಗರಿಕತೆಯಂತೆಯೇ ಜಗತ್ತಿನ ವಿವಿಧದೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳನ್ನು ಅದರ ಸಮಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈಜಿಪ್ಪ್ನ ನಾಗರಿಕತೆ, ಮೆಸಪೆಟೊಮಿಯಾದ ನಾಗರಿಕತೆ, ಚೀನಾದ ನಾಗರಿಕತೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಏಷ್ಟು ಮತ್ತು ಆಫ್ರಿಕಾ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಈಜಿಪ್ಪಿನ ನಾಗರಿಕತೆ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು ನದಿಯ ಬಯಲುಸೀಮೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈಜಿಪ್ಪಿನ ನಾಗರಿಕತೆಯು ಜಿಗುರೋಡೆದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಸ್ವೇಂದ್ರ ನದಿಯಿಂದಾಗಿ. ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಅವಶೇಷಗಳು ಈಜಿಪ್ಪಿನ ವೈಭವವನ್ನು ಸಾರುವಂತಹವು. ಅಗಾಧವಾದ ಜಿರಮಿಡ್ಲ್ಸ್‌ಗಳು, ಮೂರಿಕ್‌ಶಿಲ್ಪಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಅದರೊಳಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಬರಹಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಜರಿತ್ತೇಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ.

ಈಜಿಪ್ಪಿಯನ್ನರ ಶೊಂಗ

ಈಜಿಪ್ಪಿಯನ್ನರು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದರು. ನೀರಾವರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿತ್ತು. ಅವರು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ಹುಟ್ಟಿಹಾಕಿದ ಕ್ಷಾಲೆಂಡರ್ ಸಮಯ ಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಇದೆಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಅವರು ಬರವಣಿಗೆಯ ಕಲೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದು ಸಂಕೇತಗಳ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸಣ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಇದನ್ನು ಹಿರೋಗ್ರೈಫ್‌ಕ್ಸ್ (ಪ್ರೀತ್ರ ಬರವಣಿಗೆ) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ವೇಂದ್ರ ಕಣಿವೆ

ಪ್ರತಿವರ್ಷವು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಂದ್ರನದಿಯ ಕಣಿವೆಯನ್ನು ಕರೆಯನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನೀರು ಬೆಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ಹೊಲಗಿದ್ದೆ ಹಾಗೂ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳೆಲ್ಲ ಉತ್ಪಾದಕವಾದ ಜೀಡಿಮಣಿನೆಂದ ಆವೃತವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ನೂರಾರು ಜನರಿಂದ ಆಗುವ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಹ್ಯದರ್ಶಿಯಾದ ಈಜಿಪ್ಪಿನ ನದಿಯೊಂದು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ನಗರದ ಜನರಿಗೆ ಅದು ಆಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಸಣ್ಣಕಾಲುವೆಗಳು, ಬಾವಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಕೋಣವಾದ ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾಡಿನ ತುಂಬ ರೂಪಿಸಲು ಕಾರಣರಾದರು.

ಸಮೃದ್ಧ ಮತ್ತು ಸುಭೀಕೃವಾಗಿದ್ದ ಈಜಿಪ್ಪಿನ ಕೃಷಿಕರು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ನಗರವಾಸಿಗಳು ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಲಾತ್ಮಕ ವಸ್ತುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪುರೋಹಿತನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ಇವರು ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದ ಬರವಣಿಗೆಯ ದಾಖಲೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಗುರುತರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದರು. ಮರಣದ ನಂತರದ ಮನುಷ್ಯನ

ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯನು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಹಲೋಕದ ತನ್ನ ಕೃತ್ಯಾಗಳ ವರದಿಯನ್ನು ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಾವಿನ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಪ್ರಬೀಲ ದೈವ ಒಸಿರಿಸ್ನಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿತ್ತು. ಇವರು ಇಲ್ಲಿನ ಬದುಕನ್ನು ಕೇವಲ ಕ್ಷಣಿಕ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ನಂತರದ ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಸುದೀರ್ಘ ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನೈಲ್ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೆಲ್ಲ ಸತ್ತವರಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟರು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ದೇಹವನ್ನು ವಿವಿಧ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳಿಂದ ಲೇಪಿಸಿ ತೆಳುವಾದ ಬಣ್ಣೆಯಿಂದ ಸುತ್ತಿದ್ದುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಡೀ ದೇಹವನ್ನೆಲ್ಲ ಆವರಿಸುವಂತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೇಹವನ್ನು ‘ಮಮ್ಮಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ದೇಹವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಶವಪಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಚೆಟ್ಟಿಯನ್ನರ ಸಮಾಧಿಯೇ ಅವರ ವಾಸ್ತವಿಕ ನೆಲೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇಹದ ಸುತ್ತ ದಿನ ನಿಶ್ಯದ ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳು, ಅಡುಗೆಯವನ ಮತ್ತು ಕೌರಿಕನ ಸಣ್ಣ ಗೊಂಬಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಂದಿನ ಅಗತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧಾತ್ಮಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಪಿರಮಿಡ್

ಕರೆದರು. ಈಚೆಪ್ಪನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜರುಗಳನ್ನು ‘ಫ್ಯಾರೋ’ಗಳಿಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಫ್ಯಾರೋ ಎಂದರೆ ‘ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮನುಷ್ಯ’ ಎಂದರ್ಥ. ಕೃಷಿಕರು ಪ್ರಬಲನಾದ ಒಸಿರಿಸ್ನನ ಆಳ್ಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮೃತಿಸಿದ್ದಂತೆ ಫ್ಯಾರೋಗಳ ಆಳ್ಳಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಇಪ್ಪತ್ತು ಶತಮಾನಗಳ ಸ್ವತಂತ್ರ ಬದುಕಿನ ನಂತರ ಹೈಕ್ಸೋಸ್ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡ ಅರೇಬಿಯಾದ ಕುರಿಕಾಯುವ ಬುಡಕಟ್ಟಿ ಸಮುದಾಯವೊಂದು ಈಚೆಪ್ಪನ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿ ಏನೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಆಳ್ಳಿಕೆ ನಡೆಸಿದರು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಮೊಚಿದರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಮಡುಕುತ್ತ ಮರಳುಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತ ಬಂದ ಯಹೂದಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಡ ಜನ ದ್ವೇಷಿಸತ್ತೆಂಬಿದರು. ವಿದೇಶಿ ಆಳ್ಳಿಕೆಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದ ಇವರು ತೆರಿಗೆ ವಸೂಲಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನೆರವಾದರು.

ಸಾ.ಶ.ಪ್ರೂ. 1700ರಲ್ಲಿ ತೇಬಿಸಿನ ಜನ ವಿದೇಶಿಯರ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆ ಎದ್ದರು. ಅವರು ಒಂದು ಸುದೀರ್ಘ ಸಂಘರ್ಷದ ನಂತರ ಹೈಕ್ಸೋಸರನ್ನು ಅವರ ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಡಿದಟ್ಟಿದರು. ಈಚೆಪ್ಪ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಯಿತು. ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ ಅಸಿರಿಯದ ಸಾಡಾ ನಫಲಸ್ನನ ಸಾಮಾಜ್ಯದ ಆಳ್ಳಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು.

ಸಾ.ಶ.ಪ್ರೂ. 6ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪರ್ಸಿಯನ್ನರ ದೊರೆ ಕ್ಯಂಬೆಸಿಸ್ನನ ಈಚೆಪ್ಪನ್ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸಾ.ಶ.ಪ್ರೂ. 4ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಲೆಗ್ನಾಂಡರನು ಪರ್ಸಿಯಾವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಈಚೆಪ್ಪ

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಗಳನ್ನು ಬೆಟ್ಟಿಗಳ ಬಂಡೆಯನ್ನು ಕೊರೆದು ರಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಈಚೆಪ್ಪಯನ್ನರು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಸಾಗಿದಂತೆಲ್ಲ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಿತ್ತು. ಜಿರ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಯಾರೂ ಭಾದಿಸದಂತೆ ಬೃಹತ್ ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಗೋಪುರದಂತೆ ಸಮಾಧಿಯ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿದವನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು. ಸ್ವರ್ದ್ಧೆಯಂತೆ ಶ್ರೀಮಂತರು ಹಾಗೂ ದೊರೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರದ ಗೋಪುರದ ಶಿಲಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಗ್ರೀಕರು ಇದನ್ನು ‘ಪಿರಮಿಡ್’ ಎಂದು

ಮೇಸಪಟೋಮಿಯಾದ ಪ್ರಾಂತ್ಯವಾಯಿತು. ಅಲೆಗ್ನಾಂಡರನ ಸೇನಾಪತಿಯೊಬ್ಬ ಈಜಿಪ್ಪಿನ ರಾಜ್ಯದ ದೊರೆಯೆಂದು ಫೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಟಾಲಮಿ ರಾಜ ಮನೆತನವನ್ನು ಸಾಫಿಸಿದನು. ಅಲೆಗ್ನಾಂಡ್ರಿಯ ನಗರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದು ಈತನೇ. ಕಟ್ಟಿಕಡೆಯಾಗಿ ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 39ರಲ್ಲಿ ರೋಮನ್ನರು ಬಂದರು. ಈಜಿಪ್ಪಿನ ಕಡೆಯ ರಾಣಿ ಕ್ಲಿಯೋಪಾತ್ರ ದೇಶವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದಪ್ಪು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಅವರ ತುಕಡಿ ಸೈನ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ರೋಮನ್ನರು ಹೆಚ್ಚು ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದರು ಎನ್ನುವ ಮಾತಿದೆ. ಅವಳು ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಎರಡು ಬಾರಿ ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆಸಿದ ರೋಮನ್ನರ ಹೃದಯದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿನಡೆಸಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 30ರಲ್ಲಿ ಸೀಜರ್ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಅಳಿಯ ‘ಅಗಸ್ಟಸ್’ನನ್ನ ತನ್ನ ಮಾವನಂತೆ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೋಹಿತನಾಗದ ಆಕೆಯ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದ. ಆದರೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿದೆ ಜೀವ ಉಳಿಸಿದನು. ಆದರೆ ತನ್ನನ್ನು ಯುದ್ಧ ಸಂಪತ್ತಾಗಿ ಕೊಂಡ್ರೋಯಿವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕ್ಲಿಯೋಪಾತ್ರ ವಿಷಸೇವಿಸಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಈಜಿಪ್ಪು ಅಂದಿನಿಂದ ರೋಮನ್ನರ ಪ್ರಾಂತ್ಯವಾಯಿತು.

ಮೇಸಪಟೋಮಿಯಾದ ನಾಗರಿಕತೆ

ಮೇಸಪಟೋಮಿಯವು ಎರಡು ನದಿಗಳ ನಡುವಿನ ಕಣಿವೆ ಪ್ರದೇಶ. ಬ್ಯಾಬಿಲಿನ ಹಳೆಯ ಒಂದಂಬಡಿಕೆಯು ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ವಿಸ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞರಿಗಳ ನಾಡಾದ ಇದನ್ನು ಗ್ರೀಕರು ಮೇಸಪಟೋಮಿಯಾ ಅಥವಾ ‘ನದಿಗಳ ನಡುವಿನ ನಾಡು’ ಎಂದು ಕರೆದರು. ಇಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಎರಡು ನದಿಗಳಾದ ಯುಪ್ರೇಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಟ್ರೈಸ್ ನದಿಗಳು ಪಶ್ಚಿಮ ವಿಷ್ಣುದ ಬರಡು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಘಲವತ್ತಾಗಿಸಿವೆ. ಈ ಎರಡು ನದಿಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರನ್ನು ಆಕಣಿಸಿದ್ದು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಘಲವತ್ತತೆ. ಅಲ್ಲ ಶ್ರಮದಿಂದ ಅವು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಹಾರದಿಂದಾಗಿ ಉತ್ತರದ ಗುಡ್ಡವಾಸಿಗಳು ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣದ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳ ಜನ ಹಾಗೂ ಮರುಭೂಮಿಯ ಅಲೆಮಾರಿಯ ಜನರ ನಡುವಿನ ನಿರಂತರ ವ್ಯೇಷಣ್ಯ ಇವರ ನಡುವೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಎಡಮಾಡಿತ್ತು. ಈ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ಚಿಗುರೂಡಿದದ್ದು ಪ್ರಬಲ ಜನಾಂಗವೊಂದರ ನಾಗರಿಕತೆ. ಮೇಸಪಟೋಮಿಯದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದವರು ಸುಮೇರಿಯನ್ನರು. ಸುಮಾರು 30 ಶತಮಾನಗಳವರೆಗೆ ಘಲವತ್ತಾದ ಕಣಿವೆಗೆ ಧಾವಿಸಿಬಂದ ಸುಮೇರಿಯನ್ನರು, ಬ್ಯಾಬಿಲೋನಿಯರು, ಅಸ್ಸೀರಿಯನರು ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಇದೇ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಬಳಸಿದರು. ಈ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಕ್ರೊನಿಫಾರ್ಮ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಈ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಳ ಯುಪ್ರೇಟ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಟ್ರೈಸ್ ನದಿಗಳ ನಡುವಿನ ಕಣಿವೆ ಪ್ರದೇಶದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇದನ್ನು ಬ್ಯಾಬಿಲೋನಿಯ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ಯಾಬಿಲೋನಿಯದ ಉತ್ತರ ಭಾಗವನ್ನು ಅವಿದ್ದ ಎಂದು ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗವನ್ನು ಸುಮೇರ್ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೇಸಪಟೋಮಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಭಾಗವನ್ನು ಆಸ್ಸೀಲಿಯಾ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮೇಸಪಟೋಮಿಯಾದ ಜರಿತ್ತೆಯು ಒಂದು ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಹಗೆತನ ಹಾಗೂ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಕಥೆ. ಉತ್ತರದ ಗುಡ್ಡವಾಸಿಗಳಾದ ಸುಮೇರಿಯನ್ನರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಮೊದಲಿಗರು. ತಮ್ಮ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನ ಮೇಲೆ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇವರು, ಸಮರ್ಪಣೆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲಸಿದ ಮೇಲೆ ಕೃತಕವಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಆರಾಧನಾ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಅವುಗಳನ್ನು ‘ಜಿಗ್‌ರಾತ್’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಬರದ ಅವರು ಸುತ್ತಲೂ ಇಳಿಜಾರುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಯಹಾದಿಗಳು ಈ ಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಬೆಬೆಲ್‌ನ ಗೋಪುರಗಳೆಂದು ಕರೆದರು.

ಬ್ಯಾಬಿಲೋನಿಯಾದ ತೊಗುವ ಉದ್ಯಾನ

ದಂತ ಕಥೆಯಾದ ಈ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ಯುತ್ತಿಟೆಸ್‌ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸುಮಾರು ಸಾ.ಶ.ಪ್ರ೦. 7ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ಪ್ರಾಚೀನ ಜಗತ್ತಿನ ಏಳು ವಿಸ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಸೋಜಿಗವೆಂದರೆ, ಬ್ಯಾಬಿಲೋನಿನ ಕ್ರೂನಿಫಾರ್‌ ದಾಖಿಲೆಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಅರಮನೆ. ಬ್ಯಾಬಿಲೋನ್‌ನ ನಗರ ಮತ್ತು ಅದರ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವಂತೆ ತೊಗುವ ಉದ್ಯಾನವನದ ಬಗ್ಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಉಲ್ಲೇಖಿಸದಿರುವುದು ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ವಿದ್ಯಾಂಸರು ತೊಗುವ ಉದ್ಯಾನವನನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವನು ದೊರೆ ಎರಡನೆ ನೆಬುಕದ್ದೂಜರ್‌ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ನೆಬುಕದ್ದೂಜರ್‌ನ ಪತ್ರಿಯಾದ ಅಮೃಟಿಸ್‌, ಮೀಡ್‌ ಪ್ರದೇಶದವರು. ಅವಳ ತಾಯ್ಯಾದಿನ ಬೆಟ್ಟ, ಮರ-ಗಿಡಗಳ ಹಸಿರಿನ ಸುಂದರ ಪರಿಸರದ ಅಗಲಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈಕೆಯನ್ನು ಸಂತೇಸಲು ನೆಬುಕದ್ದೂಜರ್‌ ಇದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಇದು ಅಸ್ವಾರಿಯದ ರಾಣಿಯಾಗಿದ್ದ ಸಮುದ್ರ-ರಾಮತೋಂದ ರಚನೆಯಾಯಿತು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಉದ್ಯಾನವನವು ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯಲ್ಲೇನು ತಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮರ-ಗಿಡಗಳನ್ನು ಜಿಗ್ಗಿರಟ್ಟಿನ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅವು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಜೋತು ಬಿದ್ದ ತೊಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ನೋಡುಗರಿಗೆ ತೊಗುವ ಉದ್ಯಾನದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಯುತ್ತಿಟೆಸ್‌ ನದಿಯಿಂದ ಇವುಗಳಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಂತ್ಯುರಬಿಯ ಕಾನೂನು

ಹಂತ್ಯುರಬಿ ಸಂಹಿತೆಯ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರವೆಂದರೆ ಸಾ.ಶ.ಪ್ರ೦. 1901ರಲ್ಲಿ ಪತ್ತೆಮಾಡಲಾದ ಶಿಲಾಶಾಸನ. ಇದನ್ನು ಇಂದು ಪ್ರಾರಿಸ್ತಿನ 'ಲೋರ್' ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಹಂತ್ಯುರಬಿಯ ಸಂಹಿತೆ 'ಕಣ್ಣಿನ ಬದಲು ಕಣ್ಣ ಮತ್ತು ಹಲ್ಲಿನ ಬದಲು ಹಲ್ಲು' ಎನ್ನುವ ತರ್ಕವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹಂತ್ಯುರಬಿಯ ಸಂಹಿತೆಯು ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನೆಸಿದೆ. ಮಹಿಳೆ ಹಾಗೂ ಗುಲಾಮರುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಬ್ಯಾಬಿಲೋನಿನ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೆ ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರಬೇಕು.

ಸಾ.ಶ.ಪ್ರ೦. 4000 ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮೇರಿಯನ್ನರು ಮೆಸಪೆಟೋಮಿಯಾವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರು. ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಅರೆಬಿಯಾ ಮರುಭೂಮಿಯ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಂದಾದ ಅಕಾಡಿಯನ್ನರು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದರು. ಇವರು ಸಿಮ್ಮೆಟ್ಸ್ ಎಂದೇ ಪ್ರಚಲಿತರು. ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮತ್ತೊಂದು

ಸೇಮಿಟ್‌ ಬುಡಕಟ್ಟಾದ ಅಮೋರ್ಟರ ಆಳ್ಳಿಕೆಗೆ ಅಕಾಡಿಯನರು ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಅಮೋರ್ಟರ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ ಹಮ್ಮುರಬಿ. ಪವಿತ್ರ ನಗರವಾದ ಬ್ಯಾಬಿಲೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಅರಮನೆಯೊಂದನ್ನು ತನಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ಜನತೆಗೆ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಡಿಸಿ ಪ್ರಾಚೀನ ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ಬ್ಯಾಬಿಲೋನಿಯಾದ ರಾಜ್ಯವು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕ ಒಳಗಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಹಿಟ್ಟೆಟರು ಫಲವತ್ತಾದ ಕಣಿವೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೊಂಡೊಯ್ಲಾಗದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸಿದರು. ಅಶುರ ಎಂಬ ಮಹಾನ್ ಮರುಭೂಮಿಯ ದೇವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದ ಅಸ್ತಿರಿಯನ್ನರು ಹಿಟ್ಟೆಟರನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದರು. ಇವರು ಇಡೀ ಪಶ್ಚಿಮ ಏಷಿಯ ಮತ್ತು ಈಜಿಪ್ಪಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾ.ಶ.ಪ್ರೂ. 7ನೇಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ತ ಜನಾಂಗಗಳಿಂದ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಸಂಗೃಹಿಸಿದರು. ಸಾ.ಶ.ಪ್ರೂ. 7ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಸೇಮಿಟ್‌ ಬುಡಕಟ್ಟಾದ ಚಾಲ್ದಿಯನರು ಬ್ಯಾಬಿಲೋನ್‌ನನ್ನು ಮರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದನ್ನು ಆ ಕಾಲದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದರು ಅವರುಗಳಲ್ಲಿನ ಸರ್ವತೇಷ್ಟ ದೊರೆ ನೆಬಿಕಡ್ಡಿಜರ್ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಸಾ.ಶ.ಪ್ರೂ. 6ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಯನ್ನರ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಪರಾಧಿನರಾದರು. 200 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಅಲೆಗ್ನಾಂಡರನು ಸೇಮಿಟ್‌ ಜನಾಂಗಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗ್ರಿಕರ ಒಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನಾಗಿಸಿದ. ಇವರ ತರುವಾಯ ಬಂದ ಹೋಮನ್‌ರು ಹಾಗೂ ಟರ್ಕಿರ ನಂತರ ಈ ನಾಗರಿಕತೆಯು ಬೋರೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಬೆಂಗಾಡಾಯಿತು.

ಜೀನಾ ದೇಶದ ನಾಗರಿಕತೆ

ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು ನದಿಯ ಬಯಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಜೀನಾ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬೇಳವಣಿಗೆ ಕೂಡ ಇದರಿಂದ ಹೊರತೇನಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜೀನಾದ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ನದಿಯೊಂದು ಮಾತ್ರ 'ಜೀನಾದ ದುಗುಡು'ವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಇಲ್ಲಿನ ಹವಾಂಗೊ ನದಿಯನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು. ಪ್ರವಾಹದ ನಂತರ ಈ ನದಿಯು ಆಗಿಂದಾಗೆ ತನ್ನ ಹಾದಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸುವುದರಿಂದ ಮನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಭೂಮಿ ಈ ನೆರೆಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದು ಅಲ್ಲಿನ ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನೇಲ್ಲ ನಿಷ್ಕಿರ್ಯಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜನ ಇದನ್ನು ದುಃಖಿಸಿದ ಪ್ರತೀಕವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಾಕ್ತನಶಾಸದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜೀನಾದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿರುವ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಥಮ ರಾಜಮನೆತನ ಶಾಂಗ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನದು. ಇವರು ಸಾ.ಶ.ಪ್ರೂ. 18ನೇಯ ಶತಮಾನ ಮತ್ತು 12ನೇಯ ಶತಮಾನಗಳ ನಡುವೆ ಆಳ್ಳಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದವರು. ಸಾ.ಶ.ಪ್ರೂ. 14ನೇಯ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಶಾಂಗ್‌ನ ಜನತೆಯು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಶಾಂಗ್ ರಾಜಮನೆತನವನ್ನು ಅವರ ನೆರೆಯ ಜೌ ಮನೆತನವು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಜೌ ರಾಜಮನೆತನವು ಶಾಂಗ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಸಾ.ಶ.ಪ್ರೂ. 250ರವರೆಗೆ ಆಳ್ಳಿಕೆ ನಡೆಸಿದರು.

ಇವರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ರಾಜರುಗಳ ಕೆಳಗೆ ಅಧಿಕಾರ ವರ್ಗವಿತ್ತು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ರಾಜನು ಭೂಮಿಯ ಹಂಂಡಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದರ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇವರುಗಳು ರಾಜನಿಗೆ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದವರು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು. ಇವರಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಮುಂದಿ ಕೃಷಿಕರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಿತ್ತು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣಿಕರಣದ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ವರ್ಗವಾಗಿ ಗುಲಾಮರಿದ್ದರು. ರಾಜರು ಯುದ್ಧ ಕೆದಿಗಳನ್ನು ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಚೀನಾದ ಮಹಾಗೋಡೆ

ಚೀನಾದ ಮಹಾಗೋಡೆ

ಚೀನಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಹಲವು ಸಣ್ಣ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಸಣ್ಣ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಏಳು ದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಗಡಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕೊಂಡಿತ್ತು. ಉತ್ತರ ಚೀನಾದ ರಾಜ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಗಡಿಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸುವಂತೆ ಕ್ಷಿಣಿ ಓಹುಯಾಂಗಾಟಿ ಎನ್ನುವ ಜಕ್ಕವರ್ತಿಯು ಆದೇಶವಿತ್ತನು. ಉತ್ತರದ ಭಾಗದಿಂದ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದಾಳಕೋರರ ದೌಜನ್ಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಉತ್ತರದ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಲಾಯಿತು. ಮಹಾಗೋಡೆಯು ಶಿಥಿಲಗೋಂಡ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆಷ್ಟು ದುರ್ಭೀಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗೋಡೆಯು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಾಗ 5000ಕಿ.ಮೀ ಗಂತ ಉದ್ದವಾಗಿತ್ತು. ಜಗತ್ತಿನ ವಿಸ್ತೃಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನೆಸಿದೆ.

ಶಾಂಗ್ ದೋರೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯವನ್ನು ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಆಕ್ರಮಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸೇನೆಯು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕನಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಾಫನಮಾನವಿತ್ತು. ಸೈನಿಕರು ಕಂಚಿನ ತಲೆರಕ್ಕಾ ಕವಚ ಹಾಗೂ ಲೋಹದ ದೇಹಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಂಚಿನ ಚೂರಿಗಳು, ಕೊಡಲಿಗಳು, ಬಿಲ್ಲು ಹಾಗೂ ಲೋಹ ತುದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಬಾಣಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಶಾಂಗ್ ನ ಜನತೆ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರು. ಚೀನಿಯರು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇವರು ಯಧೇಚ್ಚವಾಗಿ ಭತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪಿಂಗಾಣಿ

ಪಿಂಗಾಣಿಯು ಚೀನಾದಲ್ಲಿ ಉಗಮವಾಯಿತು ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಅರೆ-ಪಿಂಗಾಣಿಯ ಸಲಕರಣೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸುಮಾರು ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 1600 ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪೂರ್ವಚೀನಾದ ಹ್ಯಾನ್ ಮನೆತನದ ಆಳ್ಳಿಕೆಯಷ್ಟುತ್ತಿಗೆ (ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 2ನೆಯ ಶತಮಾನ) ಹೊಳಬಿನ ಪಿಂಗಾಣಿಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಿಂದ ಅದೊಂದು ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಕಲೆಯಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಾಚೀನ ಚೀನಿಯರು ಸತ್ತವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಂಗಾಣಿಯ ಮಡಿಕೆಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರು ಬದುಕಿದ್ದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತ್ವರಿತವಾಗಿದ್ದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಚೀನಿಯರು ತೆಳುವಾದ ನೂಲಿನ ಉಡುಪನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಾಂಗ್ ನ ಜನತೆ ರೇಷ್ಮೆಯನ್ನು ಸಹ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರೇಷ್ಮೆ ಹುಳುಗಳ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದಮವಾಗಿಕೊಡಗಿತ್ತು. ಚೀನಾದವರು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಮಾಡಿದ್ದರು. ಪಿಂಗಾಣಿಯ ವಿವಿಧ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿತ್ತಿದ್ದರು. ಮೂರ್ಕೆಕರನ್ನು ಮೂಚಿಸುವ ಅಭ್ಯಾಸವು ಇವರಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿತ್ತು. ಸತ್ತ ಮನುಷ್ಯನು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ಆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವಿಶೇಷ

ಶಕ್ತಿಗಳಿಧ್ವನಿ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಅವರದು. ಸತ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹವನ್ನು ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಮರದ ಪಸ್ತಿಗಳು, ಮಡಿಕೆ, ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜರುಗಳ ಶಾಖಾಗಾರ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಜೀನಿಯರ ಲಿಬಿತ ಪರಂಪರೆಯು ಜಿತ್ತಲಿಪಿಯಿಂದ ಪೂರಂಭವಾಗಿ ವೈಚಾರಿಕ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುವೆ ಲಿಪಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಯಿತು. ಬರಹಗಾರರು ರೇಷ್ಟೇ ಹಾಗೂ ಬಿದಿರಿನ ಚಕ್ಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿಂಗಾಣಿ ಹಾಗೂ ಜೀನಾದ ಮಹಾಗೋಡೆಯು ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೊಡುಗೆ.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

I. ಕೆಳಕಂಡ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಮೊಣಗೊಳಿಸಿ.

- ಹಿರೋಗ್ನೈಪಿಕ್ಸ್‌ನ್ನು _____ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಉಜಿಪ್ಪನ್ನು ಆಳಿದ ರಾಜರುಗಳನ್ನು _____ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಗ್ರೀಕರು ಮೆಸಪಟೋಮೀಯವನ್ನು _____ ಎಂದು ಕರೆದರು.
- ಅಮೋರ್ಟರ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ _____ .

II. ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಎ ಪಟ್ಟಿ	ಬಿ ಪಟ್ಟಿ
1. ಹವಾಂಗೋ ನದಿ	ಎ. ಮೆಸಪಟೋಮೀಯ
2. ಕೂನಿಪಾಮ್ರ	ಬಿ. ಅಮೋರ್ಟರ ದೊರೆ
3. ಕ್ರಿಯೋಪಾತ್ರ	ಸಿ. ಶಾಂಗ್
4. ಹಮ್ಮರಬಿ	ಡಿ. ಜೀನಾ
5. ಜೀನಾದ ಮನೆತನ	ಇ. ಉಜಿಪ್ಪಿನ ಕಡೆಯ ರಾಣಿ

III. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ‘ಮಮ್ಮಿ’ಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು?
- ಪಿರಮಿಡೋಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲಘು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಹವಾಂಗೋ ನದಿಯು ‘ಜೀನಾದ ದುಗಡ’ ಹೇಗೆ?

IV. ಚಟುವಟಿಕೆ.

- ನೈಲ್ ನದಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.

ಗ್ರೀಕ್, ರೋಮನ್ ಹಾಗೂ ಅಮೆರಿಕದ ನಾಗರಿಕತೆ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯತ್ತೇವೆ.

- ಗ್ರೀಕರ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಶೊದುಗೆಗಳು.
- ರೋಮನ್‌ರ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಶೊದುಗೆಗಳು.
- ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ಹೊಲಂಬಿಯಾ ನಾಗರಿಕತೆಗಳಾದ ಮಾಯ, ಅಸ್ಟ್ರೋ ಮತ್ತು ಜಿಂಕಾ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು.

ಗ್ರೀಕರ ನಾಗರಿಕತೆ

ಗ್ರೀಕ್ ಮೆಡಿಟರೇನಿಯನ್ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪ. ಎಜಿಯನ್ ಸಮುದ್ರವು ಗ್ರೀಕೊನ್ನು ಪಣ್ಣು ಮೈನರ್‌ನಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದೆ. ಗ್ರೀಕೊನ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಕಾನ್ ಪರ್ವತಗಳು ಹಾದುಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಣ್ಣಮಟ್ಟ ಪರ್ವತ ಮತ್ತು ಕಣಿವೆಗಳು ಗ್ರೀಕನ್ನು ವಿಭజಿಸಿವೆ. ಆದರೂ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಿಗೂ ಸಮುದ್ರದ ಸಂಪರ್ಕವಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರೀಕರು ತಮ್ಮ ನೌಕಾಬಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು.

ಗ್ರೀಕರು ಇಂಡೋ-ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಕನ್ನು ಹೆಲ್ಲೇನಿಸ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರ ಪೂರ್ವಿಕ ಹೆಲ್ಲಿನ್ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಹೆಸರು ಬಂದಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಇಟಾಲಿಯನ್‌ರು ಹೆಲ್ಲೇನಿಸನ್ನು ಗ್ರೀಕ್ ಎಂದು ಕರೆದರು. ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಕರಲ್ಲಿ ಅಯೋಲಿಯನ್, ಅಯೋನಿಯನ್, ಡೋರಿಯಸ್ ಎಂಬ ಪಂಗಡಗಳಿದ್ದವು. ಇವರು ಗ್ರೀಕೊನ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು.

ನಗರ ರಾಜ್ಯಗಳು: ಮೂರು ಸಾಮಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಗ್ರೀಕಿನ ಪ್ರತಿ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ರಾಜ, ಅವನಿಗೆ ಹಿರಿಯರ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೈಗಾರಿಕ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ವೃದ್ಧಿಸಿದಂತೆ ಈ ಪಂಗಡಗಳು ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಗ್ರಾಮಗಳು ನಿರಾನವಾಗಿ ಪಟ್ಟಣ, ನಗರಗಳಾಗಿ ವಿಕಾಸಗೊಂಡವು. ಮುಂದೆ ಇವುಗಳೇ ನಗರ ರಾಜ್ಯಗಳಿನಿಸಿದವು. ನಗರ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪೋಲಿಸ್’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರೀಕರು ತಮ್ಮ ನಗರರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿಷ್ಪರ್ಥಾಗಿದ್ದರೆ ಏನಿಂದ ತಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಗರರಾಜ್ಯಗಳೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸೇನೆ, ಆಡಳಿತ, ನಗರದೇವತೆ ಮೊದಲಾದವರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಗ್ರೀಕೊನ ನಗರರಾಜ್ಯಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದವು. ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆ, ಹೋಮರನ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು, ಒಲಂಪಿಕ್ ಕ್ರೀಡೆಗಳು, ಗ್ರೀಕ್ ದೇವತೆಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೊಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಗ್ರೀಕೊನ ನಗರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಧೇನ್ ಮತ್ತು ಸ್ಪಾಟಾ ಅಶ್ವಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದುವು.

ಅಧೇನ್: ಅಧೇನ್ ಅಟ್ಟಿಕ್ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿ. ಇದು ಗ್ರೀಕೊನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಆದರ್ಶ ನಗರರಾಜ್ಯ. ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವ ನಂತರ ಶ್ರೀಮಂತ ಪ್ರಭುತ್ವ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಅಕ್ರಣ್ ಎಂಬ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತರು ಚುನಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಡ್ರಾಕೋ ಎಂಬಾತನು ಅಧೇನ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಯ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ನಂತರ ಸೋಲಾನ್ ಎಂಬಾತನು ಈ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸ್ವೇಹಿಗೊಳಿಸಿದನು. ಸೋಲಾನ್ ನಂತರ ಅಧೇನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅರಾಜಕತೆಯ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ವ್ಯಾಪಾರ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಗಳಿಂದಾಗಿ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಬಡ ರೈತರು

ಸೇರಿ ಈ ಅರಾಜಕತೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸರ್ವಾರ್ಥಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿ ಅಥೆನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರು. ನಂತರ ಅಥೆನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಪೆರಿಕ್ಲೀಸ್‌ನ ಕಾಲ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇವನ ಕಾಲವನ್ನು ಗ್ರೀಕೋನ ಸುವರ್ಚಾಯಿಗರೆಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಪೆರಿಕ್ಲೀಸನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನ, ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪ್ರಗತಿಯು ಉತ್ತಂಗಕ್ಕೇರಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಥೆನ್ಸ್‌ನ್ನು ‘ಹೆಲ್ಲಾಸ್‌ನ ಶಾಲೆ’ (School of Hellas) ಎಂದು ಪೆರಿಕ್ಲೀಸ್ ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಸಾಕ್ರಟೋಸ್, ಪ್ಲೇಟೋ, ಅರಿಸ್ಟಾಟೋಲ್ ಮೊದಲಾದ ದಾರ್ಶನಿಕರು ಅಥೆನ್ಸ್‌ಗೆ ಸೇರಿದವರು.

ಸ್ಪಾಟಾ: ಡೇರಿಯನ್ ಪಂಗಡದ ನಗರರಾಜ್ಯವಾದ ಸ್ಪಾಟಾವು ಗ್ರೀಕೋನ ಸೈನಿಕ ರಾಜ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಬಾಲಕನಿಗೆ ಏಕುವರ್ಷ ತುಂಬಿದ ಕೂಡಲೆ ಸರ್ಕಾರವು ಅವನನ್ನು ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬೇರೆಡಿಸಿ ಕರಿಣ ಸೈನಿಕ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ತರಬೇತಿಯ ನಂತರ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಬಲಿಷ್ಠ ಸೈನಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಪಾಟಾ ನಗರರಾಜ್ಯವು ಹೊಂದಿತ್ತು.

ಪಶ್ಚಿಮಾದ ಸಾಮ್ರಾಟ ಡೇರಿಯಸ್‌ನ್ನು ಗ್ರೀಕೋನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಅಥೆನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸ್ಪಾಟಾ ನಗರರಾಜ್ಯಗಳು ಒಗ್ಗಾಡಿ ಪಶ್ಚಿಮಾದ ಮ್ಯಾರಾಥಾನ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಮಣಿಸಿದವು. ಮುಂದೆ ಅಥೆನ್ಸ್ ರಾಜ್ಯವು ‘ಕಾನ್ಸೆಡರಸಿ ಆಫ್ ಡೀಲಾಸ್’ ಎಂಬ ನಗರರಾಜ್ಯಗಳ ಒಕ್ಕೂಟವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರೂಪ ಪಡೆಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅಥೆನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸ್ಪಾಟಾಗಳ ನಡುವೆ ವೈರಾಜ್ಯ ಬೆಳೆಯಿತು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಈ ಎರಡು ಗಣರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಪೆಲೊಮೋನೀಷಿಯನ್ ಯುದ್ಧಗಳು ಜರುಗಿದವು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅಥೆನ್ಸ್ ಸೋತು ಸ್ಪಾಟಾದ ಅಧೀನ ರಾಜ್ಯವಾಯಿತು. ಸ್ಪಾಟಾ ವಿರುದ್ಧ ಅಥೆನ್ಸ್ ಸೈನಿಕವಾಗಿ ಸೋತಿತು. ಆದರೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿತು. ಸಾ.ಶ.ಮೂ. 5ನೆಯ ಶತಮಾನದ ವೇಳೆಗೆ ಪಶ್ಚಿಮಾದ ಆಕ್ರಮಣ, ಸ್ಪಾಟಾ ಮತ್ತು ಅಥೆನ್ಸ್‌ಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷದಿಂದ ಗ್ರೀಕ್ ನಾಗರಿಕತೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು.

ಧರ್ಮ: ಗ್ರೀಕರ ದೇವರುಗಳು ಮಾನವರಂತೆ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂಳುವರು. ಈ ದೇವರುಗಳು ಒಲಂಪಸ್ ಪರವರ್ತದ ಮೇಲೆ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಗ್ರೀಕರು ನಂಬಿದ್ದರು. ಜ್ಯೋಸ್ (Zeus) ಪ್ರಮುಖ ದೇವರು. ಇವನ ಪತ್ನಿ ಹೀರಾ(Hera). ಇವರಲ್ಲದೆ ಅಪೋಲೋ (Apollo), ಅಫ್ರೋಡಿಟ್ (Aphrodite), ಅಥೆನಾ, ಅರಿಸ್(Ares) ಮೊದಲಾದ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಥೆನಾ ಅಥೆನ್ಸ್ ನಗರದ ಅಧಿದೇವತೆ. ಒಲಂಪಿಯಾದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋಸ್‌ನ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಚೀನ ಒಲಂಪಿಕ್ ಕ್ರೀಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕೋನ ಎಲ್ಲ ನಗರರಾಜ್ಯಗಳು ಪಾಲ್ಮೋಳ್ಳಿತ್ತಿದ್ದವು.

ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ: ಶೈವಿತ್ವ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಸಾಕ್ರಟೋಸ್ ಅವನ ಶಿಷ್ಯ ಪ್ಲೇಟೋ, ಅವನ ಶಿಷ್ಯ ಅರಿಸ್ಟಾಟೋಲ್ ಅವನ ಶಿಷ್ಯ ಮ್ಯಾಸಿಡೋನಿಯಾದ ರಾಜನಾದ ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಮಹಾತೆಯ. ಇದೊಂದು ಶೈವಿತ್ವ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ಲೇಟೋ ‘ಅಕಾಡೆಮಿ’ ಎಂಬ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೆ, ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನು ‘ಲೀಸಿಯಂ’ ಎಂಬ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಡೆಮೋಸ್ತೇನಿಸ್ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಭಾಷಣಕಾರನಾಗಿದ್ದನು. ಹೋಮರ್ ಎಂಬ ಅಂಥ ಕವಿಯು ‘ಈಲಿಯಾಡ್’ ಮತ್ತು ‘ಬಡಿಸ್’ ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಈ ಎರಡು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಗ್ರೀಕರ ಅಂದಿನ ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈಲಿಯಾಡ್ ಗ್ರೀಕರು ಟ್ರಾಯ್ ನಗರದ ಮೇಲೆ ವಿಜಯ ಸಾಧಿಸಿದ್ದನ್ನು ಮತ್ತು ಒಡಿಸಿಯು ಗ್ರೀಕ್ ಏರ ಒಡಿಸ್ಯೋಸನು ಟ್ರಾಯ್‌ನಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗಿನ ಸಾಹಸದ ಜಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹೋಡೊಟೋಸ್ ಮತ್ತು ಧುಸಿಡ್ಯೇಟೋಸ್ ಪ್ರಮುಖ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು. ಹೋಡೊಟೋಸ್‌ನನ್ನು ಇತಿಹಾಸದ ಪಿತಾಮಹನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈಸ್ಟಿಲಸ್, ಸೋಪೋಲೀಸ್ ಮತ್ತು ಯುರಿಪಿಡಿಸ್

ಪ್ರಮುಖ ನಾಟಕಾರರು. ಸೋಪೋಲೀಸ್ ಜಗತ್ತಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ‘ಇಡಿಪಸ್’ ಮತ್ತು ಅಂತಿಗೋನೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ: ಗ್ರೀಕೋನಲ್ಲಿ ಗುಲಾಮಿಗಿರಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಗ್ರೀಕರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ವಿವಿಧ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೇರಣೆಸಿತು. ಗ್ರೀಕರು ಲ್ಯೇರ್ ಎಂಬ ತಂತಿ ವಾದ್ಯಮೋಂದಿಗೆ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗ್ರೀಕರು ಸಂಗೀತ, ನಾಟಕ ಮತ್ತು ನೃತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮೇರೆದರು. ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಮೂರ್ಚಿಕಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಪಾರ ಸಾಧನೆ ಗೈದಿದ್ದಾರೆ. ಪೆರಿಕ್ಲೆಸನು ಅಥ್ನಾನ ಪಾರ್ಥನಾನ್ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಅಮೃತ ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಇದು ಸುಂದರ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಚಕ್ರವರ್ಷಯುತಿರುವ ಕ್ರೀಡಾಪಟು ‘ಡಿಸ್ಕೋಬಿಲಸ್’ ಎಂಬ ಅದ್ಭುತ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಮೈರನ್ ಎಂಬುವನು ಕಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಗ್ರೀಕ್ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಮಾನವನ ದೇಹ ರಚನೆಯನ್ನು ನೈಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಪಾಲಿಗಾಣಿಕ್ ಅಂದಿನ ಪ್ರಮುಖ ಚಿತ್ರಕಾರನಾಗಿದ್ದನು.

ವಿಜ್ಞಾನ: ಥೀಲ್ಸ್, ಪ್ರೈಥಾಗರಸ್ ಗಣಿತ ಕ್ಷೇತ್ರದ ದಿಗ್ಗಜರು. ಅಱು ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ದೇಮಾಕ್ರಿಟಸ್, ಮೀನಿನಿಂದ ಮಾನವ ಎಂಬ ವಿಕಾಸವಾದ ತತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿದ ಅನಾಕ್ಸಿಮಿಂಡರ್ (Anaximinder) ಪ್ರಮುಖ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು. ರೋಗಳಿಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಜಿಷ್ಣಧ ಹುಡುಕುವ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ‘ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಪಿತಾಮಹ’ ಹಿಮ್ಮೋಕ್ರಿಟಿಸ್ ಕೂಡ ಗ್ರೀಕ್ ದೇಶದವನು.

ಕ್ರೀಡೆ : ಗ್ರೀಕರು ಮನೋವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟಂತೆಯೇ, ದೃಷ್ಟಿಕ ವಿಕಾಸಕ್ಕೂ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದ್ಯರಿಂದ ಕ್ರೀಡೆಗೆ ಗ್ರೀಕರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮಾನ್ಯತೆ ಇತ್ತು. ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಗೌರವವಿತ್ತು. ವಿವಿಧ ದರ್ಜೆಯ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟಗಳು ಜರುಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದುದು ಒಲಂಪಿಕ್ ಕ್ರೀಡೆ. ಇದು 2750 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಲಂಪಿಯಾದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ನಗರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಕ್ರೀಡಾಪಟಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಬ್ಬಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಓಟವೂರು ಆಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಇನ್ನೂರು ಮೀಟಿರಿನ ಈ ಓಟವೂರುದಕ್ಕೆ ‘ಸ್ಪೇಡಿಯಫಾ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿಂಗಾಗಿಯೆ ಗ್ರೀಕರ ದೂರ ಮಾಪನ ಅಥವಾ ಅಂತರ ಮಾಪನವನ್ನು ‘ಸ್ಪೇಡಿಯ’ ಎಂದರು. ಆಟದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಿಯಾದವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಆಲಿವ್ ಮರದ ಗುಜ್ಜವೂರು ಇಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಬ್ಬಾರಂಭಿಕ್ ಆಟಗಳು ಸುಮಾರು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಆಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸಾ.ಶ. 4ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಷ್ಣಿಯನ್ ಬ್ರೇಚಾಂಟ್ಸ್ ನಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ತಿಯೆಡೋಸಿಯಸ್ಸನು ಈ ಆಟವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದನು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಒಬ್ಬಾರಂಭಿಕ್ ಆಟವು ಕೊನೆಯಾಯಿತು. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಘಾನ್ಸ್ ದೇಶದ ನೇತ್ರಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಒಬ್ಬಾರಂಭಿಕ್ ಆಟವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಇಂದಿಗೂ ಒಬ್ಬಾರಂಭಿಕ್ ಆಟಗಳು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಗ್ರೀಕರಿಗೂ ಪರೀಕ್ಯಾಯನ್ನರಿಗೂ 2500 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಮ್ಯಾರಥಾನ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕರು ಜಯಗಳಿಸಿದರು. ಈ ಸಂತೋಷದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಯುಧಭೂಮಿಯಿಂದ 24 ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಥ್ನಾಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಲು ಪೆಯ್ಯಿ ಪ್ರೈಥಾನ್ ಎಂಬ ಸೈನಿಕ ಓಡಿದ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ವಿಜಯದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು

ಅಧ್ಯಾತ್ಮಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದು ಸತ್ತನು. ಅವನ ಸೃಜಣಾರ್ಥ ಒಲಂಪಿಕ್ ಶ್ರೀಡೇಗಳಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾರಥಾನ್ ಓಟ ಸೇರಿಸಿದರು.

ಗ್ರೋನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಉತ್ತರ ಗ್ರೋನ ಮ್ಯಾಸಿಡೋನಿನ ದೊರೆ ಫಿಲಿಪ್ ನಾಶಪಡಿಸಿದನು. ಅಲಿಂಡ ಗ್ರೋನ್ನು ತನ್ನ ಆಳ್ಳಿಕೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದನು. ಇವನ ಮಗನೇ ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್. ಈತನು ಮಹಾನ್ ದಿಗ್ಗಜಯಿ. ಇವನ ಗುರು ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್. ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜಗತ್ತನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ದಂಡಯಾತ್ರೆ ಕೇಗೂಂಡನು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಈಚೆಪ್ಪೆ, ಬ್ಯಾಬಿಲಾನ್, ಪಶ್ಚಿಮಾಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಭಾರತದವರೆಗೂ ಬಂದನು. ನಂತರ ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು. ಈಚೆಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡ್ರಿಯಾ ಎಂಬ ನಗರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.

ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್

ಈತ ಗ್ರೋನ ದೇಶದ ಮೆಸಿಡೋನಿಯಾದ ರಾಜ. ತನ್ನ ಅಶ್ವಲ್ಲ ಜೀವಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಹೊರಟನು. ಈತನು ಬ್ಯಾಬಿಲಾನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಫಲನಾದನು. ಇವನು ಪಶ್ಚಿಮಾನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಬಂದನು. ಗ್ರೋನ್ ಸರ್ಕಾರ್ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಇವನ ಗುರುವಾಗಿದ್ದನು. ಭಾರತದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ಬ್ಯಾಬಿಲೋನಿಯದಲ್ಲಿ ಸಾ.ಶ.ಪ್ರೂ. 323ರಲ್ಲಿ ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರನು ಮೃತನಾದನು.

ಸಾಕ್ರಟೀಸ್

ಸಾಕ್ರಟೀಸನ ಬೌದ್ಧಿಕತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಅನೇಕ ಐತಿಹಾಸಿಕವೇ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ. ಅಧ್ಯೇನ್ಸ್ ನಗರ ಬುದ್ಧಿವಂತರ ನಗರವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಬುದ್ಧಿವಂತ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೂಡಿತ್ತು. ನಾವು ಇಷ್ಟ್ವಾಂದು ಜನ ಬುದ್ಧಿವಂತರಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅತೀ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಯಾರು? ಎಂಬುದು ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಆ ನಗರದ ದೇವತೆಯಾದ ಅಧ್ಯೇನೀಯ ಬಳಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನಿರ್ವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ದೇವತೆಯು ಅಧ್ಯೇನ್ಸ್ ನಗರದ ಬುದ್ಧಿವಂತನೆಂದರೆ ಸಾಕ್ರಟೀಸ್ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಸಾಕ್ರಟೀಸನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ ಈ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಅವನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಅವನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಮೂಲವೇನು ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಅವನು ಇವರಿಗಿಂತ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ಹೊಡುವ ಉತ್ತರ ಹೀಗಿದೆ. ‘ನನಗೂ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ನಿಮಗೂ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅರಿವಿಗಿರುವ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತಾನೆ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ತೀಳಿಸಿದ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯೆಂದರೆ ಸಾಕ್ರಟೀಸ್. ಬೌದ್ಧಿಕತೆಗೆ, ವ್ಯಾಚಾರಿಕತೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರೇ ಸಾಕ್ರಟೀಸ್. ಇವನು ಆರಂಭಿಕ ಗ್ರೋನ ಜೀಂತನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದನು. ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ನ್ಯಾಯ, ನೀತಿ, ಧರ್ಮ, ದೇಶಪ್ರೇಮ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಮಾನವೀಯತೆ, ಸ್ವೇತಿಕತೆ ಮುಂತಾದವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದಿರುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಜೀವನ ಒಂದು ಸಂಕಷ್ಟಗಳ, ನೋವಿನ ಹಾಗೂ ಸಾಹಸಗಳ ಹೋರಾಟವಾಗಿತ್ತು. ಸಾಕ್ರಟೀಸನ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಜೀಂತನೆ, ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಸ್ವೇತಿಕವಾದುದಾಗಿತ್ತು. ಜ್ಞಾನವೇ ಸದ್ಗುಣ; ಸದ್ಗುಣವೇ ಜ್ಞಾನ’ ಇದು ಸಾಕ್ರಟೀಸನ ತತ್ವ ಜೀಂತನೆಯ ಬೆನ್ನೆಲುಬು. ಅವನು ತನ್ನ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಜೀಂತನೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಬೆಳೆಸಲಿಲ್ಲ. ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದ ಪೇಟೆ, ಬಜಾರುಗಳಲ್ಲಿ, ಅಂಗಡಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ತನಗೆ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಜನರನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ-ಉತ್ತರ ಸಂವಾದದ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಜೀಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಈ ರೀತಿಯ ಸಾಕ್ರಟೀಸನ ಜಿಂತನೆಯು ಅಥ್ವನಿನ ಕೆಲವು ಜನರ ಹೋಪಕ್ಕೆ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಯಿತು. ಅಥ್ವನಿನ ಪೊರ್ಚುಗ್ರಹ ಹೀಡಿತರಾದ ಕೆಲವರು ಅವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲು ಅನೇಕ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಹೊರಿಸಿದರು. ಅವರು ಹೊರಿಸಿದ ಆರೋಪಗಳಿಗಾಗಿ ಸಾಕ್ರಟೀಸನಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಮರಣದಂಡನೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿ ಸರೆಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿತು. ಒಂದು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ವಿಷಪಾನ ಮಾಡಿಸಲು ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ತೀಮಾರ್ಕನಿಸಿತು. ‘ನಾನು ಮರಣಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳಬ್ಲೂ ಅಂಜುವವನಲ್ಲ. ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಸತ್ಯಕ್ಕೂ ವಿರೋಧವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಮಾತ್ರ ಅಂಜುವೆನು’ ಎಂದು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸರೆಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಕ್ರಟೀಸನಿಗೆ ಹೊನೆಯದಿನ ಜ್ಯೇಲು ಸೇವಕನು ವಿಷದ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟನು. ಆ ವಿಷವನ್ನು ಸಾಕ್ರಟೀಸನು ಕುಡಿದು ಇಹಲೋಕವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದನು.

ಪ್ಲೇಟೋ : ಇವನು ಜಗತ್ಸಿದ್ಧ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಾಕ್ರಟೀಸನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಈತ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ನೀತಿ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನು. ಇವನು ‘ಆದರ್ಶರಾಜ್ಯ’ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ರೂಪಾರ್ಥಿ. ಅಥ್ವನ್ನು ನಗರ ಅಪಾಯಿದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ತನ್ನ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಇಡೀ ಬದುಕು ಆತನನ್ನು ಆತಂಕಗೊಳಿಸಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದ ಅವನತಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದರೆ ನೀತಿ, ತತ್ವ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಂತಹ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅವನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನು. ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಇವನು ‘ದಿ ಆಕಾಡೆಮಿ’ ಎಂಬ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಅಥ್ವನಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಇದು ಯುರೋಪಿನ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಹೊಂದಿತು. ಪ್ಲೇಟೋನು ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವರ್ಗಳಿಂದರೆ, ‘ಆರಬ್ಲಿಕ್’ ಮತ್ತು ‘ದಿ ಟೆಕ್ನಿಕ್ ಅಂಡ ಹಿಸ್ಟರಿ’ ಎಂಬುವುಗಳಾಗಿವೆ. ಸಾಕ್ರಟೀಸ್, ಪ್ಲೇಟೋ, ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಇವರು ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಸಿನ ಮೂಲವರು ಬಹುಮುಖ್ಯ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು. 20ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜಕೀಯ ಜಿಂತನೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರೇರೇತಿಸುವ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಪ್ಲೇಟೋ. ಸಾಕ್ರಟೀಸನ ಕೊಲೆಯ ನಂತರ ಉರು ಬಿಟ್ಟ ಪ್ಲೇಟೋ ಗ್ರೀಸ್, ಈಜಿಪ್ರ್ಯೂ ಇಟಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದ. ರಾಜಕೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಗಣೀಯಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಇವನು ಪರಂಡಿತನಾಗಿದ್ದನು.

ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ : ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ಲೇಟೋವಿನಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವವಿಳ್ಳ ಗ್ರೀಕ್ ಜಿಂತಕನೆಂದರೆ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್. ಇವನು ಪ್ಲೇಟೋವಿನ ಶಿಷ್ಯ. ಇವನು ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಕ್ರಟೀಸ ಮತ್ತು ಪ್ಲೇಟೋರವರ ಗಾಢವಾದ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಿತಾಮಹ ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ನು ಅಲೆಗ್ನಾಂಡರನ ಗುರು ಮತ್ತು ಅಭಿಮಾನಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಪೊರ್ಚುಗ್ರಹ ಹೀಡಿತ ಜನರು ಈತನನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶತ್ರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಧಿಕವಾಗಬೇಡಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಅನ್ಯಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದೆ ವಿಷಸೇವಿಸಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರಾಜ್ಯದ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ, ಸೀಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಗುಲಾಮಗಿರಿ, ಆಸ್ತಿಯ ಪ್ರಮಾಣ, ನಾಗರಿಕತ್ವ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಕ್ರಾಂತಿ, ಸಮಾಜವಾದ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮುಂತಾದವರ್ಗ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅವನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ತತ್ವ ಜಿಂತನೆ ಪ್ಲೇಟೋವಿನ ಜಿಂತನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಪ್ಲೇಟೋವಿನ ವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅಥ್ವನ್ನೆನಲ್ಲಿ ‘ಶ್ರೀಸ್ತಿಯಮ್’ ಎಂಬ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಥಾಪಿಸಿದನು. ‘ನಾನು ನನ್ನ ಗುರುವನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಗೌರವಿಸುತ್ತೇನೆ.’ ಎಂದು ಅವನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಗ್ರೀಕ್ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದನು. ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತನಿಖಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಇವನು ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದನು. ತನ್ನ 17ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇವನು ಪ್ಲೇಟೋನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಪ್ಲೇಟೋವಿನಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾದ ಈತನಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತಶಾಸ್ತ್ರ, ಸೌಂದರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಗ್ರೀಕರ ಆರಂಭದ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ತಿಳಿದಿದ್ದವು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನು ಅಲೆಗ್ನಾಂಡರ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸಹವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದನು.

ರೋಮನ್ ನಾಗರಿಕತೆ

ಯೂರೋಪಿನ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಮೆಡಿಟರೇನಿಯನ್ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನೀಳವಾಗಿ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪವೇ ಇಟಲಿ. ಇಟಲಿಯ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಆಲ್ಪಸ್ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಪೇಸ್ನೇನ್ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಗಳು ಹಬ್ಬಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹರಿಯುವ ಟೈಬರ್ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ರೋಮ್ ನಗರವಿದೆ. ಇದು ಮೆಡಿಟರೇನಿಯನ್ ಸಮುದ್ರದಿಂದ 25 ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಅಪೇಸ್ನೇನ್ ಪರ್ವತ ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರದ ನಡುವಿನ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಲ್ಯಾಟಿನ್‌ರು ಎಂಬ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದ್ರಾಯ ವಾಸಿಸುತ್ತಿತ್ತು. 2700 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಟೈಬರ್ ನದಿಯ ದಂಡಯಲ್ಲಿ ರೋಮ್ ಎಂಬ ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ರೋಮನ್ ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನ ನಿವಾಸಿಗಳ ವಂಶಿಯರನ್ನು ಪೇಟ್ರೋಷಿಯನ್‌ರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪೇಟ್ರೋಷಿಯನ್ ಎಂಬ ಪದವು ಲ್ಯಾಟಿನನ 'ಪಾಟೋ' (ಪಿತ್ರೆ = ತಂದೆ) ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ರೋಮನ್‌ರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಪುರಾಷರು ರೋಮಲಸ್ ಮತ್ತು ರೀಮಸ್ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು.

ರೋಮ್ ದೇಶವು ರಾಜಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿತ್ತು. ರೋಮನ್‌ರಿಗೆ 'ಅಸೆಂಬ್ಲಿ' ಹಾಗೂ 'ಸೆನೆಟ್' ಎಂಬ ಎರಡು ರಾಜಕೀಯ ಸಲಹಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿದ್ದವು. ಅಸೆಂಬ್ಲಿಯು ಎಲ್ಲ ಮಧ್ಯವಯಸ್ಸಿನ ಪುರುಷರನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಸೆನೆಟ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರ ಸಭೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಸೆಂಬ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಜನ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಕೂಡ ಸೆನೆಟಿಗಿತ್ತು. ಸಾ.ಶ.ಪ್ರೂ. 6ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಾಜತ್ವವನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಗೊರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಾಫಿಸಲಾಯಿತು. ಸಾ.ಶ.ಪ್ರೂ. 3ನೇಯ ಶತಮಾನದ ಅವಧಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ಇಟಲಿಯ ಆಡಳಿತವು ಗೊರಾಜ್ಯಗಳ ಕ್ಷೇಗೆ ಬಂದಿತು. ರೋಮನ್ ಗೊರಾಜ್ಯದಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೆನೆಟ್ ಹಾಗೂ ಅಸೆಂಬ್ಲಿ ಸಲಹಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದವು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸದಸ್ಯರುಗಳೇ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಇವರು ಕಾನೂನನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

ರೋಮನ್ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪೇಟ್ರೋಷಿಯನರು ಹಾಗೂ ಪ್ಲೇಬಿಯನರೆಂಬ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳಿದ್ದವು. ಪೇಟ್ರೋಷಿಯನರು ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು. ಇವರು ಮೇಲು ವರ್ಗದವರು ಹಾಗೂ ಭೂ ಮಾಲೀಕರು. ಇವರು ಸೆನೆಟನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು. ಪ್ಲೇಬಿಯನರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು. ಇವರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೆಲಸಗಾರರು, ಸಣ್ಣ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು, ಸಣ್ಣವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸೃಜಿತರು. ಇವರ ಹಕ್ಕುಗಳು ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದವು. ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಪಾವತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಇವರು ಏಸಲಾಗಿದ್ದರು. ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಹಾಗೂ ಸೆನೆಟ್‌ಗಳು ಪ್ಲೇಬಿಯನ್‌ರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತ್ರಿಭೂನ್ಯಾಗಳು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಸಾ.ಶ.ಪ್ರೂ. 5ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇವರು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆಯೆದ್ದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪೇಟ್ರೋಷಿಯನರು ಇವರುಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ರಿಯಾಲಿಟಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ತ್ರಿಭೂನ್ಯಾಗಳ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಆರಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ರೋಮನ್ ಲಾ' ಎಂಬ ಕಾನೂನುಗಳಿಂದ ಶಾಸನವಿದ್ದ ಆಳಿಕೆಯನ್ನು ತಂದರು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಜಿಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಅದರ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿತರು.

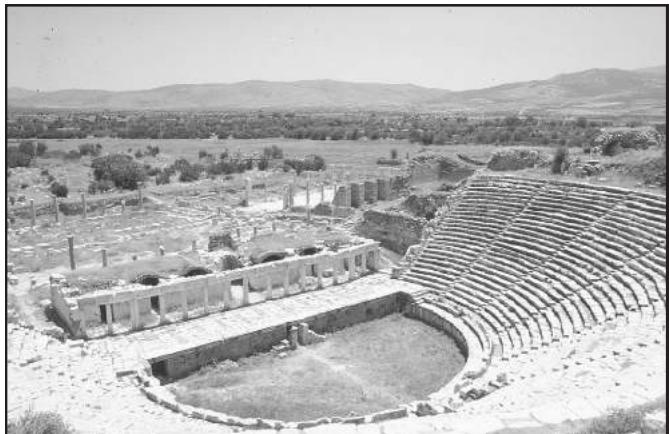
ಹೊಸ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಅಭಿಲಾಷೆಯ ರೋಮನ್‌ರನ್ನು ಹೊಸ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರು ಉತ್ತರ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಥ್ರೆಜ್‌ ಎಂಬ ನಗರದ ಜೊತೆ ಕಾದಾಡಿದರು. ಸಿಸೆಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೊಂದು ಫಲವತ್ತಾದ ಪ್ರದೇಶ. ಇದರ ಹಿಡಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇವರು 118 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕಾದಾಡಿದರು. ಇದನ್ನೇ 'ಪೂನಿಕ್‌ಯುದ್ಧ'ಗಳಿಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾಥ್ರೆಜಿಯನರು ಪರಾಭವಗೊಂಡರು. ಸಾ.ಶ.ಪ್ರೂ. 1ನೇಯ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ರೋಮನ್‌ರು ಗ್ರೇಸ್, ಏಷ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೆಬೆಟ್‌ನ ಭೂ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಆಕ್ರಮಣ ಹಾಗೂ ವಿಜಯಗಳ ಕಾರಣವಾಗಿ

ರೋಮ್ ವ್ಯಾಪಕ ಸಂಪತ್ತು, ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ರೋಮ್ ಬಂಗಾರ ಮತ್ತು ಗುಲಾಮರುಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ರೋಮ್ ಪೇಟ್ರೀಷಿಯನರು ಹಾಗೂ ಪ್ಲೇಬಿಯನರಲ್ಲದೆ ಬಹುತೇಕ ಗುಲಾಮರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಗುಲಾಮರಿಗೆ ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಯಜಮಾನರುಗಳ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಗುಲಾಮರನ್ನು ಮಾರಾಟಕ್ಕೂ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಕೆಲವೋಮ್ಮೆ ಅವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು ಇದೆ. ಅಂತಸ್ತುಗಳ ದರ್ಶಕದಲ್ಲಿ ಮುಖುಗಿದ್ದ ರೋಮನ್ನರು ಗುಲಾಮರನ್ನು ಗ್ಲೂಡಿಯೇಟರ್‌ಗಳಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಗ್ಲೂಡಿಯೇಟರ್‌ಗಳ ಸೌಜನ್ಯದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಎಂಬಿಧಿಯೇಟರ್‌ನಿಂದ ವೀಕ್ಷಣಿ ಮನರಂಜನೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹುತೇಕ ಗುಲಾಮರು ಹಾಗೂ ಸೇರೆಯಾಳುಗಳು ಇಂತಹ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು.

ಗ್ಲೂಡಿಯೇಟರ್

ಪ್ರಾಚೀನ ರೋಮಿನ ಕುಸ್ತಿಪಟುಗಳನ್ನು 'ಗ್ಲೂಡಿಯೇಟರ್' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ನುರಿತ ಹಾಗು ಪೂರ್ವಭಾವ ಸಿದ್ಧತೆ ಇಲ್ಲದವರೂ ಇದ್ದರು. ಪ್ರೈಸ್ಕರ ಮನೋರಂಜನೆಗಾಗಿ ಕುಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಏರ್ವಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯ-ಮನುಷ್ಯರ ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯ-ಮೃಗಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಸಮರಗಳು ಕೆಲವೋಮ್ಮೆ ಆಟಗಾರರ ದಾರುಣ ಮರಣದಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗ್ಲೂಡಿಯೇಟರ್‌ಗಳ ಸಮರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು 'ಆಂಪಿಧಿಯೇಟರ್' ಹಾಗೂ 'ಕಲೋಸ್ಯಿಯಂಗೆಂಡು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕಿನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅಪರಾಧಿಗಳು, ಗುಲಾಮರು ಮತ್ತು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆದಿಗಳನ್ನು ಗ್ಲೂಡಿಯೇಟರ್‌ಗಳಾಗಿ ಭರ್ತೀ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗ್ಲೂಡಿಯೇಟರ್‌ಗಳು ಕೆಲವೋಮ್ಮೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಇತ್ಯಾಯಿರುತ್ತಾರೆ ಗಳಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ 'ಗ್ಲೂಡಿಯೇಟರ್' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಸಿನಿಮಾ ಜಗದ್ದಿಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ.

ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ರೋಮನ್ ರಾಜ್ಯವು ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಆಗರವಾಯಿತು. ದಂಗೆಗಳು, ಕಗ್ಗೊಲೆಗಳು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆದವು. ಲಂಂಚ, ಭ್ರಾಹ್ಮಾಜಾರವು ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಟೆಕಸ್ಸನ ನೇತ್ರೆತ್ತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 60,000 ದಷ್ಟು ಬಡಜನ ಹಾಗೂ ಶೋಷಿತ ಗುಲಾಮರು ಬಂಡೆದ್ದರು. ಒಂದು ವರ್ಷದ ಕಾಲ ಹೋರಾಡಿದ ಇವರನ್ನು ಅಮಾನುಷವಾಗಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕುಲಾಯಿತು. ಸುಮಾರು 60,000 ಜನರನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶೀಲುಬೆಗೇರಿಸಿದರು.

ಪ್ರತಾಂಕಾರದ ಬೃಹತ್ ರಂಗ ಮಂದಿರ

ನಿರಂತರ ಯುದ್ಧಗಳಿಂದಾಗಿ ಸೇನಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸೆನೆಟ್ಟಿನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನೇ ಗೌಣವಾಗಿಸಿದರು. ಸಹಸ್ರಾರು ಸೇನಾಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಪೆ ಮತ್ತು ಜೂಲಿಯಸ್ ಸೀಸರ್ ಪ್ರಮುಖರು.

ಜೂಲಿಯಸ್ ಸೀಸರ್: ಮುಂದೆ ರೋಮಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಸ್ಸ್, ಪಾಂಪೆ ಮತ್ತು ಜೂಲಿಯಸ್ ರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮೊದಲ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಆಡಳಿತ (First Triumvirate) ಆರಂಭವಾಯಿತು. ದಂಡನಾಯಕರಾಗಿ

ಜೂಲಿಯಸ್ ಸೀಸರ್ ಘ್ರಾನ್ಸ್ (ಗಾಲ್), ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದರೆ, ಪಾಂಪೆಯು ಸಿರಿಯಾ, ಟರ್ಕಿಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದನು. ಕ್ರಾಸ್‌ಸ್ ಪಾರ್ಥಿವಯವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಸುನೀಗಿದನು. ಹೀಗೆ ನಗರ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದ್ದ ರೋಮ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟಿತು. ತನ್ನ ಪ್ರತಿಸ್ಥಿರ್ಯಾಗಿ ಕಂಡ ಪಾಂಪೆಯನ್ನು ಜೂಲಿಯಸ್ ಸೋಲಿಸಿ ಕೊಂಡನು. ನಂತರ ಈಚೆಷ್ಟ್ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ರಾಜೀ ಕ್ಲಿಯೋಪಾತ್ರೆ ತ್ವಿತಿಗಳಿಸಿದನು. ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಜೂಲಿಯಸ್ ಸೀಸರ್‌ನು ತನ್ನನ್ನು ‘ಡಿಕ್ಸೆಟರ್’ (ಸವಾರ್‌ಧಿಕಾರಿ) ಎಂದು ಫೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ರೋಮನ ಗಣರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಶಿಧಿಲಗೊಳಿಸಿದನು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಜೂಲಿಯಸ್ ಹತ್ತಿಗೇಡಾದನು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಈತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೋಮಿನ ಕೃಷ್ಣ, ಕೃಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದವು. ಜೂಲಿಯಸ್ ಪಂಚಾಂಗವನ್ನೂ ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಈ ಜೂಲಿಯಸ್‌ನ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಗಸ್ಟಸ್ ಸೀಸರ್ ಮುಂದುವರೆಸಿದನು.

ಅಗಸ್ಟಸ್ ಸೀಸರ್: ಅಗಸ್ಟಸ್‌ನ ಮೊದಲ ಹೆಸರು ಆಕ್ಸೆಪಿಯಸ್. ಅವನು ಮಾರ್ಕ್‌ ಆಂಟೋನಿ, ಲೆಪಿಡಸ್ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿ ಎರಡನೇ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು (Second Triumvirate) ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಲೆಪಿಡಸ್‌ನನ್ನು ಒಡಿಸಿ ಆಂಟೋನಿಯ ಜೊತೆಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡನು. ಆಂಟೋನಿಯ ಕ್ಲಿಯೋಪಾತ್ರೆ ಪದ್ದ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಅಗಸ್ಟಸ್ ಆಕ್ಸೆಪಿಯಂ ಕದನದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದನು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಆಂಟೋನಿ ಮತ್ತು ಕ್ಲಿಯೋಪಾತ್ರೆ ಆತ್ಮಹತೆಗೆ ಶರಣಾದರು. ನಂತರ ಅಗಸ್ಟಸ್‌ನು ‘ಇಂಪರೇಟರ್’ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಳಳಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅಗಸ್ಟಸ್ ಸೀಸರ್‌ನ ಕಾಲವನ್ನು ರೋಮಿನ ಸುವರ್ಣಾಯಿಗವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಅಗಸ್ಟಸ್‌ನು ಅನೇಕ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು. ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳ ನಗರವಾಗಿದ್ದ ರೋಮನ್ನು ಅಮೃತಶೀಲೆಯ ನಗರವನ್ನಾಗಿ ತಾನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದಾಗೆ ಸ್ವತಃ ಅಗಸ್ಟಸ್ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರೋಮ್ ಆಧಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿತು.

‘ಪ್ರಾಕ್ ರೋಮಾನ್’ ಸಾಫಿತವಾಯಿತು. ಪ್ರಾಕ್ ರೋಮಾನ್ ಎಂದರೆ ರೋಮಿನ ಶಾಂತಿಯ ಕಾಲ.

ಅಗಸ್ಟಸ್ ನಂತರ ಮಾರ್ಕಸ್ ಅರಲಿಯಸ್, ಕಾನ್ಸೆಟಿಂಟ್‌ನ್ ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ರೋಮಿನ ಕೊನೆಯ ದೊರೆಗಳು ಅಸಮರ್ಪರಾಗಿದ್ದರು. ಇದೇ ವೇಳೆ ಒಡೋಸರ್ ಎಂಬ ಬಬರ ಜನಾಂಗದ ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆದು ಅಂತಿಮವಾಗಿ 1500ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಾಚೀನ ರೋಮನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಕೊಂಡಿಯಾಯಿತು.

ಸಾಹಿತ್ಯ: ರೋಮನ್‌ರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದ್ದರು. ವರ್ಜಿಲ್ ರೋಮಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿ. ‘ಕಿನಿಯಡ್’ ಅವನ ಮುಹಾಕಾವ್ಯ, ಒವಿಡ್ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿ. ಇವನು ‘ಮೆಟಮಾರ್ಪಣಸಿಸ್’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕ್ ಪುರಾಣ ಕಥನಗಳನ್ನು ದಾಖಿಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವರಲ್ಲದೆ ಸಿಸಿರೋ, ಪ್ಲೌಟಸ್, ಟಾರೆನ್ಸ್ ಮೊದಲಾದವರು ಖ್ಯಾತನಾಮರಾಗಿದ್ದರು. ಜೂಲಿಯಸ್ ಸೀಸರ್ ಒಳ್ಳೆಯ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದನು. ಇವನು ಗಾಲಿಕ್ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಏಳು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಿಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಲಿವಿ, ಟಾಸಿಟಸ್ ರೋಮಿನ ಪ್ರಮುಖ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು.

ತತ್ವಜ್ಞಾನ: ರೋಮನ್‌ರು ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಹಾಕದೆ ಗ್ರೀಕಿನ ತತ್ವ, ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನೇ ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. ಪಣಿಮುದ ಸಾಕ್ಷಿತಿಸ್ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಕ್ಯಾಟೋ ಪ್ರಮುಖನಾದವನು. ಸಿಸೆರೋ, ಸೆನೆಕಾ, ಚ್ರೈಸ್ತಿಕ ಮಾರ್ಕಸ್ ಅರಲಿಯಸ್ ಅವರುಗಳು ಸ್ಟೋಯಿಕ್ ತತ್ವ (Stoicism) ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಇದು ‘ನಿಸರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬಾಳಿ’ ಎಂದು ಸಾರಿತು.

ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ: ರೋಮನ ಶೈವ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ಕಲೋಸಿಯಂ ಮತ್ತು ಎಂಬಿಧಿಯೇಟರ್ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ. ಪ್ರಾಂಥಿಯೊನ್ ರೋಮನ ವಿಶಾಲ ಕಟ್ಟಡವಾಗಿದ್ದು, ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಗುಮೃಟವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕ್ಯೂಪಿಡೋನ ಪ್ರತಿಮೆ, ಅರಾ ಪೆಸಿಸ್ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

ವಿಜಯನ: ರೋಮನುರಿಗೆ ವಿಜಯನ ಮತ್ತು ಗರೀತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಜ್ಯಾನವಿತ್ತು. ಹಿರಿಯ ಜ್ಞಾನಿಯು 'ನ್ಯಾಚರಲ್ ಹಿಸ್ಟರಿ' ಎಂಬ ವಿಶ್ವಕೋಶವನ್ನೇ ರಚಿಸಿದ್ದನು. ಸೀಜೆರಿಯನ್ (ಶಸ್ತರಿಕಿರ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸೂತಿ ಮಾಡಿಸುವುದು), ಕಣ್ಣಪೂರೆಯ ಶಸ್ತರಿಕಿರ್ತಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗ್ಯಾಲನ್ ರೋಮನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ತಜ್ಜ್ವಾ ವ್ಯಾಧಿ ಸ್ವಾಭೋ, ಟಾಲೆಮಿ ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಖ್ಯಾತ ಭೂಗೋಳ ತಜ್ಜ್ವಾಗಿದ್ದರು.

ರೊಮನ್ನರ ಕಾನೂನುಗಳು ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇದು ಕಾನೂನು ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೊಣ್ಟ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಹೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ.

ಅಮೆರಿಕದ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು

ಮಾಯ, ಆಸ್ಕೋ ಮತ್ತು ಇಂಕಾ ಇವು ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ಕೊಲಂಬಿಯಾದ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು. ಇವು ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿನ ಇಂಡಿಯನ್ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಯುರೋಪಿನ ದೇಶಗಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಜಲಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಭೂಖಿಂಡಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಪತ್ತೆಯಾದ ಅಮೆರಿಕ ಹಾಗೂ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾವನ್ನು ಭಾರತವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನು ಇಂಡಿಯನ್‌ರೆಂದು ಕರೆದರು. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಅಮೆರಿಕದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳು ಹಾಗೂ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳು ಇಂಡಿಯನ್‌ರೆಂದೇ ಕರೆಸಿಕೊಂಡರು. ನಂತರದ ಜರಿತ್ತೆಯಲ್ಲಿ, ಪರಿಜಿತವಾದ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹಳೆಯ ಜಗತ್ತು ಹಾಗೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಪತ್ತೆಯಾದ ಭೂಖಿಂಡಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಜಗತ್ತು ಎಂದು ಕರೆದರು. ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಕೊಲಂಬಿಯಾದ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು ಹಳೆಯ ಜಗತ್ತಿನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳಾದ ಈಜಿಪ್ಪು, ಮೆಸಪೆಚೊಮಿಯ ಹಾಗೂ ಜಿನಾದ ನಾಗರಿಕತೆಯಂತೆಯೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದವು. ಈ ಹೊಸ ಜಗತ್ತಿನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳು, ಅದ್ಭುತವಾದ ಸ್ವಾರ್ಥಕಗಳು, ನಗರಗಳು ಹಾಗೂ ಕಲೆ, ಲೋಹ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಬದುಕು ಸ್ಥಿರಗೊಂಡದ್ದು ಸಾ.ಶ.ಪ್ರ೦. 1500ರ ಸುಮಾರಿಗೆ. ಆಗ ಇವರು ಜೋಳ, ಕಾಳುಗಳು, ಹಣ್ಣುಗಳು, ಮೆಣಸು ಹಾಗೂ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಾರಂಭದ ಹಳ್ಳಿಗರು ಬಟ್ಟೆ (ಉಡುಪು) ಹಣೆಯುವ, ಮಡಿಕೆ ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ನವಶಿಲಾಯುಗದ ತೀಳವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಸಾ.ಶ.ಪ್ರ೦. 1200 ರಿಂದ 900ರ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಿರಮಿಡ್‌ಗಳು ಹಾಗೂ ಶಿಲಾಪ್ರತಿಮಾ ಸ್ವಾರ್ಥಕಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಪ್ರಾರಂಭವು ಅಲ್ಲಿಯವರ ಸರಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸೂಚನೆಗಳಾದವು. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮೊದಲು ಕಾಣಿಸಿದ್ದ ಮೆಕ್ಕೋದ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಪ್ರತಿಮಾ ಸ್ವಾರ್ಥಕಗಳು ಮುಖಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ರಾಜರುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಒಲ್‌ಮೆಕ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೋರೆತಿರುವ ಆಧಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಉತ್ತರನಗಳು ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕೇಂದ್ರಿಕೃತ ಸಮಾಜವೊಂದರ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸುತ್ತಲು ಹಲವು ದೊಡ್ಡ ರಾಜಧಾನಿ, ಗ್ರಾಮಗಳು ಮತ್ತು ನಗರಗಳು (Capital Cities) ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಒಲ್‌ಮೆಕ್ ಕಲಾಶೈಲಿಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಎಲ್ಲಿಯೋಂದರ ರಚನೆಯಾಗಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಐಕ್ಯತೆಯು ಮೂಡಿಬಂತು. ಸಾ.ಶ.ಪ್ರ೦. 500ರ ನಂತರ ಒಲ್‌ಮೆಕ್ ಐಕ್ಯತೆಯು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸ್ಥಳೀಯ ಶೈಲಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಎಡಮಾಡಿತು. ಇವೇ ಮಾಯ, ಆಸ್ಕೋ, ಇಂಕಾ ಹಾಗೂ ಮತ್ತಿತರ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು.

ಮಾಯ ನಾಗರಿಕತೆ

ಮೆಕ್ಕಿಕೊದ ಯುಕಟಿನ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಅಮೆರಿಕದ ಇಂಡಿಯನ್ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮಾಯ ಎನ್ನುವರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಈಗ ಯುಕಟಿಕ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ದೃಹಿಕವಾಗಿ ಮಾಯದ ಜನ ಗಿಡ್ವಾಗಿದ್ದು, ಕಂದುಬಣ್ಣ, ನೇರಕೂದಲನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಹುತೇಕ ಗುಂಡನೆಯ ತಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಚೀನ ಅಮೆರಿಕದ ಇಂಡಿಯನ್‌ರುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದವರೆಂದರೆ ಮಾಯಗಳು. ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ನಗರಗಳ ಅವಶೇಷಗಳು ಮೆಕ್ಕಿಕೊದ ಯುಕಟಿನ್. ಗ್ರಾಟಿಮಾಲ ಹಾಗೂ ಹೊಂಡುರಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ನಾಗರಿಕತೆಯು ಸುಮಾರು 1700 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಇವರ ವೋಟ್ಟಿಮೊದಲ ನಗರಗಳು ಸಾ.ಶ. 320ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಸಾ.ಶ.ಪ್ರಾ. 1527 ರಿಂದ ಸಾ.ಶ.ಪ್ರಾ. 1546 ರವರೆಗಿನ ಕೊಟೆಜ್‌ ನೇತ್ರತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸ್ವೇನಿನವರ ಆಕ್ರಮಣದೊಂದಿಗೆ ಮಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧಃಪತನವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ದಮನಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಬದುಕಿ ಉಳಿದ ಮಾಯ ಇಂಡಿಯನ್‌ರು ಯುಕಟಿನ್ನಿನ ಉತ್ತರದ ವಲಯ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಟಿಮಾಲದಲ್ಲಿ ಇವತ್ತಿಗೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಮಾಯ ಜನರ ಬದುಕು

ಮಾಯಗಳು ನೆಲಸಿದ್ದ ಬಹುತೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಬೃಹತ್‌ ಆಚರಣೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇವುಗಳನ್ನು ನಗರಗಳೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವು ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ, ಸಂತೋಷಗಳಿಗೆ, ನ್ಯಾಯಾಲಯವಾಗಿ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕ ಆಡಳಿತಕ್ಕಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇದರ ಸುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಸಂತೆ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಬ್ಬಗಳ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಆಚರಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದವು. ತಿಕ್ಲ ಎನ್ನುವ ಬೃಹತ್‌ ನಿರ್ವೇಶನದಲ್ಲಿ ಪಿರಮಿಡ್‌ಗಳು, ಅರಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ಆವರಣಗಳು ಒಂದು ಚದುರ ಮೈಲಿಯ ಸುತ್ತ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ.

ಎಲ್ಲ ಆಚರಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆವರಣದ ಹಾಗೂ ಅದರ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿ ಪಿರಮಿಡ್‌ಗಳರುತ್ತಿದ್ದವು, ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಹಲವು ಕೊಡಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಟ್ಟಡಗಳಿದ್ದವು. ಇವುಗಳ ಎದುರಿಗೆ ಬೃಹತ್‌ ಶಿಲಾಕಂಬಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಾದಾಕಂಬಗಳು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೇವರುಗಳನ್ನು, ಪುರೋಣಿತರನ್ನು, ಆಡಳಿತದ ಗಣ್ಯವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಜಿತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಹಿರೋಗ್ನೈಫಿಕ್ ಪರ್ಯಾಗಳನ್ನು ಸಹ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಲಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಕಲ್ಲಿನಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥೀರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರದ್ದು ಸುಮಾರು 35 ಅಡಿ ಎತ್ತರ ಹಾಗೂ 65 ಟನ್ ತೂಕದಾಗಿದೆ. ಪಿರಮಿಡ್‌ಗಳ ಮೇಲೆ ದೇವಾಲಯಗಳಿದ್ದವು. ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಜನ ನೆರೆದು ದೇವಾಲಯದ ಎದುರು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ 9ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಈ ಆಚರಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಜನ ತೂರೆದರು. ಇನ್ನುಲ್ಲಿದ ಆರು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರದೇಶವು ಅಷ್ಟೇನೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಯದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯ ಆಚರಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಹೊರವಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲು ಜೋಜದ ಹೊಲಗಳು ಇದ್ದವು. ರ್ಯಾತರು ಜೋಜ, ಗೆಣಸು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬೇಕೆಂದುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಕೃಷಿಕರ ಶ್ರಮವನ್ನೇ ಬಳಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್‌ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು.

ಮಾಯಗಳ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಅವರ ಬರವಣಿಗೆ(ಹಿರೋಗ್ನೈಫಿಕ್), ಖಿಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಕಾಲಗಣನೆಯ ತಿಳಿವಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಮಾಯಗಳ ಹಿರೋಗ್ನೈಫಿಕ್ ಬರವಣಿಗೆಯು ವೈಚಾರಿಕ ಸಂಕೀರ್ತಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಇವು ಸುಮಾರು 850 ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಅಪುಗಳ ಅಥವ್ಯಾ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಹಿರೋಗ್ನೈಫಿಕ್ ಪರ್ಯಾಗಳನ್ನು ಕಲ್ಲಿನ ಸ್ವಾರಕಗಳು, ಕಟ್ಟಡಗಳು ಹಾಗೂ ಮರದ ತುಂಡುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಲಾಗಿವೆ. ಇಪುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತರಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಸ್ತರಕಗಳು ಸ್ವೇನಿನವರ ಆಕ್ರಮಣದ ನಂತರ ನಾಶವಾಯಿತು. ಇಪುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಡ್ರೆಸ್‌ಡೆನ್‌ ಕೊಡೆಕ್ಸ್ ಗ್ರಹಣಗಳ ದಿನಾಂಕಗಳನ್ನು ಮುನ್ನಾಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಹದ ಬಳಕೆ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. 16ನೇಯ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಹ ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಬಂಗಾರ ಅತಿ ವಿರಳ. ಇವರು ಕಲ್ಲು, ಎಲುಬು ಹಾಗೂ ಮರದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. 9ನೇಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ಇವರಿಗೆ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣದ ಅರಿವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಜೋಳದ ಬೆಳೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ದೇವರುಗಳು ಮಾಯ ಜನರ ಆರಾಧ್ಯ ದ್ಯುವ. ಮಳೆ, ಮಣ್ಣ, ಗಾಳಿ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಜೋಳವನ್ನೇ ಅವರು ದೇವರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗರಿಕತೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೂ ನರಬಲಿಯನ್ನು ವಿರಳವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಅಸ್ಟ್ರೆಕ್ಸ್

ಮೆಕ್ಸಿಕೋದಲ್ಲಿನ ಟೆಕ್ಸ್‌ಕೋಕೋ (Texcoco) ಎಂಬುದು ಒಂದು ಸರೋವರದ ದ್ವೀಪಪೂರ್ವಾಂದರ ಮೇಲೆ ಅಸ್ಟ್ರೆಕ್ಸ್‌ರು ತಮ್ಮ ನಗರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಇವರ ಕುಲದ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾದ ಟೆನೋಚೋನ ಹೆಸರಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ಟ್ರೆಕ್ಸ್‌ರನ್ನು ಟೆನೋಚೆರಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಇವರು ನಿಮಿಸಿಕೊಂಡ ನಗರವನ್ನು ಟೆನೋಟಿಟೋಲಾನ್ (ನೀರಿನಿಂದ ಉದಯಿಸುವ ಕಲ್ಲು) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ನಗರವನ್ನು ಮೆಕ್ಸಿಕ (Mexico) ಎಂದು ಸಹ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನು ಅದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಭಾಷೆ ನಹಾವಾ. ಇಂದಿಗೂ ಮೆಕ್ಸಿಕೋದಲ್ಲಿ ನಹಾವಾ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ.

ಪೆರುವಿನ ಇಂಕಾಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಹೊಸಜಗತಿನಲ್ಲಿ ಅಸ್ಟ್ರೆಕ್ಸ್‌ರನ್ನು ವ್ಯಾಪಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮುತ್ತಿನ್ನಾರು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪೂರ್ವಾಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಆಳಿದ ಸಣ್ಣ ಅಲೆಮಾರಿ ಜನಾಂಗಪೂರ್ವಾಂದರ ಅಧ್ಯಾತ ಜರಿತ್ತೇ ಇದು. ಅಷ್ಟೇ ಶೀಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಅವನತಿಯಾಯಿತು. ಅವರ ಈ ಕ್ಷೀಪ್ತ ಏಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವನತಿಯ ಕಥೆಯು ಅವರ ಹೌಳಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರನನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಹೌಳಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸ್ವೇಷ್ಣ ಜರಿತ್ತುಕಾರರು ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಪುಗಳನ್ನು ಇಂಡಿಯನ್ ಕೊಡೆಸ್‌ಸ್‌ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ವೇಷ್ಣವು ಮೆಕ್ಸಿಕೋದ ಕಣಿವೆಗಳಿಗೆ 1519ರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಸರೋವರಪೂರ್ವಾಂದರ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿನ ಸುಂದರ ನಗರಪೂರ್ವಾಂದ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿಡ್ಡಿತು. ಆ ನಗರವೇ ಅಸ್ಟ್ರೆಕ್ಸ್‌ರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಟೆನೋಟಿಟೋಲಾನ್. ಅಧಿಕಾರ ಹಾಗೂ ಸಂಪತ್ತಿನ ದೇಶ್ಯತಕವಾಗಿ ಈ ಸುಂದರ ನಗರ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಸ್ವೇನಿನವರು ಈ ನಗರಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗ ಅವರಿಗೆ ಮೂರು ವಿಶಾಲವಾದ ದಾರಿಗಳು ಕಂಡವು. ಒಂದನೇ ದಾರಿಯು ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗವಾಗಿತ್ತು. ಎರಡನೆಯದು ಅಲಂಕೃತ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮೂರನೆಯದು ಪಿರಮಿಡೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗವಾಗಿತ್ತು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವೇನಿನವರ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದವು.

ಅಸ್ಟ್ರೆಕ್ಸ್‌ರ ಮೂಲತಃ ಅಲೆಮಾರಿ ಜನ. 13ನೇಯ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇವರು ಮೆಕ್ಸಿಕೋಗೆ ಒಂದರೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಕಾದಾಡಿದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಸೇವೆಮಾಡಿದ್ದ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ತಾವು ದಾಳಿಮಾಡಿದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಜನರಾದ ಟೊಲೋಟ್ಕೆರ, ಮಾಯನರ, ಜಿಪ್ಯೋಟ್ಕೆರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕಡೆಗೆ 14ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮೆಕ್ಸಿಕೋದಲ್ಲಿನ ಸರೋವರಪೂರ್ವಾಂದರ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಪಡೆದು ಟೆನೋಟಿಟೋಲಾನ್ ನಗರದ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದರು. ನಂತರ ಹೊಸ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ

ಹಿಡಿತ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೊಂದರ ಉದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದರು. ಇವತ್ತಿಗೂ ಮೇಕ್ಕೆ ನಗರದಲ್ಲಿನ ಇಂಡಿಯನ್‌ರು ಈ ಸಂತತಿಯವರೆ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ವಾಸುಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಹಾಗೂ ಕೆತ್ತನೆಗಳು ಇವರ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿವೆ. ಬೃಹತ್ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತನೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಅಂಕಿ-ಸಂಕೇತಗಳ ಮೂಲಕ ಹಿರೋಗ್ಲೆನ್‌ಫಿಕ್ಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಯಾರಿಂದ ಅವರು ಕಾಲಗಣಾನ್ಯನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಅವರ ಪಂಚಾಂಗವು ಹಬ್ಬದ ದಿನಾಂಕಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ದೇವರುಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು.

ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ದೂರದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಟೆನೊಟಟಲಾನಿನ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಸೈನಿಕರು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊರೆ ಹೊರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಕೊಲಿಯವರನ್ನೇ ಹೊರೆಹೊಯ್ಯಲು ಇವರು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹತ್ತಿರದ ಹೊಲಗಳಿಂದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟಿಗೆ ತರಲು ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ದೋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಘಸಲು ಎಂದರೆ ಕಾಳು-ಕಡ್ಡಿ, ದವಸ-ಧಾನ್ಯ, ಮೊಸು, ಹಣ್ಣಿನರಸ, ತೊಮೆಟೊ, ತಂಬಾಕು ಹಾಗೂ ಹತ್ತಿ. ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯದ ಮೂಲಕ ಇವರು ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆಸ್ಟ್ರೇಕರು ತಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯ ಬದುಕನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿಸಲೆಂದೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರು. ರಾಜನು ಸುಂದರ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು ಹಾಗೂ ಸಾವಿರಾರು ಗುಲಾಮರುಗಳು ಅವನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅರಮನೆಯ ಬಳಿ ಸುಂದರ ಉದ್ಯಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಇದ್ದವು. ರಸ್ತೆಗಳು, ಸೇತುವೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾಲುವೆಗಳು ನಗರದ ಸಂಪರ್ಕವಾಗಿದ್ದವು. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಹ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.

ನಗರ ದ್ವೀಪದ ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ದ್ವೀಪಗಳನ್ನು ಕೃಷಿಭಾವಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇವುಗಳನ್ನು 'ಚಿನಂಪ'ಗಳಿಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ರೈತರು ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಲ್ಲಿನ ಹಾಗೂ ಸುಟ್ಟಿ ಇಟ್ಟೆಗೆಯಿಂದ ರಚಿಸಿದ ನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ಯುದ್ಧದ ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ಭಜೆ ಹಾಗೂ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳ ಬಳಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸರೆಸಿಕ್ಕಿರಣನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿದೆ ಆಹುತಿಯ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಸ್ಟ್ರೇಕರ ರಿವಾಜಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಭಯಭೀತರಾದ ಸ್ವೇಷರು ಅವರ ಹಳೆಯ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಮೂಲನಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೇಲ್ಲ ನಾಶಪಡಿಸಿದರು. ಆಸ್ಟ್ರೇಕರ ವೈಭವದ ದಿನಗಳು ಇವರ ಕಡೆಯ ದಿನಗಳು ಸಹ ಆಗಿತ್ತು. ಆಸ್ಟ್ರೇಕರು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆರಾಧಕರಾಗಿದ್ದರು. ದೇವರನ್ನು ಹಲವು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು ಅವರು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವರ ಬಲಿಯೂ ಒಂದು. ಆಸ್ಟ್ರೇಕರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ವಿಸ್ತರಿಸಿದಂತೆಲ್ಲ ದೇವರನ್ನು ಸಂತೇಸಲು ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಆಹುತಿಗಳ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಟೆನೊಟಟಲಾನಿನ ಪಿರಿಮಿಡ್ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವಾಗ ಸುಮಾರು 20,000 ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಆಹುತಿಯಾಗಿ ನೀಡಿದರು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. 1517ರಲ್ಲಿ ಹನೆಂಜೊ ಕಾಟೆಸ್‌ಸ್ನಾನ ನೇತ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದ ಸೈನಿನ ಪಡೆ ಇವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಮನಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಇಂಕಾ

15 ಮತ್ತು 16ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಳಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಇಂಕಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪೇರು, ಕೆಕ್ಕೊಂಡೊರ್, ಚಿಲಿ ಹಾಗೂ ಅಜೆಂಟ್‌ನಾ ಭಾಗಗಳವರೆಗೆ ಆವರಿಸಿತ್ತು. ಇಂಕಾಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಇದ್ದವು. ಇಂಕಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿತು. ಇಂಕಾಗಳಲ್ಲಿ ಬರವಣಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಅವರ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಇವರು ಸುಮಾರು 11ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪೆರುವಿನ ಕುಸ್ಕೂ (Cuzco) ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿ ಕ್ರಿಮೇಣವಾಗಿ ಇಡೀ ಕಣಿವೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ 15ನೇಯ ಶತಮಾನದವರೆಗಿನ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆಗಳು ಅಸ್ವಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಟೂಪಾಕ್ (Tupac) ಇವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಯಕ. ಇವನು ಇಂಕಾಗಳಿಗಿಂತ ಮೊದಲಿದ್ದ ಚಿಮುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದರು. ಕಾಲಕ್ರಿಮೇಣದಲ್ಲಿ ಇವನ ಸಂತತಿಯು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಶೈಮಿಸಿತು. ಆದರೆ, 1532ರಲ್ಲಿ 200ಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆಯ ಸೈನಿಕ್‌ ಸೈನ್ಯ ಇಂಕಾಗಳನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದರು. ಇವರು ಇಂಕಾ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಅಮಾನುಷವಾಗಿ ಹಕ್ಕೆಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಇಂಕಾಗಳ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಅವರ ಕಲಾಸ್ಕ್ರಿಗಿಂತಲೂ ಅವರ ಸಂಘಟನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇಂಕಾಗಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟಿತ್ತು. ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರುಗಳು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಮೇಲೆ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಸಮಾಜದ ಪ್ರಬುಲವರ್ಗಗಳಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಭಾಮಿಯನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಭಾಗವು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಿತ್ತು. ಇನ್ನರಡು ಸೂರ್ಯದೇವ ಮತ್ತು ರಾಜನಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿತ್ತು. ಬೃಹತ್ ಉಗ್ರಾಣಗಳ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ವಿಪತ್ತಿಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ಉಗ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿದ್ದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಜನಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ನಿರೀಕ್ಷಕರುಗಳು ಗ್ರಾಮಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು, ಆಹಾರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಲೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಇಡುವುದಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರು ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಸೈನಿಕರು ಮತ್ತು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ಇವರ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಯೋಜನೆಯು ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು ಅದರ ಉತ್ತಮ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ. ರಾಜ್ಯವು ಎರಡು ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಶೀಫ್ತವಾಗಿ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ರವಾನಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇಂಕಾಗಳ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಅವರ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವರ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳು ಇವರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಹರಡಿವೆ. ಇವರ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಪೆರುವಿನಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅರಮನೆಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಟೂಪೆಕ್ಕನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಕೋಟಿಯು ಇಲ್ಲಿದೆ. ಟಿಟಿಕಾಕ ಸರೋವರದ ದ್ವೀಪವೊಂದರಲ್ಲಿರುವ ಮೇಲಿನ ಅರಮನೆ ಹಾಗೂ ಚಂಡನ ದೇವಾಲಯ ಇಂಕಾಗೋ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಎರಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಟ್ಟಡಗಳು.

ಮಡಿಕೆ, ಬಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಲೋಹದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಇವರು ಹೊಸ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರು. ಜಿನ್ನದ ಆಭರಣದ ಕೆಲಸವು ಉತ್ತರ ಪೆರುವಿನ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಎದೆಯ ಕವಚಗಳು, ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿನ ಸೂರ್ಯನ ಜಿತ್ತ ಹಾಗೂ ಅರಮನೆಯ ವಿವಿಧ ಬಂಗಾರದ ಆಭರಣಗಳು ಇವರ ಜಿನ್ನದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿನ ನೈಪುಣ್ಯತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

ಸೂರ್ಯದೇವನು ಇಂಕಾಗಳ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಆರಾಧ್ಯದ್ವೇವ. ವೀರಕೊಚನೆಂಬ ದೇವರು ಸೈನಿಕರು ಕಾರಣನಾದವನೆಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಸೂರ್ಯದೇವನು ವೀರಕೊಚ ಮತ್ತು ಜನಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಪರ್ಕವಾಗಿದ್ದನು ಎಂಬುದು ಇವರ ನಂಬಿಕೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಲ್ಲ ಇಂಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೂರ್ಯ ದೇವಾಲಯವಿತ್ತು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಸ್ತಯಗಳಾದ ಚಂದ್ರ, ತಾರೆ, ಮಿಂಚು ಹಾಗೂ ಮತ್ತಿತರ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇವರು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

I. ಕೆಳಕಂಡ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಮೂರಾಗೊಳಿಸಿ.

- ಹೋಮರನು ರಚಿಸಿದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಈಲಿಯಡ್ ಮತ್ತು _____.
- ಗ್ರೀಕರು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು _____ ಎಂದು ಕರೆದರು.
- ವ್ಯೇದ್ಯಕೀಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದವನು _____.
- ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೊದಲ ವಿಶ್ವೇಷಣಾಕಾರ _____ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ‘ತ್ರಿಸ್ಸೆಂಟ್’ ಎಂದರೆ _____.
- ರೋಮನುರ ಭಾಷೆ _____.
- ಮಾಯ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಲ್ಲಿನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು _____ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಟೆಕ್ಸ್‌ಕೋಕೆಲ್ ಎಂಬುದು ಮೆಸ್ಸಿಕೋಡಲ್ಲಿನ ಒಂದು _____.
- ಇಂಕಾ ಜನರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಯಕ _____.
- ಇಂಕಾಗಳ ಆರಾಧ್ಯ ದ್ಯುವ _____.

II. ಕೆಳಕಂಡ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಗ್ರೀಕರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಮರನ ಹೊಡುಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- ಗ್ರೀಕರ ನಗರ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.
- ರೋಮನುರ ಗಣರಾಜ್ಯದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
- ಪ್ರಾಚೀನ ಹೊಲಂಬಿಯಾದ ನಾಗರಿಕತೆಗಳಾವುವು?
- ‘ಮಾಯ’ನ್ನರು ಯಾರು?
- ಆಸ್ಟ್ರೇಕರು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆರಾಧಕರು. ಹೇಗೆ?

III. ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು.

- ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಗ್ರೀಕ್ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿ.
- ಷೇಕ್ಸ್‌ಪ್ರಿಯರ್ ಬರೆದಿರುವ ಜೂಲಿಯಸ್ ಸೀಸರ್ ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ತು ಓದಿರಿ.

ಜೈನ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳ ಉದಯ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯತ್ತೇವೆ.

- ಜೈನ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳ ಉದಯದ ಹಿನ್ನಲೆ.
- ಜೈನ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳು
- ಜೈನ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳ ತತ್ವಗಳು.
- ಜೈನ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ.

ಭಾರತ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳಿರುವ ದೇಶ. ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಈ ಬಹುಮುಖಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹಲವು ಧರ್ಮಗಳು ಪೋಷಿಸಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾ.ಶ.ಪ್ರಾ. 6ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಗಂಗಾನದಿ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿದ ಜೈನ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಗೌತಮ ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಮಹಾವೀರರು ಬಹುಮುಖಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಿರುಳಾದ ಶಾಂತಿ, ಅಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಸಹಿಷ್ನುತ್ತೆಯಂಥ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರು. ಈ ಧರ್ಮಗಳ ಉದಯದ ಕಾರಣಗಳು ಆ ಕಾಲದ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು.

ಜೈನ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳ ಉದಯದ ಹಿನ್ನಲೆ:

ಸಾ.ಶ.ಪ್ರಾ. 6ನೇಯ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ವರ್ಣಾರ್ಥಾರಿತವಾಗಿ ವಿಭಜಿತವಾಗಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಎರಡು ಮೇಲ್ಭಾರತಿನ ಬಾಹ್ಯಾಂತರ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಅವರಿಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ಯರು ಮತ್ತು ಕೌನಸಿಯರು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶಾದ್ರುರು ಇದ್ದರು. ಬಾಹ್ಯಾಂತರ ಪುರೋಹಿತರಾಗಿ, ಯಜ್ಯಿಯಾಗಾದಿಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ದಾನ, ದಕ್ಷಿಣ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ರಾಜನಿಗೆ ರಾಜಧರ್ಮ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಮೇಲೂ ಹತೋಣಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಆಳುವ ವರ್ಗದವರಾಗಿದ್ದ ರೈತನ ಕಂದಾಯದ ಮೇಲೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೃಷಿ, ಪಶುಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಕಸುಬಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೈಶ್ಯರನ್ನು ದ್ವಿಜರೆಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿದ್ದವು, ಶಾದ್ರು ಕೃಷಿಯಾಳು, ಮನೆಯಾಳುಗಳಾಗಿ ಮತ್ತು ಕುಶಲ ಕಸುಬುದಾರಿಕೆ ಸೇವೆಗಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದರು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸವಲತ್ತುಗಳು, ಮನುಷ್ಯಗಳು ಉಜ್ಜ್ವಲಾರ್ಥದವರಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಸೀಯರು ಸೇರಿದಂತೆ ಶಾದ್ರು ಅಶುದ್ಧರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ವರ್ಣಾರ್ಥಾರಿತ ತಾರತಮ್ಯತೆಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿರಸ ಮತ್ತು ತುಮುಲಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತ್ತು. ಈ ಸಂಭರ್ಥದಲ್ಲಿ ಜನತೆಗೆ ಗೌತಮ ಮತ್ತು ಮಹಾವೀರರ ತತ್ವಗಳು ಭರವಸೆಯ ಹೊಸ ಮಾರ್ಗಗಳಾಗಿ ಗೋಚರಿಸಿದವು.

ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಘಟಿಸಲು ಆಯಾ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾಪಾರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಹೆಚ್ಚೆ ಬಹುಪಾಲು ಮೂಲ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೈನ ಧರ್ಮಗಳ ಉದಯಕ್ಕೂ ಸಹ ಇವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಕಾಲದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಪೂರ್ವ ಭಾಗ ಬಿಹಾರದ ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನವೀನ ಕೃಷಿಯಾಧಾರಿತ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪಗೊಂಡಿತು. 5ನೇಯ ಶತಮಾನದ ಕಾಲಾವಧಿಯ

ವೇಳೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಂದ ವ್ಯವಸಾಯದ ಉಪಕರಣಗಳು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದವು. ಕಟ್ಟಿಂದ ಗುಳಗಳಿಂದ ನೇಗಿಲುಗಳನ್ನು ಎಳೆಯಲು ಎತ್ತಿಗಳು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದವು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಿಂದಿದ್ದವು. ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಹೆಚ್ಚಿಂದಿದ್ದವು ಆಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಇಂತಹ ಮುಖ್ಯವಾಗಲೊಡಗಿತ್ತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಸ ಧರ್ಮಗಳು ಜನರಿಗೆ ಹೊಸ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಆಕರ್ಷಿತರಾದರು.

ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಗರಗಳು ಬೆಳೆದವು. ಕೌಶಂಬಿ, ಕುಶಿನಗರ, ವಾರಣಾಸಿ, ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖಾಲಿ, ಚಿರಾಂಡ್ ಮತ್ತು ರಾಜಗೃಹಗಳು ಪ್ರವರ್ಥಿತವಾನಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಈ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲ ಕಸುಬುದಾರರು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ನೆಲೆಸಿದರು. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರು. ವ್ಯಾಪಾರ ವಾಣಿಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ವರ್ಣವಿಭಜಿತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಸಾಫಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗೌರವವನ್ನು ಹೊಂದಿರದ ವ್ಯಕ್ತರು ವ್ಯೇದಿಕ ಧರ್ಮ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸಿದ್ದ ನಿಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತಿಸೆದು ತಮ್ಮ ಸಾಫಾನವನ್ನು ಉನ್ನತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡದ ಬೌಧ್ವ ಮತ್ತು ಜ್ಯೇಂದ್ರಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಾದ ಮಹತ್ತರವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳೂ ಸಹ ಹೊಸ ಧರ್ಮಗಳ ಉದಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಗಂಗಾನದಿಯ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಜನಪದಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಾಜನಪದಗಳು, ರಾಜಪುಭುತ್ವಗಳಾಗಿ ರೂಪಾಂತರವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಜನಪದ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹೊಸ ರಾಜಮನೆತನಗಳ ರಾಜರು, ವ್ಯೇದಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಮುರಿಯುವಂತಹ ಹೊಸ ಧರ್ಮ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಯುದ್ಧಗಳ ನಿರಘರ್ಷಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ ಬುಧ್ವ ಮತ್ತು ಮಹಾಮೀರರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಒಫ್ಫಿಕೊಂಡರು.

ಬುಧ್ವ ಮತ್ತು ಮಹಾಮೀರರ ಧರ್ಮಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಆಸೆಯೇ ಮೂಲವೆಂದು ಗುರ್ತಿಸಿ ಅದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ನೀಡಿದವು. ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಭೋಗ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಸರಳ, ಶುದ್ಧ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದವು. ಗೃಹಸ್ಥರು ಜೀವನಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಅಗತ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಬಳಸುವಂತೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದವು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜನರ ಭಾಷೆಯಾಗಿದ್ದ ಪಾಠ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಧರೋಽಪದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ವ್ಯೇದಿಕ ಧರ್ಮದೊಂದಿಗೆ ಸಮರಸವಾಗದೆ ಬೇರೆಯಾದ ಹೊಸ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನೀಡಿದವು.

ಜ್ಯೇಂದ್ರಿಯ ಧರ್ಮ

ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಂದ್ರಿಯ ಧರ್ಮವೂ ಒಂದು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕವಾಗಿ ಜ್ಯೇಂದ್ರಲ್ಲಿ 24 ತೀರ್ಥಂಕರರಿದ್ದರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರನಾದರೆ ಪಾಶ್ವನಾಥ 23ನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರ. ಪಾಶ್ವನಾಥನು ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 8ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಾಜ ಅಶ್ವಸೇನನ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಇವನು ಸುಖ ಭೋಗವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಅಮರನಾದನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಸರ್ವಸಂಪರ್ಕಿತಾಗಿಯಾಗಿ ಇವನು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದನು. ಇವನು ಸುಖವನ್ನು ಬದುಕಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದನು.

ಪಾಶ್ವನಾಥನು ಭೋಧಿಸಿದ ನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳು

1. ಅಹಿಂಸೆ,
2. ಸತ್ಯ,
3. ಆಸ್ತೇಯ (ಕದಿಯದಿರುವುದು)
4. ಅಪರಿಗ್ರಹ (ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದದಿರುವುದು).

5ನೆಯ ತತ್ವವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ವರ್ಧಿಸಿದನು. ಇವನೇ 24ನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರ.

ವರ್ಧಮಾನ ಮಹಾವೀರ (ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 599–527)

ವರ್ಧಮಾನನು ಗಣರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಂದಾದ ವೈಶಾಲಿಯ ಕುಂಡಲಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ಇವನ ತಂಡ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ, ಜ್ಯಾತ್ರಿಕ ಎಂಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ರಾಜ. ತಾಯಿ ಶ್ರೀಶಲಾದೇವಿ, ಪ್ರಬುಲ ಗಣರಾಜ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಲಿಜ್ಞವಿಗಳ ಯುವರಾಣಿ.

ವರ್ಧಮಾನ ಮಹಾವೀರ

ತನ್ನ 30ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆಯ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ಶೋಡಗಿದ ಈತ ಮನೆಯನ್ನು ತೃಜಿಸಿದನು. ನಂತರ ಇವನು 12 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸತ್ಯದ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡಿದ, ತಪಸ್ಸಿ ಮಾಡಿದ. ಇವನು ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಸ್ವತಃ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ದಂಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆತ 42ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯ ಜಾಳಾವನನ್ನು ಪಡೆದನು. ಕೈವಲ್ಯ ಜಾಳಾವನವೆಂದರೆ ಜಾಳನೋದಯವೆಂದರ್ಥ. ಇವನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಸುಖ ಹಾಗೂ ಯಾತನೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣಾವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ. ಈ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಇವನು ‘ಮಹಾವೀರ’ನೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ‘ಜಿನ’ನಾದನು. ‘ಜಿನ’ನೆಂದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದವನು, ಜಯಿಸಿದವನು ಎಂದರ್ಥ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಇವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಜೈನರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮಹಾವೀರನು ತನ್ನ ಉಳಿದ 30 ವರ್ಷಗಳ ಬದುಕನ್ನು ಗಂಗಾನದಿಯ ಪ್ರದೇಶದ ಜನತೆಗೆ ತನ್ನ ತಿಳಿವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾ ಕಳೆದನು. ಇವನು ತನ್ನ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾರತಕ್ಕೂ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದ. ಇವನು ತನ್ನ 72ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಿಹಾರದ ಪಾಘಾಪುರಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಿವಾರಣಾವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಮಹಾವೀರನು 5 ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ನಡವಳಿಕೆಯ 3 ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಇವುಗಳನ್ನು ಶ್ರಿರತ್ನಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಪಂಚ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳು: 1. ಅಹಿಂಸೆ 2. ಸತ್ಯ 3. ಆಸ್ತೇಯ 4. ಅಪರಿಗ್ರಹ 5. ಬ್ರಹ್ಮಚಯ

ಶ್ರಿರತ್ನಗಳು: 1. ಸಮ್ಯಕ್‌ಜಾಳಾನ 2. ಸಮ್ಯಕ್‌ದರಶನ 3. ಸಮ್ಯಕ್‌ಚಾರಿತ್ರ

ಜೈನಧರ್ಮವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೇವರ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅದು ನಾಸ್ತಿಕವಾದವನ್ನು ಒಪ್ಪಿತ್ತದೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಆಗುಹೋಗುಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜಿನನಿಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಫಾದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಇಡಲಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲ ಚರಾಚರ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮ(ಜೀವ)ವಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಇವರ ನಂಬಿಕೆ. ಆತ್ಮ(ಜೀವ)ದ ಶುದ್ಧಿಕರಣವು ಮಾತ್ರ ಪುನರ್ಜನ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ನಿವಾರಣ ಸಾಧ್ಯ. ಶುದ್ಧಿಕರಣವು ತಪಸ್ಸಿ, ಉಪವಾಸ, ದೇಹದಂಡನೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾಗುವ ದೇಹ ನಾಶದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದು ಇವರ ನಂಬಿಕೆ. ಇದನ್ನು ಸಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾಂತವು ಜೈನರ ಬಹುಮುಖ್ಯ

ಆಯಾಮ. ಈ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ವಿಮೋಚನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೈವಲ್ಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯೆಲ್ಲ ದೇಹದ ಬಂಧನದಿಂದ ಆತ್ಮವು ವಿಮುಕ್ತವಾಗಬೇಕು.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಜ್ಯೇಂದ್ರಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತಾಂಬರ ಹಾಗೂ ದಿಗಂಬರರೆಂಬ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಪಂಗಡಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಬಿಳಿಯ ಉದುಪು ಧರಿಸಿದ ಜ್ಯೇಂದ್ರ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಶ್ವೇತಾಂಬರರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉದುಪನ್ನು ಧರಿಸದ ಜ್ಯೇಂದ್ರಮುನಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ದಿಗಂಬರ ಪಂಧಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲ ಜ್ಯೇಂದ್ರ ಸಮಾರ್ಥದ ನಂತರ ಮಹಾರೀರನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು 12 ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಲಾಯಿತು. ಇವುಗಳನ್ನು ಜ್ಯೇಂದ್ರ 12 ಅಂಗಗಳೆಂದು ಕರೆದರು. ಇವುಗಳು ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಜ್ಯೇಂದ್ರ ಒಂದು ಗುಂಪು ಬಿಹಾರದ ಕ್ಷಾಮದಿಂದಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳಿದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿತು. ಹೀಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೂಡ ಜ್ಯೇಂದ್ರಮತದ ಪ್ರಚಾರವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಅಪಾರವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು ಹಾಗೂ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದವು. ಕನ್ನಡದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಗಳಾದ ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಪೊನ್ನ, ಜನ್ನ ಇವರುಗಳು ಜ್ಯೇಂದ್ರರಾಗಿದ್ದರು.

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ

ಗೌತಮ ಬುದ್ಧನೆಂದೇ ಪ್ರಶ್ನಾತನಾದ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಸಾ.ಶ.ಪ್ರಾ. 6ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ತಂದೆ ಶುದ್ಧೋದನನು ಶಾಕ್ಷಿ ಗಣ-ಸಂಘದ ರಾಜ. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ರಾಜರ ಭೋಗವನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಂಸಾರದ ಸುಖವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದನು. ಪ್ರಜಲೀತ ಬದುಕಿನ ದಾರಿಗಳ ನಿರರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಸತ್ಯದ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಬುದ್ಧನಾದನು. ಜ್ಞಾನೋದಯದ ನಂತರ ಈತ ಮೊದಲಿಗೆ ತೆರಳಿದ್ದ ಬನಾರಸ್ ಸಮೀಪದ ಸಾರನಾಥಕ್ಕೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಜಿಂಕೆವನದಲ್ಲಿ ಈತನು ತನ್ನ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಜೋಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಇದು ‘ಧರ್ಮ ಚಕ್ರ ಪ್ರವರ್ತನ’ವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನು ಚತುರ್ಂ ಅರ್ಯಸತ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಷ್ಟಾಂಗಿಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಪಥವೆಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಲೋಕವೆಲ್ಲ ದುಃಖ ಹಾಗೂ ನೋವಿನಿಂದ ಆವರಿಸಿದೆ. ದುಃಖದ ಮೂಲವನ್ನು, ಅದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಚತುರ್ಂ ಅರ್ಯ ಸತ್ಯವು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಆಸೆಯೇ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಬುದ್ಧನು ಕಂಡನು. ಅತಿಯಾದ ಆಸೆಯ ವಿಮುಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ನೆಮ್ಮೆದಿಯ ಬದುಕು ಸಾಧ್ಯ. ಆಸೆಯ ವಿಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಅಷ್ಟಾಂಗಿಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬುದ್ಧನು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಪಥವೆಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಅಷ್ಟಾಂಗಿಕ ಮಾರ್ಗ

1. ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆ	2. ಮಾತು	3. ನೋಟ (ಧೃಷ್ಟಿ)	4. ಬದುಕು
5. ಪ್ರಯತ್ನ	6. ನೆನಪು	7. ನಿರ್ಧಾರ	8. ಜಿಂತನೆ

ಗೌತಮ ಬುದ್ಧ

ಧರ್ಮದ ಅನುಯಾಯಿಗಳು

ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ತಕರು, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಈ ಹೊಸ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾದರು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾವ್ಯಯಾದ ಪ್ರಾಕೃತದ ಮೂಲಕ ಬುದ್ಧನು ತನ್ನ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಹೊಸ ನಗರಗಳ ವಾತಾವರಣವು ಜನರ ಬದುಕಿನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿತು. ಬದಲಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮತಗಳು ಆಶಾಕೀರಣಗಳಾದವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಮತ ಹೊಸ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರವರ್ತನೆಯ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಿತು.

ಬುದ್ಧ ಹಾಗೂ ಅವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಕೋಸಲ, ಮಗದ ಹಾಗೂ ಗಂಗಾನದಿಯ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದ ಉಳಿದ ಹಲವು ನಗರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟು ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರು. ಇವರು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಕಾಲ್ಪನಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಪರರ ಬದುಕಿಗಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿರು. 80ನೆಯ ಇಂದಿನ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನ ಅವಿರತವಾದ ಸಾರ್ಥಕ ಬದುಕು ಕುಶಿನಗರದಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಗೊಂಡಿತು. ಇದನ್ನು ‘ಮಹಾಪರಿ ನಿರ್ವಾಣ’ವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಬುದ್ಧನು ವಿಹರಿಸಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಅವನ ಅಸ್ಥಿಪಂಚರ ಕಳೆಬರವನ್ನು ಹಾಗೂ ಮೂರ್ಖಗಳನ್ನು ಜನ ಅವನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದರು. ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಚೈತ್ಯಾಲಯ ಹಾಗೂ ಸ್ತುಪಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಸ್ವರಿಸುತ್ತಾ ಮೊಜಿಸತ್ತೊಡಗಿದರು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ದೇವಾಲಯಗಳು, ವಿಗ್ರಹಗಳು ಹಾಗೂ ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆ.

ಸಾಂಚಿ ಸ್ತೂಪ

ನಿಷ್ಕಿರ್ಮಿತ ತಿಳಿದಿರಲಿ

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವು ನಾಡಿನ ಪುಂಬೆಲ್ಲ ಪರಸರಿಸಿದಲ್ಲದೆ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಿಗೂ ಹರಡಿತು. ಇದರ ವ್ಯೇಭವವನ್ನು ಜೀನಾದ ಪ್ರವಾಸಿಗಳಾದ ಘಾಹಿಯಾನ್, ಇಸ್ತಿಂಗ್ ಹಾಗೂ ಮ್ಯಾಯನ್‌ತಾಂಗ್ ಕಣ್ಣಿಗೆಕಟ್ಟಿವಂತೆ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಲಯ, ಬಹು, ದೃಲ್ಯಾಂಡ್, ವಿಯಣ್ಣಂ, ಕಾಂಬೋಡಿಯ, ಶ್ರೀಲಂಕ ಹಾಗೂ ಬಾಮಿಯಾನಿನವರೆವಿಗೂ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವು ಹರಡಿತ್ತು. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಶಿಲೆಗಳನ್ನೇ ಕಡೆದು ಬುದ್ಧನ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಇಂದಿಗೂ ಕಾಂಬೋಡಿಯದ ಅಂಕೊರ್ವಟ್ ಹಾಗೂ ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನದ ಬಾಮಿಯಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ದುರ್ದಷ್ಟವಂದರೆ ಬಾಮಿಯಾನ್‌ನ ಬುದ್ಧನ ಬೃಹತ್ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ದಾಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಇತ್ತಿಬೆಂದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಶವಾದವು.

1956ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತಕರಾದ ಸಂಪ್ರಧಾನ ಶಿಲ್ಪಿ ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬ್ ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರು ಬುದ್ಧನ ಬೋಧನೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

ಬುದ್ಧನ ಮರಣದ ನಂತರ ಅವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಬುದ್ಧನ ಬೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ತ್ರಿಪಿಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಿದರು. ಇವೇ ವಿನಯ, ಸುತ್ತ ಹಾಗೂ ಅಭಿಧಮ್ಮ ಪಿಟಕವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಬೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದಾಗಿ ಒಳಪಂಗಡಗಳು ಮಟ್ಟಿಕೊಂಡವು.

ಹೀಗೆ ಹೀನಯಾನ, ಮಹಾಯಾನ, ವಜ್ರಯಾನ ಹಾಗೂ ಅವಗಳಲ್ಲಿನ ಸೂತ್ರಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಇಂದು ಬುದ್ಧನನ್ನು ಅರಸುವ ಅನೇಕ ಹಾದಿಗಳನ್ನು ಮಡುಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ವಿದೇಶಿಯರ ದಾಳಿ

ಇದೇ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಸೋನಲ್ಲಿ ನಗರ ರಾಜ್ಯಗಳು ವಿಕಸಿತಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಪ್ರಾಚೀನ ಪರ್ಶಿಯ ಒಂದು ಪ್ರಬಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಈ ಎರಡು ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಿರಂತರವಾದ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದವು. ಪ್ರಾಚೀನ ಪರ್ಶಿಯವನ್ನು ಆಳಿದವರಲ್ಲಿ ಅಶಿಮೇನಿಯನ್ನರು ಕೂಡ ಒಬ್ಬರು. ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 6ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಮನೆತನದ ದೊರೆಯಾದ ಜೇರಿಯನು ಪ್ರಬಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಭಾರತದ ಗಡಿಯವರೆವಿಗೂ ಹರಡಿತ್ತು. ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 4ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಾಸೆಂಡೋನಿಯಾದ ದೊರೆ ಅಲೆಗ್ನಾಂಡರ್ ಗ್ರೀಕ್ ನಗರ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದ ಪರ್ಶಿಯಾವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭಾರತದ ಗಡಿಯವರೆವಿಗಿದ್ದ ಪರ್ಶಿಯಾ ಭಾಗವು ಅಲೆಗ್ನಾಂಡರನ ಕ್ಷೇವಶವಾಯಿತು. ಪರ್ಶಿಯಾವನ್ನು ಗೆದ್ದ ನಂತರ ಅಲೆಗ್ನಾಂಡರ್ ಕಂದಾಹಾರ್ ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಕುಶ್‌ನ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಭಾರತವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ರಾವಿ ಮತ್ತು ಬಿಯಾಸ್ ನದಿಯವರೆಗೂ ಸಾಗಿದ ಈತನಿಗೆ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮುಂದುವರಿಯಲಾಗದೆ ಜೀಲಂ ನದಿಯ ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ಗಡಿದಾಟಿ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಬಿಲೋನಿನವರೆವಿಗೆ ಸಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮೃತನಾದ.

ಅಲೆಗ್ನಾಂಡರ್-ಪೌರವರ ಕದನ : ತತ್ಕಾಲಿನೆಯ ರಾಜನಾದ ಅಂಬಿಯ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಪಡೆದು ಬಂದ ಅಲೆಗ್ನಾಂಡರನಿಗೆ ಎದುರಾದದ್ದು ಪೌರವ. ಇವನನ್ನು ಪ್ರೋರಸ್ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಭೀಕರವಾದ ಜಂಡಮಾರುತ ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾಹಭರಿತ ಜೀಲಂನದಿಯ ಎದುರು ಎರಡು ಸೇನೆಗಳು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದವು. ಪ್ರವಾಹದ ಮುಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟುವುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸದ ಪೌರವನ ಮೇಲೆ ಅಲೆಗ್ನಾಂಡರನ ಸೇನೆಯು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿತು. ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಅಲೆಗ್ನಾಂಡರನ ಸೇನೆಯು ಜಯಗಳಿಸಿತು. ಸರೆಯಾದ ಪೌರವನನ್ನು ಕುರಿತು ಅಲೆಗ್ನಾಂಡರ್ ‘ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಪೌರವನು ಅಶ್ಯಂತ ಧೈಯರ್, ಸಾಫಿಮಾನಗಳಿಂದ ‘ಒಬ್ಬ ರಾಜ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ರಾಜನನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೋ ಹಾಗೆ’ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಪೌರವನ ಧೈಯರ್ ಸಾಹಸಗಳು ಗ್ರೀಕರ ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಮರವಾಗಿವೆ. ಅಲೆಗ್ನಾಂಡರ್‌ನ ಆಕ್ರಮಣವು ಮೌಯ್ಯರ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಮಹಾಜನಪದಗಳ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುಸಿದವು. ಆದರೆ ಗ್ರೀಕರ ಪ್ರವೇಶವು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಕಲೆ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಆಗ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗಾಂಥಾರ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯು ಗ್ರೀಕರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿತ್ತು.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

I. ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಪದಗಳಿಂದ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿ.

- ಜೈನರ ಮೊದಲ ತೀರ್ಥಂಕರನು _____.
- ವರ್ಧಮಾನನು ಜನಿಸಿದ ಸ್ಥಳ _____.
- ಮಹಾವೀರನು ತನ್ನ 42ನೇಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ _____ ಪಡೆದನು.
- ಮಹಾವೀರನು ತನ್ನ 72ನೇಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ _____ ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಣ ಹೊಂದಿದನು.

5. ಗೌತಮ ಬುದ್ಧನ ಮೊದಲ ಹೆಸರು _____.
6. ಬುದ್ಧನು ತನ್ನ ಮೊದಲ ಬೋಧನೆಯನ್ನು _____ ದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದನು.
7. ಬುದ್ಧನ ಮೊದಲ ಬೋಧನೆಯನ್ನು _____ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

II. ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಹೊಸ ಧರ್ಮಗಳ ಉದಯದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ.
2. ಮಹಾವೀರನ ಜೀವನ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
3. ಶ್ರೀರತ್ನಗಳೆಂದರೇನು?
4. ಜ್ಯೇಂದ್ರ ಪಂಗಡಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
5. ಮಧ್ಯಮ ಪಥವೆಂದರೇನು?
6. ಹೊಸ ಧರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾದವರು ಯಾರು?
7. ಶ್ರೀಪಣಿಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

III. ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು.

1. ಮಹಾವೀರನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.
2. ಗೌತಮ ಬುದ್ಧನ ಜೀವನ ಸಂಬಂಧ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.
3. ಧರ್ಮ, ಮತ, ಪಂಥ, ಆಸ್ತಿಕ ಮತ್ತು ನಾಸ್ತಿಕ ಪದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ

ಅಧ್ಯಾಯ - 1

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ.

- ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ.
- ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಚಿಂತಕರುಗಳು.
- ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾದ ಕ್ರಮ.
- ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ.

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಒಂದು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ. ಇದು ಮಾನವನ ಜೀವನದ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ರೂಪರೇಷಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಉಗಮ, ಲಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನವೇ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲವನ್ನು ನಾವು ಗ್ರೇಸ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಗ್ರೇಕರಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಈಜಿಪ್ತಿಯನ್ನರು, ಬೆಬಿಲೋನಿಯರು, ಪಶ್ಚಿಮಾನರು, ಭಾರತೀಯರು ಹಾಗೂ ಚೀನಿಯರು ‘ರಾಜನೀತಿಗೆ’ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೆಲವೊಂದು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅವರು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಒಂದು ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಕೊಟ್ಟವರೇ ಗ್ರೇಕರು.

ಗ್ರೇಕ್ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಸಾಕ್ರೇಟೀಸ್ ಮತ್ತು ಆತನ ಶಿಷ್ಯ ಪ್ಲೇಟೋ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಚಿಂತಕರಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ಲೇಟೋ ತನ್ನ ‘ರಿಪಬ್ಲಿಕ್’ ಎಂಬ ಮಹಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಗ್ರೇಸ್ ದೇಶದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದಾರ್ಶನಿಕ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ‘ಪಿತಾಮಹ’ ಎಂದು ಗೌರವ ನೀಡಲಾಗಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ, ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ತಳಪಾಯ ಹಾಕಿದ ಪ್ರಥಮ ಚಿಂತಕರಿನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಥಮ ಗ್ರಂಥ ‘ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಉಗಮ, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲನ ‘ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ’ ದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜಕೀಯ ನೀತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ವಿವರಗಳಿವೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೇಕರು ರಾಜ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ (ರಾಜಕಾರಣ) ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ‘ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್’ ಎಂಬ ಪದ ‘ನಗರ ರಾಜ್ಯ’ (City - State) ಎಂಬ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತ ಮೂಲ ಗ್ರೇಕ್ ಪದವಾದ ‘ಪೂಲಿಸ್’ (Polis) ಎಂಬುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಿದೆ. ಗ್ರೇಕರಿಗೆ ನಗರವೇ ರಾಜ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ನಗರ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತದ ಅಧ್ಯಯನವೇ ರಾಜಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆಧುನಿಕವಾಗಿ ತಜ್ಞರು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು (ಪೂಲಿಟಿಕಲ್ಸ್‌ಸೈನ್ಸ್) ರಾಜ್ಯದ ಮೂಲ, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಸ್ವರೂಪ, ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿ, ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಪೌರರ ಹಕ್ಕು ಭಾಧ್ಯತೆಗಳು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಮುಖಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ.

రాజ్యశాస్త్రపు రాజ్యద భూత, విభాగమాన హగూ భవిష్యద రాజకీయ సంస్థగలు, రాజకీయ కాయిగలు హగూ రాజకీయ సిద్ధాంతగళ అధ్యయనవాగిరుత్తదే. రాజ్య, సాఫర్ మత్త మానవన రాజకీయ చటువటికెగళన్న కురితు అధ్యయన మాడువ ఏషయివే రాజ్యశాస్త్రపేందు సామాన్యవాగి హేళబముదు.

రాజ్యశాస్త్రద ప్రాముఖ్యతే

ప్రస్తుత యుగదల్లి రాజ్యశాస్త్రద జ్ఞానపు ప్రతియోబ్బరిగూ అత్యంత అవశ్యకవాదుద్దగిదే. రాజ్యపోందర అభివృద్ధి మత్త ప్రగతియు అల్లిన జనగళ ఆలోచన, జ్ఞాన మత్త రాజకీయదల్లి తొడగిసికొళ్ళవికెయ మేలే అవలంబితవాగిరుత్తదే.

- రాజ్యశాస్త్రపు రాజ్యపోందర ఉగమ మత్త బేళవణిగెయన్న అధికమాడికొళ్లలు సహకారియాగుత్తదే. రాజ్యద కాయిగలల్లి రాజకీయ చటువటికెగళు మత్త ఏదిధ సాఫరగలు తొడగిసికొండిరువుదర బగే మాహితియన్న రాజ్యశాస్త్రపు ఒదగిసుత్తదే.
- రాజ్యశాస్త్ర చక్కాధిపత్య, సమానతే, న్యాయ, స్వాతంత్య, ఉత్తమ సాఫర, యుద్ధ మత్త శాంతి ఇత్యాది పరికల్పనగళ ఉగమ మత్త బేళవణిగె బగే మాహితి ఒదగిసుత్తదే.
- రాజ్యశాస్త్ర రాజ్య మత్త సాఫరగళ రజనే మత్త కాయిగళ బగే మాహితి ఒదగిసుత్తదే.
- రాజ్యశాస్త్ర సాఫరద భూత మత్త విభాగమాన కాలద చటువటికెగళ బేళశినిదియల్లి భవిష్యద చటువటికెగళన్న యోజిసలు సహకరిసువుదర జోతేగే ఆధునిక కల్యాణ రాజ్యద స్వాపనేగే సహాయకవాగుత్తదే.
- రాజ్యశాస్త్ర రాజ్యద సంవిధాన మత్త కానూనుగళ బగెగిన జ్ఞానవన్న ఒదగిసుత్తదే.
- రాజ్యశాస్త్ర సాఫరద అంగగళాద శాసకాంగ, కాయాంగ హగూ న్యాయాంగగలు మత్త అవుగళ కాయిగళ బగే తిఫువలికే నీడుత్తదే.
- రాజ్యశాస్త్ర సామాన్య జనరల్లి రాజకీయ ప్రజ్ఞేయన్న జాగ్రతగొళిసువుదర మూలక సాఫర మత్త జనపత్రినిధిగళు జాగ్రతవాగియూ మత్త సక్రియవాగి ఇరువంత నోడికొళ్లత్తదే.
- రాజ్యశాస్త్ర జ్ఞానపు ఉత్తమ నాయకరు మత్త సమాజసేవకరుగలు జనర సమస్యగళన్న తిళిదు పేరిణామకారియాద పరిహార క్రమగళన్న అనుసరిసలు సహాయకవాగుత్తదే.
- రాజ్యశాస్త్ర జ్ఞానపు ఉత్తమ నాయకరుగళన్న మత్త ఉత్తమ నాగరికరన్న సృష్టిసువల్లి సహకరిసుత్తదే.
- రాజ్యశాస్త్ర రాజకీయ సంస్థగళాదంతహ రాజకీయ పట్టగలు, ఒక్కాటగలు, స్థలీయ సంస్థగలు ఇత్యాదిగళన్న తిళియలు సహాయకవాగుత్తదే.
- జనరు సక్రియవాగి రాజకీయదల్లి తొడగిసికొళ్లలు పూర్కవాగువ తత్త హగూ నీతిగళన్న ప్రోత్సాహిసలు రాజ్యశాస్త్రపు నేరవాగుత్తదే.
- రాజ్యశాస్త్ర అంతారాష్ట్రియ సంబంధగళ బగెగిన జ్ఞానవన్న నీడువుదర జోతేగే వితేషవాగి దేశదేశగళ నదువిన యుద్ధగళ బగే హగూ శాంతి మత్త సహకారద మహత్వపన్న తిళిసుత్తదే.

ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನವು ರಾಜ್ಯವೋಂದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ, ಉತ್ತಮ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ, ನಾಯಕರುಗಳ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜೆಗಳ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಸ್ವಷ್ಟ ಅರಿವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ತಮ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯತೆ, ಸುಸಂಸ್ಪೃತ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ನಾಗರಿಕರಾಗುವಂತೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಜ್ಞಾನವು ನ್ಯಾಯಯತೆ, ಶಾಂತ, ಪ್ರಗತಿದಾಯಕ ಮತ್ತು ಸುಖಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರೆ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರ ಕನಸನ್ನು ನನಸಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

I. ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಪದಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರಿ.

1. ರಾಜಕೀಯ ಎಂಬ ಪದ ಉತ್ತಮಿಗೊಂಡ ಗ್ರೇಸ್ ಪದ _____.
2. 'ರಿಪ್ಲಿಕ್' ಗ್ರಂಥದ ಕರ್ತೃ _____.
3. ಅರಿಸಾಟಲ್ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕುರಿತು ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿ _____.
4. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗೆಗಿನ ಮಾಹಿತಿ ಹೊಂದಿರುವ ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಕೃತಿ _____.

II. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೇನು?
2. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಕ್ರಮಬಧ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ಯಾರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು?
3. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಶಾಮಹರೆಂದು ಯಾರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ?
4. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಒಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ನೀಡಿ.
5. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನ ತಿಳಿಸಿ?

III. ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು.

1. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಚಿತ್ರಪಟಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಪ್ರಸ್ತರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ.
2. ನಿಮ್ಮ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ ಅರಿಸಾಟಲನು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ನೀಡಿದ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ.
3. 'ಮಾನವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ರಾಜ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ನಾಂದಿಯಾದವು' ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರವಿನಿಮಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೋಂದನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ.

IV. ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯಗಳು (Project Work).

1. ನೀವೋಬ್ಬ ಪುರಾತನ ಗ್ರೇಸ್ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ನಗರ ರಾಜ್ಯದ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಚಾರವೋಂದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ.
2. 'ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಧೋರಣೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಂಸ್ಥಾಗಳನ್ನು ದಮನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ' - ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಪಟಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.
3. ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯತ್ತೇವೆ.

- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ.
- ನೇಮಕಾತಿ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳು.
- ಕೇಂದ್ರ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗ.
- ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವಾಲಯ.
- ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವೈವಷ್ಟೆ.
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ.
- ತರಬೇತಿಯ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳು.
- ಕನಾರ್ಕಟಕ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗ.
- ರಾಜ್ಯ ಸಚಿವಾಲಯ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ

ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜವು ಸಂಕೀರ್ಣ ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರಗತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಮಹತ್ವವು ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚಿತಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವು ಮಾನವ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಮಾನವ ಸಮಾಜದಷ್ಟೇ ಪುರಾತನವಾದವು. ಆದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ಅಧ್ಯಯನದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ವೀಕ್ಷಣೆಯಾಗಿ ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಮೆರಿಕಾದ ಮಾಜಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ವುಡ್ಲೋವಿಲ್ಸ್‌ನ್‌ರನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ಪಿತಾಮಹ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವು ಎಲ್ಲಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದುತ್ತಿದೆ.

‘ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ’ ಎಂಬುದು ಆಡಳಿತ ಎಂಬ ವ್ಯಾಪಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಎನ್ನುವ ಪದ ಸರ್ಕಾರಿ (Government) ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು 1812ರಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಹ್ಯಾಮಿಲನ್‌ರು ಬಳಸಿದರು. ಅನಂತರ ಹಲವು ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಪರಿಭಾಷೆಯ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

1. ವುಡ್ಲೋವಿಲ್ಸ್‌ನ್‌ರ ಪ್ರಕಾರ “ಕಾನೂನಿನ ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.”
2. ಫಿಫ್‌ನರ್ ಪ್ರಕಾರ “ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮೂಹಿಕ ಯತ್ನದ ಸಂಯೋಜನೆಯೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.”
3. ಲೂಥರ್ ಗುಲಿಕ್‌ರ ಪ್ರಕಾರ, “ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವು ಸರ್ಕಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಶಾಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.”

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಇಡೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ದೈನಂದಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸರ್ಕಾರದ ಅಂಗವೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ

ರಕ್ಷಣಾ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಕಲ್ಪಣಾ ರಾಜ್ಯವಾಗಿ, ಬದಲಾವಣೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಂತೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಕ್ಷೇತ್ರವೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಅಳಿವು ಮತ್ತು ಉಳಿವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಟ್ಟಿನಿಂದ ಮರಣದವರೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹೃದಯವಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಇಲ್ಲದ ರಾಜ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಧುನಿಕ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ರಾಜ್ಯ ಎಂದು (Administrative State) ಪರಿಗಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಳಕಂಡ ಅಂಶಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

1) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವು ಸರ್ಕಾರದ ಆಧಾರ ಸ್ವಂಭವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಸಕಾಂಗ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಂಗವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ಕಾರವಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಆಡಳಿತಾಂಗವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ಕಾರ ಅಧಿವಾ ರಾಜ್ಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿವಾ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಯಂತ್ರ ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಶ್ವಯಶ್ಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಪಾಲ್ ಅಪಲೋಬಿಯವರು “ಆಡಳಿತವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ಕಾರ ಕೇವಲ ಒಂ ಹರಡಿಯ ಕೂಟವಾಗುವುದೆಂದು” ಅಭಿಪ್ರಾಯವಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

2) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಗಭರ್ಡಲ್ಲಿರುವಾಗಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅವನ ಮರಣದವರೆಗೂ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ಸಮೃದ್ಧತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ ಜನರ ಪ್ರಾಣ ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಿ ರಕ್ಷಣೆ, ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸುವುದು, ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದು, ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು, ಅವಶ್ಯಕ ವಸ್ತುಗಳ ಪೂರ್ಣಸುವುದು, ದೇಶ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು. ಹಿಂಗ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

3) ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ. ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜನರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವು ನಿಷ್ಪೇ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸದಿದ್ದರೆ ಉತ್ತಮ ನೀತಿಗಳ ಗುರಿಗಳು ಕೇವಲ ಕಾಗದದ ಫೋಷಣೆಗಳಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.

4) ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಅಗತ್ಯ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯ ಒಂದು ಸಾಧನವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ಬದಲಾವಣೆಯಾದರೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಶಾಶ್ವತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಆಡಳಿತಕ್ಕ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸುಗಮವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಯಂತ ಪ್ರಬುಲ ರಾಷ್ಟ್ರವು ಕುಸಿದು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಪ್ರಾಚೀನ ರೋಮ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಅಧಃಪತನವಾಗಿರುವುದು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವು ಸಮಾಜದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

5) ಶಾಸಕಾಂಗ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಂಗಕ್ಕೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವು ಶಾಸಕಾಂಗ ರೂಪಿಸಿದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು ತಮ್ಮ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಅಂಶ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತಾಂಗ ಕೇವಲ ನೀತಿ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಜೊತೆಗೆ ನೀತಿ ರಚನಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ

ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ನಿಯೋಜಿತ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾಂಗವು ಶಾಸನಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಾಂಗಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಾಪ್ತಿ: ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕುರಿತು ಜಿಂತಕರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿನ್ನೇ, ಎಲ್.ಡಿ. ಪ್ರೈಸ್ ಮುಂತಾದವರು ವ್ಯಾಪಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಕಾರ ಸರಕಾರದ ಮೂರು ಅಂಗಗಳಾದ ಶಾಸಕಾಂಗ, ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಲೂಥರ್ ಗುಲಿಕ್, ಸ್ಯೇಮನ್ ಮುಂತಾದವರು ಸಂಕುಚಿತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಕಾರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಕೇವಲ ಸರ್ಕಾರದ ಅಂಗವಾದ ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪೋಸ್ಡ್ ಕಾರ್ಬ್ (POSD CORB) ದೃಷ್ಟಿಕೋನ

ಲೂಥರ್ ಗುಲಿಕ್‌ರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು “ಪೋಸ್ಡ್ ಕಾರ್ಬ್” (POSD CORB) ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದದ ಪ್ರತಿಯೋಂದು ಅಕ್ಕರವೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ಒಂದೊಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

1) **P-ಯೋಜನೆ (Planning):** ಸರ್ಕಾರ ಯಂತ್ರ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗೊಳಿಸಿ, ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಲು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸೂಳಲ ರೂಪರೇಷನ್ ಯೋಜನೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು.

2) **O-ಸಂಘಟನೆ (Organisation):** ಉದ್ದೇಶಿತ ಗುರಿ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಇಲಾಖೆ, ನಿಗಮ, ವಿಭಾಗ, ಉಪವಿಭಾಗ, ಮುಂತಾದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಹಂಚುವುದು.

3) **S-ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (Staffing):** ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ನೇಮಕ, ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ಸೇವಾ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು.

4) **D-ನಿರ್ದೇಶನ (Direction):** ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಆದೇಶ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.

5) **Co-ಸಂಯೋಜನೆ (Co-ordination):** ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಫರ್ಮಾಣ, ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ನಿರಾರಿಸಿ ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜನೆಗೊಳಿಸುವುದು.

6) **R-ವರದಿ (Reporting):** ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿನಾಥಿಕಾರಿಗಳು ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಮತ್ತು ದಾಖಲೆ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತನಿಖೆಯ ಮೂಲಕ ಶಾಸಕಾಂಗಕ್ಕೆ ವರದಿ ನೀಡುವುದು.

7) **B-ಅಂತರ್ವಯ (Budgeting):** ಹಣಕಾಸಿನ ಯೋಜನೆ, ಆಯವ್ಯಯ, ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ, ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತದೆ. ಇದು ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಬೆಳೆದಷ್ಟು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜನರ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ವಿಸ್ತೃತಗೊಳಿಸಿವೆ.

ನೇಮಕಾತಿ (Recruitment)

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ಯಶಸ್ವಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ / ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಿಬ್ಬಂದಿ/ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಬಹುದ್ದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಯ್ದು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನೇಮಕಾತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ದಕ್ಷ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವು ನೇಮಕಾತಿ ಮತ್ತು ಅದರ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಅಹ್ವ, ದಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅವರು ಶ್ರೀಯಾಶೀಲತೆ, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೇಮಕಾತಿ ವಿಧಾನವು ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಪಕವೂ, ವ್ಯಾಜಾನಿಕವೂ ಆಗಿದ್ದಾಗ ದಕ್ಷ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನೇಮಕಾತಿಯು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಫ್ಟ್‌ವರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಓ.ಎ. ಸ್ಟಾರವರ ಪ್ರಕಾರ ನೇಮಕಾತಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ರಚನೆಯ ಅಡಿಗಲ್ಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನೇಮಕಾತಿ ವಿಧಾನಗಳು

ಎ) ನೇರ ನೇಮಕಾತಿ ಬಿ) ಅಂತರಿಕ ನೇಮಕಾತಿ (ಬಡ್ಟ ಮೂಲಕ ನೇಮಕಾತಿ)

ನೇರ ನೇಮಕಾತಿ : ನೇಮಕಾತಿ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ನೇರ ನೇಮಕಾತಿ ಜನಪ್ರಿಯ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಜಾನಿಕ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಅಹ್ವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಧಾರಿತಕ್ಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಿಶ್ಚಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು ಮಾಡುವುದೇ ನೇರ ನೇಮಕಾತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಬೇಕಾದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಹ್ವತೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ ಅಹ್ವತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

ಅಂತರಿಕ ನೇಮಕಾತಿ : ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರಲ್ಲಿ ಅಹ್ವರಾದವರನ್ನು ಮೇಲ್ಮೈಯ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಆಯ್ದು ಮಾಡುವುದೇ ಅಂತರಿಕ ನೇಮಕಾತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ತರಬೇತಿ

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ದಕ್ಷತೆಯು ಅವರು ಪಡೆದಿರುವ ತರಬೇತಿ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ತಾವು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಸರಿಯಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಪಡೆಯಲು ತರಬೇತಿ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ತರಬೇತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ನೌಕರರನ್ನು ತಮ್ಮ ದಕ್ಷ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಜಾಫ್ನವನ್ನು ಪಡೆದುಹೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಜಾಫ್ನ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಿತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೀಡುವುದೇ ತರಬೇತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತರಬೇತಿಯು ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ತಾವು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಾತ್ಕಾರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ, ಅರಿವು ಮತ್ತು ಜಾಫ್ನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಾಫ್ಟ್‌ವರ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೊಸ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಿತದೆ. ತರಬೇತಿಯು ನಿರಂತರವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ತರబೇತಿಯ ವಿಧಗಳು

ತರబೇತಿಯ ವಿಧಾನ, ಅವಧಿ, ಹಂತ, ತರబೇತಿ ನೀಡುವ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ತರబೇತಿಯನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ 5 ವಿಧಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

i) ಜೈಪಚಾರಿಕ ಮತ್ತು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ತರబೇತಿ: ನೌಕರರು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಕುಮಬದ್ದು ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಪಡೆದು, ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಜೈಪಚಾರಿಕ ತರబೇತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತರబೇತಿಯನ್ನು ಪರಿಣಿತರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ಅನೌಪಚಾರಿಕ ತರబೇತಿ ಎಂದರೆ, ನೌಕರರು ಕಳೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯುವ ತರబೇತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನೌಕರರು ಈ ತರబೇತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಕಳೇರಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ii) ನೌಕರಿ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ನೌಕರಿ ಆರಂಭೋತ್ತರ ತರబೇತಿ: ನೌಕರಿ ಪೂರ್ವ ತರబೇತಿಯು ಭಾವಿ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಾಗಿ ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ನೌಕರಿಗೆ ಸೇರುವ ಮೊದಲೇ ಆ ನೌಕರಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ತರబೇತಿಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾ : ಪ್ರೈಥಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಲು ಬಿ.ಇಡಿ. ತರబೇತಿಯ ಕಡ್ಡಾಯವಿರುತ್ತದೆ.

ನೌಕರಿ ಆರಂಭೋತ್ತರ ತರబೇತಿಯು ಹುದ್ದೆಗೆ ಆಯ್ದುಯಾದವರಿಗೆ ನೀಡುವ ತರబೇತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ತರబೇತಿಯ ಉದ್ದೇಶವು ಹೊಸ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವೇಪುಣಿತೆ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ತರబೇತಿಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬುನಾದಿ ತರబೇತಿ ಎಂದು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

iii) ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಮತ್ತು ದೀಪಾಂವಧಿ ತರబೇತಿ : ಅಲ್ಪಾವಧಿ ತರబೇತಿಯು ನಾಲ್ಕುರಿಂದ ಆರು ವಾರಗಳ ಕಾಲಾವಧಿಗೆ ನೀಡುವ ತರబೇತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗದಿಂದ ಆಯ್ದುಯಾದ ವ್ಯೇದ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಆರು ವಾರಗಳ ಕಾಲದ ತರబೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ತರబೇತಿ ನಿರಂತರ ಸ್ವರೂಪದ್ವಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಅವಧಿಯು ಒಂದರಿಂದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನೀಡಿದರೆ ದೀಪಾಂವಧಿ ತರబೇತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಆಯ್ದುಯಾದವರಿಗೆ ನೀಡುವ ತರబೇತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

iv) ಇಲಾಖಾ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರೀಯ ತರబೇತಿ : ತನ್ನ ಇಲಾಖೆಗೆ ನೇಮಕ ಹೊಂದುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಇಲಾಖೆ ನೀಡುವ ತರబೇತಿಯು ಇಲಾಖಾ ತರబೇತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ತರబೇತಿ. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದು ತರబೇತಿ ನೀಡಿದರೆ ಅದು ಕೇಂದ್ರೀಯ ತರబೇತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಮುಸ್ಲಿಮಿಯಲ್ಲಿ ಲಾಲ್ ಬಹದುರ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆ ನೀಡುವ ತರబೇತಿ.

v) ಪರಿಣಿತ ತರబೇತಿ ಮತ್ತು ಹಿನ್ನೆಲೆ ತರబೇತಿ : ತರబೇತಿಯ ಉದ್ದೇಶವು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಪರಿಣಿತ ತರబೇತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಪ್ರೈಥಾಲೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಬಿ.ಇಡಿ. ಶಿಕ್ಷಣ ತರబೇತಿ ಕಡ್ಡಾಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ತರబೇತಿಯು ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡುವುದಾದರೆ ಹಿನ್ನೆಲೆ ತರబೇತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾ-ಮೈಸೂರಿನ ಆಡಳಿತ ತರబೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ ನೀಡಲಾಗುವ ತರబೇತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಿಗೆ/ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿದ ನಂತರ ವೃತ್ತಿಪರ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಸೇವಾವಧಿಯ ತರబೇತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಜಿಲ್ಲಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ತರబೇತಿ ಕೇಂದ್ರದ್ವಾಗಿವೆ. ರಾಜ್ಯ ಹಂತದಲ್ಲಿಯು ತರబೇತಿ ಕೇಂದ್ರದ್ವಾಗಿವೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗ

ಕೇಂದ್ರ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗವು ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಧಿ 315ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಫ್ಟ್‌ಪಿಲಾಗಿರುವ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಆಯೋಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಆಯೋಗದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು 10 ಜನ ಸದಸ್ಯರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇವರುಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸದಸ್ಯರುಗಳ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯು ನೇಮಕವಾದ ದಿನಾಂಕದಿಂದ ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಅಥವಾ ಅವರಿಗೆ 65 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಮೊದಲು ಅದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸದಸ್ಯತ್ವದ ಅವಧಿಯನ್ನು ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಆಯೋಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರುಗಳನ್ನು ದುರ್ವಾಡತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಚಾ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಯೋಗವು ಶಾಸಕಾಂಗ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಂಗಗಳ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಆಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ದೇಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಆಯೋಗದ ಕಳೆರಿ ಇದೆ.

ಕಾರ್ಯಗಳು

ಸಂವಿಧಾನದ 320ನೇ ವಿಧಿಯು ಕೆಳಕಂಡ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿದೆ.

1. ಕೇಂದ್ರದ ಎ ಮತ್ತು ಬಿ ವೃಂದದ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಲು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು.
2. ನೇರ ನೇಮಕಾತಿಗೆ ಸಂದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು.
3. ಸೇವಾ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಬಡ್ಟಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗಾವಣೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ತತ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು.
4. ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವರ್ತನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಶಿಸ್ತಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು.
5. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳ ಸೂಚನೆ ಅನ್ವಯ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು.

ಆಯೋಗವು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿವಿಲ್ ಸೇವೆ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಸೇವೆ, ವ್ಯಾಪ್ತಿಕ್ ಸೇವೆ, ಅರಣ್ಯ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣಾ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನೇಮಕಾತಿಗಾಗಿ ಸ್ವಧಾರತ್ತಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಸೇವೆಗಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಮಹತ್ವದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಐ.ಎ.ಎಸ್. (ಭಾರತೀಯ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆ), ಐ.ಪಿ.ಎಸ್. (ಭಾರತೀಯ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಸೇವೆ), ಐ.ಎಫ್.ಎಸ್. (ಭಾರತೀಯ ವಿದೇಶಿ ಸೇವೆ), ಐ.ಆರ್.ಎಸ್. (ಭಾರತೀಯ ಕಂದಾಯ ಸೇವೆ), ಐ.ಎ.ಎ.ಎಸ್. (ಭಾರತೀಯ ಲೆಕ್ಕ ಮತ್ತು ಪರಿಶೋಧನಾ ಸೇವೆ) ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮೂರು ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತದೆ.

1. ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಪರೀಕ್ಷೆ
2. ಮುಖ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆ
3. ವ್ಯಾಕ್ತಪ್ರ ಪರೀಕ್ಷೆ

ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗ

ಕೇಂದ್ರ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗವಿರುವಂತೆಯೇ ರಾಜ್ಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗ ಸಂವಿಧಾನದ ನಿರ್ದೇಶನದಾನ್ವಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕನಾರ್ಟಿಕದಲ್ಲಿ ಕನಾರ್ಟಿಕ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ದಿನಾಂಕ 18-5-1951ರಲ್ಲಿ ಸಾಫ್ಟ್‌ಪಿಸಲ್ಪಟಿತು.

ಆಯೋಗವು ಒಬ್ಬರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು 9 ಜನ ಸದಸ್ಯರುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇವರುಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ನೇಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರುಗಳ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯು ನೇಮಕದಿಂದ ಆರು ವರ್ಷಗಳು ಅಥವಾ ಅವರುಗಳ 62ನೇ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೆ ಇದ್ದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮವಾಗುವುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಯೋಗವು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ, ಕಲಬುರಿ ಮತ್ತು ಶಿವಮೊಗ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ:

1. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗೆ ಪತ್ರಾಂಶಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಪತ್ರಾಂಶಿತ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಧಾರಿತ್ತು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರವು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಹೊರಡಿಸುವ ನೇಮಕಾತಿ ನಿಯಮಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿತ ಇಲಾಖೆಯ ವ್ಯಂದ ಮತ್ತು ನೇಮಕಾತಿ ನಿಯಮಗಳ ಮೇರೆಗೆ ಆಯ್ದು ಮಾಡುವುದು. ಉದಾ : ಉಪವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿ, ಆರಕ್ಷಕ ಉಪ ಆಯುಕ್ತರು, ತಹಶೀಲದ್ವಾರರು, ಇತ್ಯಾದಿ ಹುದ್ದೆಗಳು.
2. ನೇರವಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಳ್ಳುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಸಂದರ್ಶನ ನಡೆಸುವುದು.
3. ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಿಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎರಡು ಬಾರಿ ಇಲಾಖಾ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು.
4. ಶಿಸ್ತ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಾನ್ನಯ ಬಡ್ಟಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು.
5. ಕೇಂದ್ರ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗವು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ವಿವಿಧ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.

ಸಚಿವಾಲಯ (ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ)

ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವಾಲಯ

ಆಡಳಿತದ ದ್ವಕ್ಕ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ವಿವಿಧ ಖಾತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗುವುದು. ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವಾಲಯವು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಖಾತೆಗಳ ಮತ್ತು ಇಲಾಖೆಗಳ ಮಿಶ್ರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಚಿವಾಲಯದ ಮುಖ್ಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಎಂದರೆ ವಿವಿಧ ಖಾತೆಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುವ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು. ಇದು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನಾಗಿಯೂ, ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನಾಗಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವಾಲಯದ ರಚನೆ: ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವಾಲಯವು ವಿವಿಧ ಖಾತೆಗಳ ಮತ್ತು ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ 77(3) ವಿಧಿ ಅನ್ನಯ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸುಗುಮ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಹಂಚುವಿಕೆಗಾಗಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರತಿ ಒಬ್ಬ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಚಿವರು ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಖಾತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹೊಂದಿರುವ ಖಾತೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ಉಪಮಂತ್ರಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮಂತ್ರಿಯ ಖಾತೆಯ ರಾಜಕೀಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಖಾತೆಯ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಗೃಹ, ಕೃಷಿ, ರಕ್ಷಣ, ಹಣಕಾಸು ಇತ್ಯಾದಿ ಇಲಾಖೆಯು

ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಫಟಕವಾಗಿದ್ದು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುವ ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಖಾತೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಭಾಗವನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಸಚಿವಾಲಯದ ಶ್ರೇಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿರುತ್ತದೆ.

1. ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಥಮ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ/ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ/ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ.
2. ಶಾಖೆ (ವಿಂಗಡ್)-ಜಂಟಿ/ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
3. ವಿಭಾಗ (ಡಿವಿಜನ್)-ನಿರ್ದೇಶಕರು/ಉಪಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
4. ಶಾಖೆ (ಬ್ರಾಂಚ್)-ಅಧೀಕ್ಷ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ.
5. ಭಾಗ (ಸೆಕ್ಷನ್)-ಶಾಖಾಧಿಕಾರಿ (ಸೆಕ್ಷನ್-ಆಫೀಸರ್)

ಸಚಿವಾಲಯದ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳು

1. ಸಚಿವಾಲಯವು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅದರ ಗುರಿ ಸಾಧನೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಸಂಘಟನೆಯಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಇದು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
2. ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಸದೀಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ಭಾಯಿಸಲು ಸಚಿವಾಲಯವು ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
3. ಆಡಳಿತದ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸಚಿವಾಲಯವು ತಯಾರಿಸುತ್ತದೆ.
4. ಸಚಿವಾಲಯವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಣವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ.
5. ಹಣಕಾಸಿನ ಇಲಾಖೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಯ-ವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
6. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಸಚಿವಾಲಯವು ಪ್ರಮುಖ ಸಂಪರ್ಕ ಸೇತುವೆಯಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಚಿವಾಲಯವು ಸರಕಾರದ ‘ನರಮಂಡಲ’ವಾಗಿದೆ. ಇದು ‘ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಬೌದ್ಧಿಕ ಕೇಂದ್ರ’ (Brain centre for policy making)ವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಸಚಿವಾಲಯ

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯದ ಸಚಿವಾಲಯ ನರಮಂಡಲದಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸಚಿವಾಲಯವು ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದರೆ, ಪ್ರಥಮ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯು ರಾಜ್ಯ ಸಚಿವಾಲಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯು ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಆಡಳಿತ ಸೇವಾ ಹಂತದ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸಚಿವಾಲಯದ ರಚನೆ : ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಚಿವರ ಖಾತೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 16ರಿಂದ 35ರವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯು, ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರೂ ಮತ್ತು ಸಚಿವಾಲಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಇಲಾಖೆಗೂ ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಸಚಿವರಿಗೆ ಇವರು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಥಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯ ಕಭೇರಿಯನ್ನು ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಭಾಗವೂ ಸೆಕ್ರೆಟರ್ ಆಫಿಸರ್ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಿಸುತ್ತವೆ. ತನ್ನ ವಿಭಾಗದ ಕಾಗದ ಪತ್ರ ಮತ್ತು ಕಡತಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಇವರು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತಜ್ಞ ಶೀಷ್ಟಲಿಪಿಕಾರರು ಮತ್ತು ಬೆರಳಚ್ಚುಗಾರರೂ, ಪ್ರಥಮದರ್ಜೆ ಸಹಾಯಕರು, ದ್ವಿತೀಯದರ್ಜೆ ಸಹಾಯಕರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಸಚಿವಾಲಯದ ಇಲಾಖೆಗಳು ಹಲವು ಹಂತದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಚಿವಾಲಯದ ಶ್ರೇಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ.

ಪ್ರಥಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

ಎರ್ಥಾ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ/ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

ಜಂಟಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

ಉಪ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

ಅಧೀಕ್ಷ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

ಸಹ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

ಸೆಕ್ರೆಟರ್ ಆಫಿಸರ್

ಸಚಿವಾಲಯದ ಕಾರ್ಯಗಳು

ಸಚಿವಾಲಯವು ಸಲಹಾ ವರ್ಗವಾಗಿದ್ದು, ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

1. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಅತ್ಯನ್ತತವಾದ ಕಾರ್ಯಾಲಯವು ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತಾಂಗದ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡುತ್ತದೆ.
2. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವ 'ತಜ್ಞರ ಮಂಡಳಿ'ಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.
3. ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತದ ಸಂಯೋಜನೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಂತರಿಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ.
4. ಶಾಸನದ ಕರಡು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

5. ರಾಜ್ಯದ ಆಯ-ವ್ಯಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೆಚ್ಚದ ಮೇಲೆ ಮಿಶ್ರ ವಿಧಿಸುವುದು.
6. ರಾಜ್ಯ ಸಚಿವಾಲಯವು ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ‘ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಕೇಂದ್ರ’ವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ

ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸುಖ ಶಾಂತಿಗೆ, ಬ್ರಹ್ಮಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಶ್ವವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಶೀಪ್ರಗಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತಿರುವ ಸಮಾಜದ ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಮುಖ ಸಫಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

‘ಕಾನೂನು’ ಮತ್ತು ‘ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ’ ಇವೆರಡೂ ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಿಗಳಂತೆ ಅವಿಭಾಜ್ಯವಾಗಿವೆ. ಸರ್ವರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಾನೂನಿನ ಆಡಳಿತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ 7ನೇ ಅನುಸೂಚಿಯ ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಪಾಡುವುದು ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಪಾಡುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡುವ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರದ ಪಾತ್ರ

ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂವಿಧಾನದ ಹಲವು ವಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾ-ಸಂವಿಧಾನದ 355ನೇ ವಿಧಿ ಪ್ರಕಾರ ಬಾಹ್ಯದಾಳಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಸಂವಿಧಾನದ 356ನೇ ವಿಧಿಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಆಡಳಿತ ವಿಫಲವಾದಾಗ ರಾಜ್ಯ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಆಳ್ಳಿಕೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭದ್ರತೆ ಒದಗಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಗೃಹ ಮಂತ್ರಾಲಯವು ಅರೆಸ್ಟೇನಿಕ ಪಡೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ:

1) ಕೇಂದ್ರ ಮೀಲೆಸಲು ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಪಡೆ (**CRPF**) : ಈ ಪಡೆಯು ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು, ದಂಗೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗ ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಾಗ ಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

2) ಗಡಿಭದ್ರತಾ ಪಡೆ (**BSF**) : ಗಡಿ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಿ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೇಶದ ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಬಂದೋಬಸ್ತು ವರ್ವಾಡಿಸಬಹುದು. ಗಸ್ತು ತಿರುಗುವುದು ಮತ್ತು ಗಡಿಪ್ರದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಆಸ್ತಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ದಿಗಿಸುವುದು ಗಡಿಭದ್ರತಾ ಪಡೆಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

3) ರೈಲ್ವೆ ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆ : ರೈಲ್ವೆಗಳಲ್ಲಿನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿಸುವುದು, ಅವುಗಳ ತನಿಖೆ ನಡೆಸುವುದು, ರೈಲ್ವೆ ಆಸ್ತಿ, ಹೌ ವೋದಲಾದವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

4) ಕೇಂದ್ರಾಯ ಉದ್ದಿಮೆ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆ (**CISF**) : ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿನ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪಡೆಯನ್ನು ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೂ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಅಧಿಕಾರ, ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ತಜ್ಞ ಸೇವೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಸಂಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಹೊಂದಿರುವ ಅಧಿಕಾರ, ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ತಜ್ಞ ಸೇವೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಪಾತ್ರ-ರಾಜ್ಯ ಪೋಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಸಲಹಾ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪೋಲೀಸ್ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸ್ ಖಾತೆಯು ಗೃಹಮಂತ್ರಿಯ ಅಧಿನಿರ್ದಿಷ್ಟದೆ. ಗೃಹಮಂತ್ರಿಯು ಪೋಲೀಸ್ ಆಡಳಿತಕ್ಕ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಗೃಹ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯದಶೀಲಯ ಭಾರತೀಯ ಆಡಳಿತ ಸೇವಾ ಹಂತದ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಗೃಹಮಂತ್ರಿಗೆ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಸಹಾಯ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಗೃಹ ಇಲಾಖೆಯು ಪೋಲೀಸ್ ಆಡಳಿತದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಪೋಲೀಸ್ ಸಂಘಟನೆ ರಚನೆ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಗೃಹಸಚಿವರು/ಗೃಹ ಕಾರ್ಯದಶೀಲ
↓

ಪೋಲೀಸ್ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕರು (DGP)

(ರಾಜ್ಯ ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು)

ಅಡಿಷನಲ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಜನರಲ್ ಆಫ್ ಪೋಲೀಸ್ (ADGP)

ಡೆಮ್ಯೂಟಿ ಇನ್‌ಪೇಕ್ಟರ್ ಜನರಲ್ ಆಫ್ ಪೋಲೀಸ್ (DIGP)

(ವಲಯ ಕಭೇರಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು)

ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ ಆಫ್ ಪೋಲೀಸ್ (SP)

(ಜಿಲ್ಲಾ ಪೋಲೀಸ್ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರಿ)

ಡೆಮ್ಯೂಟಿ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ ಆಫ್ ಪೋಲೀಸ್ (DySP)

(ಉಪವಿಭಾಗ ಕಭೇರಿ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು)

ಇನ್‌ಪೇಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪೋಲೀಸ್ (CPI)

(ವೃತ್ತ ಕಭೇರಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು)

ಸಬ್‌ಇನ್‌ಪೇಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪೋಲೀಸ್ (PSI)

ಅಸಿಸ್ಟಂಟ್ ಸಬ್‌ಇನ್‌ಪೇಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪೋಲೀಸ್ (ASI)

ಹೆಡ್ ಕಾನ್ಸಿಟೇಬಲ್

ಪೋಲೀಸ್ ಕಾನ್ಸಿಟೇಬಲ್

ಪೊಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿರಲಿ: ಯಾವುದೇ ಅಹಿತಕರ ಘಟನೆಗಳಿಗ ಹತ್ತಿರದ ಪೊಲೀಸ್ ಲಾಜೆಯಲ್ಲಿ ದೂರು ನೀಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೂರು ನೀಡಿದ ನಂತರ ಪ್ರಥಮ ಮಾಹಿತಿ ವರದಿ (ಎಫ್.ಆಫ್.ಆರ್.)ಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

I. ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಭತ್ತಿ ಮಾಡಿರಿ.

- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದ ಪಿತಾಮಹ _____.
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಪದವನ್ನು _____ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಕೇಂದ್ರ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು _____ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ಸಂವಿಧಾನದ _____ ವಿಧಿಯ ರಾಜ್ಯ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗದ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ರಾಜ್ಯ ಸಚಿವಾಲಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು _____.

II. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಶ್ವಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಚರ್ಚಿಸಿ.
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ವೃಕ್ಷಿಯ ಮಟ್ಟಿನಿಂದ ಮರಣದವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಾಧಿಸಿ.
- ನೇಮಕಾತಿ ವಿಧಾನಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- ತರಬೇತಿಯ ವಿಧಗಳು ಯಾವುವು?
- ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವಾಲಯದ ರಚನೆ ತಿಳಿಸಿ.
- ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಪಾತ್ರವೇನು? ವಿವರಿಸಿರಿ.

III. ಯೋಜನೆ

- ಕೇಂದ್ರ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗ ನಡೆಸುವ ಸೇವೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.
- ರಾಜ್ಯ ಸಚಿವಾಲಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸಿ.

IV. ಚಟುವಟಿಕೆ :

- ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಪಾತ್ರದ ಮತ್ತು ಸಂಚಾರ ನಿಯಮಗಳ ಕುರಿತು ಸಮೀಪದ ಪೊಲೀಸ್ ಲಾಜೆಗೆ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ

ಅಧ್ಯಾಯ-1

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಚಯ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ.

- ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಉಗಮ, ಅರ್ಥ, ಸ್ವರೂಪ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ.
- ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ವ್ಯತ್ಯಾಸ.
- ಆರಂಭಿಕ ವಿದೇಶಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು
 1. ಆಗಸ್ಟ್ ಕಾಪ್ಪೆ
 2. ಕಾಲೋ ಮಾಕ್ಸ್
 3. ಎಮಿಲಿ ಡಬ್ಲಿಂಹ್ಮಾ
 4. ಮ್ಯಾಕ್ಸ್ ವೇಬರ್
- ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು
 1. ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಷ್ಟರ್
 2. ಜಿ. ಎಸ್. ಘೋರ್
 3. ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್
 4. ಸಿ. ಪಾರ್ವತಿಮೃ
 5. ಇರಾವತಿ ಕರ್ಮೆ
 6. ಎ.ಆರ್.ದೇಸಾಯಿ

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಉಗಮ

ಮಾನವ ಬದುಕು ಕುತ್ಕಾಹಲಕಾರಿಯಾದದು. ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಮಾನವ ತಾನು ವಾಸಿಸುವ ಪರಿಸರವನ್ನು, ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಮತ್ತು ತಾನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಗತ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಆಳವಾಗಿ ಮತ್ತು ನಿಶ್ವರವಾಗಿ, ಅಧ್ಯೇತ್ಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವ ‘ಚಿಂತನಾಜೀವಿ’ ಅಥವಾ ‘ಅಲೋಚನಾ ಜೀವಿ’ ಮಾನವ. ಮಾನವನಿಗೂ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಬಹಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ದೈತ್ಯಿಕ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ಆಹಾರ ಸೇವನೆಯಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಯಾತೀಲತೆಯಲ್ಲಿ, ಮೆದುಳಿನ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದು ಇಂದು ವಿಜ್ಞಾನ, ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಯುಗವನ್ನು ತಲುಪಿ, ತಾನು ವಾಸಿಸುವ ಗ್ರಹದ ಜೋತೆಗೆ ಇತರ ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುವ ಮಟ್ಟವನ್ನು ತಲುಪಿದೆ.

ಮಾನವ ಸಂಪೂರ್ಣ/ ಸಮಾಜಜೀವಿ :

ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಅನನ್ಯವಾದುದು. ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಸಮಾಜವಿಲ್ಲ, ಸಮಾಜವಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿದಾಗ, ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಆಗ ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಸಿಗುವ ಉತ್ತರ ಒಂದೇ ‘ಅಸಾಧ್ಯ’ ಎಂಬುದು. ಮಾನವ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜೋತೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆ/ಫೇ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜೀವನ ಅಗತ್ಯ ಆದುದರಿಂದಲೇ ಮಾನವ ಸಮಾಜವನ್ನು ‘ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಲೆ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ :

“ಸೋಷಿಯಾಲಜಿ” ಎನ್ನುವುದು ‘ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ’ ಎಂಬ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತತ್ವಮಾನ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದ. ಸೋಷಿಯಾಲಜಿ ಎಂಬ ಪದವು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯ ‘ಸೋಶಿಯಸ್’ ಮತ್ತು ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಯ ‘ಲಾಗೋಸ್’ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಹೊಂದಿದೆ. ‘ಸೋಶಿಯಸ್’ ಎಂದರೆ ಜೊತೆಗಾರ, ಸಹಚರ. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಲಾಗೋಸ್’ ಎಂದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ವಿಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಹೀಗೆ “ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ” ಎಂಬುದು ಸಮಾಜದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನವನ ಶಾಸ್ತ್ರ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು

ಆಗಸ್ಟ್ ಕಾಮ್ಪ್: ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ನಿಸರ್ಗ ಸಹಜವಾದ ಹಾಗು ಸ್ಥಿರರೂಪದ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದ್ದು ಅಂತಹ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ‘ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ವೇಬರ್: “ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯೈಸುವ ಅಧ್ಯಯನವೇ “ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಡಬ್ಲಿಂ: “ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಿಜ್ಞಾನವೇ “ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ: “ಸರ್ವ ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ” ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಉಗಮ

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧ್ಯಯನ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ರೂಪಗೊಳಿಸಿದಿದ್ದು, 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಮುದ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ನಂತರದ 50 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಾದ ಇತಿಹಾಸ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ದೀರ್ಘ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದಾದರೂ ‘ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು’ ಎಂಬ ಮಾನ್ಯತೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾದುದು ಸಾ.ಶ 18 ಹಾಗೂ 19 ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ‘ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಾದ ಕ್ರಿಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಮತ್ತು ಫಾನ್ಸಿನ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ. ಸಾ.ಶ 16 ಮತ್ತು 18 ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ ಪುನರುತ್ತಾನ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಭೌತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಪ್ರೇರಣೆ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತೆ: ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಮಾನವ ಸಮಾಜವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾನವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ವರೂಪ: ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ತನ್ನ ಕೆಲವು ಗುಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಅದು ಇತರ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

1. **ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಒಂದು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಭೌತಿಕವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿಲ್ಲ:**

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಭೌತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಸೇರಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ

ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಇತಿಹಾಸ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನೋಶಾಸ್ತ್ರ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

2. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಒಂದು ನಿಶ್ಚಯಾತ್ಮಕ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಹೊರತು ಗುಣ ನಿದೇಶಕ ಶಾಸ್ತ್ರವಲ್ಲ: ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ತನ್ನ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿಷಯವು “ಹೇಗೆದೆಯೋ ಹಾಗೆ” ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದೇ ಹೊರತು ಅದು “ಹೇಗಿರಚೇಕು” ಎನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ನೈತಿಕವೂ ಅಲ್ಲ. ಅನೈತಿಕವೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾದುದು. ಅಂದರೆ ನೈತಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ತಟಸ್ಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
3. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಒಂದು ಶುದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಹೊರತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅರ್ಥವಾ ಆಸ್ತ್ರಯಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವಲ್ಲ: ಒಂದು ಶುದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿರುವ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಉದ್ದೇಶವು ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆಯೇ ಹೊರತು, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂತೆ ಹೊಸ ಜ್ಞಾನದ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲ.
4. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಅಮೂರ್ತ ಸ್ವರೂಪದ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಮೂರ್ತ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ: ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾನವ ಘಟನೆಗಳ ಮೂರ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ವರೂಪದ ಮಾನವ ಘಟನೆಗಳ ‘ರೂಪ’ ಹಾಗೂ ‘ನಮೂನೆ’ಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಸ್ತಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಇತಿಹಾಸದಂತೆ ಯಾವುದೇ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಯುದ್ಧ ಅಥವಾ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಅರ್ಥಾತ್ ಏಬಿನ್ನು ರೀತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವುಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
5. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ವಿಶೇಷ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿಲ್ಲ: ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಮೊತ್ತ ಮಾನವನ ಅಂತರ್ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ನೈತಿಕ, ಬೌದ್ಧಿಕ, ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಸ್ಥಿತಿಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅಧ್ಯಯನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಶಾಲವಾದುದೇ ಹೊರತು ಉಳಿದ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಂತೆ ಸೀಮಿತವಾದುದಲ್ಲ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ/ಮಹತ್ವ

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಕಿರಿಯ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರ ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

1. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಮಾನವ ಸಮಾಜವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ: ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಗೃಹಿಸಿದ್ದು, ಇದು ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.
2. ವೈಕ್ಯಂತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೂರಕ: ಮಾನವ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವಿ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುವ ಸನ್ವಿಷೇಶಗಳಿಗೆ ಅವನು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಸಮಾಜದ ರಚನೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಬದಲಾವಣೆ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ವೈಕ್ಯಂತ್ಯ ಬಾಧ್ಯತೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮರ್ಪವಾದ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ವೈಕ್ಯಂತ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.
3. ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪರಿಚಯ: ಇತರೆ ಸಮಾಜದ ಧರ್ಮ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನೀತಿ-ನಿಯಮಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಆರ್ಥಿಕಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ, ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಸಮೂಹಗಳು

ಹಾಗೂ ಜನರೋಂದಿಗೆ ಸಹ-ಜೀವನ, ಸಹ-ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

4. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಿ ಸಹಾಯಕ: ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಾಜವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ಅಪರಾಧ, ಬಾಲಾಪರಾಧ, ಕೋಮುಗಲಬೆ, ಮದ್ಯಪಾನ, ಹಸಿವು, ಅಪೋಷ್ಟಿಕಲೆ, ಜಾತೀಯತೆ, ಬಡತನ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಭಯೋತ್ಸಾದನೆ, ಜೂಜಾಟ, ವೇಶಾಂವಾಟಿಕೆ, ಮಕ್ಕಳ ದುಡಿಪೆ, ಅಸಮಾನತೆ, ಹಿಂಸೆ, ಹಿಂಗ ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.
5. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ: ಸಮಾಜದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ರಚಿಸಲು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ವ್ಯತ್ಯಾಸ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ. ಅದು ತನ್ನದೇ ಆದ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ: ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ನಡುವೆ ಬಹಳ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಮನುಷ್ಯನ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು, ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಡುವಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂಘಟಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ : ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ ತುಂಬಾ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿವೆ. ಇತಿಹಾಸವು ಸಮಾಜದ ಹಿಂದಿನ ಬದುಕಿನ ಪುನರ್ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಮಕಾಲೀನ ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಸ್ತುತ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಬರವಣಿಗೆಗಾರರಿಗೆ ದಾಖಲೆಯ ಜೊತೆಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ: ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರವು ಜನಾಂಗ, ಸಮುದಾಯಗಳೇ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಾದು ಬಂದ ದಾರಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಜೊತೆಗೆ ವಿವಿಧ ಸಮಾಜಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷಣಾತ್ಮಕ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ: ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಹಾಯಕ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿವೆ. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಮಾನವನ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವೈಕಿಂಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡುವಳಿಕೆಗಳನ್ನು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಅಧ್ಯೋಸುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ: ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೆ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳು ಹೇಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತವೆ? ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳು ಜನರ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿಶೇಷಣಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯೈಸುವಾಗ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಜೊತೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಆರಂಭಿಕ ವಿದೇಶಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು

1. ಆಗಸ್ಟ್ ಕಾಮ್ಪ್ (1798–1857) : ಆಗಸ್ಟ್ ಕಾಮ್ಪ್ ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ಚಿಂತಕ. ಮೊದಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವಿಳಿಸಿದ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಿತಾಮಹ ಎಂದು ಆಗಸ್ಟ್ ಕಾಮ್ಪ್ ಅವರನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗಸ್ಟ್ ಕಾಮ್ಪ್ ಸಮಾಜವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸ್ಥಾನ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಗಸ್ಟ್ ಕಾಮ್ಪ್ ಅವರ ಪ್ರಯೋಜನ್ ಬಲವಾಗಿ ಸಮರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಹಬಿಂಟ್ ಸ್ಟೇನ್‌ರ್‌, ಎಮಿಲಿ ಡಬೀಂ, ಮ್ಯಾಕ್ಸೇಬರ್ ಪ್ರಮುಖರು. ಸಾ.ಶ. 1839 ರಲ್ಲಿ ‘ಪೋಸಿಟಿವ್ ಫಿಲಾಸಫಿ’ ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಕುರಿತಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡುವಾಗ ಆಗಸ್ಟ್ ಕಾಮ್ಪ್ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದರು.

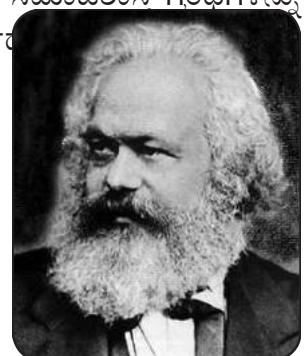
ಇವರ ಮೂರ್ಕೆ ಹೆಸರು-ಇಸಿಡೊರ ಆಗಸ್ಟ್ ಮೇರಿ ಫ್ರಾಂಕಾಲಿಸ್ ರ್ಯಾಚ್‌ವಿಯರ್ ಕಾಮ್ಪ್ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆಗಸ್ಟ್ ಕಾಮ್ಪ್ ಎಂದು ಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ದಕ್ಷಿಣ ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಮೋಂಟ್ ಪೆಲಿಯರ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ 1798 ಜನವರಿ 19 ರಂದು ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಇಂಂಬಿರಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆರಂಭಿಕ ಶೀಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಇಕೋಲ್ ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾದರು.

• ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೌಡುಗೆಗಳು : ಪೋಸಿಟಿವ್ ಫಿಲಾಸಫಿ-1839, ಪೋಸಿಟಿವ್ ಪಾಲಿಟಿ-1851, ಮಾನವತಾ ಧರ್ಮ-1857, ಮೂರು ಹಂತಗಳ ಸೂತ್ರ ಹೀಗೆ ಇವರು ಹಲವು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆಗಸ್ಟ್ ಕಾಮ್ಪ್ ಅವರು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 5, 1857 ತಮ್ಮ 59 ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮರಿದಿದ್ದಾರೆ.

2. ಕಾಲ್ಬರ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ (1818–1883): ಕಾಲ್ಬರ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್, ಸಾ.ಶ. 19ನೇ ಶತಮಾನದ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತಕ. ಕಾಲ್ಬರ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಒಬ್ಬ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ, ಚತುರ ಸಂಘಟಕ ಮತ್ತು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಬರಹಗಾರ. ಕಾಲ್ಬರ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ರನ್ನು ಸಂಘರ್ಷ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರವರ್ತಕನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರು ದುಡಿಯವ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಕುರಿತು ನಡೆಸಿದ ಚಿಂತನೆ, ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಬರವಣಿಗೆಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಯೋಸ ದಿಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ಆಗಸ್ಟ್ ಕಾಮ್ಪ್

ಕಾಲ್ಬರ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್

ಮಾರ್ಕೋ ಅವರು ಸಾ.ಶ. 1818 ಮೇ 5 ರಂದು ಜರ್ಮನಿಯ ಟ್ರೀಯರ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಹೀನೈಚ್ ಮತ್ತು ಹೆನ್ರಿಯಟ್ ಮಾರ್ಕೋ ಹಾಗೂ ಹೆಂಡತಿ ಜೆನ್ನಿವಾನ್ ವೆಸ್ಟ್ ಹೆಲೀನ್. ಹೆಗೆಲನ್ ಕಾಲ್ಫ್ ಮಾರ್ಕೋ ಅವರ ನೆಚ್ಚಿನ ಗುರುವಾಗಿದ್ದರು. 1841 ರಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ವಿಷಯದ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದು ವೃತ್ತಿ ಜೀವನ ಆರಂಭಿಸಿದರು.

• ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೊಡುಗೆಗಳು : ದಾಸ್ ಕ್ಯಾಪಿಟಲ್-1865, ದಿ ಹೋಲಿ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ, ದಿ ಜರ್ಮನ್ ಪಡಿಯಾಲಜಿ-1845, ದಿ ಮ್ಯಾನಿಫೆಸ್ಟ್ ಆಫ್ ದಿ ಕರ್ಮಾನ್ನಿಸ್ಟ್ ಪುಟ್ಟ-1848 ಇತ್ಯಾದಿ. ಕಾಲ್ಫ್ ಮಾರ್ಕೋ ಅವರು ಮಾರ್ಚ್ 14, 1883ರಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು. ಇವರು ಮರಣ ಹೊಂದಿ ಒಂದು ಶತಮಾನ ಕಳೆದರೂ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳು, ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ.

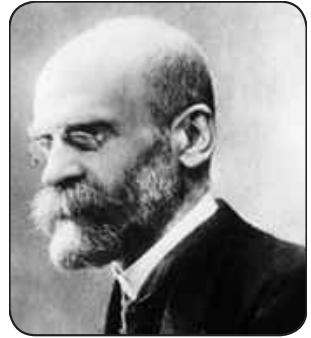
3. ಎಮಿಲಿ ಡಬೀಂ (1858-1917) : ಎಮಿಲಿ ಡಬೀಂ 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನಗಳು ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಗೆ ಸಮನಾಗಿವೆ ಎಂದು ಸಾಬಿತುಪಡಿಸಿದ ವಿಶೇಷಣಾತ್ಮಕ ಬರಹಗಾರ. ಆಗಸ್ಟ್ ಕಾಮ್ಪ್ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಿತಾಮಹನಾದರೆ, ಡಬೀಂ ಅವರನ್ನು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪಿತಾಮಹ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಮಿಲಿ ಡಬೀಂ ಅವರು ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಲೋರೋಯಿನ್‌ ಪ್ರಾಂತದ ಎಪಿನಾಲ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ 1858 ಏಪ್ರಿಲ್, 15 ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಯಾಹೂದಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಇವರು ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ, ದಿ ಎಫಿನಾಲೆಂಬ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ, ಪ್ರಾಥ್ಮಾಪಕರಾಗಿ ವೃತ್ತಿ ಜೀವನ ಆರಂಭಿಸಿದರು.

• ಡಬೀಂ ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೊಡುಗೆಗಳು : ದಿ ಡಿವಿಜನ್ ಆಫ್ ಲೇಬರ್ ಇನ್ ಸೋಸೈಟಿ -1893, ಸೋಸೈಟ್‌(ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ) - 1897, ದಿ ರೂಲ್ ಆಫ್ ಸೋಸಿಯಲಾಜಿಕಲ್ ಮೆಥಡ್-1895, ದಿ ಎಲಿಮೆಂಟರಿಫಾರ್ಮ್ ಆಫ್ ರಿಲಿಜಿಯಸ್ ಲೈಫ್- 1912 ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವರು ತಮ್ಮ 59ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದರು.

4. ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ವೇಬರ್ [1864-1920] : ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ವೇಬರ್ ಅವರದು ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವಿಸ್ಕರಣೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ಇವರು ಜರ್ಮನಿಯ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಭಾವಿ ಬರಹಗಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ರಾಜಕಾರಣಿಯೂ ಹೌದು. ವೇಬರ್ ಕಾನೂನು, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಧರ್ಮ, ಕಲೆ, ಇತಿಹಾಸ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ವೇಬರ್ ಪೇಣಿಮ ಜರ್ಮನಿಯ ಏರಫಂಟ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಏಪ್ರಿಲ್ 21ರ, 1864 ರಂದು ಪ್ರೌಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಕುಟುಂಬವೊಂದರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ವೇಬರ್ 18ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿಯ ಹೀಡಲ್ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ, ಕಾನೂನುಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿ ಪಡೆದು ಬಲ್ಫಿನ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಚೋಧಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಇವರು 56ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು.

ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೊಡುಗೆಗಳು: ದಿ ಜರ್ಮನ್ ಸೋಸಿಯಲಾಜಿಕಲ್ ಸೋಸೈಟಿ-1910, ದಿ ಪ್ರೌಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಎಥಿಕ್ ಅಂಡ್ ದಿ ಸ್ವಿರಿಟ್ ಆಫ್ ಕ್ಯಾಪಿಟಲಿಸಂ, ದಿ ಸಿಟಿ, ಬ್ಯಾರೋಕ್ಸೆಸಿ, ಎಕೊನಮಿ ಅಂಡ್ ಸೋಸೈಟಿ, ಇತ್ಯಾದಿ.

ಎಮಿಲಿ ಡಬೀಂ

ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ವೇಬರ್

ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು

ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ (1891-1956) : ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರ ಹೊಡುಗೆ ಅಶ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಇವರ ಮೂರ್ಖ ಹೆಸರು ಭೀಮರಾವ ರಾಮಾಚೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್. ಇವರು ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕ ನಾಯಿಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಸ್ತ್ರಶೈಲೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೇದ ಭಾವನೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿರು. ದಲಿತರು, ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕುಗಳಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿರು.

ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಾರತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಶೋಷಣೆ, ತಾರತಮ್ಯ ಮತ್ತು ದೊಜನ್ಯಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಸರಿಪಡಿಸುವ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ ಹೋದಲಿಗರು ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್. ಶಿಕ್ಷಣ ಕುರಿತು ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ನಿಲುವು ಹಲವು ತತ್ವಶಾಸ್ತೀಯ ನಿಲುವಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದು. ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನ/ಮಾರ್ದ್ದಮು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಕ್ಷಣ ಎನ್ನುವುದು ತರ್ಕ ಸಮೃತವಾದ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾದ ವಿಶೇಷಣೆ ಮಾಡಲು ಬೇಕಾಗುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇರುವ ಮಾರ್ಗ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಭರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳ ಅಪಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳಿಂದ ರೂಪ ಪಡೆಯುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ತೇಜೋವಧೆಗಳನ್ನು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತರ್ಕ ಸಮೃತವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಅಗತ್ಯ ಎಂದು ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಡ್ಡಾಯ ಮತ್ತು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಲಾಭಕರವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ವತ್ವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದಲೇ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಸಂಪಿಥಾನ ಕರಡು ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ಯಂತ ರಚನಾತ್ಮಕವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದಾಗೆ.

ಪ್ರಾಯಶಃ ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಇಂಡಿಯಾದ ಸಂಪಿಥಾನವು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ವವಾದ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ದಿಕ್ಕನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

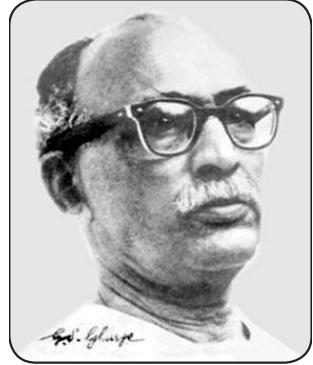
ಜೀವನ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ : ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಂಭಾವಾಡೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಏಪ್ರಿಲ್ 14, 1891ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ 6 ವರ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮೆ ಮೀರಾಬಾಯಿಯವರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದರು. ಇವರು ಸತಾರಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ಮುಂಬೆನ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಎಲ್ಲೋನಾಸ್ಪನ್ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿ 1907 ರಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮ ಶ್ರೇಣಿ ಗಳಿಸಿ ತೇಗ್ರಡೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ರಮಾಬಾಯಿ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹವಾದರು. ಮಹಾರಾಜಿಂದ ರೂ. 25=00 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ಪಡೆದು ಬಿ.ಎ. ಎಂ.ಎ ಪದವಿ ಪಡೆದು, 1916 ರಲ್ಲಿ ಕೊಲಂಬಿಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. 1920 ರಲ್ಲಿ ಮೂಕನಾಯಕ ಎಂಬ ಪಾಷಿಕವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರ ಪ್ರಮುಖ ಮಸ್ತಕಗಳಿಂದರೆ ಜಾತಿ ವಿನಾಶ-1936, ಯಾರು ಶಾದ್ರು-1946, ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅವನ ಧರ್ಮ-1957, ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವರ ಎಲ್ಲಾ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಕನಾರ್ಟಕ ಸರ್ಕಾರ 26 ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಡಿಸೆಂಬರ್ 6, 1956 ರಂದು ನಿಧನರಾದರು.

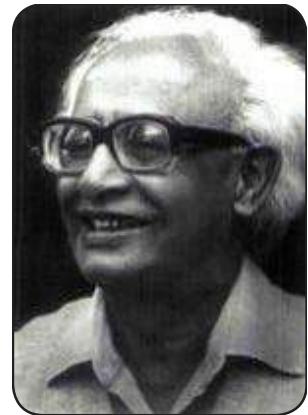

ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್

జ.ఎస్. ఘుమీం (1893–1984) : భారతద విశ్వవిద్యాలయగళ వంతమల్ని సమాజతాసద అధ్యయన మత్తు బోధనా విభాగగళన్ను ప్రారంభిసువల్ల ఘుమీం అవరు ముఖ్య పాత్ర వహిసిద్దారె. ఇవరు మాణిక హసరు గోవింద సదాతిచ ఘుమీం. ఇవరు డిసెంబర్ 12, 1893రందు మహారాష్ట్ర మాల్హ్ ఎంబల్లి జనిసిదరు. ముంబై విశ్వవిద్యానిలయదల్లి కోలేజు శ్రీకృణవన్ను పొర్చేసిదరు. లండన్‌ను కేంబ్రిడ్జ్ విశ్వవిద్యాలయదల్లి పివిచో.డి పదవి పడేదు 1924రల్లి భారతక్కే బందు బోంబాయి విశ్వవిద్యాలయదల్లి సమాజతాస బోధనే మత్తు అధ్యయన విభాగవన్ను ప్రారంభిసి అదర స్థాపకే ముఖ్యస్వరాగి కాయునివాహిసిదరు. ఇవరు ప్రముఖ సంఖోధనా మస్కగళిందరే, కాస్ట అండ్రూ రేస్ ఇన్ ఇండియా 1932; శేడోల్స్ టైప్పుబ్స్ 1943; భారతీయ సాధుగళు 1953; మాత్రవల్లదే ఇవరు 30 రచిసిద్దారె.

జ.ఎస్. ఘుమీం

ఎం.ఎన్. శ్రీనివాస్

ఎం.ఎన్. శ్రీనివాస్ (1916–1999) : ఎం. ఎన్. శ్రీనివాస్ అవరు అంతారాష్ట్రియ ఖ్యాతియ భారతద ప్రముఖ సమాజతాసజ్ఞరు. క్షేత్రాధారిత దృష్టికోన ఎంబ అధ్యయనవన్ను బళసి సమాజ సంఖోధనేయన్ను జనప్రియగోళిసిదవరు ఇవరు. స్టోన్స్ ఫార్డ్ విశ్వవిద్యాలయదల్లిద్దాగ అల్లి నడేద విద్యార్థి జిల్లవల్ళియల్లి ఇవర క్షేత్రకాయ్ టిప్పుగళు బేంకిగ తుత్తాద దురంతద నంతర ‘ద రిమెంబడ్స్ విలేజ్’ ఎంబ సావకాలిక కృతియన్ను 1976రల్లి మోదలు ప్రకటణ మాడిద్దరు. నంతర ఇదు అనేక మరుముద్రణగళన్ను కండిదే. ఇదశ్శు మోదలు 1952రల్లి ఎం.ఎన్. శ్రీనివాస్ అవర గురుగళాద ఎ.ఆర్.రాధిక్షాఫ్ బ్రూన్ మాగఫదశనదల్లి “దశ్శిణ భారతద శోడవర ధమ్ మత్తు సమాజ” ఎంబ మస్క బరేదరు.

ఇవర మాణిక హసరు మృసూరు నరసింహాచార్ శ్రీనివాస్. నవెంబర్ 16, 1916రందు మృసూరినల్లి, నరసింహాచార్ మత్తు రుక్షిణి దంపతిగళ మత్తునాగి జనిసిదరు. బోంబాయి విశ్వవిద్యాలయదల్లి ఎం.ఎ., ఎల్.ఎల్.బి. మత్తు పివిచో.డి పదవి పడేదు ఆస్ట్రిఫార్మనల్లి డి.ఫిల్స్ పదవి పడేదు, దేవలియల్లి ప్రాధ్యాపకరాగి సేవే సల్లిసిదరు. ఇవర ప్రముఖ శోడుగెగళు: దశ్శిణ భారతద శోడవర ధమ్ మత్తు సమాజ-1952, ఇండియా- విలేజ్స్, సోసియల్ జేంజ్ ఇన్ మాడనో-1963, రిమెంబడ్స్ విలేజ్-1976 ఇత్తాది.

పావసతమ్ సి : పావసతమ్ సి అవరు కన్సాసికదవరాగిద్దు సమకాలీన భారతద ప్రముఖ మహిళా సమాజతాసజ్ఞరల్లి ఒబుర్చు. సి. పావసతమ్ అవరు అత్యంత కష్టదల్లి బేళెదవరు. అవరు మటిద దినదింద తేనేక ఎడరు తోడరుగళన్ను ఏదురిసి భారతద ప్రముఖ సమాజతాసజ్ఞరాగి బేళెదవరు. పావసతమ్ అవరు దావణగేరే జిల్లెయ (మోదలు జిల్లెదుగ్ జిల్లెయ దావణగేరే తాలూకిగ సేరిద) స్టోన్లి ఎన్నువ హళ్లియల్లి జూన్ 1928 రల్లి జనిసిదరు. ఇవర నిఖిలవాద జన్మ దినక్కే దావిలేగళు దొరెయద కారణ శాలేగ ప్రేశ పడేద దావిలేయన్ను మాత్ర పరిగణిసలాగిదే. సి.పావసతమ్ అవరు 9 తింగళ మగువాగిరువాగలే అవర తెంద మరణమేందుతారె. అవరు అజ్ఞియ మన్నేయల్లి దొరెత నైతిక మత్తు భోతిక బెంబలదింద జిక్క వయస్సిన తాయియోందిగ బేళెయుతారె.

ಸಿ. ಪಾರ್ವತಮ್ಮೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿರನಲ್ಲಿದ್ದ ಏಕ ಶಿಕ್ಷಕರ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಅವರು ಪಕ್ಕದ ಲೋಕಕೆರೆಯಲ್ಲಿ, ನಂತರ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೋಥಿತಶಾಲೆ ದಾಖಳಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರೋಥಿತಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮೂರ್ಕೆಸುತ್ತಾರೆ. 1945 ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯಟ್ ಕಾಲೇಜು ದಾಖಳಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಪಾರ್ವತಮ್ಮೆ ಅವರ ಶಿಕ್ಷಕರೊಬ್ಬರು ಇವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದುವರೆಯಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವ ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ಕಾಂತರಾಜುಶೇಟ್ಟಿ ಎನ್ನುವ ಡಿ.ಡಿ.ಪಿ.ಎ. ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಮೃಸೂರಿನ ಸಮುದಾಯ ವಸತಿ ನಿಲಯದಲ್ಲಿ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ, ಮೃಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಣಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯಟ್ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಲವಾರು ಸವಾಲುಗಳ ನಡುವೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದುವರೆಸಿದ ಪಾರ್ವತಮ್ಮೆ ಅವರು ಕಲಾ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯಟ್ ನಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ತೇಗೆಡೆ ಹೊಂದಿ, ನಂತರ ಬಿ.ಎ ಆನ್‌ಸೋಂಗೆ ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ತತ್ವಶಾಸಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದರು. ಆ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬಿ.ಎ ಆನ್‌ಸೋಂಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎ ಆನ್‌ಸೋಂಗೆ ಪ್ರಾಯೋಂ ಪಡೆದು ತೇಗೆಡೆ-ಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಅವರ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರೊಬ್ಬರು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಸಲು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು.

ಸಿ. ಪಾರ್ವತಮ್ಮೆ ಅವರು ಕನಾಟಕದಿಂದ ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಲಿತು ಕನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿ, ಸಮಾಜಶಾಸವನ್ನು ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾಳಜಿ ಮತ್ತು ಬದ್ಧತೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೊಡುಗೆಗಳೆಂದರೆ ಪಾಲಿಟಿಕ್ ಮತ್ತು ರಿಲಿಜಿಯನ್, ಸೋಷಿಯಲಾಜಿಕಲ್ ಎಸ್‌ಎಸ್ ಅನ್ ವೀರಶೈವಿಸಮ್ ಪರಿಶ್ವ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪಂಗಡಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕುರಿತು ಇವರು ನಡೆಸಿದ ಸಂಶೋಧನೆ ಈಗಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ.

ಇರಾವತಿ ಕರ್ಮೆ: ಇರಾವತಿ ಕರ್ಮೆ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾಜಶಾಸಜ್ಞರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಜಿ.ಎಸ್. ಫುರ್ಯೆ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸುಧಾರಣಾವಾದಿ, ಮಹಷ್ರೀ ಕರ್ಮೆಯವರ ಸೋಸೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಇರಾವತಿ ಕರ್ಮೆಯವರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರಗಳ ಕಾಳಜಿ ಇತ್ತು. ಇವರು ಬೊಂಬಾಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ ಪದವಿ ಪಡೆದು ಮತ್ತು ಮೂನಾದ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಇವರ ಕೊಡುಗೆಗಳು : ಕನ್ನಾಡಿಪ್ರೋ ಆಗ್ರಹಿಸೇಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಘ್ರಾಮೀಲಿ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಂಧುತ್ವ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾದವು.

ಎ.ಆರ್. ದೇಸಾಯಿ (1915–1994) : ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಶಾಸಜ್ಞರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಎ.ಆರ್. ದೇಸಾಯಿ ಪ್ರಮುಖರು. ಯು.ಜಿ.ಸಿ ಯ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಫೆಲೋ ಆಗಿ, ಬೊಂಬಾಯಿಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಸಮಾಜಶಾಸದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಇವರ ಮೂರ್ಖ ಹೆಸರು ಅಕ್ಷಯ್ ರಮೇಶಲಾಲ್ ದೇಸಾಯಿ ಇವರು 1915ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಬೊಂಬಾಯಿಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಫುರ್ಯೆ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದು, ತದನಂತರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಇಲಾಖೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಸಮಾಜಶಾಸೀಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕೆವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಯೇನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಮಾರ್ಕೆವಾದಿ ಸಮಾಜಶಾಸಜ್ಞನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರ ದಿಸೇಷಿಯಲಾಜಿಕಲ್ ಬ್ಯಾಕ್‌ಗ್ರೌಂಡ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ನ್ಯಾಷನಲಿಸಂ ಎಂಬುದು ಇವರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಇಂಡಿಯನ್ ಸೋಷಿಯಲಾಜಿಕಲ್ ಸೋಸೈಟಿಸ್ ಸಮ್ಮಾಂದ್ರಾಂ ಅಬ್ರಹಾಮ್ ಜೆಫ್ರೆನ್ಸ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಇರಾವತಿ ಕರ್ಮೆ

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

I. ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಭರ್ತೀ ಮಾಡಿರಿ.

1. ಮಾನವ _____ ಜೀವಿ.
2. ಲಾಗೋಸ್ ಎಂದರೆ _____ .
3. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಿತಾಮಹ _____ .
4. ಸಂಘರ್ಷ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರವರ್ತಕ ಎಂದು _____ ರನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
5. ಜಾತಿ ವಿನಾಶ ಮುಸ್ತಕದ ಕರ್ತೃ _____ .

II. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪಿತಾಮಹ ಎಂದು ಯಾರನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ?
2. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೇನು?
3. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
4. ಆರಂಭಿಕ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.
5. ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.

III. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಅಥವಾ ಎದು ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ

1. ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಜೀವಿ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
2. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
3. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವು ಏನನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ?
4. ಕಾಲ್‌ಮಾಕ್‌ರವರು ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳಾವವು?
5. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಆರಂಭಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
6. ಕನಾಂಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಡಾ. ಸಿ. ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
7. ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಡಾ. ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

IV. ಚಟುವಟಿಕೆ.

1. ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಿ.
2. ಕನಾಂಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಿ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯತ್ತೇವೆ.

- ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ.
- ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು.
- ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ.
- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈದ್ಯತೆ, ಮಹಾತ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರ್ಥ

ಮಾನವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವಿ, ಸಂಘ ಜೀವಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವಿಯೂ ಹೌದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮಾನವ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರಾಣಿ ಸಮಾಜದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿಸುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂಶ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಒಂದು ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಿಗಳಿಂದ್ದಂತೆ. ಮಾನವನ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ನಿರ್ದರ್ಶಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾನವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದು ವಿಶೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜನಸಮುದಾಯದ ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮುಂತಾದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಸಮಾಜವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಣ ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿಸುವುದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವುದು ಜ್ಞಾನ, ಅನುಭವ, ನಂಬಿಕೆ, ಮೌಲ್ಯ, ನಡವಳಿಕೆ, ಶ್ರೇಣೀಕರಣ, ಸಂಬಂಧ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಲೆಮಾರುಗಳ ಜನರಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಜನರ ಗುಂಪು ಹಂಚಿಕೊಂಡ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ಜನರ ಜೀವನ ಕ್ರಮ. ಇಲ್ಲಿ ನಡವಳಿಕೆಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ವೈಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಆ ಜನರ ಗುಂಪು ಒಫ್ಫಿಕೆಲೊಡಿರುವ ಜೀವನ ಸಂಕೇತಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ತಲೆಮಾರಿಗೆ ರವಾನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪದದ ಅರ್ಥ: ‘ಕಲ್ಪರ್’ ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದವು ಲ್ಯಾಟೀನ್ ಭಾಷೆಯ ಕೊಲರ್ ಎಂಬ ಮೂಲ ಪದದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ ಬೆಳೆಸು, ಪೂರ್ಣಿಸು, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳು ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಯುಗದಲ್ಲಿ “ಕಲ್ಪರ್” ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತಿದ ಬೆಳೆಯ ಪ್ರಗತಿದಾಯಕ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು “ಅಗ್ರಿಕಲ್ಪರ್” ಎಂಬ ರೂಪ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ 18 ಹಾಗೂ 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ವರ್ತನೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ‘ಕಲ್ಪರ್’ ಪದವನ್ನು ಬಳಸುವ ಪರಿಪಾಠ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುರಿತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಗಳು

ಇ.ಬಿ.ಟೆಲರ್ ಪ್ರಕಾರ : ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಳನ, ನಂಬಿಕೆ, ಕಲೆ, ನೀತಿಗಳು, ಕಾನೂನು, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಯಾವುದೇ ಸಾಮಧ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ರೋಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅವಿಂದವಾದ ಸಂಕೀರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ.

ಮಾಲಿನೋಚ್ಚಿ ಪ್ರಕಾರ : ಮಾನವ ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಗೊತ್ತುಗುರಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ ಸಾಧನವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು. ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುವ ಸ್ಥಾಲವಸ್ತುಗಳು, ನಾವು ಬಳಸುವ ಉಪಕರಣಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ ಸೇರಿವೆ. ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳು, ಚಿಂತನೆಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಮೌಲ್ಯ, ಇತ್ಯಾದಿ ಅಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಆಗೋಬನ್‌ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು. ಇವೆರಡೂ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆಗೋಬನ್‌ ಪ್ರಕಾರ ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಸೈಸಿರ್‌ಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ವಸ್ತುಗಳಾದ ಮನೆ, ಕಟ್ಟಡ, ಶಾಲೆ, ಸೇತುವೆ, ರಸ್ತೆ, ಅಣೆಕಟ್ಟು, ಯಂತ್ರ, ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಭಾಗ, ಉದ್ದಿಮೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಇತ್ಯಾದಿ. ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಾಗರಿಕತೆ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅತೀ ವೇಗವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಅಮೂರ್ತವಾದ ಅಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಸಾಧನೆಗಳು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಲೋಕಾರೂಢಿ, ನಂಬಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಸ್ನೇಹಿಕ ನಿಯಮ, ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಆದರ್ಶಗಳು, ಕಲೆ, ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧರ್ಮ, ಭಾಷೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುವುದು.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು

1. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಮೂರ್ತವಾದದ್ವಾ: ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ಜನರ ಜೀವನಕ್ಕೆಯು. ಅಂದರೆ ಒಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಕೀರ್ಣಗಳನ್ನು ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ತಲೆಮಾರಿಗೆ ರವಾನೆಯಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಅಮೂರ್ತವಾಗಿ ಅಂದರೆ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

2. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾದದ್ವಾ: ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದುದಲ್ಲ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲರ ಜೊತೆ ಬದುಕುವುದು, ಆಹಾರ, ಆಚರಣೆ, ಉದುಪು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಾಮುದಾಯಿಕವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕವಾದದ್ವಾ.

3. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಲಿಕೆ : ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮನುಷ್ಯ ಹೃಷಿನಿಂದಲೇ ಬರುವ ಪ್ರಪೃತೀಯಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿ ನಿರ್ಮಿತವೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾನವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಒಡನಾಟಗಳಿಂದ ರೂಪಿತವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ಮಗುವು ಆಯಾ ಸಮಾಜದ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ನಿರಂತರ ಅಭ್ಯಾಸ, ಸಂವಾದ, ಚಚೆ, ಜೀವನಾನುಭವ ಮತ್ತು ಆಲೋಚನೆಗಳ ಮೂಲಕ

ಕಲಿಯುವ ಗುಣಗಳೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ಮುಕ್ತಳು ತನ್ನ ಹಿರಿಯರಿಂದ, ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ, ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಿಂದ, ಸಮಾಜದ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಮತ್ತು ಸಹಪಾಠಿಗಳಿಂದ ಹೊಸ ಹೊಸ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

4. ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಹಚಿವನ: ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ತಮ್ಮ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಲೋಕಾಚಾರಗಳು, ನೈತಿಕ ನಿಯಮಗಳು, ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆಗಳು, ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಆದರ್ಥಗಳು ಹಾಗೂ ಭಾಷೆಗಳು ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು ಸಹಭಾಗಿತ್ವಗೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.

5. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿರಂತರವಾದದ್ದು: ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೊಸ ಹೊಸ ಅಂಶಗಳ ಸೇರ್ವಡೆಯಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನ, ಕಲ್ಲನೆ, ನಿಯಮಗಳು, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಒಂದು ಸಂಯೋಜಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡರೂ ಹಿಂದಿನ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

6. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಹುಶಿಫ್ತಾದ್ದು: ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಏಕರೂಪವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿವಿಧಾಂಶಗಳಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಲೋಕಾರೂಢಿ, ನೈತಿಕ ನಿಯಮ, ಕಲೆ, ನಡವಳಿಕೆ, ನಂಬಿಕೆ, ಭಾಷೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಸಮಾಜದಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬೇಕೆ ಬೇಕೆರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಆದಿವಾಸಿ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ನಗರ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ಉತ್ತರ ಕನಾಟಕದ ಉಂಟ ಉಪಜಾರಗಳು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನಾಟಕದ ಉಂಟ ಉಪಜಾರಗಳಿಗಂತ ವಿಭಿನ್ನ. ಇದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಒಂದೇ ಉರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ವಿವಿಧ ಜನರ ಗುಂಪುಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಭಿನ್ನತೆಯ ನಡುವೆ ಏಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿರುವುದು ಮಹತ್ವದಾಗಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಹತ್ವ

1. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರ: ಮಾನವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಅಸಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೀಡುವುದು. ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಹజವಾದ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಬದುಕ್ಕಿಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮಾನವರು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಕಲಿಕಾ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಪರಿಸರದ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬದುಕನ್ನು ಮಾಪಾಡು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮಾನವರ ಸಮಯೋಜಿತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಡವಳಿಕೆಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಉಪ ಅಂಗವಾದ ಭಾಷೆ, ಅದರ ಮುಖ್ಯ ರೂಪಕಗಳಾದ ಮಾತು ಮತ್ತು ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಇದುವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸಂಗೃಹಿಸಿ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭ ಮತ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇಂದಿನ ಪೀಠಿಗೆಯು ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ, ಗಾದೆಗಳ ಮೂಲಕ, ಜಾನಪದದ ಮೂಲಕ, ಜಿತ್ತುಕಲೆಯ ಮೂಲಕ, ಬರವಣಿಗೆಗಳ ಮೂಲಕ, ಅಗತ್ಯವಾದ ಕಲಿಕಾ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿರುವುದು. ಇದು ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ಹಿರಿಯರು ರೂಪಿಸಿದ ಜ್ಞಾನದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ನಾವು ಹೇಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಹೊಸ ತಲೆಮಾರು ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಗತಿಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಆಚಾರ ವಿಚಾರವಾಗದೆ ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಜ್ಞಾನ ಭಂಡಾರ.

2. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು: ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಮಗೆ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಆಯಾ ಸಮಯ ಸಂದರ್ಭ ಹಾಗೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಹೇಗೆ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ಬಾಗಲಕೋಟಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾದಾಮಿ, ಏಕೋಳೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗುಹೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ವಿಕಾಸವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ.

3. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು: ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಮನೋಭಾವ ಮತ್ತು ನಡವಳಿಕೆಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಪನಮಾಡುವ ಸಾಧನವೇ ಮೌಲ್ಯ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನರು, ಎಲ್ಲಾ ಮತ-ಧರ್ಮಗಳ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ಸಮಾನವಾಗಿ ಜೀವಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಮೌಲ್ಯ. ನಾವು ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ. ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಭಿನ್ನಮತಗಳಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಮೌಲ್ಯ. ಈ ರೀತಿಯ ಚಿಂತನಾ ಕ್ರಮಗಳು ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ರಾಹಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

4. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವರ್ತನೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ: ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಮಗೆ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಮಾನವೀಯ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಮಾಜಮುಖಿ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರರಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಾಜ ವಿರೋಧಿ, ಮಾನವ ವಿರೋಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸುವ ವರ್ತನಾ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೊಂದಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ನಾವು ಯಾವುದಾದರೂ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ, ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರು ನಮಗೆ ಇದು ಸರಿಯಾದ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲ, ಒಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುತ್ತಾರೆ.

ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ

1. ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಅವಿನಾಭಾವದ್ದು : ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ತಳಪಾಯ. ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಿಕಾಸ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನವಿದ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಮಾಜವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳ ಒಡನಾಟವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಮಾನವ ಒಡನಾಟಗಳಿಲ್ಲದೆ ಮಾನವ ಸಮಾಜ ನಿರ್ವಾಣವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಮಾನವ ಒದುಕು ಮತ್ತು ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

2. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಇವೆರಡೂ ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಿಗಳಿದ್ದಂತೆ : ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಪಂಚವು ಸಾವಿರಾರು ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹಲವು ಸಮಾಜಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಾಜವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಇವೆರಡು ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಿಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಾನವನನ್ನು ಇತರ ಜೀವಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳು ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಟ್ಟುಹಾಕುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಮಗಳಿಗೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ನಿರ್ಕಳವಾದ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಯಮಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ

ಸಂಸ್ಕೃಗಳ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಕೃಗಳು ತನ್ನದೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ನಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಹಿರಿಯರ ಜೊತೆಗೆ ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅಯಾ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿನ ಕೌಟಂಬಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನೋಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಇದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಮೂಲ ಲಕ್ಷಣ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಯ ಮಹತ್ವ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ, ಇವುಗಳ ಪ್ರಮುಖತೆ

ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಒಂದು ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಮಾನವೀಯತೆಯಿಂದ ನಡೆಯುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಹೇಗೆ ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗೆ ಕಾರಣೇಭೂತವಾಗಿವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸೋಣ.

ಜಾತ್ರೆಗಳು ಭಾರತದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದಾಗಿವೆ. ಜಾತ್ರೆಗಳು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮಾರಂಭಗಳ ಉತ್ಸವಗಳಾಗಿಲ್ಲ. ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುವ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಹತ್ತಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಜಾತ್ರೆ ಒಂದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರುವ ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಾವು ಸಾಕಿದ ದನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಜಾತ್ರೆ ಸುಗ್ರೀಯ ನಂತರದ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮನೋರಂಜನೆಯಾಗಿಯೂ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ, ವರ್ಣ, ಧರ್ಮ, ಭೇದ ಭಾವಗಳಿಲ್ಲದೇ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜಾತ್ರೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ವಿವಿಧ ಭಾಷೆ ಮಾತನಾಡುವ ಜನ ತಮ್ಮ ಕೈ ಚೆಳಕೆಗಳನ್ನು, ದೈಹಿಕ ಭಂಗಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ಜೊತೆಗೆ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಪರಿಸರಗಳು ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ವ್ಯಕ್ತಿ, ವಿವಿಧ ಭಾಷೆ, ಕಸಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಜನ ತಮ್ಮ ಕುಶಲತೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕೇವಲ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗಿರದೆ ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ವೇಷಗಾರರು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತದ ಸ್ಥಳೀಯ ಆವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟ ಪಟನೇ ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಜನವರಗಳು ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಿವಿಧ ಭಾಷೆ, ವಿವಿಧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಉದ್ಯು, ಮುರಾರಿ, ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗಲೇ ತಮ್ಮ ದೇಶ ರಚನೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುವ ಜನರು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಭ್ರಮಗಳು ಕೇವಲ ಸಂಭ್ರಮಗಳಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಇವು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯ ಹೇಳುವ ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಂತೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ನಾವು ವೈಯಕ್ತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಈ ಆಚರಣೆಗಳು ಜಾನಪದವೆಂದು, ಸ್ಥಳೀಯ ಜಾನಪದವೆಂದು ಕೆಲವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಪ್ರೇರಕಾಂಶ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಮಾನವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವಾದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಶಯಗಳಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯಗಳು ಸ್ತಬ್ಧ ಜಿತ್ತುಗಳ ಮೂಲಕ, ನೃತ್ಯದ ಮೂಲಕ, ನೋಡಲು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಕನಾಂಟಿಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಒಂದು ಸ್ತಬ್ಧ ಜಿತ್ತು ಕನಾಂಟಿಕದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ತಬ್ಧಜಿತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವದ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಅಧವಾ ತೋರಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು.

ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ, ಒಂದೇ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಮಕ್ಕಳು ಒಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೂರರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಲಿಯದ ಭಾಷಾ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮೀರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಭಾಷಾ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು, ಹಬ್ಬಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹರಿದಿನ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು, ಬಹುತ್ವವನ್ನು ಶ್ರೀತಿಸುವುದು ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವಾದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

I. ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಪದಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರಿ.

- ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ _____ ಎಂದರ್ಥ.
- ಲೋಕ ರೂಢಿಗಳಿಂದರೆ ನಾವು _____ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ತೋಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ _____ ಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಸಮಾಜಕೂ _____ ಸಂಬಂಧವಿದೆ.
- ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಂದಿನ ತಲೆಮಾರುಗಳ _____ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಾಗಿಸುವ ವಾಹಕ.

II. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

- ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೇನು?
- ನಿಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೆನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗೆ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಿ.
- ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಎರಡು ವಿಧದಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದವರು ಯಾರು?
- ಅಭೋತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೇನು?
- ಭೋತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೇನು?

III. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಲೋಕ ರೂಡಿಗಳೇಂದರೇನು? ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಿ.
2. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
3. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
4. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಿಗಳಿಂದಂತೆ. ಹೇಗೆ?
5. ಜಾತ್ರೆಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

IV. ಚಟುವಟಿಕೆ.

1. ನಿಮ್ಮ ಉಂಟಾರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ. ಜಾತ್ರೆಯ ಮಹತ್ವ ಅದನ್ನು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅದರ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸಿ.
2. ಶೀಕ್ಷಕರು ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.

ಭೂಗೋಳ ವಿಜ್ಞಾನ

ಅಧ್ಯಾಯ-1

ಭೂಮಿ-ನಮ್ಮ ಜೀವಂತ ಗ್ರಹ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯತ್ತೇವೆ.

- ಭೂಮಿಯ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು.
- ಭೂಮಿಯ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಆಕಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು.
- ನೆಲ ಮತ್ತು ಜಲ ಭಾಗಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು.
- ಭೂ ಖಂಡ ಹಾಗೂ ಮಹಾಸಾಗರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.
- ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು ರೇಖಾಂಶಗಳ ಪರಿಚಯ, ಇವುಗಳಿಂದ ಸ್ಥಾನ ದಿಕ್ಕು ಮತ್ತು ವೇಳೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದರ್ಶಿಸುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು.
- ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ಭೂಖಂಡಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಗರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.

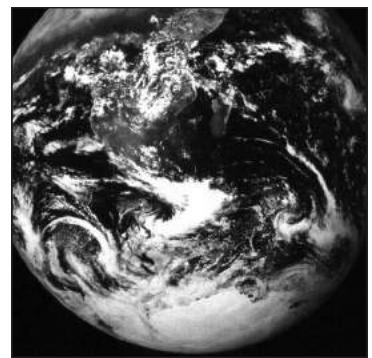
ನಾವು ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೇ?

ನಾವು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಸೌರವ್ಯಾಹದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಮೂರನೇ ಗ್ರಹವಾಗಿದೆ. ಸೌರವ್ಯಾಹದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯು ಮಾತ್ರ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಭೂಮಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಅಂದರೆ ಸಸ್ಯಗಳು, ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ನಡುವಿನ ದೂರ, ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ಕವಾದ ಉಷ್ಣಾಂಶ, ಅನಿಲಗಳು, ವಾಯುಗೋಳ ಮತ್ತು ಜಲಚಕ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಗಿವೆ. ಹೀಗಾಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ‘ಜೀವಂತ ಗ್ರಹ’; ‘ವಿಶಿಷ್ಟ ಗ್ರಹ’; ‘ಜಲಾವೃತ ಗ್ರಹ’; ‘ಸೀಲಿಗ್ರಹ’ ಹಿಂಗೆ ವಿವಿಧ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಭೂಮಿಯ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಆಕಾರ

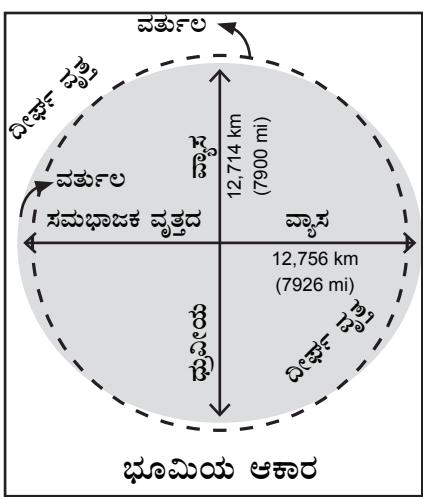
ಸೂರ್ಯನ ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯು ಒಂದನೇಯ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಹವಾಗಿದೆ. ಭೂಮಿಯ ವ್ಯಾಸವು ಚಂದ್ರನ ವ್ಯಾಸಕ್ಕಿಂತ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯನಿಗಿಂತ 107 ಪಟ್ಟು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದೆ.

ಭೂಮಿಯ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರವು 510 ದಶಲಕ್ಷ ಚದರ ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಾಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ 361 ದಶಲಕ್ಷ ಚದರ ಕಿ.ಮೀ. ಗಳಪ್ಪು (70.78%) ಕ್ಷೇತ್ರವು ನೀರಿನಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಉಳಿದ 149 ದಶಲಕ್ಷ ಚದರ ಕಿ.ಮೀ.ನಷ್ಟ ಕ್ಷೇತ್ರವು (29.22%) ಭೂ ಭಾಗದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಹಿಂಗೆ ಭೂಮಿಯ ಜಲ ಹಾಗೂ ಭೂ ಭಾಗಗಳ ಹಂಚಿಕೆ ಅಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ. ಭೂ ಮತ್ತು ಜಲರಾಶಿಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರ 1:2.43ರಷ್ಟು ಅನುಪಾತವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಪೃಷ್ಠಿ

ಭೂಮಿಯ ಆಕಾರ : ಭೂಮಿಯ ಆಕಾರವನ್ನು 'ಭೂಮಾರ್ಪಾರ' (ಜಿಯಾಡ್) ಅಥವಾ 'ಗೋಳಾಕಾರ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಭೂಮಿಯು ಧೂವಗಳ ಬಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಚಪ್ಪಟಿಯಾಗಿದ್ದು ಸಮಭಾಜಕವೃತ್ತದ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಬಳಿ ಉಬಿದಂತಿದೆ. ಭೂಮಿಯ ಸಮಭಾಜಕವೃತ್ತದ ವ್ಯಾಸ 12,756 ಕಿ.ಮೀ.ಗಳು ಮತ್ತು ಧೂವೀಯ ವ್ಯಾಸ 12,714 ಕಿ.ಮೀ ಆಗಿದೆ. ಇವೆಡರ ವ್ಯಾಸದ ವ್ಯತ್ಯಾಸ 42 ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಸಮಭಾಜಕ ವೃತ್ತದ ಸುತ್ತಳತೆ 40,076ಕಿ.ಮೀ.ಗಳು ಮತ್ತು ಧೂವೀಯ ಸುತ್ತಳತೆ 40,008 ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 68ಕಿ.ಮೀಗಳಷ್ಟಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಇದು ಭೂಮಿಯ ಗೋಳಾಕಾರವಾಗಿರುವದನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟಪಡಿಸುವುದು.

ನೆಲ ಮತ್ತು ಜಲಭಾಗಗಳ ಹಂಚಿಕೆ

ಭೂಮಿಯ ನೆಲ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಭೂ ಖಂಡಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಭೂ ನೆಲ ಭಾಗವನ್ನು ಏಳು ಭೂ ಖಂಡಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಏಷ್ಟ, ಆಪ್ಟಿಕ, ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕ, ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕ, ಅಂಟಾರ್ಕಿಕ, ಯುರೋಪ್ ಮತ್ತು ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯ.

ಈ ಭೂ ಖಂಡಗಳು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭೂ ಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ. ಏಷ್ಟವು ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಖಂಡವಾದರೆ, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾವು ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ಖಂಡವಾಗಿದೆ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಜಲರಾಶಿಗಳನ್ನು ಮಹಾಸಾಗರಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಮಹಾಸಾಗರಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಸಾಗರ, ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ಸಾಗರ, ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಾಗರ ಮತ್ತು ಆಷ್ಟಿಕ್ ಸಾಗರ. ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಸಾಗರವು ಅತಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಆಳವಾದುದಾಗಿದೆ. ಆಷ್ಟಿಕ್ ಸಾಗರವು ಅತಿ ಚಿಕ್ಕದು ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಆಳ ಹೊಂದಿದೆ.

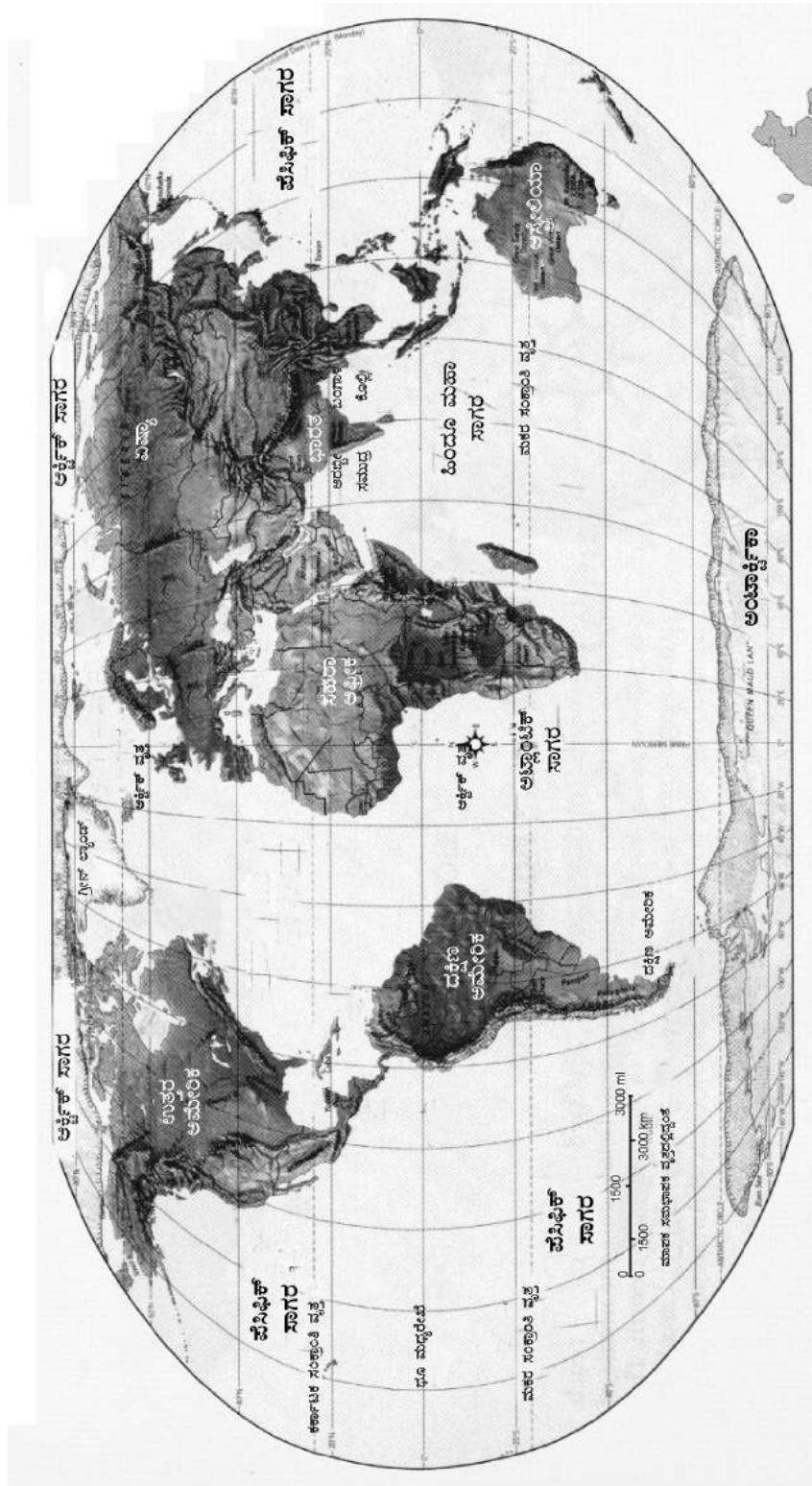
ನೆಲ ಮತ್ತು ಜಲರಾಶಿಗಳು ಉತ್ತರಗೋಳಾರ್ಥ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಗೋಳಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಮನಾಗಿ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರಗೋಳಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶೇ.60 ಭಾಗದಪ್ಪು ಭೂ ಭಾಗವಿದ್ದು, ಶೇ.40 ಭಾಗದಪ್ಪು ಜಲರಾಶಿಯಿರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು 'ಭೂಪ್ರಥಾನ ಗೋಳಾರ್ಥ'ವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣಗೋಳಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶೇ.81 ಭಾಗದಪ್ಪು ಜಲರಾಶಿಯಿದ್ದು ಶೇ.19 ಭಾಗದಪ್ಪು ನೆಲ ಭಾಗವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಇದನ್ನು 'ಜಲಪ್ರಥಾನ ಗೋಳಾರ್ಥ' ವೆಂದೂ ಕರೆಯವರು.

ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು ರೇಖಾಂಶಗಳು

ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ಸ್ಥಾನ, ದಿಕ್ಕು ಮತ್ತು ಅಂತರಗಳನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ?

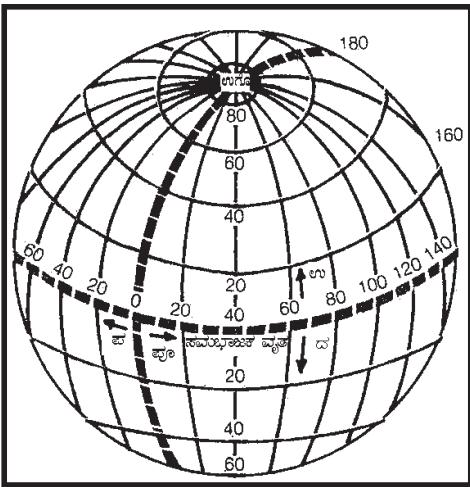
ಭೂಮಿಯ ಗೋಳಾಕಾರವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಸ್ಥಳಗಳ ಸ್ಥಾನ ದಿಕ್ಕು ಹಾಗೂ ಅಂತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನ, ಅಂತರ ಮತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ರೇಖಾಂಶಗಳನ್ನು ನೆಡುತ್ತಿರುವುದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ವಿಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು. ಈ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ರೇಖಾಂಶಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ಎಳೆಯಲಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು ರೇಖಾಂಶಗಳಿನ್ನುವರು. ಇವು ಪರಸ್ಪರ ಲಂಬಕೋನದಲ್ಲಿ ಟೇಡಿಸುವುದರಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಟೇಡಕ ಬಿಂದುಗಳಿಗೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ನಿರ್ದೇಶಾಂಕಗಳು (Geographic Co-ordinates) ಎನ್ನುವರು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ಜಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಪಂಚದ ಖೂಳಾಗ ಮತ್ತು ಜಲಭಾಗಗಳ ಹಂತ.

ಅಕ್ಷಾಂಶಗಳು : ಭೂಮಧ್ಯ ರೇಖೆಯಿಂದ ಉತ್ತರ ಅಥವಾ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕಿರುವ ಕೋನಾಂಶರವೇ ಅಕ್ಷಾಂಶ. ಇವು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ರೇಖೆಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಡಿಗ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಧೂವಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೂಅಕ್ಷಕ್ಕೆ ಲಂಬವಾಗಿ ಎಳೆದ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ರೇಖೆಯೇ ಸಮಭಾಜಕವ್ಯತ್ತ. ಈ ಸಮಭಾಜಕವ್ಯತ್ತಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾಂಶರವಾಗಿರುವಂತೆ ಗೋಳದ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ಎಳೆದಿರುವ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ರೇಖೆಗಳನ್ನೇ ‘ಅಕ್ಷಾಂಶಗಳು’ (Latitudes) ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಭಾಜಕವ್ಯತ್ತವು 0° ಮಹಾವೃತ್ತವಾಗಿದ್ದು ಅದು ಭೂ ಸುತ್ತಲ್ಲಿತೆಗೆ ಸಮಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತರ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕಿರುವ ಅಕ್ಷಾಂಶ ವೃತ್ತಗಳು ಉದ್ದ್ವಿದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಅಕ್ಷಾಂಶ ವೃತ್ತಗಳು ಭೂಮಧ್ಯ ರೇಖೆಗೆ ಸಮಾನಾಂಶರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಮಾನಾಂಶರ ರೇಖೆಗಳಿಂತಲೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಭಾಜಕವ್ಯತ್ತದಿಂದ ಉತ್ತರಗೋಳಾರ್ಥದಲ್ಲಿ 90° ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣಗೋಳಾರ್ಥದಲ್ಲಿ 90° ಅಕ್ಷಾಂಶಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ 90° ಉತ್ತರ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಅಕ್ಷಾಂಶಗಳು ಬಿಂದುಗಳಾಗಿವೆ. ಒಂದು ಅಕ್ಷಾಂಶದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಕ್ಷಾಂಶಕ್ಕಿರುವ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಅಂಶರ 110.4 ಕಿ.ಮೀ. ಗಳಾಗುತ್ತದೆ. 0° ಅಕ್ಷಾಂಶ ಅಥವಾ ಭೂಮಧ್ಯರೇವೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು 181 ಅಕ್ಷಾಂಶಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಅಕ್ಷಾಂಶಗಳು

- 1) 0° ಅಕ್ಷಾಂಶ – ಸಮಭಾಜಕವ್ಯತ್ತ
- 2) $23\frac{1}{2}^{\circ}$ ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶ – ಕರ್ಕಾಟಿಕ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ವೃತ್ತ.
- 3) $23\frac{1}{2}^{\circ}$ ದಕ್ಷಿಣ ಅಕ್ಷಾಂಶ – ಮಕರ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ವೃತ್ತ.
- 4) $66\frac{1}{2}^{\circ}$ ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶ – ಉತ್ತರಧೂವ ವೃತ್ತ (ಆರ್ಕಿಕ್ ವೃತ್ತ).
- 5) $66\frac{1}{2}^{\circ}$ ದಕ್ಷಿಣ ಅಕ್ಷಾಂಶ–ದಕ್ಷಿಣಧೂವ ವೃತ್ತ (ಆಂಶಾರ್ಕಿಕ್ ವೃತ್ತ).
- 6) 90° ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶ – ಉತ್ತರಧೂವ.
- 7) 90° ದಕ್ಷಿಣ ಅಕ್ಷಾಂಶ – ದಕ್ಷಿಣಧೂವ.

ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು ರೇಖಾಂಶಗಳ ಜಾಲ

ರೇಖಾಂಶಗಳು : ಸಮಭಾಜಕ ವೃತ್ತವನ್ನು ಸಮಕೋನದಲ್ಲಿ ಭೇದಿಸಿ ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಧೂವಗಳನ್ನು ಸಂಧಿಸುವ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ರೇಖಾಂಶಗಳು ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಗೋಳದ ಮೇಲೆ ರೇಖಾಂಶಗಳು ಅರ್ಥವ್ಯತ್ತಗಳ ಸರಣಿಗಳಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇವು ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಧೂವಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಸಮಭಾಜಕವ್ಯತ್ತದ ಮೂಲಕ ಹಾದುಹೋಗುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲ ರೇಖಾಂಶಗಳ ಉದ್ದ್ವಿದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ರೇಖಾಂಶಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಅಥವಾ ಮೆರಿಡಿಯನ್ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ವರು. (ಮೆರಿ-ಮಧ್ಯ, ಡಿಯನ್- ದಿನ). ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ರೇಖಾಂಶದ ನೇತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯನು ಒಂದಾಗ ಆ ರೇಖಾಂಶದುದ್ದಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಗ್ರೇನೋವಿಚ್‌ನ ಮೇಲೆ ಹಾದುಹೋಗುವ ರೇಖಾಂಶವನ್ನು ‘ಪ್ರಥಾನ ರೇಖಾಂಶ’ವೆಂದು ಆಯ್ದುಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು 0° ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರೇನೋವಿಚ್ ರೇಖಾಂಶದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ 180°

ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ 180° ರೇಖಾಂಶಗಳಿವೆ. ಭೂಗೋಳದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 360° ರೇಖಾಂಶ ರೇಖೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಥಾನ ರೇಖಾಂಶದಿಂದ 180° ಪೂರ್ವ ರೇಖಾಂಶದವರೆಗಿನ ವಲಯವನ್ನು ಪೂರ್ವಗೋಳಾರ್ಥವೆನ್ನುವರು. ಅದರ ವಿರುದ್ಧದ ಭಾಗವನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮಗೋಳಾರ್ಥವೆನ್ನುವರು.

ಸಮಭಾಜಕವೃತ್ತದಿಂದ ಧ್ವನಿದ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಂತೆ ಎರಡು ರೇಖಾಂಶಗಳ ನಡುವಣ ಅಂತರವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಲ್ಲ ರೇಖಾಂಶಗಳು ಎರಡೂ ಧ್ವನಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಸುವುದು. ಸಮಭಾಜಕವೃತ್ತದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ರೇಖಾಂಶಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು 111 ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ರೇಖಾಂಶ ಮತ್ತು ವೇಳೆ : ರೇಖಾಂಶ ಮತ್ತು ವೇಳೆಗಳ ನಡುವೆ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಭೂಮಿಯ ತನ್ನ ಅಕ್ಷದ ಸ್ಥಿತಿ ತಿರುಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಸುತ್ತನ್ನು ಪೂರ್ವಗೋಳಿಸಲು 24 ಗಂಟೆಗಳ ಸಮಯಬೇಕು. ಅಂದರೆ 360° ರೇಖಾಂಶಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಪೂರ್ವಗೋಳಿಸಲು 24 ಗಂಟೆಗಳು ಬೇಕು. ಒಂದು ರೇಖಾಂಶದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ರೇಖಾಂಶಕ್ಕೆ ಇರುವ ವೇಳೆಯ ವೃತ್ತಾಸ 4 ನಿಮಿಷಗಳಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ 15 ರೇಖಾಂಶಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಅಧವಾ 60 ನಿಮಿಷಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ($360 \times 4 = 1440 \div 60 = 24$ ಗಂಟೆಗಳು). ನಾವು ಗ್ರೀನಿಚ್‌ನಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವದ ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸುವಾಗ ವೇಳೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. (EGA = East Gain Add) ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸುವಾಗ ವೇಳೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ (WLS - West Lose Subtracts).

ಸಾಫಿನಿಕ ವೇಳೆ : ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ರೇಖಾಂಶ ಅಧವಾ ಸೂರ್ಯನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕನ್ನುಸಾರವಾಗಿ ನಿರ್ದರ್ಶಿಸುವ ವೇಳೆಯನ್ನು 'ಸಾಫಿನಿಕ ವೇಳೆ' ಎನ್ನುವರು. ಸಾಫಿನಿಕ ವೇಳೆಯು ಆ ಸ್ಥಳದ ಸ್ಥಳೀಯ ರೇಖಾಂಶವನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ರೇಖೆಯನ್ನು ಅಧರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಸ್ಥಳಗಳ ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣ ನೇರವಾಗಿ ಬೀಳುವುದರಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 12 ಗಂಟೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನರೇಖೆ ಹಾದುಹೋಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸಾಫಿನಿಕ ವೇಳೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ರೇಖಾಂಶವೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಾಫಿನಿಕ ವೇಳೆ ಹೊಂದಿದೆ.

ಆದರ್ಶ ವೇಳೆ : ಸಾಫಿನಿಕ ವೇಳೆಯು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ವೃತ್ತಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಳವೂ ತನ್ನದೇ ಸಾಫಿನಿಕ ವೇಳೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ, ಸಾಕಷ್ಟು ಗೊಂದಲವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಗೊಂದಲವನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸಲು ಹಲವು ದೇಶಗಳು ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪದ ವೇಳೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಏಕರೂಪದ ವೇಳೆಯು ಆ ದೇಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾದುಹೋಗುವ ರೇಖಾಂಶದ ವೇಳೆಯನ್ನಾದರಿಸಿರುತ್ತದೆ ಅಧವಾ ಆ ರೇಖಾಂಶದ ಮೇಲಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ನಗರದ ವೇಳೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವೇಳೆಯನ್ನು ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಆದರ್ಶ ವೇಳೆ(Standard Time) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ $82\frac{1}{2}^{\circ}$ ಪೂರ್ವ ರೇಖಾಂಶವನ್ನು ದೇಶದ ಅಧವಾ ಆದರ್ಶ ರೇಖಾಂಶವೆಂದು ನಿರ್ದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯದ ಅಲಹಾಬಾದ್ ನಗರದ ಮೂಲಕ ಹಾದುಹೋಗಿದೆ. ಭಾರತದ ವೇಳೆ ಈ ರೇಖಾಂಶವನ್ನು ಅಧರಿಸುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಭಾರತದ ಆದರ್ಶ ವೇಳೆ (I S T) ಎನ್ನುವರು. ಇದು ಗ್ರೀನಿಚ್‌ ವೇಳೆಗಿಂತ 5 ಗಂಟೆ 30 ನಿಮಿಷಗಳಷ್ಟು ಮುಂದಿರುತ್ತದೆ.

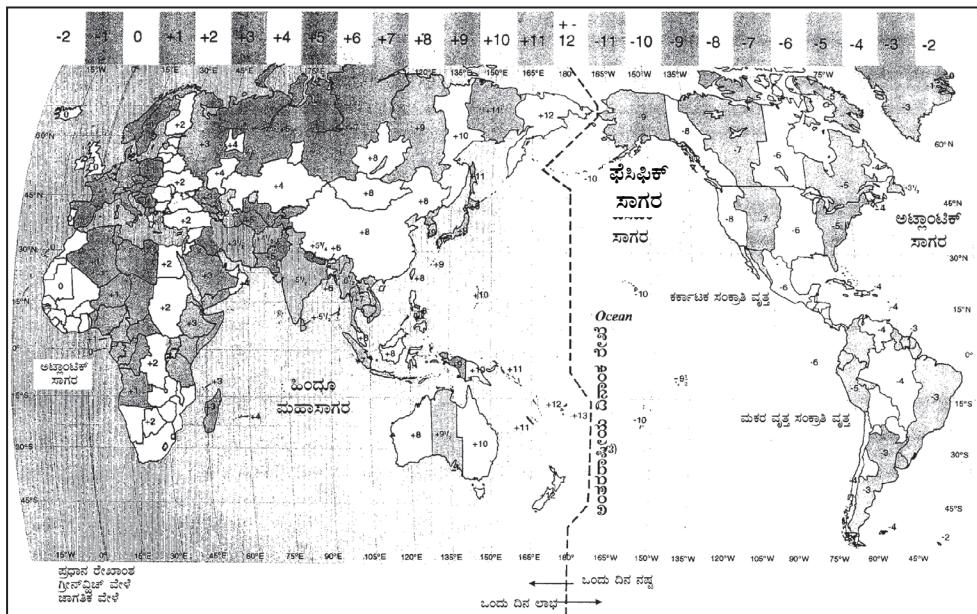
ವೇಳೆವಲಯಗಳು: ಪ್ರಪಂಚದ ಕೆಲವು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು 45° ಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ರೇಖಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಾದುಹೋಗುವುದರಿಂದ ಒಂದು ಭಾಗದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಚಲಿಸಿದಾಗ 3ರಿಂದ 4ಗಂಟೆಗಳಷ್ಟು ವೇಳೆ ವೃತ್ತಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಆದರ್ಶ ವೇಳೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ:

ಆದುದರಿಂದ ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಕಾಲವಲಯಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಇಡೀ ಭಾಗೋಳವನ್ನು 24 ವೇಳಾವಲಯಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವೇಳಾವಲಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಗಂಟೆಯಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ವೇಳೆ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಸ್ತಾರವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೇಖಾಂಶಗಳು ಹಾದುಹೋಗುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ವೇಳಾವಲಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ, ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ 11 ವೇಳಾವಲಯಗಳು, ಯು ಎಸ್ ಎ ಮತ್ತು ಕೆನಡಾಗಳಲ್ಲಿ 5 ವೇಳಾವಲಯ ಹಾಗೂ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದಲ್ಲಿ 3 ವೇಳಾವಲಯಗಳಿವೆ.

ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಿನಾಂಕ ರೇಖೆ (I D L) : ಪ್ರಪಂಚದ ವೇಳೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಆದಶ್ರೇಷ್ಠಿಸಿದ್ದರೆ, ಅನಂತರ ವೇಳಾವಲಯದಿಂದಲೂ ಪರಿಹರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಹಾಕುವ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ವಾರದಲ್ಲಿನ ಸರಿಯಾದ ದಿನಾಂಕ ಮತ್ತು ದಿನಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಹೊಸ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗ್ರೇನೋವಿಚ್ ರೇಖಾಂಶದ ವಿರುದ್ಧವಾದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ 180° ರೇಖಾಂಶದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಪಂಚ ಪಯ್ಯಣನೆ ಮಾಡುವವರು ತಮ್ಮ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ದಿನ ಮತ್ತು ದಿನಾಂಕವನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಸಾಗರದ ಮೂಲಕ ಹಾದುಹೋಗುವ 180° ರೇಖಾಂಶದ ಮೇಲೆ ಇಡ್ರಾರ್ಥ ಕೆಲವೇಡೆ ಭೂಭಾಗಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಂಕುಡೊಂಕಾಗಿ ಎಳೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಿನಾಂಕ ರೇಖೆ ಎನ್ನುವರು.

ಹಡಗು ಮತ್ತು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವವರು ಈ ರೇಖೆಯನ್ನು ದಾಟುವಾಗ ದಿನಾಂಕ ಮತ್ತು ದಿನಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಹಡಗು ಈ ರೇಖೆಯನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ದಾಟಿದಾಗ (ಪಷ್ಟಾದಿಂದ ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾ) ಒಂದೇ ದಿನವನ್ನು ಎರಡುಬಾರಿ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದೇರೀತಿ ಈ ರೇಖೆಯನ್ನು ಪೂರ್ವದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆಗೆ ಹಾದುಹೋಗುವಾಗ (ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾದಿಂದ ಪಷ್ಟಾ) ಒಂದು ದಿನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಪಂಚದ ವೇಳಾವಲಯಗಳ ಮತ್ತು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಿನರೇಖೆ

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

- I.** ಬಿಟ್ಟರುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾದ ಉತ್ತರಗಳಿಂದ ಭರ್ತಿಮಾಡಿ.
1. ಭೂಮಿಯ ಒಟ್ಟು ಫೋಗೋಳಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರವು _____ ಚ.ಕೆ.ಮೀ.
 2. ಭೂಮಿಯ _____ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದೆ.
 3. ಭೂಮಿಯ ಸಮಭಾಜಕವೃತ್ತ ಮತ್ತು ಧೂಪ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವ್ಯಾಸವು _____ ಮತ್ತು _____ ಕ.ಮೀ.ಗಳು.
 4. $23\frac{1}{2}^{\text{o}}$ ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶವನ್ನು _____ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
 5. ಭಾರತದ ಆದರ್ಶ ವೇಳೆಯು _____ ರೇಖಾಂಶವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ.
- II.** ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂತ್ತುಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.
1. ಭೂಮಿಯನ್ನು ‘ಜೀವಂತಗ್ರಹ’ವೆಂದು ಏಕ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ?
 2. ಉತ್ತರಗೋಳಾರ್ಥವನ್ನು ‘ಭೂಪ್ರಥಾನಗೋಳ’ವೆಂದು ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣಗೋಳಾರ್ಥವನ್ನು ‘ಜಲಪ್ರಥಾನಗೋಳ’ವೆಂದು ಏಕ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ?
 3. ಅಕ್ಷಾಂಶಗಳು ಮತ್ತು ರೇಖಾಂಶಗಳಿಂದರೇನು?
 4. ಸಾಫಿಕ ವೇಳೆ ಮತ್ತು ಆದರ್ಶ ವೇಳೆಗೂ ಇರುವ ವ್ಯಾಪ್ತಾಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
 5. ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಿನಾಂಕ ರೇಖೆ ಎಂದರೇನು?
- III.** ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳ ಅರ್ಥ ಬರೆಯಿರಿ.
1. ವಿಶಿಷ್ಟ ಗ್ರಹ	4. ಭೂಬಿಂಡಗಳು
2. ಭೂಮಧ್ಯ ರೇಖೆ	3. ಭೂಮಾರ್ಕಾರ
5. ಪ್ರಥಾನ ರೇಖಾಂಶ	6. ಭಾರತದ ಆದರ್ಶವೇಳೆ
- IV.** ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳು.
1. ಜೀವಂತಗ್ರಹ
 2. ಸಮಭಾಜಕವೃತ್ತ
 3. ವೇಳಾವಲಯ
 4. ಅಂಟಾರ್ಕಿಕ ವೃತ್ತ
 5. ಉತ್ತರ ಧೂಪವೃತ್ತ (ಆರ್ಕಿಕ ವೃತ್ತ)
 6. ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಿನಾಂಕ ರೇಖೆ
- V.** ಚಟುವಟಿಕೆ.
1. ರೇಖಾಂಶಗಳ ಆರ್ಥಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾವಣಗೋಳಾರ್ಥ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮಗೋಳಾರ್ಥ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.

ಶೀಲಾಗೋಳ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ.

- ಶೀಲಾಗೋಳದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ತಿಳಿಯುವುದು.
- ಭೂಮಿಯ ಅಂಶರಾಳದ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜನೆಗಳು.
- ಶೀಲಿಗಳ ಉಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಿಧಗಳ ಪರಿಚಯ.
- ಭೂಮಿಯ ಅಂಶರಾಳನಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳು, ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿ ಮತ್ತು ಭೂಕಂಪನಗಳು ಉಂಟಾಗುವ ಬಗೆ.
- ಭೂಮಿಯ ಬಾಹ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳಾದ ಉಪಾಂಶ, ಮಾರುತಗಳು, ಮಳೆ, ನದಿ ಇವುಗಳ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಯುವುದು.

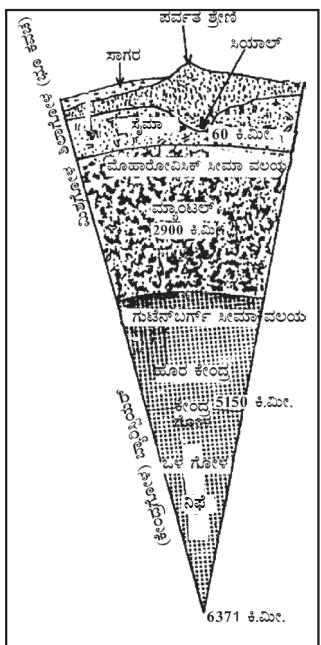
ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ

ಭೂಮಿಯ ಅಶ್ಯಂತ ಮೇಲಾಗಿದೆ ಫನ ಪದರವನ್ನು ‘ಶೀಲಾಗೋಳ’ ಎನ್ನಿರು. ಈ ಪದರವು ಭೂಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ದಪ್ಪವಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಸಾಗರಗಳ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಪೃಹ ತೆಳುವಾಗಿದೆ. ಶೀಲಾಗೋಳವು ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಶೀಲ, ಎನಿಜ, ಮಣ್ಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ವಾಯುಗೋಳ ಮತ್ತು ಜಲಗೋಳಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಈ ಪದರದ ಮೇಲೆ ಜೀವಿಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ. ಭೂಖಂಡಗಳ ಶೀಲಾಗೋಳದ ಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಭೂಸ್ವರೂಪಗಳಿಂದ ಅಂದರೆ ಪರವತ, ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿ, ಮೈದಾನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಭೂಮಿಯ ಅಂಶರಾಳದ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜನೆ.

ನಮ್ಮ ಭೂಗ್ರಹವು 4.6 ದಶಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ವರ್ಷಗಳಿಂತಹ ಹಳೆಯದಾಗಿದ್ದು ಈಗಲೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಮಾನವನು ಈ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಅಂಶರಾಳದ ಬಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಭೂಮಿಯ 10 ರಿಂದ 12 ಕಿ.ಮೀ.ಗಳ ಒಳಗಿನ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗೆ ಮಾಡಿತ್ತಿರುವುದರಿಂದ (ಪ್ರತಿ 32 ಮೀಟರ್‌ಗೆ 1° ಸೆಂಟಿಗ್ರೇಡ್) ಆಳದ ಬಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿಯಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭೂಮಿಯ ಅಂಶರಾಳದ ಬಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿಯಲು ಮಾನವನು ಪರೋಕ್ಷ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳ ಭೂಕಂಪನದ ಅಲೆಗಳು, ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿಯ ವಸ್ತುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಭೂಮಿಯ ಅಂಶರಾಳವು ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ವಸ್ತುಗಳ ಸಾಂದ್ರತೆ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಸಂಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಭೌತದ್ವಯಗಳ ರೂಪದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಭೂಮಿಯ ಅಂಶರಾಳವನ್ನು 3 ಪ್ರಮುಖ ಪದರುಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಿಂದರೆ-ಭೂಚಿಪ್ಪು, ಮ್ಯಾಂಟಲ್ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಗೋಳ.

i. ಭೂಃಷಣ (Crust): ಇದು ಭೂಮಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಮೇಲ್ಬಾಗದ ಪದರವಾಗಿದೆ. ಇದು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಿಲಿಕ, ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ ಮತ್ತು ಮೆಗ್ನೋಷಿಯಂಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಇದನ್ನು ‘ಶಿಲಾಗೋಳ’ ಎನ್ನುವರು. ಭೂ ಮೇಲಾಗದಿಂದ ಇದು ಸುಮಾರು 60 ಕಿ.ಮೀ. ಆಳದವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ. ಈ ಪದರದ ಮೇಲಾಗವು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹಗುರ್ವಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲಿಕ ಮತ್ತು ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ‘ಸಿಯಾಲ್’ (Sial) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ‘ಭೂವಿಂಡಗಳ ಮೇಲ್ಬಾಗದರ’ ಎಂದೂ ಸಹ ಕರೆಯುವರು. ಇದರ ಕೆಳಭಾಗವು ಸಿಲಿಕ ಮತ್ತು ಮೆಗ್ನೋಷಿಯಂಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಾಂದ್ರಯುತವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ‘ಸ್ಯಾಮಾ’ (Sima) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ‘ಸಾಗರೀಯ ಮೇಲ್ಬಾಗದರ’ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುವರು.

ii. ಮ್ಯಾಂಟಲ್ : ಇದು ಭೂಮಿಯ ಅಂತರಾಳದ ಎರಡನೆಯ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಪದರು. ಮ್ಯಾಂಟಲ್ ವಲಯವು ಭೂ ಮೇಲ್ಪ್ರೇನಿಂದ ಸುಮಾರು 2900 ಕಿ.ಮೀ.ಗಳ ಆಳದವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ. ಇದರ ಮೇಲ್ಬಾಗದರದಲ್ಲಿನ ವಸ್ತುಗಳು ಭಾಗಶಃ ದ್ರವ ಮತ್ತು ಫಾನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ‘ಶಿಲಾಪಾಕ’ (ಮ್ಯಾಗ್ರಾ) ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಮ್ಯಾಂಟಲ್ ವಲಯವು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಾಂದ್ರತೆಯಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ಕರಿಣ ಶಿಲಾ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಖಿನಿಜಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಮೆಗ್ನೋಷಿಯಂ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣ. ಮ್ಯಾಂಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಎ) ಮ್ಯಾಂಟಲ್‌ನ ಮೇಲ್ಬಾಗದರು ಅಥವಾ ‘ಪ್ರಸ್ತಾನೋಸ್ಪಿಯರ್’ ಎನ್ನುವರು. ಇದು ಭಾಗಶಃ ದ್ರವರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಬಿ) ಮ್ಯಾಂಟಲ್‌ನ ಕೆಳಪದರು ಅಥವಾ ‘ಮೆಸಾಸ್ಪಿಯರ್’ ಎನ್ನುವರು. ಇದು ಫಾನರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಭೂಃಷಣ ಮತ್ತು ಮ್ಯಾಂಟಲ್ ಸಂಧಿಸುವ ಸೀಮಾ ವಲಯವನ್ನು ‘ಮೋಹೋರೋವಿಸಿಕ್’ ಅಥವಾ ‘ಮೋಹೋ’ ವಲಯ ಎನ್ನುವರು. ಅದೇರೀತಿ ಮ್ಯಾಂಟಲ್ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಗೋಳವನ್ನು ಬೇರೆದಿಸುವ ಗಡಿಯನ್ನು ‘ಗುಟಿನಾಬಗ್ರ್ ಸೀಮಾವಲಯ’ ಎನ್ನುವರು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಕೆಳಗೆ ಶಿಲೆಗಳು ವಿವಿಧ ರಾಸಾಯನಿಕ ಸಂಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ.

iii. ಕೇಂದ್ರ ಗೋಳ(ಭೂ ತಿರುಳು): ಇದು ಭೂಮಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಒಳಭಾಗ. ಇದು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಪ್ರೇನಿಂದ 6,371 ಕಿ.ಮೀ ಆಳದವರೆಗೆ ಇರುವುದು. ಕೇಂದ್ರಗೋಳವು ಪ್ರಥಾನವಾಗಿ ನಿಕ್ಕುಲ್ (Ni) ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣ (Fe)ದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು. ಇದರಿಂದ ಕೇಂದ್ರವಲಯವನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ‘ನಿಫೆ’ (Nife) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರವಲಯವನ್ನು ಎರಡು ಉಪ ವಲಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ

ಎ) ಹೊರಕೇಂದ್ರ ಗೋಳ-ಇದು ಅರೆದ್ರವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಬಿ) ಒಳಕೇಂದ್ರ ಗೋಳ - ಇದು ಫಾನರೂಪದಲ್ಲಿದೆ.

ಇನ್ನು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದರೆ

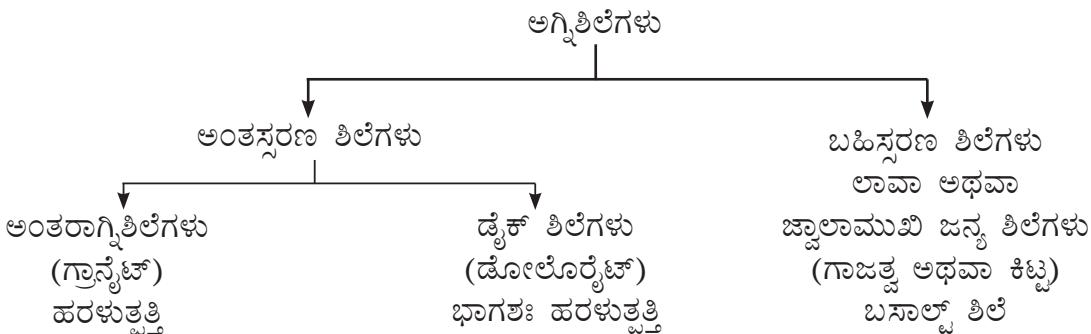
ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಆಳವಾದ ಕೆಲವು ಭೂ ಗಣಕೇಂದ್ರಗಳು

1. ರಷ್ಯಾದ ಅಕೋಲ ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪ ಸುಮಾರು 12 ಕಿ.ಮೀ. ಆಳವಾಗಿದೆ.
2. ದಕ್ಷಿಣ ಆಷ್ಟಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕಿಂಬಲ್ ವಜ್ರದ ಗಣೆಯು ಸುಮಾರು 3.9 ಕಿ.ಮೀ. ಆಳವಿದೆ.
3. ಭಾರತದ ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್.ನ ಚಾಂಪಿಯನ್ ರಿಫ್ ಗಣೆಯು ಸುಮಾರು 1.5ಕಿ.ಮೀ. ಆಳವಿದೆ.

ಶಿಲೆಗಳು (Rocks)

ಶಿಲೆಗಳು ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಖನಿಜಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ಶಿಲಾಗೋಳದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಫೆನ್ ರೂಪದ ಅಜ್ಯೋವಿಕ (Inorganic) ವಸ್ತುಗಳು. ಇದರಿಂದ ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಖನಿಜಗಳ ಮೊಶಿಣಿಯಿಂದ ಕರೆಯುವರು. ಶಿಲೆಗಳು ವಿವಿಧ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ವಿಧಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ; 1. ಅಗ್ನಿ ಶಿಲೆಗಳು, 2. ಕಣ ಶಿಲೆಗಳು ಮತ್ತು 3. ರೂಪಾಂತರ ಶಿಲೆಗಳು.

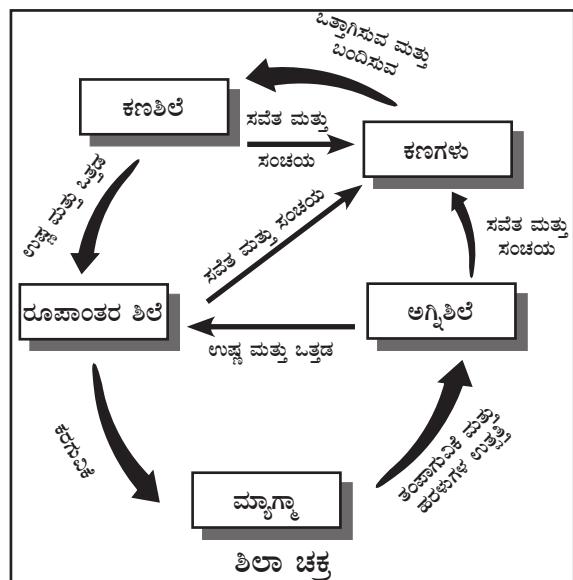
1. ಅಗ್ನಿ ಶಿಲೆಗಳು (Igneous Rocks) : ಅಗ್ನಿ ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಇಗ್ನೋಯಿಸ್ ರಾಕ್ಸ್’ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಇಗ್ನೋಯಿಸ್ ಎಂದರೆ ಬೆಂಕೆ ಎಂದರ್ಥ. ಇದು ಲ್ಯಾಟ್ನೋ ಭಾಷೆಯ ‘ಇಗ್ನೋಸ್’ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತದ ‘ಅಗ್ನಿ’ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಅಗ್ನಿ ಶಿಲೆಗಳು ಭೂಮಿಯ ಅಂತರಾಳದಿಂದ ಶಿಲಾಪಾಕವು ಹೊರಹೊಮ್ಮೆ ಭೂ ಮೇಲ್ಪುರ್ವಯಲ್ಲಿ ತಂಪಾಗಿ ಫೌನೀಭವಿಸುವುದರಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಗ್ನಿಶಿಲೆಗಳು ಮೊದಲು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ‘ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಲೆಗಳೆಂದೂ ಕರೆಯುವರು. ಅಗ್ನಿ ಶಿಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ವಿಧಗಳಿವೆ.

i. ಅಂತಸ್ಸರಣ ಶಿಲೆಗಳು: ಶಿಲಾಪಾಕ ಅಧವಾ ಮ್ಯಾಗ್ನಿಟಿಡ್ ಮತ್ತು ತಲುಪುವ ಮೊದಲೇ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ತಂಪಾಗಿ, ಫೌನೀಭವಿಸಿ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ಶಿಲೆಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಅಂತಸ್ಸರಣ ಶಿಲೆಗಳು ಎನ್ನುವರು. ಈ ಶಿಲೆಗಳು ದಪ್ಪ ಹರಳಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಭೂಮಿಯ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಳದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಗ್ರಾನಿಟ್, ಡಯೋಲೆಟ್, ಗ್ರೌಬೆಲ್, ಇತ್ಯಾದಿ.

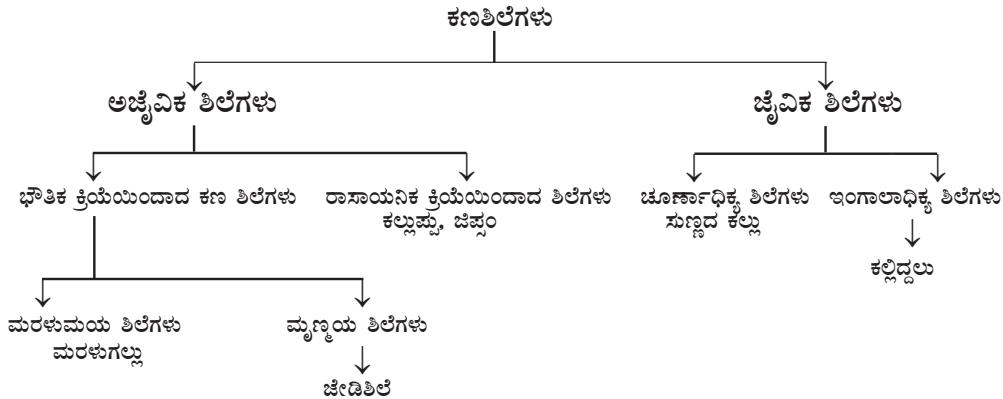
ಶಿಲಾವಸ್ತುಗಳು ಭೂಮಿಯ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ದ್ರವ ಅಧವಾ ಅರೆ ದ್ರವರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ‘ಮ್ಯಾಗ್ನಿಟಿಡ್’ (ಶಿಲಾಪಾಕ) ಎನ್ನುವರು. ಇದು ಭೂಮಿಯ ಹೊರಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ‘ಲಾವಾರಸ್’ ಎನ್ನುವರು.

ii. ಬಹಿಸ್ಸರಣ ಶಿಲೆಗಳು : ಶಿಲಾಪಾಕವು (ಮ್ಯಾಗ್ನಿಟಿಡ್) ಹೊರಹೊಮ್ಮೆ ಕ್ರಮೇಣ ಭೂಮೇಲ್ಪುರ್ವಯಲ್ಲಿ

ತಂಪಾಗಿ ಉತ್ಸತ್ಯಿಯಾದ ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಬಹಿಸ್ತರಣ ಶಿಲೆಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿಲೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಹರಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಗಾಜಿನಂತೆ ನಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಲಾವಾರಸವು ಭಾಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಹುಬೇಗ ತಂಪಾಗಿ, ಘನೀಭವಿಸಿ ಶಿಲೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಬಸಾಲ್, ಆಂಡೆಸ್ಟ್ರೋ.

2. ಕಣ ಶಿಲೆಗಳು: ಇದು ಅಂಗ್ಗಭಾಷೆಯ ಸೆಡಿಮೆಂಟರಿ ಪದವು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯ ‘ಸೆಡಿಮೆಂಟಮ್’ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಅಂದರೆ ತಳಸೇರುವಿಕೆ ಎಂದರ್ಥ. ಕಣಶಿಲೆಗಳು ನೀರು, ಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಹಿಮನದಿ ಮುಂತಾದ ಕರ್ತೃಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಕರ್ತೃಗಳು ಅಗ್ನಿಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಚೂರುಚೂರಾಗಿ ಒಡೆದು ಸವೆಸುತ್ತವೆ. ಒಡೆದ ಶಿಲಾಚೂರುಗಳು ಸಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಯಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇವು ಪದರು ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಕಣಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಪದರು ಶಿಲೆಗಳಿಂದೂ ಕರೆಯುವರು. ಕಣಶಿಲೆಗಳು ಅಗ್ನಿಶಿಲೆಯ ನಂತರ ರಚನೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ದ್ವಿತೀಯ ಶಿಲೆಗಳಿಂದೂ ಕರೆಯುವರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇವು ಸಮುದ್ರ, ಸಾಗರ ಮೊದಲಾದ ಜಲರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಯಿತವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ‘ಜಲಶಿಲೆಗಳಿಂದೂ ಕರೆಯುವರು. ಇವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೀರು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದು. ಕಣ ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಮೂರು ವಿಧಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಿಂದರೆ ಭೌತಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾದ ಕಣ ಶಿಲೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಸಾಯನಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾದ ಕಣ ಶಿಲೆಗಳು.

ಭೌತಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾದ ಕಣ ಶಿಲೆಗಳು : ಶಿಧಿಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ನಗ್ನೀಕರಣ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಮೂಲಕ ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ಉತ್ಸತ್ಯಿಯಾದ ಶಿಲಾಕೆಂಗಳಿಂದ ಈ ಶಿಲೆಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಮರಳುಗಲ್ಲು (ಮರುಳುಮಯಶಿಲೆ) ಮತ್ತು ಜೇಡಿಶಿಲೆ (ಮೃಣಾಯ ಶಿಲೆಗಳು).

ರಾಸಾಯನಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾದ ಕಣ ಶಿಲೆಗಳು : ಲವಣಾಂಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ನೀರಿನ ದ್ರಾವಣವು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದೆ ಭಾಷ್ಯಿಭವನಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ರಾಸಾಯನಿಕ ಕಣಗಳು ಸಂಚಯಗೊಂಡು ಇಂತಹ ಶಿಲೆಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ : ಕಲ್ಲುಪ್ಪು, ಜಿಪ್ಪಂ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಜೀವಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದಾದ ಕಣಶಿಲೆಗಳು : ಜೀವಾವಶೇಷಗಳಾದ ಜಲಚರಗಳ ಬೆಪ್ಪುಗಳು, ಸಸ್ಯವರಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿವರಗಳ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು ಮಣಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಜೀವಿಕ ಕಣಶಿಲೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಸುಳ್ಳಿಕಲ್ಲು (ಕೊಣಾಕರ್ಷಿಕಶಿಲೆ) ಮತ್ತು ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು (ಇಂಗಾಲಾಕರ್ಷಿಕಶಿಲೆ).

3. ರೂಪಾಂತರ ಶಿಲೆಗಳು: ಅಗ್ನಿಶಿಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಣಶಿಲೆಗಳು ಅತ್ಯಧಿಕ ಉಷ್ಣ ಹಾಗೂ ಒತ್ತಡದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಮಾಪಾಡು ಹೊಂದಿ ರೂಪಾಂತರ ಶಿಲೆಗಳು ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

- ಎ) ಗ್ರಾನ್ಯೆಟ್‌>ನೀಸ್‌,
ಬಿ) ಬಸಾಲ್‌> ಶಿಸ್ಟ್‌
ಸಿ) ಸುಣಿಕಲ್‌>ಅಮೃತಶಿಲೆ,
- ಡಿ) ಮರುಭು ಶಿಲೆ->ಸ್ಥಟಿಕ ಶಿಲೆ,
ಇ) ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು->ಗ್ರಾಫ್ಯೆಟ್‌,
ಎಫ್) ಗ್ರಾಫ್ಯೆಟ್‌>ವಜ್ರ.

ರೂಪಾಂತರ ಶಿಲೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕರಿಣವಾದವು. ಇವುಗಳು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಖನಿಜಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಹರಳಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ವಜ್ರ, ರೂಬಿ, ಎಮರಾಲ್ಡ್ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಭೂಚಿಪ್ಪಿನ ಶಕ್ತಿಗಳು

ಭೂಮಿಯ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಶಕ್ತಿಗಳು ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈನ ಸ್ವರೂಪಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಅಂತರ್ಜಾತಿಕ (Internal force) ಅಥವಾ ಆಂತರಿಕ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಬಹಿರಜನಿತ ಅಧವಾ ಬಾಹ್ಯ ಶಕ್ತಿ (External force) ಗಳಾಗಿವೆ.

1. ಅಂತರ್ಜಾತಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳು

ಇವುಗಳು ಭೂಮಿಯ ಒಳಗಿನ ಅಧವಾ ಆಂತರಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈನ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಕ್ಷೀಪ್ತವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳು ಮತ್ತು ಭೂಕಂಪಗಳು.

ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳು (Volcanoes)

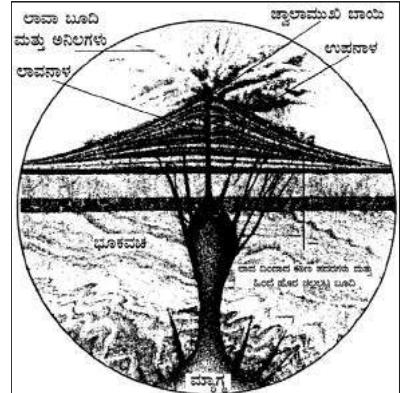
ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈನಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ಅಧವಾ ರಂಧ್ರಗಳು ಅಧವಾ ದ್ವಾರಾಗಳು ಉಂಟಾಗಿ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಭೂಮಿಯ ಒಳಗಿನ ಶಿಲಾಪಾಕವು ಹೊರಬೀಳುವುದನ್ನು ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಭೂ ಕವಚದಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಆಳದಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲಾಪಾಕದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವ ರಂಧ್ರಗಳನ್ನು ನಾಳವೆನ್ನುವರು. ಇದರ ಮೂಲಕ ಶಿಲಾಪಾಕ, ಶಿಲಾಚಾರುಗಳು, ಲಾವಾರಸ, ಬೂದಿ, ನೀರಾವಿ, ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಅನಿಲಗಳು ಭೂಮಿಯ ಅಂತರಾಳದಿಂದ ಹೊರಚಿಮ್ಮುತ್ತವೆ.

ಆಲೋಕ ಆಕಾರದ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿನಾಳದ ತುತ್ತತುದಿಯ ತಗ್ಗು ಭಾಗವನ್ನು ಕುಂಡ ಅಧವಾ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಬಾಯಿ ಎನ್ನುವರು. ಕಡಿದಾದ ಬದಿಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಕುಂಡ ಬೋಗುನಿ ಆಕಾರದ ವಿಶಾಲ ತಗ್ಗು ಭಾಗಕ್ಕೆ ‘ಕಾಲ್ಪೀರ’ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯ ವಿಥಗಳು: ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾಟನಾ ಸಂಭವನೀಯತೆ ಆಧಿಕಿಂ ಶಿಕ್ಷಣದಂತೆ ಮೂರು ವಿಥಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

i) ಜಾಗೃತ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳು (Active Volcanoes): ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸ್ಥಾಟಗೊಳ್ಳುವ ಲಾವಾರಸ, ಅನಿಲ, ಬೂದಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊರಚಿಮ್ಮುವ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳಿಗೆ ಜಾಗೃತ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳು ಎನ್ನುವರು. ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಸುಮಾರು 600 ಜಾಗೃತ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳಿವೆ. ಉದಾ: ಫಿಲಿಪ್ಪೇನ್ಸ್ ದ್ವೀಪದ ಪಿನಾಟುಬೊ, ಇಟಲಿಯ ಸಾಂಬೋಲಿ ಮತ್ತು ಎಟ್ಟಾ, ಯುಎಸ್‌ಎಯ ಸೇಂಟ್‌ಹೆಲೆನಾ, ಹವಾಯಿ ದ್ವೀಪದ ವೌನಲೋವ ವೊದಲಾದವು.

ii) ಸುಪ್ತ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳು (Dormant Volcanoes): ಒಮ್ಮೆ ಸ್ಥಾಟಗೆ ಅನಂತರ ಬಹುಕಾಲ ಕಾರ್ಯಾಚರಣ ನಡೆಸದೆ ಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಯಾವಾಗಲೋ ಒಮ್ಮೆ ಜಾಗೃತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣ ನಡೆಸುವ

ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ರಚನೆ

ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿಗಳನ್ನು ಸುಪ್ತಿ ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿ ಎನ್ನುವರು. ಉದಾ: ಇಟಲಿಯ ಮೌಂಟ್ ವೆಸೂವಿಯ್ಸ್, ಜಪಾನಿನ ಪ್ರೌಜಿಯಾಮ್, ಇಂಡೋನೇಷ್ಯಾದ ಕ್ರೆಕ್‌ಮೋವ್, ತಾಂಜೇನಿಯಾದ ಕಿಲಿಮಂಜರೋ ಮೊದಲಾದವು.

iii) ಲುಪ್ತ ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿಗಳು (Extinct Volcanoes): ಇವುಗಳು ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಸಿದ್ದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಸಿಲ್ಲ. ಉದಾ: ಅಜೆಂಟ್‌ನಾದ ಅಕಾಂಕುವಾ, ತಾಂಜೇನಿಯಾದ ಗೊರಾಂಗೊರೊ, ಸ್ವಾಟ್‌ಂಡ್‌ನ ಆರ್ಥರ್‌ಸೀಟ್ ಮೊದಲಾದವು.

ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿಯ ವಸ್ತುಗಳು : ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿಗಳಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಗೆಯ ವಸ್ತುಗಳು ಹೋರಬೇಳುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಂದರೆ: ಘನವಸ್ತುಗಳು-ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿಯ ಗುಂಡುಗಳು, ಕಿಟ್ಟಿಧೂಗಳು, ಬೂದಿ, ದ್ರವವಸ್ತು-ಲಾವಾರಸ, ಅನಿಲಗಳು-ಗಂಧಕ, ಜಲಜನಕ, ಇಂಗಾಲದ ಡೈ ಆಕ್ಸೈಡ್, ನೀರಾವಿ ಮೊದಲಾದವು.

ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿಗಳ ಹಂಚಿಕೆ : ಪ್ರಪಂಚದ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. ದ್ವೀಪಗಳು, ಹೊಸಮುಡಿಕೆ ಪರ್ವತ ಸರಣಿಗಳು ಹಾಗೂ ಭೂ ವಿಂಡಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದರೆ -

ಪೆಸಿಫಿಕ್ ವೃತ್ತಪ್ರದೇಶ ಅಥವಾ ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಅಗ್ನಿವೃತ್ತಿ: ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಸಾಗರದ ಕರಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಫ್ಲೀಫ್ನ್‌ಸ್, ಜಪಾನ್, ಯುಎಸ್‌ಎ, ಮಧ್ಯ ಅಮೆರಿಕ, ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿಗಳಿವೆ.

ಮಧ್ಯ ಅಟಳಾಂಟಿಕ್ ವಲಯ : ಐಸೋಲ್ಯಾಂಡ್, ವೆಸ್ಟ್ ಇಂಡೀಸ್ ದ್ವೀಪಗಳು.

ಮಧ್ಯ ಭೂವಿಂಡವಲಯ : ಇಟಲಿ, ಸ್ವೀನ್, ಥ್ರಾನ್, ಗ್ರೀಸ್, ಟರ್ಕೀ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಮುಖ ದ್ವೀಪಗಳು : ಹವಾಯಿ, ಇಂಡೋನೇಷ್ಯ್ ಇತ್ಯಾದಿ.

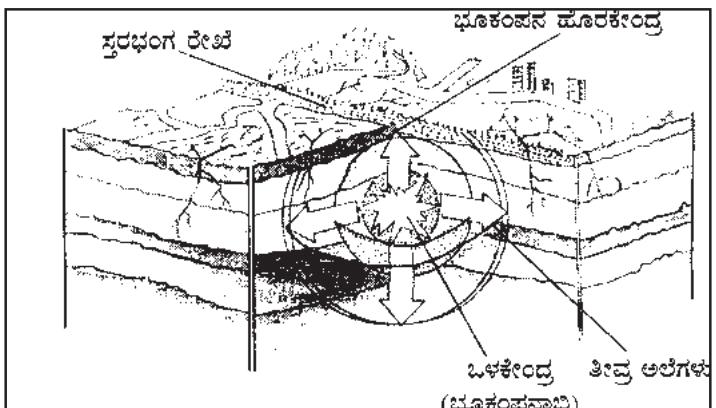
ಭೂಕಂಪಗಳು: (Earthquakes)

ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ನಡುಗುವಿಕೆ, ಕಂಪನ ಹಾಗೂ ಕಂಪನಗಳ ಸರಣಿಯನ್ನು ಭೂಕಂಪ ವೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಇವುಗಳು

ಭೂಕವಚದ ತೀಲೆಗಳ ಕ್ಷೀಪ್ತ ಚಲನೆಯಿಂದ ಭೂಕವಚ ಅಥವಾ ಮ್ಯಾಂಟಲ್ ಪದರದೊಳಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಭೂಕಂಪನದ ತೀವ್ರತೆಯು ಭೂಕಂಪನದ ಹೊರಕೆಂದ್ರದ ಸಮೀಪ ಗರಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಭೂಕಂಪ ಹೊರಕೆಂದ್ರದಿಂದ ದೂರ ಹೊದಂತೆ ಕಂಪನದ ತೀವ್ರತೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಭೂಕಂಪನಾಭಿಯು ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಭೂಕಂಪದ ಅಲೆಗಳು ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮವನ್ನಂಬಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಮೀಳೆ ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿಗಳು

1. ಮೌಂಟ್ ವೆಸೂವಿಯ್ಸ್ (ಇಟಲಿ).
2. ಕ್ರೆಕ್‌ಮೋವ್ (ಇಂಡೋನೇಷ್ಯ್).
3. ಮೌಂಟ್ ಪಿಲೀ (ವೆಸ್ಟ್ ಇಂಡೀಸ್).
4. ಮೌಂಟ್ ಫ್ರೌಜಿಯಾಮ್ ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿಯನ್ನು ಜಪಾನಿಯರು ದೇವರೆಂದು ಮಾಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭೂಕಂಪದ ತೀವ್ರತೆಗಳು

ಭೂಮಿಯ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಭೂಕಂಪದ ಉಗಮಸ್ಥಾನವನ್ನು ‘ಭೂಕಂಪನಾಭಿ’ ಅಥವಾ ಭೂಕಂಪ ಒಳಕೇಂದ್ರವೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಭೂಕಂಪ ನಾಭಿಯಿಂದ ಲಂಬಕೋನದಲ್ಲಿರುವ ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈನ ಸ್ಥಳವನ್ನು “ಭೂಕಂಪ ಹೊರಕೇಂದ್ರ” ಎನ್ನುವರು.

ಭೂಕಂಪ ಕುರಿತ ವೈಚಾಣಿಕ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಭೂಕಂಪಶಾಸ್ತ್ರ (Seismology) ಎನ್ನುವರು. ಭೂಕಂಪ ಅಲೆಗಳ ಆರಂಭ ಸ್ಥಳ, ವೇಳೆ, ವೇಗ ಹಾಗೂ ದಿಕ್ಕನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಭೂಕಂಪಮಾಪಕ (Seismograph) ಎನ್ನುವರು.

ಭೂಕಂಪನಗಳು ಉಂಟಾಗಲು ಕಾರಣಗಳು

ಭೂರಚನಾ ಕಾರಣಗಳು: ಭೂಕಂಪವು ಹಲವಾರು ದೊಡ್ಡ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಶಿಲಾಫಲಕಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಈ ಭೂ ಫಲಕಗಳ ಅಂಚುಗಳು ಚಲಿಸುವ ಭಾಗಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇವು ಭೂಕಂಪಗಳುಂಟಾಗುವ ಮೂಲಸ್ಥಳಗಳಾಗಿವೆ. (ಪೇಸಿಫಿಕ್ ಸಾಗರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ವಲಯ).

ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಸ್ಮೃತಿನೆಗಳು : ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿಲಗಳ ಸ್ಮೃತಿನೆಯಿಂದ ಭೂಕಂಪಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. (ಇಂಡೋನೇಷ್ಯಾದ ಕ್ರಕಟೋವ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ).

ಸ್ತರಭಂಗ : ಭೂಮಿಯ ಶಿಲಾಸ್ತರಗಳ ಮರುಹೊಂಡಾಣಿಕೆಯು ಹಲವು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದು. ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನಪಲ್ಲಟ, ಭೂಕುಸಿತ ಇವುಗಳಿಂದ ಭೂಸ್ತರಗಳು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಕೆಳಮುಖಿವಾಗಿ ಜರುಗುವುದರಿಂದ ಉದ್ದವಾದ ಬಿರುಹುಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿ ಭೂಪಲಕಗಳು ಸ್ಥಾನಪಲ್ಲಟವಾಗುವುದರಿಂದ ಭೂಕಂಪಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. (ಅಮೆರಿಕಾದ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾದಲ್ಲಿರುವ ಸಾನ್ ಆಂಡ್ರೊಯಾಸ್ ಸ್ತರಭಂಗ ಪ್ರದೇಶ.)

ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಅಂಶಗಳು : ಪ್ರಕೃತಿಯೊಡನೆ ಮಾನವನು ನಡೆಸುವ ಅತಿಯಾದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳು ಸಹ ಭೂಕಂಪಗಳುಂಟಾಗಲು ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ಬೃಹತ್ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಜಲಾಶಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಅಣೆಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ (ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕೊಯಾಗ್ರಾ ಅಣೆಕಟ್ಟು, ಯು. ಎಸ್.ಎ. ನಲ್ಲಿರುವ ಹೂವರ್ ಅಣೆಕಟ್ಟು)

ಭೂಕಂಪನ ಅಲೆಗಳು

ಭೂಕಂಪನ ಒಳಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಕಂಪನಗಳು ಆರಂಭಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ವೃತ್ತಾರ್ಥಕಾರದಲ್ಲಿ ತರಂಗಗಳಿಂತೆ ಭೂ ಹೊರಕೇಂದ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಹರಡುತ್ತವೆ. ಭೂಕಂಪನ ಅಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ :

1. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಲೆಗಳು : ಇವುಗಳು ಭೂಕಂಪನದ ಒಳಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಮೊದಲು ಹೊರಕೇಂದ್ರವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ನೀಳ ಅಲೆಗಳಾಗಿದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಘನ, ದ್ರವ ಮತ್ತು ಅನಿಲಗಳ ಮೂಲಕ ಚಲಿಸುತ್ತವೆ.

2. ದ್ವಿತೀಯ ಅಲೆಗಳು : ಇವುಗಳನ್ನು ‘ಅಡ್ಡ ಅಲೆ’ (Transverse) ಗಳಿಂತಲೂ ಕರೆಯುವರು. ಇವು ದ್ರವ ವಸ್ತುಗಳ ಮೂಲಕ ಚಲಿಸಲಾರವು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಲೆಗಳ ನಂತರ ಇವು ಹೊರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತವೆ.

3. ಮೇಲ್ಮೈ ಅಲೆಗಳು : ಇವುಗಳನ್ನು ‘ಉದ್ದ ಅಲೆ’ಗಳಿಂದೂ ಸಹ ಕರೆಯುವರು. ಇವು ಅತ್ಯಂತ ನಿಧಾನ ಗತಿಯ ಭೂಕಂಪನ ಅಲೆಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಇವು ಅತ್ಯಂತ ಹಾನಿಕಾರಕ ಅಲೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಭೂಕಂಪನದ ತೀವ್ರತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ರಿಕ್ರಾ ಮಾಪನದಿಂದ ಅಳತೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

ಪರಿಜ್ಞಾಮಗಳು : ಭೂಕಂಪಗಳು ಅತ್ಯಂತ ವಿನಾಶಕಾರಿಯಾದವು. ಇವುಗಳಿಂದ ಅಪಾರ ಜೀವಹಾನಿ ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಿಪ್ರಾಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ನಷ್ಟವುಂಟಾಗುವವುದು. ಇವುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಭೂಕುಸಿತ, ಕ್ಷೀಪ್ರ ಪ್ರವಾಹ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಅಪಾರ ಜನರು ಸಾವಿಗೀಡಾಗುವರು. ಕಟ್ಟಡ, ಸೇತುವೆ, ರಸ್ತೆ ಹಾಗೂ ರೈಲು ಮಾರ್ಗಗಳು ಹಾನಿಗೀಡಾಗುತ್ತವೆ.

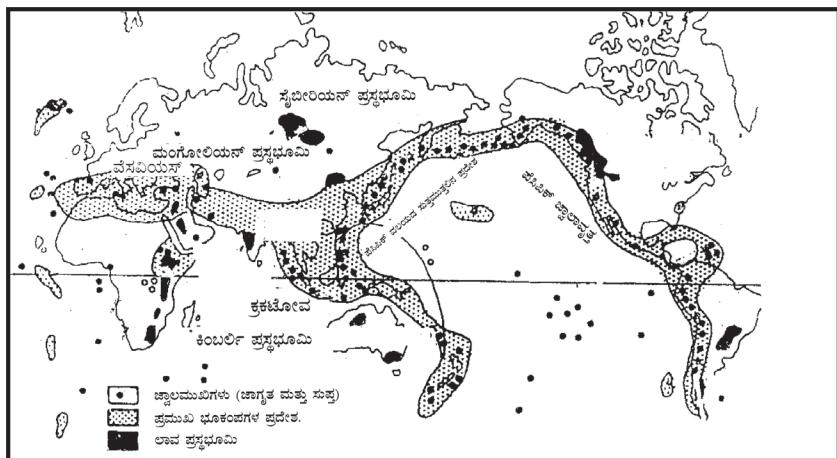
ಸುನಾಮಿ : ಸಮುದ್ರ ಮತ್ತು ಸಾಗರ ತಳದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಭೂಕಂಪನಗಳಿಂದ ಸಾಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಎತ್ತರವಾದ ದೃಶ್ಯ ಅಲೆಗಳು ತೀರಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸುನಾಮಿ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಇದು ಜಪಾನ್ ಭಾಷೆಯ ಪದವಾಗಿದ್ದು, ಇದರ ಅರ್ಥ ತೀರಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸುವ ಎತ್ತರದ ಬಂದರು ಅಲೆಗಳು ಎಂಬುದು.

ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರಲು

1. 2004 ಡಿಸೆಂಬರ್ 26 ರಂದು ಸುನಾಮಿ ಅಲೆಗಳು ಭಾರತ, ಇಂಡೋನೇಷ್ಯ, ಧೈಲ್ಯಾಂಡ್, ಶ್ರೀಲಂಕಾ ದೇಶಗಳ ತೀರಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಅಪಾರ ಹಾನಿಯನ್ನಂಟು ಮಾಡಿದವು.
2. 2011 ರ ಮಾರ್ಚ್ 11 ರಂದು ಸುನಾಮಿ ಅಲೆಗಳು ಜಪಾನಿನ ಪುಕುತೀಮು, ಸೆಂಡ್ಯೆ, ಮೀಯಾಗಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಅಪಾರ ಹಾನಿಯನ್ನಂಟು ಮಾಡಿವೆ.
3. ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಭೂಕಂಪನ ದಾಖಲೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದರೆ : ಗೌರಿಬಿದನೂರು, ಕೊಡ್ಡೆಕೆನಾಲ್, ಪುಣೆ, ಹೈದರಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ದೆಹರಾಡೂನ್.

ಭೂಕಂಪನದ ಹಂಚಿಕೆ : ಭೂಕಂಪನದ ಹಂಚಿಕೆಯು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಇದೆ.

- ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಸಾಗರದ ಸುತ್ತಲಿನ ತೀರ ಪ್ರದೇಶ. ಇದು ನ್ಯೂಜಿಲ್ಯಾಂಡ್, ಫಿಲಿಪ್ಪೇನ್ಸ್, ಕ್ಯಾರ್ಬೂಲ್ ದ್ವೀಪಗಳು ಜಪಾನ್ ಅಮೆರಿಕ ವಿಂಡಗಳ ಅಂಡಿಂಸ್, ಪೆರು, ಜಿಲೀ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ಮೆಡಿಟರೇನಿಯನ್ ಸಮುದ್ರದ ಸುತ್ತಲಿನ ತೀರ ಪ್ರದೇಶ.
- ಭಾರತದ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶ. (ಸಿಂಹಾಲ್ ಪ್ರದೇಶ).

ಭೂಕಂಪಗಳು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿ ಪ್ರದೇಶಗಳು

ಬಾಹ್ಯಶಕ್ತಿಗಳು (Exogenic forces)

ಬಾಹ್ಯಶಕ್ತಿಗಳು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಭೂಮೇಲ್ಪೈನ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಮುಖ ಬಾಹ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದರೆ ಶಿಥಿಲೀಕರಣ ಉಷ್ಣಾಂಶ, ಮಾರುತಗಳು, ಮಳೆ, ಹಿಮವೃಷಿ ನದಿ, ಹಿಮನದಿ, ಮಾರುತ, ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಾಲ.

ಶಿಥಿಲೀಕರಣ : ಶಿಲೆಗಳು ಒಡೆದು ಚೂರಾಗುವ ಮತ್ತು ಕ್ಷೀರೀಸುವ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ಶಿಥಿಲೀಕರಣ. ಇದು ವಾಯುಗೋಳದಲ್ಲಿನ ಉಷ್ಣಾಂಶ, ಮಳೆ, ಗಾಳಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಶಿಥಿಲೀಕರಣದ ವಿಧಗಳಿಂದರೆ:

1. ಭೌತಿಕ ಶಿಥಿಲೀಕರಣ : ಶಿಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರಾಸಾಯನಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗದೇ ಒಡೆದು ಚೂರಾಗುವ ಮತ್ತು ಕ್ಷೀರೀಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಭೌತಿಕ ಶಿಥಿಲೀಕರಣವೆನ್ನುವರು. ಪ್ರಮುಖ ಭೌತಿಕ ಶಿಥಿಲೀಕರಣದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದರೆ ಕಣವಿಭಜನೆ, ಶಿಲಾವಿಭಜನೆ, ಪದರುವಿಭಜನೆ. ಭೌತಿಕ ಶಿಥಿಲೀಕರಣದ ಕರ್ಕ್ರಿಗಳಾವುವೆಂದರೆ ಉಷ್ಣಾಂಶ, ಮಳೆ, ಹಿಮ ಇತ್ಯಾದಿ.

2. ರಾಸಾಯನಿಕ ಶಿಥಿಲೀಕರಣ : ಈ ವಿಧದ ಶಿಥಿಲೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ ನೀರು ವಾಯುಮಂಡಲದ ಅನಿಲಗಳೊಡನೆ ವಿಲೀನಗೊಂಡು ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಶಿಥಿಲಗೊಳಿಸುವುದು. ಈ ಶಿಥಿಲೀಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಶಿಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಖನಿಜಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಸಾಯನಿಕ ಶಿಥಿಲೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ನಾಲ್ಕು ವಿಧಗಳಿವೆ.

ಎ) ಆಮ್ಲಜನಕ ಸಂಯೋಜನೆ (Oxidation): ಆಮ್ಲಜನಕದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಮಳೆಯ ನೀರು ಖನಿಜಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಣಿಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಶಿಲೆಗಳು ನಶಿಸುತ್ತವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣವು ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಸ್ಕ್ರೇಡ್ ಆಗುವ ಪರಿವರ್ತನೆ.

ಬಿ) ಇಂಗಾಲದ ಸಂಯೋಜನೆ (Carbonation) : ಇಂಗಾಲಯಕ್ತ ಮಳೆನೀರು ಸುಣ್ಣಕಲ್ಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಡ್ಡಾಗ, ಶಿಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಯಾಲ್ಸಿಯಂ ಕಾರ್ಬೋನೇಟ್‌ಗಳನ್ನು ಮಳೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ಇಂಗಾಲದ ಡ್ಯೂ-ಆಸ್ಕ್ರೇಡ್ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಕ್ಯಾಲ್ಸಿಯಂ ಬ್ಯೂಕಾರ್ಬೋನೇಟ್ ಆಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಿ) ಜಲಸಂಯೋಜನೆ (Hydration) : ಈ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬಗೆಯ ಖನಿಜಗಳಲ್ಲಿನ ಕಣಗಳು ನೀರನ್ನು ಹೀರುವುದರಿಂದ ಉಬ್ಬಕೊಂಡು ಪುಡಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ನಶಿಸುತ್ತವೆ. ಫೆಲ್ಪಫರ್ ಇದು ಹರಳಗಳಿಂದುಂಟಾದ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಲೆಯಾಗಿದೆ.

ಡಿ) ದ್ರಾವಣೀಕರಣ (Solution) : ಮಳೆಯ ನೀರು ಕೆಲವು ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ದ್ರಾವಣೀಕರಿಸುವುದರಿಂದ ಶಿಥಿಲೀಕರಣವೇರ್ಪಡುವುದು. ಉದಾ: ಜಿಪ್ಪಂ, ಉಪ್ಪು, ಘಾಸ್ಟೇಟ್ ಇತ್ಯಾದಿ.

3. ಜೈವಿಕ ಶಿಥಿಲೀಕರಣ (Biological Weathering): ಸಸ್ಯವರ್ಗ, ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗ ಮತ್ತು ಮಾನವನಿಂದ ಶಿಲೆಗಳು ಒಡೆದು ಚೂರಾಗುವುದನ್ನು ಜೈವಿಕ ಶಿಥಿಲೀಕರಣ ಎನ್ನುವರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಸಾಯನಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿರಡರಿಂದಲೂ ಶಿಥಿಲೀಕರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಸ್ಯವರ್ಗ - ಸಸ್ಯಗಳ ಬೇರುಗಳು ಬೆಳೆದು ದಪ್ಪವಾಗುವುದರಿಂದ ಶಿಲೆಗಳು ಒಡೆದು ಚೂರಾಗುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗ - ಬಿಲಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಎರೆಹುಳು, ಮೊಲಗಳು, ಇಲಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ.

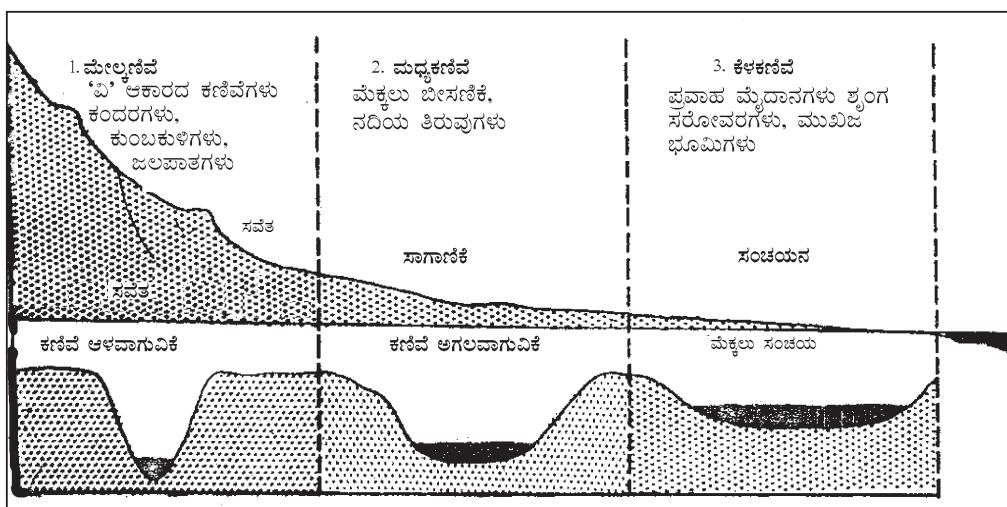
ಮಾನವಚೇವಿ - ಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ಕಲ್ಲುಗಣಿ, ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕೆಲಸ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಭೂ ನಗ್ನೀಕರಣ (Denudation)

ಭೂ ನಗ್ನೀಕರಣದ ಕರ್ತೃಗಳು: ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸ್ವೇಸರ್ವೆಕ ಶಕ್ತಿಗಳು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಾಗಬಹುದು ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು 'ಭೂ ನಗ್ನೀಕರಣ' ಎನ್ನುವರು. ನಗ್ನೀಕರಣದ ಕರ್ತೃಗಳಿಂದರೆ; ನದಿ, ಹಿಮನದಿ, ಅಂತರ್ಜಲ, ಮಾರುತ ಹಾಗೂ ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳು. ಇವು ಸವೆತ, ಸಾಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಚಯ ಎಂಬ ಮೂರು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭೂಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತವೆ.

ನದಿಯ ಕಾರ್ಯ: ಉಗಮ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ನದಿ ಮುಖಿದವರೆಗೆ ತನ್ನ ನಿಗದಿತ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಶುದ್ಧನೀರಿನ ಜಲಧಾರೆಯೇ ನದಿ. ಹರಿಯುವ ನದಿಯ ನೀರು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಗ್ನೀಕರಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತೃ. ನದಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚಿಲುಮೆ, ಹಿಮನದಿ ಅಥವಾ ಮಳೆನೀರಿನ ಮೂಲದಿಂದ ಉಗಮವಾಗುತ್ತದೆ. ನದಿ ಹರಿಯುವ ಮಾರ್ಗವೇ 'ನದಿಯ ಪಾತ್ರ'. ನದಿಯು ಉಗಮಗೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಾನವನ್ನು 'ನದಿಯಮೂಲ' ಎಂದೂ, ನದಿ ಅಂತ್ಯಗೊಂಡು ಸರೋವರ ಅಥವಾ ಸಮುದ್ರ ಸೇರುವ ಭಾಗವನ್ನು 'ನದಿಮುಖ' ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಒಂದು ಸ್ಥಾನದಿಯ ತನ್ನ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಥಾನ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರಿದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು 'ಉಪನದಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಒಂದು ನದಿ ಮತ್ತೊಂದು ನದಿಯನ್ನು ಸೇರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು 'ಸಂಗಮ' ಎನ್ನುವರು.

ನದಿಯ ಪಾತ್ರ: ನದಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮೇಲ್ಮೈಯಿಂದ ಪಾತ್ರ, ಮಧ್ಯಕಣಿವೆ ಪಾತ್ರ, ಮತ್ತು ಕೆಳಕಣಿವೆ ಪಾತ್ರ, ಎಂದು ಮೂರುಹಂತಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಈ ಹಂತಗಳ ನದಿಯ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ, ನೀರಿನ ವೇಗ ಮತ್ತು ನದಿ ಪಾತ್ರದ ಭೂ ಸ್ವರೂಪ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು. ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ನದಿಯ ಕಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಭೂ ಸ್ವರೂಪಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿವೆ.

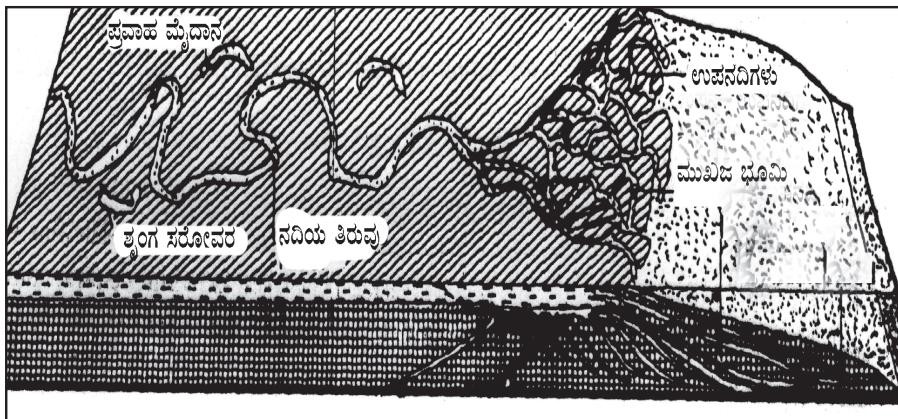

ನದಿಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭೂಸ್ವರೂಪಗಳು

i) ಮೇಲ್ಮೈಯಿಂದ ಪಾತ್ರ: ನದಿಯು ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು ನದಿಯ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸವೆತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ತಳಸವೆತ ಹೆಚ್ಚು. ಅಂದರೆ ನದಿಯು ತನ್ನ ಕಣಿವೆಯನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಹೊರೆಯುವುದು. ಇದರಿಂದ ಆಳವಾದ ಕಂದರಗಳು, ಮಹಾಕಂದರ 'V' ಆಕಾರದ ಕಣಿವೆಗಳು,

ಜಲಪಾತೆಗಳು, (ಪಂಜಲ್ ಜಲಪಾತೆ, ನಯಾಗರ ಜಲಪಾತೆ, ಜೋಗ್ ಜಲಪಾತೆ ಇತ್ಯಾದಿ) ಮತ್ತು ಕುಂಭಕುಳಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ಭೂಸ್ವರೂಪಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ii) ಮಧ್ಯಕಣೀವೆ ಪಾತ್ರ : ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನದಿಯು ಮೈದಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ನದಿಯ ಪಾತ್ರದ ಇಳಿಜಾರು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ನೀರಿನ ವೇಗವೂ ಸಹ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು. ಪ್ರಥಾನ ನದಿಗೆ ಅನೇಕ ಉಪ ನದಿಗಳು ಸೇರುವುದರಿಂದ ನದಿಯ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚುವುದು. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನದಿಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು. ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇದರ ಸಂಚಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಹಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಭೂ ಸ್ವರೂಪಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಮೆಕ್ಕಲು ಬೀಸಣಿಗೆ, ನದಿಯ ತಿರುವುಗಳು ಮೊದಲಾದವು.

ನದಿ ಸಂಚಯನದಿಂದಾದ ಪ್ರಮುಖ ಭೂಸ್ವರೂಪಗಳು

iii) ಕೆಳಕಣೀವೆ ಪಾತ್ರ: ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನದಿಯು ಅತ್ಯಂತ ನಿರ್ಧಾನವಾಗಿ ಹರಿಯುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇಳಿಜಾರು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ನದಿಯ ಪಾತ್ರ ದೊಡ್ಡದಾಗುವುದು. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನದಿಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂಚಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು. ಕೆಳಕಣೀವೆ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹ ಮೈದಾನ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ದಡಕಟ್ಟಿ, ಶ್ಯಂಗ ಸರೋವರ, ಮುಖಿಜಭಾಮಿ, (ಸುಂದರಭಾನ ಸ್ನೇಹನದಿ ಮುಖಿಜಭಾಮಿ) ಮೊದಲಾದ ಭೂ ಸ್ವರೂಪಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

“ನದಿಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನದಿಯ ಅವರೆನ (fluvial cycle) ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.”

ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿ

ಅಳವೆ (Estuary): ನದಿಯು ಸಾಗರ ಅಥವಾ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಗಲವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಉಬ್ಬರವಿಳಿತ ಮುಖ ಭಾಗ.

ಮುಖಿಜ ಭಾಮಿ : ನದಿಯು ಸಮುದ್ರ ಸೇರುವ ಅಂತಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚಯದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಕೋನಾಕ್ಷತೀಯ ಮೈದಾನಗಳು.

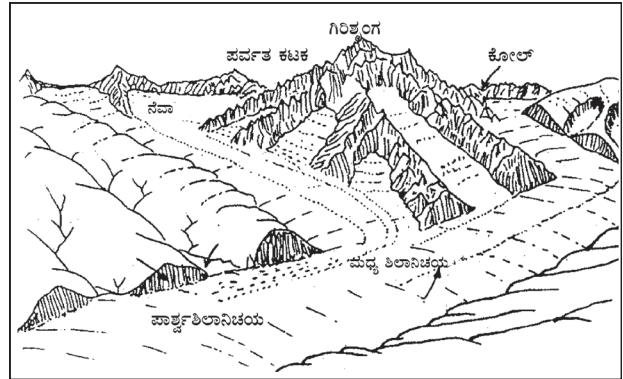
ಹಿಮನದಿ: ಪರ್ವತಗಳ ಅಡಿ ಎತ್ತರ ಭಾಗಗಳು ಮತ್ತು ಧೂವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀಗೆಲ್ಲು ಮತ್ತು ಹಿಮರಾಶಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಿಮರಾಶಿಯು ಅದರ ಭಾರ ಹಾಗೂ ಗುರುತ್ವಾಕಾರಣ ಬಲದಿಂದ ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾನವಾಗಿ ಜಾರುವುದನ್ನು “ಹಿಮನದಿ” ಎನ್ನುವರು.

ಹಿಮನದಿಯ ವಿಥಗಳು : ಹಿಮನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ವಿಥಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳೇಂದರೆ ಖಂಡಾಂತರ ಹಿಮನದಿ ಮತ್ತು ಪರವತ ಹಿಮನದಿ.

ಖಂಡಾಂತರ ಹಿಮನದಿ : ಧ್ವನಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಖಂಡಾಂತರ ಹಿಮನದಿ ಎನ್ನುವರು. ಉದಾ : ಗ್ರೀನ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ಮತ್ತು ಅಂಟಾರ್ಕ್‌ಷಿಕ್‌.

ಪರವತ ಅಥವಾ ಅಲ್ಪೈನ್ ಅಥವಾ ಕಣಿವೆ ಹಿಮನದಿಗಳು : ಎತ್ತರದ ಪರವತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಹಿಮನದಿಗಳನ್ನು ಪರವತ ಅಥವಾ ಕಣಿವೆ ಹಿಮನದಿ ಎನ್ನುವರು.

ಭೂ ನಗ್ನೀಕರಣದ ಕರ್ತೃವಾಗಿ ಹಿಮನದಿಯ ಸರ್ವತ, ಸಾಗಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಚಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಮನದಿಯ ಸರ್ವತಕಾರ್ಯ ಬಹುತೇಕ ಪಾಶ್ಚ ಕೊರೆತವಾಗಿರುವುದು. ಇದರಿಂದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭೂ ಸ್ವರೂಪಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳೇಂದರೆ: ಹಿಮಾಗಾರ, ಗಿರಿಶ್ರಂಗ, ಪರವತಕಟಕ, ಶಿಲಾಸೋಪಾನ, **U** ಆಕಾರದ ಕಣಿವೆ, ತೂಗುಕಣಿವೆ ಮೊದಲಾದವು.

ಹಿಮನದಿ

ಹಿಮನದಿಯ ಸಾಗಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಚಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು. ಸಂಚಯ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುವ ಮುಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪಗಳೇಂದರೆ ಶಿಲಾನಿಚಯಗಳು, ಸಪಾಕಾರದ ದಿಣ್ಣಗಳು, ರೇವೆಮಲ್ಲಿನ ಮೃದಾನಗಳು, ಶ್ರೀಕೋನಾಕೃತಿಯ ದಿಣ್ಣಗಳು ಹಾಗೂ ಹಿಮಜಲ ಪ್ರವಾಹ ಮೃದಾನಗಳು (out wash plains).

‘ಶಿಲಾನಿಚಯ’ಗಳು ಹಿಮೀಕರಣದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ಭೂ ಸ್ವರೂಪಗಳು. ಇವು ಹಿಮನದಿಯಿಂದ ಸಂಚಯಿತವಾಗಿರುವ ವಿವಿಧ ಆಕಾರ, ಗಾತ್ರದ ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದ ಶಿಲಾವಸ್ತುಗಳು. ಶಿಲಾನಿಚಯಗಳನ್ನು ಅವುಗಳು ಸಂಚಯಗೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಳದ ಆಧಾರದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ವಿಥಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಅವುಗಳೇಂದರೆ:

ಎ) ಪಾಶ್ಚ ಶಿಲಾನಿಚಯ: ಹಿಮನದಿಯ ಕಣಿವೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲಾವಸ್ತುಗಳು ಸಂಚಯವಾಗುವುದನ್ನು ಪಾಶ್ಚ ಶಿಲಾನಿಚಯ ಎನ್ನುವರು.

ಬಿ) ಮಧ್ಯ ಶಿಲಾನಿಚಯ: ಎರಡು ಹಿಮನದಿಗಳು ಸಂಧಿಸಿದಾಗ ಅವುಗಳ ಪಾಶ್ಚ ಶಿಲಾನಿಚಯಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಒಗ್ಗೂಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯ ಶಿಲಾನಿಚಯವೆಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಸಿ) ತಳದ ಶಿಲಾನಿಚಯ: ಹಿಮನದಿ ಕಣಿವೆಯ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಿಲಾವಸ್ತುಗಳು ಸಂಚಯವಾಗುವುದನ್ನು ತಳದ ಶಿಲಾನಿಚಯವೆನ್ನುವರು.

ಡಿ) ಅಂತ್ಯ ಶಿಲಾನಿಚಯ : ಇವು ಹಿಮನದಿಯ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚಯಗೊಂಡ ಶಿಲಾವಸ್ತುಗಳು.

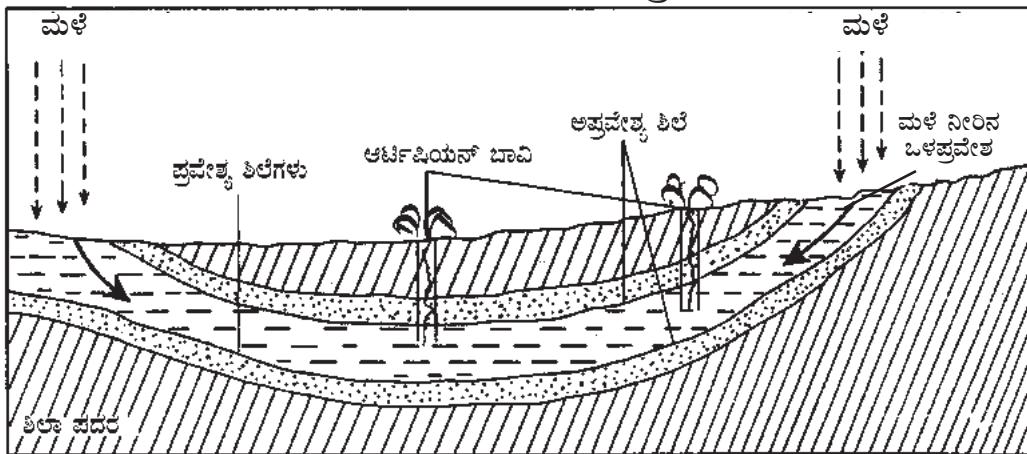
ಹಿಮನದಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹಿಮನದಿ ಅವರ್ತನ (Glacial Cycle) ವೆನ್ನುವರು.

ಅಂತರ್ಜಾಲ

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಮುಳೆಯ ನೀರಿನ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವು ಇಂಗಿ ಒಳಸೇರುವುದು. ಹೀಗೆ ಭೂ ಒಳಪಡರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿರುವ ನೀರನ್ನು ‘ಅಂತರ್ಜಾಲ’ವೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಅಂತರ್ಜಾಲವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸಬಹುದಾದ ಶಿಲಾಪಡರುಗಳನ್ನು ‘ಪ್ರವೇಶ್ಯ ಶಿಲೆ’ ಅಥವಾ ‘ವ್ಯಾಪ್ತಿಶಿಲೆ’ಗಳೆನ್ನುವರು. ಅಂತರ್ಜಾಲವು ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾರದ ಶಿಲಾಪಡರಗಳನ್ನು ‘ಅಪ್ರವೇಶ್ಯ’ ಅಥವಾ ‘ಅವ್ಯಾಪ್ತ’ ಶಿಲೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಕೆಲವು ಪ್ರವೇಶ್ಯ ಶಿಲೆಗಳು ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಂತರ್ಜಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ‘ಜಲಜಶಿಲೆ’ ಎನ್ನುವರು. ಪ್ರವೇಶ್ಯ ಶಿಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಾದ ನೀರು ಕೆಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಹೊರಬಿಳುವುದು. ಹೀಗೆ ಅಂತರ್ಜಾಲವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಹೊರಬಿಳುವುದನ್ನು ‘ಚಿಲುಮೆ’ (Spring) ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಚಿಲುಮೆಗಳ ವಿಧಗಳು

- 1) ನಿರಂತರ ಚಿಲುಮೆಗಳು: ಈ ಚಿಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಷದ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅಂತರ್ಜಾಲವು ಹೊರಬಿಳುವುದು.
- 2) ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಚಿಲುಮೆಗಳು: ಈ ಚಿಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಷದ ಕೆಲವುಕಾಲ (ಮಳ್ಗಾಲ) ಮಾತ್ರ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಹೊರಬಿಳುವುದು. ಇನ್ನುಳಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬತ್ತಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.
- 3) ಬಿಸಿನೀರಿನ ಚಿಲುಮೆಗಳು: ಈ ಚಿಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಸಿನೀರು ಹೊರಬಿಳುವುದು. ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- 4) ಗೇಸರ್: ಈ ಚಿಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಸಿನೀರು ನೀರಾವಿಯೊಡನೆ ಆಗಿಂದಾಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಎತ್ತರದವರೆಗೆ ಚಿಮ್ಮುವುದು. ಉದಾ: ಯು.ಎಸ್.ಎ.ಯಲ್ಲಿರುವ ‘ಬ್ಲೌ ಫೇತ್ ಪುಲ್’ ಗೇಸರ್.
- 5) ಆಟಿಸಿಯನ್ ಬಾವಿ: ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲಾಪಡರುಗಳು ಹೋಗುಣಿಯಾಕಾರದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ರವೇಶ್ಯ ಶಿಲಾ ಪದರಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಕೆಳಗೆ ಅಪ್ರವೇಶ್ಯ ಶಿಲಾಪಡರುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇಂಥಕ ಶಿಲಾಪಡರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಅಂತರ್ಜಾಲವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಹೊರಬಿಳಲಾರದು. ಇಂಥಕ ಕಡೆ ಪ್ರವೇಶ್ಯ ಶಿಲೆಯವರೆಗೆ ರಂದ್ರವನ್ನು ಕೊರಡಾಗ ನೀರು ಹೊರಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಆಟಿಸಿಯನ್ ಬಾವಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಇವುಗಳು ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

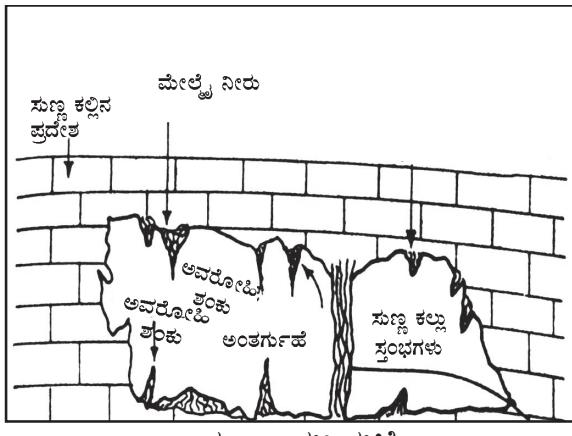

ಆಟಿಸಿಯನ್ ಬಾವಿಗಳು

ಅಂತರ್ಜಾಲವು ಸರ್ವತ್ವ ಮತ್ತು ಸಂಚಯನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು. ಸುಣಿಕಲ್ಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಾಲಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಥಮ ವಾಗಿರುವುದು. ಅಂತರ್ಜಾಲಕಾರ್ಯದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತ ವಾಗುವ ಭೂ ಸ್ವರೂಪಗಳೆಂದರೆ ಲೆಪೀಸ್, ನುಂಗುಬಿಲ, ಅಂತರ್ಗ್ರಹ, ಆರೋಹಿ ಮತ್ತು ಅವರೋಹಿ ಶಂಕುಗಳು, ಸುಣಿಕಲ್ಲಿನ ಸ್ತಂಭಗಳು ಮೊದಲಾದವು.

ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿ – ಸುಣಿಕಲ್ಲಿನ ಗುಹೆಗಳು.

1. ಆಕಳೆ ಗವಿ (ಲಳಳಿ) ಗುಹೆಗಳು – ಕನಾರಟಿಕದ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ
2. ಬೇಲಂ ಮತ್ತು ಬೋರ್ಬು ಗುಹೆಗಳು – ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ.

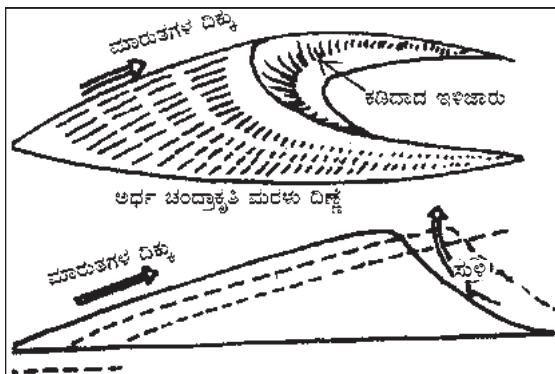

ಅಂತರ್ಜಾಲ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವ ಭೂಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಕಾಷ್ಣಿಟೋಪೋಗ್ರಾಫಿ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಮಾರುತಗಳು

ಮಾರುತಗಳ ನಗ್ನೀಕರಣದ ಕಾರ್ಯವು ಶುಷ್ಕ ಅಥವಾ ಮರುಭೂಮಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮರುಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಡೆತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಬೀಸುವ ಮಾರುತಗಳು, ಭೂಮೇಲ್ಪೈಯನ್ನು ಸವೇಸಿ, ಸಾಗಿಸಿ ಅನಂತರ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಚಯಿಸಿ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಭೂ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾರುತದ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುವ ಮುಖ್ಯ ಭೂಸ್ವರೂಪಗಳೆಂದರೆ : i) ನಾಯಿಕೊಡೆ (ಅಣಬೆಯಾಕಾರದ ಶೀಲೆ) ಶಿಲಾಪೀಠ, ಶಿಲಾದ್ವಿಪ, ಮರುಳು ದಿಣ್ಣೆಗಳ – ನೀಳಮರಳು ದಿಣ್ಣೆ ಅಡ್ಡಮರಳು ದಿಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಅಧರ ಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯ ಮರುಳು ದಿಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಲೋಯಸ್ ಮೈದಾನ ಮೊದಲಾದವು.

ಅಧರ ಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯ ಮರುಳು ದಿಣ್ಣೆಗಳು ಮರುಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವಿಶೇಷ ಭೂ ಸ್ವರೂಪಗಳು. ಮರುಭೂಮಿಗಳ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ನುಱುಪಾದ ಹಳ್ಳಿಬಣ್ಣದ ಮಣಿನ ಕಣಗಳಿಂದ ಸಂಚಯಗೊಂಡ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ‘ಲೋಯಸ್’ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಉದಾ: ಜೀನಾದ ಲೋಯಸ್ ಮೈದಾನ.

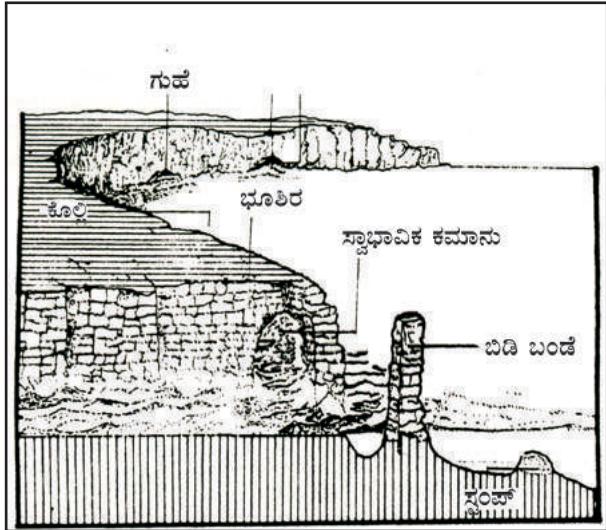

ಅಧರ ಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯ ಮರುಳು ದಿಣ್ಣೆ

ಮಾರುತಗಳ ನಗ್ನೀಕರಣದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾರುತದ ಆವರ್ತನ-(ಇಯೋಲಿಯನ್ ಸೈಕಲ್)-ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳು

ವಿವಿಧ ಭೂನಗ್ನಿಕರಣ ಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳು ಹೊಡ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಬಾಹ್ಯ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳು ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲಾಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಏರು ತಗ್ಗುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದು. ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವ ಪ್ರಮುಖ ಭೂಸ್ವರೂಪಗಳಿಂದರೆ— ಶಿಲಾಪ್ರಪಾತ ಸಮುದ್ರಗುಹೆಗಳು, ಸಮುದ್ರ ಬಿಡಿಬಂಡೆ, ಸಮುದ್ರಕರ್ಮಾನು, ಭೂಶಿರ, ಮರಳು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿಗಳು, ಮರಳುದಂಡೆಗಳು, ಲಗೂನ್ ಸರೋವರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳು

ಅಭಾಷಗಳು

I. ಬಿಟ್ಟೆರುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾದ ಪದಗಳಿಂದ ಭರ್ತಿಸಾಡಿ.

- ‘ಭೂವಿಂಡಗಳು’ ಮೇಲ್ವಿಚರು ಎಂದು _____ ನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ತಗ್ಗಾದ, ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿ ದ್ವಾರವನ್ನು _____ ಎನ್ನುವರು.
- ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಾನಿಕಾರಕ ಭೂಕಂಪನ ಅಲೆಗಳಿಂದರೆ _____ .
- ಆರೋಹಿ ಮತ್ತು ಅವರೋಹಿ ಶಂಕುಗಳು _____ ನಗ್ನೀಕರಣ ಕರ್ತೃವಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತವೆ.
- ಮರಳು ದಂಡೆಗಳು _____ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

II. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಭೂಮಿಯ ಅಂತರಾಳದ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಪದರುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
- ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿಯ ವಿಧಗಳನ್ನು ಹೇಸರಿಸಿ.
- ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಮುಖ ಭೂಕಂಪ ವಲಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
- ಶಿಧಿಲೀಕರಣ ಎಂದರೇನು? ಶಿಧಿಲೀಕರಣದ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ವಿಧಗಳನ್ನು ಹೇಸರಿಸಿ.
- ಭೂನಗ್ನೀಕರಣದ ಕರ್ತೃವಾಗಿ ನದಿಗಳು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಭೂಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಸರಿಸಿ.

III. ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಅ

1. ಸೈಮಾ
2. ಮರಳುಗಲ್ಲು
3. ಹೊರ ಕೇಂದ್ರ
4. ಗೇಸರ್
5. ಲೋಯೆಸ್

ಬ

- ಅ) ಭೂಕಂಪ
- ಆ) ಹಳದಿಮಣ್ಣ
- ಇ) ಸಾಗರೀಕ ವಲಯದ ಮೇಲ್ಮದರು
- ಈ) ಕಣತಿಲೆ
- ಉ) ಅಂತರ್ಜಾಲ

IV. ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯೇತಿಸಿ.

1. ಜಲಜಶೀಲಿಗಳು
2. ಪೇಸಿಫಿಕ್ ಅಗ್ನಿವೃತ್ತಿ
3. ಭೌತಿಕ ಶಿಥಿಲೀಕರಣ
4. ಶೀಲಾನಿಚಯಗಳು
5. ಇಂಗಾಲಾಧಿಕ್ಯ ಶಿಲೆಗಳು
6. ಸುನಾಮಿ
7. ಖಂಡಾತರ ಹಿಮನದಿ
8. ಬಿಸಿನೀರಿನ ಚಿಲುಮೆ

V. ನೆನಪಿನಲ್ಲಿದೆಹೇಳಿದ ಅಂಶಗಳು.

1. ನಿಘೇ
2. ಚೊಣಾಧಿಕ್ಯ ಮತ್ತು ಮೃಣಾಯ ಶಿಲೆಗಳು
3. ಭೂರಚನಾ ಶಕ್ತಿಗಳು
4. ಪರ್ವತ ಹಿಮನದಿ
5. ಮಾರುತ ಕಾರ್ಯದ ಆವರ್ತನ
6. ಸಮುದ್ರ ತೀರಗಳು

VI. ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು.

1. ನಿಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ವಿವಿಧ ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಹೆಸರಿಸಿ.
2. ಸಮೀಪದ ಜಲಪಾಠಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಅವು ಹೇಗೆ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ

ಅಧ್ಯಾಯ - 1

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಚಯ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯತ್ತೇವೆ.

- ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು.
- ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಾಯನ ಮಹತ್ತ.
- ಮೂಲ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು.
- ಸೂಕ್ತ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಮಹತ್ತ

ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾವು ವಿವಿಧ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ‘ಸರಕುಗಳು’ ಮತ್ತು ‘ಸೇವೆಗಳು’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಸರಕುಗಳು ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಗೋಚರಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿದ್ದ ಅವು ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ, ಪುಸ್ತಕ, ಸ್ಯೇಕಲ್, ಪ್ರೋನ್, ಟಿವಿ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೊಂದೆಚೆ, ಸೇವೆಗಳು ಅಗೋಚರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಅವುಗಳು ಕೂಡ ನಮಗೆ ಬಳಕೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವವು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಕ್ತಿ, ಸಾರಿಗೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಹೊಲಿಗೆ, ಸಂಗೀತ, ಮೊಬೈಲ್ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರಾತ್ಮಕ ಸೇವೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನಾವು ಬಳಕೆ ಮಾಡುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವೆಗಳಾಗಿವೆ. ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡುವವರನ್ನು ‘ಗ್ರಾಹಕರು’ ಹಾಗೂ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವವರನ್ನು ‘ಉತ್ಪಾದಕರು’ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಇರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸಾರಿಗೆದಾರರಿಗೆ, ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಂಗಡಿಕಾರರಿಗೆ ‘ವಿತರಕರು’ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಗತ್ಯವಾದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನಾವು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ‘ಬೆಲೆ’ ನೀಡಿ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಇದು ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಪಡಿಸಿದ ಸರಕು ಅಥವಾ ಸೇವೆಗಳ ಪೂಲ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ವಿವಿಧ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ನಮಗೆ ಹೊ ಬೇಕು. ಹಾಗಾದರೆ, ಹಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆಯುವುದು? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೊಡಗುತ್ತೇವೆ ಅಥವಾ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗುತ್ತೇವೆ. ‘ಉದ್ಯೋಗ’ದಿಂದ ನಾವು ‘ಆದಾಯ’ವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಆದಾಯವನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿದಾಗ ಅದು ಉತ್ಪಾದಕರ ಮತ್ತು ವಿತರಕರ ಆದಾಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಸರಕಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಭರ್ತೃತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ತಮ ರಸ್ತೆಗಳು, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಕ್ತಿಯಂತಹ ಮೂಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸರಕಾರವು ತಾನು ಒದಗಿಸುವ ಸರಕುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ‘ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಆದುದರಿಂದ, ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಉತ್ಪಾದಕರ, ವಿತರಕರ, ಗ್ರಾಹಕರ ಮತ್ತು ಸರಕಾರದ ನಡುವಿನ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಆದಾಯ ಗಳಿಕೆ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಮೂಲ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಇಂತಹ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಧ್ಯಾಯನವನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಷಯ ಅಥವಾ ಉತ್ಪಾದನೆ, ವಿತರಣೆ ಮತ್ತು ಸರಕು-ಸೇವೆಗಳ ಬಳಕೆ ಕುರಿತು ಅಭ್ಯಸಿಸುವ ವಿಜ್ಞಾನವೆಂದು ವರ್ಣಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ನಾವು ಬಯಸುವ ಎಲ್ಲ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ಹಣವು ಮಿಶ್ರವಾಗಿದೆ ಅಥವಾ ‘ಕೊರತೆ’ಯಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದಾಗಿ, ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದುದನ್ನು ಹೊದಲು ಆಯ್ದು ಮಾಡಿ ಕಡಿಮೆ ಅಗತ್ಯವಾದುದರ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಮುಂದೂಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ, ಆಹಾರವು ಚಲನಚಿಕಿತ್ಸಿಂತಹ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವವಾದುದು; ತ್ರಾಯಿಕರನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ದಕ್ಷಿಂತ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವವಾದುದು; ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಮಹತ್ವದ್ದು ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದನ್ನು ‘ಅದ್ಯತೆ’ ನೀಡುವುದು ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಅದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲ (ಹಣ) ವನ್ನು ನಾವು ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ, ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಕೊರತೆಯಿದ್ದಾಗಿ ನಾವು ಹೆಚ್ಚು ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಮಹತ್ವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಆಯ್ದುಗಳು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಎದುರಿಸುವ ಮೂಲಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿದ್ದು ಅವು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ಆಗಿವೆ.

ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿ : ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ರೂ.20 ಇದೆ ಎನ್ನೋಣ. ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಕರು ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ನೀವು ಇತ್ತೀಚೆನ ಚಲನಚಿಕಿತ್ಸವನ್ನು ನೋಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿರುತ್ತಿರಿ, ತಲೆನೋವಿಗೆ ಬೈಷಣಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತಿರಿ, ನೀವು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಮತ್ತು ನೀವು ಹಸಿದ್ದಿರಿ ಕೂಡ. ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ರೂ.20ರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆಗ ನೀವು ಯಾವ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಹೊದಲು ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಿ, ಸಂತರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಎಂಬುದರ ಆಯ್ದು ಮಾಡುತ್ತಿರಿ. ಅಂದರೆ, ನೀವು ಮೊದಲಿಗೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ತಿಂಬುತ್ತಿರಿ, ಕೆಲವು ಮಾತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಿ ಮತ್ತು ಸಂತರದಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಹಣ ಲಿಚ್ಚು ಮಾಡುವಿರಿ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಚಲನಚಿತ್ರ ನೋಡುವುದನ್ನು ಮುಂದೂಡುತ್ತಿರಿ. ಇದನ್ನೇ ಅದ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಬಳಿಯಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು (ರೂ.20) ವಿನಿಯೋಗಿಸುವುದು ಆಗಿದೆ.

“ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಜನರು ತಮ್ಮ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು ಮಿಶ್ರವಾಗಿರುವ ಅಥವಾ ಕೊರತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ”. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ವಿವಿಧ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದರೂ, ಮೇಲೆನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಂದ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು :

“ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅದ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿಷಯವೇ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ” – ಆದಂ ಸ್ಕ್ರಿತ (1776) (ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಪಿತಾಮಹ).

“ಜನರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವನದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅದ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ” – ಆಂತ್ರೇಡಾ ಮಾಷ್ಟಾಲ್ (1890).

“ವಿವಿಧ ಉಪಯುಕ್ತಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕೊರತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮತ್ತು ಮಾನವನ ಅಪರಿಮಿತ ಬಯಕೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮಾನವನ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಅದ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿಜ್ಞಾನವೇ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ” – ಲಿಯೋನಿಲ್ ರಾಬಿನ್ (1932).

“ವಿವಿಧ ಸಮಾಜಗಳ ಕೊರತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಉಪಯುಕ್ತ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವಿತರಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವ ವಿಷಯವೇ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ” – ಪಾಲ್.ಎ. ಸಾಮ್ಯಾಯ್ಲಸನ್ (1948).

‘ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಎಕನಾಮಿಕ್ ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದದ ಕನ್ನಡ ರೂಪವಾಗಿದ್ದು, ಆ ಪದವು ಗ್ರೀಕ್ ಪದ ‘ಓಕೋನ್’ ಅಂದರೆ ‘ಕುಟುಂಬ’ ಮತ್ತು ‘ನೋಮೋಸ್’ ಅಂದರೆ ‘ನಿರ್ವಹಣೆ’ ಎಂಬ ಪದಗಳಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು “ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆ” ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದು ಕುಟುಂಬದ ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿದ್ದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದೇ ನಿಯಮವನ್ನು ಇಡೀ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅನ್ಯಾಯಿಸಿದಾಗ, ಜನರ ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ಸಮಾಜವು ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ‘ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ’ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ :

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನವು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದು.

- ಅಪರಿಮಿತ ಬಯಕೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹೊರತೆಯನ್ನು ಪರಿಗಳಿಸುವುದು;
- ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಆರ್ಥಿಕ ಮಹತ್ವವಾದುದು ಮತ್ತು ಯಾವುದು ಕಡಿಮೆ ಮಹತ್ವವಾದುದು ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವುದು;
- ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮಿಶನ್‌ಯೆ (ಉಳಿತಾಯ) ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ದಕ್ಷತೆಯ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು;
- ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಏಳಿಗಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದು;
- ಸರ್ಕಾರದ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪರ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು;
- ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾದಂತಹ ಬಡತನ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಹಣದುಭ್ರರ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲು;
- ರಾಷ್ಟ್ರದ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಉತ್ತಮ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನವು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಲ್ಲದೇ ಲಾಭದಾಯಕವು ಆಗಿದೆ—ಎ.ಸಿ.ಎಂ.ಎ

ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ನಾವು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಹಲವಾರು ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಪೂರ್ವಕೆಯ ಮಿಶನ್‌ಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳು ಉಚಿತವಾಗಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ನಾವು ಹಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಇಂಥ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಸರಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳು ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಶ್ರಮವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತೇವೆ ಹಾಗೂ ಆ ಹಣದಿಂದ ನಮ್ಮ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು, ಹಣ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕೂಸ್ಥರ ನಾವು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ವಿವಿಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಈ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು.

- i. **ಉತ್ಪಾದನೆ:** ಸರಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳು ಉತ್ಪಾದಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು. ಉದಾ: ಕೈಗಿಲ್ಲ, ಪಶುಸಂಗೊಪನೆ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ಅರಣ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಸಾರಿಗೆ, ಸಂಪರ್ಕ, ಇತ್ಯಾದಿ.
- ii. **ಅನುಭೋಗ:** ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದು ಮಾನವರ ಅನುಭೋಗದ ಸಲುವಾಗಿ. ಮಾನವನು ತನ್ನ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅನುಭೋಗ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- iii. **ವಿನಿಮಯ:** ಉತ್ಪಾದಕರು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಮಾರುಕಟ್ಟಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಾರಿಗೆ, ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಕಾರ್ಯಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.
- iv. **ಹಂಚಿಕೆ :** ಸರಕುಗಳ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ ಪಡೆದ ಆದಾಯವನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳಿಗೆ (ಭೂಮಿ, ಶ್ರಮ, ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಉದ್ದಮಶೀಲತೆ ಅಥವಾ ಸಂಫಳನೆ) ಹಂಚಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಆದಾಯವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಂಚಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳಿಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಲವಾರು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಆರ್ಥಿಕವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಆಗಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಪಾಠ ನೀಡಿದರೆ ಅದು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅದೇ ಶಿಕ್ಷಕ ಪಾಠ ಹೇಳಲು ಶುಲ್ಕವನ್ನು ವಿಧಿಸಿದರೆ ಅದು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಮಾನವನ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅದು ಒಷಳ ವಿಶಾಲವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ, ವಿವಿಧ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು, ಅದನ್ನು ‘ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ (ಮ್ಯೂಕ್ಲೋ)’ ಮತ್ತು ‘ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ (ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ಕ್ಲೋ)’ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ : ಸೂಕ್ಷ್ಮ (ಮ್ಯೂಕ್ಲೋ) ಎಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಜಿಕ್ಕದು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಅತ್ಯಂತ ಜಿಕ್ಕ ಘಟಕಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ನೀವು ಮೊದಲು ಕಲಿತಂತೆ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕುರಿತಾದ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸಮಾಜದ ಅಳಿ ಜಿಕ್ಕ ಘಟಕಗಳಾದಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಉಪಯೋಗದ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಕೆಲವು ನಿರ್ಧಾರಗಳಿಂದರೆ –

- (1) ನಿಮ್ಮ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಲು ನೀವು ವಿವಿಧ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಬಯಕೆಯನ್ನು ನೀವು ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸುವಿರಿ? ನಿದ್ರಾಪ್ರಯೋಗ ಸರಕು ಅಥವಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಎಷ್ಟು ಬೆಲೆಯನ್ನು ನೀವು ಕೊಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿರಿ? ನೀವು ಎಷ್ಟು ಘಂಟೆಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಿಸುವಿರಿ? ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು

ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅನುಭೋಗದಿಂದ ಗರಿಷ್ಟ ತ್ವರಿತ ಪಡೆಯಲು ಈ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

- (2) ಒಂದು ಉದ್ದಮ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಒಂದು ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕವಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮತ್ತು ಸರಕು ಅಥವಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ದರ್ಶಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕನಿಷ್ಠ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಅದು ನಿರ್ದರ್ಶಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- (3) ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಯು ಕೊಳ್ಳಲಾಗುವ ಮತ್ತು ಮಾರುವವರ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಹೇಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ? ಯಾವ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪರಸ್ಪರ ಒಬ್ಬಗೆಯಾಗುವ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ? ಎಂಬುದು ಕೂಡ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ.

ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ : ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ (ಮ್ಯಾಕ್ಸೋ) ಎಂಬುದು ಒಬ್ಬ ಆಧಾರ ದೊಡ್ಡದು ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಸಮಾಜ ಅರ್ಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರ ಅರ್ಥವಾ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಬೃಹತ್ತಾದುದು. ಕೆಲವು ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಮಗ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಆರ್ಥಿಕ ನಿರ್ಧಾರಗಳು ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯ ವಸ್ತುವಾಗಿವೆ. ಇಡೀ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಉಂಟು ಮಾಡುವಂತಹ ಆರ್ಥಿಕ ನಿರ್ಧಾರಗಳಾದಂತಹ ತೆರಿಗೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸರಕುಗಳು ಹಾಗೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಪರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲಿನ ವೆಚ್ಚ, ಹಣದುಬ್ಬರದ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಂತಹ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಒಬ್ಬ ಕೊಳ್ಳಲಾಗುವ ಮತ್ತು ಮಾರುವವನಾಗಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡುವಳಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು ಆಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಕೊಳ್ಳಲಾಗುವನಾಗಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸರಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವ ವೆಚ್ಚವು ಆತನ/ಅವಳ ಅನುಭೋಗದ ವೆಚ್ಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅನುಭೋಗ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೂಡಿಸಿದಾಗ ನಮಗೆ ಒಟ್ಟು ಅನುಭೋಗಿ ವೆಚ್ಚ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೂಡಿಸಿದಾಗ ನಮಗೆ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ ಅರ್ಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಗ್ರ ಅಂಶಗಳ -ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಒಟ್ಟು ಅನುಭೋಗಿ ವೆಚ್ಚ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಹಣದುಬ್ಬರ ಅರ್ಥವಾ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನವು ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಕಾರಣ, ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಿಸುವುದರಿಂದ ಅವು ಕೂಡ ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಭಾಗವಾಗಿವೆ. ಆದಾಗ್ಯ ಎರಡೂ ವಿಭಾಗಗಳು ಮಹತ್ವವಾಗಿವೆ.

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿರಲಿ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಮರದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೆ ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಇಡೀ ಅರಣ್ಯದ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ; ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕ್ರಮಿಯ ನೋಟವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರೆ ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪಕ್ಷ ನೋಟವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೂಲ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಅವು ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯ ಆಯ್ದೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಒತ್ತಡ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇದು ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ ಮಟ್ಟದ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

- i. ಏನನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು? ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಒಂದು ಸಮಾಜವು ಯಾವ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು ಅಥವಾ ಶಸ್ತರಗಳೋ? ಕ್ರಷಿ ಸರಕುಗಳೋ ಅಥವಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾರ್ಥಿ ಸರಕುಗಳೋ? ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಅಥವಾ ಅರೋಗ್ಯವೇ? ಅನುಭೋಗಿ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕಾ? ಸರಕುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ವಿಧಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣವು ಒಂದು ಕಡೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಜನರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ.
- ii. ಹೇಗೆ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು? ನಿರ್ದರ್ಶಿತ ಸರಕನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಹಲವಾರು ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ. ನಿಶ್ಚಿತ ಪ್ರಮಾಣದ ಸರಕು ಅಥವಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವಿವಿಧ ಸಂಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಉತ್ಪಾದನಾ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರಮದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಳಕೆಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ (ಶ್ರಮ ಸಾಂದ್ರ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ) ಅಥವಾ ಬಂಡವಾಳದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಳಕೆಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ (ಬಂಡವಾಳ ಸಾಂದ್ರ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ) ಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಮಾಜವು ನಿರ್ದರ್ಶಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕನಿಷ್ಠ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ದಕ್ಷ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಅತ್ಯವಶವಾಗಿದೆ.
- iii. ಯಾರಿಗಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು? ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಯಾರು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ? ಇದು ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಿರಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ಆಹಾರ ಲಭ್ಯತೆ, ಮೂಲ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅರೋಗ್ಯ ಮುಂತಾದವರ್ಗಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ಸಮಾಜವು ವಿವಿಧ ಕೊರತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸರಕುಗಳು ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಜನರ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದುದರಿಂದ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನವು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪ್ರಚಲಿತ ಉಪಯೋಗ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ದಕ್ಷ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸಜ್ಜರು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಈ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಯೋಗಕ್ಕೇಮವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅಭಾವಸಂಗಳು

I. ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟರುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತಪಡಗಳಿಂದ ಭರ್ತಿಸಾಡಿ.

1. ‘ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ’ ಎಂಬ ಪದವು ಗ್ರೀಕ್ ಮೂಲ ಪದಗಳಾದ _____ ಮತ್ತು _____ ಬಂದಿದೆ.
2. _____ ನೀಡುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

3. ಸೂಕ್ತ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು _____ ಘಟಕಗಳ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ.
4. ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು _____ ಘಟಕಗಳ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ.

II. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೇನು?
2. ಕೊರತೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿ.
3. ವಿವಿಧ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.
4. ನೀವು ಒಂದು ಪೆನ್ನ ಖಿರೀದಿ ಮಾಡಿದಾಗ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಯಾವ ಶಾಖೆಯ ನಿಮ್ಮ
ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ?
5. ಸೂಕ್ತ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೇನು?

III. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರತಿಯೋಂದನ್ನು ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ

1. ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಯಾವುವು?
2. ನಾವು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಏಕೆ ಮಾಡಬೇಕು?
3. ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ತಿಳಿಸಿರಿ.
4. ಮೂಲ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಯಾವುವು?
5. ಸರ್ಕಾರವು ಯಾವ ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ?

IV. ಸಲಹಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು.

1. ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.
2. ನಿಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಜನರು ತೊಡಗಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.
3. ನೀವು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಅನುಭೋಗಿಸುವ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.
4. ರೈತರು ಯಾವ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಿವಿಧ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳ ಬಳಕೆ ಕುರಿತಾದ ನಿರ್ಣಯ ಹೇಗೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ.
5. ನಿಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ? ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ನಡೆಸಿರಿ.

ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾರಗಳು

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯತ್ತೇವೆ.

- ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾರಗಳು.
- ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಧಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಗುಣ-ದೋಷಗಳು.
- ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ರಚನೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು.

ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಂಘಟನೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ನೀವು ಕಲಿತಿರುವಂತೆ, ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕೊರತೆಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರಕು-ಸೇವೆಗಳನ್ನು ವಿರೀದಿಸಿ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಆದಾಯ ಹೊಂದಲು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರು. ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜನರು ತೊಡಗಿಕೊಂಡ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಮಟ್ಟದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಅವರ ಆದಾಯವು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ (ಉದಾ: ತಂತ್ರಾಂಶ (ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್) ಅಭಿವೃದ್ಧಿ) ಆದಾಯವು ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಮತ್ತು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾದರೆ ಕೃಷಿಯಂಥ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದಾಯವು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು ಮಂದಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ, ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ದೇಶೀಯಾಗಿ, ಅವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿ ವೇಗವಾಗಿ ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿ ನಿರ್ಧಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆಯತ್ತವೆ. ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯತ್ತಿರುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಉಳಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಒಡೆತನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೂ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಖಾಸಗಿ ಒಡೆತನ ಅಥವಾ ಸಾಮೂಹಿಕ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು. ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಘಟಕಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೂ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಗ್ರಾಮ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಜಿಲ್ಲಾ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ, ರಾಜ್ಯ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಉದಾ: ಕನಾರ್ಕ) ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಉದಾ: ಭಾರತ)ಗಳು ಇದ್ದು ಅವು ವಿವಿಧ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿರಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಟ್ಟವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಹಲವಾರು ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ.

ಅರ್ಥ : ಮಾನವನ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೆರಿಸಲು ರಚಿಸಿದ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಒಂದು ಸಂಘಟನೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಬಹುದು. ಎ.ಜಿ.ಬ್ರೋನ್‌ರವರ ಪ್ರಕಾರ ಜನರಿಗೆ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಲು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಜೀವನೋಪಾಯ ಗಳಿಸಲು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿವಿಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವು ಗಮನಿಸಿರಬಹುದು. ಇದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಮಯದಿಂದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪುರಾತನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನೋಪಾಯದ ಮೂಲಗಳು ಸರಳವಾಗಿದ್ದವು, ನಾಗರಿಕತೆ ಬೆಳೆದಂತೆ ಅವು ಸಂಕೇರ್ಣವಾಗುತ್ತ ಸಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನೋಪಾಯದ ಗಳಿಕೆಯು ನ್ಯಾಯಸಮೂಹ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವಾದ ಅಂದರೆ ದರೋಡೆ, ಅಕ್ರಮ ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆಗಳಿಂದ

ಸ್ವಂತಕ್ಕಾಗಿ ಆದಾಯ ಗಳಿಕೆಯಾದರೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಾನಿಕಾರಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಪುಗಳನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಯೋಗಕ್ಕೇಮುವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬಹುದು. ಈ ರೀತಿ ವಿವರಿಸಿದಾಗ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕೆಳಗಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ:

1. ಒಂದು ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಅಪುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.
2. ಒಂದು ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ರಚನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, 1950ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು ಆದರೆ, 2015ರಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಆಯೋಗ ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಫ್ಟ್‌ಪಿಲ್ತವಾಯಿತು. ಅದರಂತೆ, 1917ರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕಶಾಹಿ (ಕಮ್ಯೂನಿಸಂ) ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಳವಡಿಕೆಯಾಗಿ 1989ರಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಬದಲಾಯಿಸಲಬೇಕಿತು. ಮೊದಲು, ಸಾಟ ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿಯು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು, ಆದರೆ ಇಂದು ಹಣವಿಲ್ಲದೇ ಯಾವ ವ್ಯವಹಾರವೂ ಜರುಗುವುದಿಲ್ಲ.
3. ಉತ್ಪಾದನೆ, ಅನುಭೋಗ ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆಗಳು ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಶ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ.
4. ವಿವಿಧ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಿರಂತರ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಪ್ರಾಧಿಕಿ (ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಆಧಾರಿತ) ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ (ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಸೇವೆ ಆಧಾರಿತ) ವಲಯದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅದರಂತೆ, ಉತ್ಪಾದನಾ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಕೂಡ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.
5. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಉತ್ಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಅನುಭೋಗಿಗಳಿರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ಪಾದಕರಾಗಿ ಅವರು ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅನುಭೋಗಿಗಳಾಗಿ ಅಪುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅನುಭೋಗಿಗಳೇ, ಆದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಉತ್ಪಾದಕರೂ ಇದ್ದಾರೆ.
6. ಆಧುನಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಲವಾರು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ನಾವು ಭಾರತೀಯ ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ (RBI), ಭಾರತೀಯ ಷೇರು ವಿನಿಮಯ ಮಂಡಳಿ (SEBI), ಜಾಗತಿಕ ಬ್ಯಾಂಕು, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಣಕಾಸು ನಿಧಿ (IMF), ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಘಟನೆ (WTO), ದಾಸ್ತಿಂ ಏಷ್ಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಹಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆ (SAARC), ಏಷ್ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ (ADB), ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಅವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಪೋಲಾಪಿಸುತ್ತವೆ.

RBI	: Reserve Bank of India
SEBI	: Securities Exchange Board of India,
IMF	: International Monetary Fund
WTO	: World Trade Organization,
SAARC	: South Asian Association for Regional Co-operation
ADB	: Asian Development Bank

ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ, ಸಮಾಜವಾದಿ ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು

ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಧನಗಳ ಒಡೆತನ ಅಲ್ಲದೆ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ, ಸಮಾಜವಾದಿ ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಅರ್ಥ, ಲಕ್ಷಣಗಳು, ಗುಣ ಮತ್ತು ದೋಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯೋಣ.

ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಧನಗಳ ಒಡೆತನ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಇದನ್ನು ಮುಕ್ತ ಉದ್ಯಮ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪವು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

- ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿ:** ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅವರ ಇಚ್ಛೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು, ಗಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಮರಣದ ನಂತರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಲು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಅವರವರ ಸ್ವಂತ ಲಾಭಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದ, ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದುವ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಭಾವನೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಉದ್ಯಮದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ:** ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಯಾವುದೇ ಉದ್ದೋಜ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಸರಕು ಅಥವಾ ಸೇವೆಯ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಬಳಸಬಹುದು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಆಯ್ದೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕ ಲಾಭ ಪಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾರಾಟಮಾಡಬಹುದು.
- ಅನುಭೋಗಿಯ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ:** ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಭೋಗಿಯೇ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಮಗೆ ಗರಿಷ್ಟ ಶೈಲಿ ನೀಡುವ ಸರಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲೆ ವಚ್ಚೆ ಮಾಡಲು ಅವರು ಸ್ವತಂತ್ರರಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾರಾಟಮಾಡಬಹುದು.
- ಲಾಭದ ಉದ್ದೇಶ:** ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಪದ್ದತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸ್ವಾಧೀನ ಮತ್ತು ಕ್ರೋಡಿಕರಣದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಬಂಧ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವ-ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವರ್ಗ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಉತ್ತಾದಕರು ಕನಿಷ್ಠ ವೆಚ್ಚೆ ಮಾಡಿ ಗರಿಷ್ಠ ಆದಾಯ ಹಾಗೂ ಗರಿಷ್ಠ ಲಾಭ ಹೊಂದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

- v. ಪ್ರೈಪೋಟೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟಿಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಲೆಗಳು: ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಲಾಭ ಗಳಿಸಲು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಆಯ್ದೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಲು ಸ್ವತಂತ್ರರುವುದರಿಂದ ತೀವ್ರ ಪೆಪೋಟೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಬೆಲೆ ನಿರ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಶಕ್ತಿಗಳಾದ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವೆಕೆಗಳು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ.
- vi. ಸರ್ಕಾರದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ: ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ಬೆಲೆ ಪದ್ಧತಿಯು ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರಣೆ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಅರ್ಥವಾ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ, ಜನರ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಸ್ಕ್ರಿಯ ಪಾತ್ರದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಮನಗಾಣಲಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಅದರ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಕ್ರಮೇಣ ಹೆಚ್ಚಿಗೆದ್ದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಈಗ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಮೇರಿಕ ಹಾಗೂ ಯುರೋಪೊನ ಬಹಳಷ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಸಮಾಜವಾದಿ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಸಮಾಜದ ಸಮಗ್ರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ತಾದಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಒಡೆತನ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸಮಾಜವಾದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಯೋಜನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜವಾದಿ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ:

- i. **ಉತ್ತಾದನಾ ಸಾಧನಗಳ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಾಮೂಹಿಕ ಒಡೆತನ :** ಸಮಾಜವಾದಿ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಾದನಾ ಸಾಧನಗಳ ಒಡೆತನವನ್ನು ಜನರ ಪರವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವೇ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತಿನ ಒಡೆತನವು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ii. **ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಲ್ಯಾಣದ ಉದ್ದೇಶ :** ಜನರ ಕಲ್ಯಾಣನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಅವರ ಪರವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ತಾದನಾ ಪ್ರಮಾಣ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ.
- iii. **ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನೆ :** ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆದೃತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆದೃತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆದೃತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜಲಿತ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ

ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟಕೊಂಡು ಉತ್ಪಾದನೆ, ಅನುಭೋಗ ಮತ್ತು ಹಾಡಿಕೆ ಕುರಿತಂತೆ ಎಲ್ಲ ಆರ್ಥಿಕ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜವಾದಿ ಆರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟಿಗಳ ಪಾತ್ರವು ಸಂಕುಚಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

- iv. **ಅಸಮಾನತೆಯ ಕುಗ್ಗುವಿಕೆ :** ಸಮಾಜವಾದಿ ಆರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಆಸ್ವದ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯು ಕುಗ್ಗುತ್ತದೆ.
- v. **ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ :** ಸಮಾಜವಾದಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಹ ದುಡಿಮೆಗಾರರೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ದ್ವಿತೀಯ ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ರಷ್ಯಾ, ಚೀನಾ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಯುರೋಪೊನ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸಮಾಜವಾದವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಆದರೆ 1990ರ ಉದಾರೀಕರಣದ ಅಲೆಯು ಈ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿ ಈಗ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಹೇಳುವಿಕೆಯಿಂದಿದೆ.

ಮಿಶ್ರ ಆರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಮಿಶ್ರ ಆರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಾದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಉತ್ತಮ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಆರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಕ್ತ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಾದಿ ಆರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸರ್ಕಾರಿ ನಿಯಂತ್ರಣಾಗಳ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಆರ್ಥಿಕ ಪದ್ಧತಿ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಿಶ್ರ ಆರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

- i. **ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳ ಸಹಅಸ್ತಿತ್ವ:** ಲಾಭದ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿರುವ ಖಾಸಗಿ ಉದ್ಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಪರ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದ ಸರ್ಕಾರದ ಒಂದೆತನದ ಉದ್ಯಮಗಳು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಖಾಸಗಿ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯಗಳರಡರ ಕಾರ್ಯಕ್ರೇತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಆರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ಯೋಜನಾ ಸಾಧನವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಸೆನ್ನ, ತೆರಿಗೆ, ಬೆಲೆ, ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ವಿತ್ತ ನೀತಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
- ii. **ಪ್ರೇಯಕ್ಕಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ:** ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಯನುಸಾರ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಅನುಭೋಗವನ್ನು ಆಯ್ದು ಮಾಡಲು ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ಪಾದಕರು ಅನುಭೋಗಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಶೋಷಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಜನರ ಯೋಗಕ್ಕೇಮವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಸರ್ಕಾರವು ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಈ ನೀಯಮಗಳು, ನಿಯಂತ್ರಣಾಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ಬಂಧಗಳ ಜೊಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯವು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.
- iii. **ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆ :** ಆರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪರ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಯೋಜನಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತನ್ಮೂಲಕ ಖಾಸಗಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯಗಳ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯವು

ನೇರವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿದ್ದು, ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಗುರಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಯವಿರುವುದಿನಿಂದಲೇ, ಖಾಸಗಿ ವಲಯವು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳು, ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಧನಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರೋಫಿಲ್ಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

- iv. ಬೆಲೆ ನೀತಿ :** ಮಿಶ್ರ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ನೀತಿಗಳು ಬೆಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನಾಹಾರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಸರಕು ಅರ್ಥವಾ ಸೇವೆಗಳ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರವೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಬೆಲೆಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ (ಉದಾ: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರೈಲುಗಳು).

ಮಿಶ್ರ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಭಾರತವು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ ಆಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳ ಕಾರ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ತಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇವತ್ತು, ಜಗತ್ತಿನ ಬಹುತೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಸತ್ಯಾರ್ಥಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಟ್ಟದ ಆರ್ಥಾರದ ಮೇಲೆ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳು

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಟ್ಟದ ಆರ್ಥಾರದ ಮೇಲೆ ಅಂದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ತಲಾ ಆದಾಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಎರಡು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳು (i) ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು (ii) ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಅರ್ಥಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ತಲಾ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಹೊಡಿಕೆ ಹೊಂದಿದ್ದು ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅರ್ಥಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಂಡವಾಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ತರబೇತಿ ಹೊಂದಿದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಒಳ್ಳೆಯ ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಇದ್ದು ಕಡಿಮೆ ಜನನ ದರ, ಕಡಿಮೆ ಮರಣ ದರ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಶಿಶು ಮರಣ ದರ ಇವೆ. ಅವು ಸದ್ಯಾಧವಾದ ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ಮಾರುಕಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಕ್ಷೇಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಉನ್ನತ ಜೀವನಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಣಿಯ ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಅರೆ ಅನಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ, ಹಿಂದುಳಿದ ಅರ್ಥವಾ ಬಡ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಎಂದು ಸಹ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ತಲಾ ಆದಾಯಗಳು ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳು ಕಡಿಮೆ ಉಳಿತಾಯ, ಹೊಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ನಿರ್ಮಾಣದೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ಕೈಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇಗಾರಿಕೆ ವಲಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೈಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ರಿಪ್ರೋದ್ವಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ, ಅವು ಕಡಿಮೆ ಜೀವನಮಟ್ಟ, ಅನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಅಸ್ವೇಚ್ಛಾ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಾರದ ಶಿಶು ಮರಣ, ಅರ್ಥಿಕ ಜನನ ಮತ್ತು ಮರಣ ದರಗಳು ಮತ್ತು ದುರುಪ್ಯಾದ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳಿಂದ ಬಾಧಿತವಾಗಿವೆ.

ಮಿಶ್ರ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಭಾರತ

ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನಾ ಅನುದಾನ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು

ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳೆರಡೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಾರತವು ಮಿಶ್ರ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ ಆಗಿದೆ. ಭಾರತವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮತ್ತು ತ್ವರಿತಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಲು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಜೀವನ ಮಾಡಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಸಲುವಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದ ನಂತರ ಮಿಶ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಭಾರತದ ಮಿಶ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

- ಈ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳ ಸಹಾಯತೆ :** ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ 1948 ಮತ್ತು 1956ರ ಕ್ರಾರಿಕೆ ನೀತಿಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ವಿಸ್ತೃತ ಪಾತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳ ಸಹಾಯತೆಯನ್ನು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಭಾರೀ ಕ್ರಾರಿಕೆಗಳಿಂದಿವು. ಆದರೆ, 1990ರಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಉದಾರೀಕರಣ ನೀತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.
- ಇಂದಿನಾಧಾರಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ :** ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮತ್ತು ಜನರ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ, ಸಂಪಿಠಾನದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರ ನೀತಿಯ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು 1950ರಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗವು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು, ಅನೇಕ ವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ತಂದಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳು ಭಾರತದ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲಗೊಳಿಸಿದೆ. 2015ರಲ್ಲಿ, ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗದ ಬದಲಾಗಿ (NITI - National Institution for Transforming India) ಭಾರತದ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಎಂಬ ಹೊಸ ಸಂಸ್ಥೆ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದ ಯೋಜನೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು: (a) ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ; (b) ಆಧುನಿಕರಣ; (c) ಸ್ವಾವಲಂಬನ; (d) ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ; (e) ಬಡತನ ನಿರ್ಮಾಣಲನೆ; (f) ಪ್ರಾಣೋದ್ಯೋಗ ಸಾಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು (g) ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳಾದ ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟಿ, ವಸತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸಮರ್ಪಕ ಪೂರ್ವೇಕೆ.

- ಈ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಪಾತ್ರ :** ಭಾರತದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯವು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಆದಾಯ ಹಾಗೂ ಸಂಪತ್ತಿನ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕುಗಿಸಿದೆ. ಇದು (ಅ) ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ; (ಬ) ಮೂಲ ಮತ್ತು ಭಾರೀ ಕ್ರಾರಿಕೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ; (ಕ) ಹಲವಾರು ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಾರಿಕೆಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ; ಮತ್ತು (ಡ) ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟಿ ಜಟಿಲವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಗಮನಾರ್ಹ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದೆ.
- ಈ) ಖಾಸಗಿ ವಲಯ :** ಕೇವಲ ಕ್ರಾರಿಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ, ಕ್ರಾಂತಿ, ಸಣ್ಣ ಕ್ರಾರಿಕೆ, ವ್ಯಾಪಾರ, ವಸತಿ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿನ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಜಟಿಲವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಖಾಸಗಿ ವಲಯ ನಿರ್ವಹಣಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಾನವ ಶಕ್ತಿಯ ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಬದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಖಾಸಗಿ ವಲಯವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಹಲವಾರು ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಆ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಮೊದಲು ಇದ್ದಂತೆ ಈಗ ಕರಿಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲ.

v) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳ ಸಮನ್ವಯತೆ : ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿಗಳಿರುವ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಆದಾಗ್ಯೂ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಪಾತ್ರ ಕುಗ್ಗಿತ್ತಿದ್ದು, ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಸಾಧನ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಮುಖ ವಲಯಗಳ ಮೇಲೆ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ತೀವ್ರಗತಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ತಗ್ಗಿಸುವಿಕೆ, ಸಮರ್ಪೋಲಿತ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳ ಸ್ವಷ್ಟಿ, ಆಮದು ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ರಪ್ತಿ ಉತ್ತೇಜನ, ಹಾಗೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸದುಪಯೋಗದ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಅಂತಹೇ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯವು ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದಲ್ಲಿನ ಅಂತರಗಳನ್ನು ತುಂಬಿತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಪೋಲಿತ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಮಹತ್ವರವಾದ ಹೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಪ್ರಮುಖ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಉಕ್ಕಿ, ವಿದ್ಯುತ್ಪಣಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಭಾವಿ ವಲಯಗಳ ಉತ್ಪನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದಿದೆ.

ಆದರೆ, ದೋಷಪೂರಿತ ಬೆಲೆ ನೀತಿ; ಅಧಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ; ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬ ನೀತಿ; ಮಿತಿಮೀರಿದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ; ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವದ ಕೊರತೆ; ಮತ್ತು ಸಾಮಧ್ಯದ ಅರೆ ಉಪಯೋಗಗಳಂತಹ ಹಲವಾರು ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯವು ಉತ್ತಮ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಷ್ಟದಲ್ಲಿ ನರಭೂವಂತಾಗಿದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ, 1980ರಿಂದೀಚೆಗೆ ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಹಲವಾರು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು ಮತ್ತು 1991ರ ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರණಾ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿಕರಣವು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಲ್ಲಿನ ತನ್ನ ಫೇರುಗಳನ್ನು ಖಾಸಗಿಯವರಿಗೆ ಮಾರುತ್ತಲಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಒಂಡವಾಳ ಹಿಂತೆಗೆತ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

I. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಪದಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರಿ.

1. ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯು _____ ಸಂಘರ್ಷನೆಯ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.
2. ನೀತಿ ಆಯೋಗವನ್ನು _____ ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.
3. ಮುಕ್ತ ಉದ್ಯಮವು _____ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.
4. ಒಂಡವಾಳ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ _____ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.
5. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳ ಸಹ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು _____ ದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

II. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಸಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದರೇನು?
2. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.
3. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ದೋಷಗಳು ಯಾವುವು?
4. ಯೋಜನೆ ಎಂದರೇನು?
5. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಟ್ಟದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ?
6. ಮಿಶ್ರ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನಿ ವಲಯದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಹೇಗೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ?
7. ಹೂಡಿಕೆ ಹಿಂತೆಗೆತ ಎಂದರೇನು?
8. ಭಾರತವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದು ಏಕೆ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ?

III. ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯ

1. ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಯೋಜನೆಗಳ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.

IV. ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

1. ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಉದ್ದ್ಯಮಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿ.

ವ್ಯವಹಾರ ಅಧ್ಯಯನ

ಅಧ್ಯಾಯ - 1

ವಾಣಿಜ್ಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಾಟಕಗಳು

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ.

- ವ್ಯವಹಾರ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಭೂತ ಅಂಶಗಳಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಿಧಗಳು.
- ವ್ಯವಹಾರದ ವಿಕಸನವು ಬೇಳೆದುಬಂದ ಹಂತಗಳು.
- ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯದ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ.
- ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ.

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರ ಅಧ್ಯಯನದ ಕೆಲವು ಮೂಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯೋಣ. ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ವ್ಯವಹಾರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ವ್ಯವಹಾರ ಎಂಬ ಪದವು ಸದಾ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ “BUSY” ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನವು ಆಹಾರ, ಉಡುಪು ಮತ್ತು ವಸತಿ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ನಮಗೆ ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರತಿನಿಶ್ಠೆದ ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ವಸ್ತುಗಳು ಅವಶ್ಯವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ನಾವು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಈ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾದ ಜಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಂದ ಅಧವಾ ಉತ್ಪಾದಕರಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರ ವಿವಿಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ವ್ಯವಹಾರ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೂ ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ವ್ಯವಹಾರವು ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆಯು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತ ಮಾನವನ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ.

ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು : ಮಾನವನಿಗೆ ಅನೇಕ ಬಯಕೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ವ್ಯವಸಾಯ ಮತ್ತು ಕ್ರಾಂತಿಕೆಗಳಿಂದ ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಸ್ತುಗಳ ವಿತರಣೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಅನೇಕ ಸೇವೆಗಳು ಕೂಡ ಅವಶ್ಯವಾಗಿವೆ. ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಅವುಗಳ ವಿತರಣೆ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿನ್ನುತ್ತೇವೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿಧಗಳು : ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮೂರು ವಿಧಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಯಾವುವೆಂದರೆ;

1. ವ್ಯವಹಾರ 2. ವ್ಯಾಪಾರ 3. ಉದ್ಯೋಗ

1. ವ್ಯವಹಾರವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಅಂಗಡಿಗಳು
2. ವ್ಯತ್ಯಿಷ್ಟ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ತಜ್ಜ್ಞ ಪರಿಣಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ವಕೀಲರು, ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧಕರು, ವೈದ್ಯರು, ಆಡಳಿತ ಸಲಹಕಾರರು, ಇತ್ಯಾದಿ.

3. ಉದ್ಯೋಗ ಅಥವಾ ಸೇವೆಗಳು ವೇತನ ಅಥವಾ ಕೂಲಿಯ ಪ್ರತಿಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗದಾತನು ವಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಉದ್ಯೋಗಿಯು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಬೇಸಾಯ ಕಾಮೀಕರು, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರು.

ನಿರ್ಮಿತ ತಿಳಿದರಲ್ಲಿ

ಉದ್ಯೋಗದಾತನನ್ನು ಉದ್ಯಮಪತಿ ಅಥವಾ ಯಜಮಾನನೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವನು ವೇತನ ಅಥವಾ ಕೂಲಿ ಕೊಟ್ಟಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು. ಉದ್ಯೋಗಿ ಎಂದರೆ ಉದ್ಯೋಗದಾತ ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ವೇತನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವವನು, ಇವನನ್ನು ನೋಕರನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ವಿನಿಮಯ : ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ವಿತರಣೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ವಿನಿಮಯ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ವಿನಿಮಯವು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಗಳ ಮಧ್ಯ ಒಂದು ಕೊಂಡಿಯಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೋ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತಾವುದೋ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಲು ಹೋಗಿ ಸೇರಬೇಕು. ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕರು ಮಾರುಕಟ್ಟಿ ಪರಿಶೀಲನೆ, ಸಾಗಾಣಿಕೆ, ಬೆಲೆಯ ನಿರ್ಧಾರ, ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಹೀರಾತು, ಹಣಕಾಸಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳು ವಸ್ತುಗಳ ವಿನಿಮಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಈಗ ವಸ್ತುಗಳ ವಿನಿಮಯ ಸುಲಭವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಹಣಕ್ಕೆ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿಯೇ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ನಿರ್ಮಿತ ತಿಳಿದರಲ್ಲಿ.

ಬಳಕೆಯನ್ನು ಅನುಭೋಗವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅನುಭೋಗವೆಂದರೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಒಂದು ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಅನುಭೋಗಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಭೋಗಿ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಹಕನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ವ್ಯವಹಾರದ ವಿಕಸನ ಮತ್ತು ಬಳಬಣಿಗೆ

ವ್ಯವಹಾರವೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಯಾವುದೇ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ವ್ಯವಹಾರವು ಉತ್ಪಾದನೆ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ವಿಮೆ ಏಜನ್ಸಿ, ಜಾಹೀರಾತು, ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಹೊಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಅದು ಕ್ರಮೇಣ ಬೆಳಿದು ಬಂದ ದಾರಿಯನ್ನು ‘ವಿಕಸನ’ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ವಾಣಿಜ್ಯದ ವಿಕಸನವನ್ನು ವ್ಯವಹಾರದ ಇತಿಹಾಸ ಎಂದೂ ಕರೆಯಬಹುದು. ವಾಣಿಜ್ಯವು ವ್ಯವಹಾರದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಇದರ ಚಟುವಟಿಕೆ ವಸ್ತುಗಳ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ವಿತರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ವ್ಯವಹಾರದ ವಿಕಸನವು ಅನೇಕ ಹಂತಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಂದು ನಿಂತಿದೆ. ಈ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು ಯಾವುದೆಂದರೆ :

1. ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಹಂತ	2. ಪ್ರಾಣಿ ಸಾಕಾಶಕೆಯ ಹಂತ
3. ಕೃಷಿ ಅಥವಾ ಬೇಸಾಯದ ಹಂತ	4. ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಕಾರಿ ಹಂತ
5. ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ ಹಂತ	6. ಹಣದ ಆರ್ಥಿಕಶಕ್ತಿಯ ಹಂತ
7. ಪಟ್ಟಣದ ಆರ್ಥಿಕ ಹಂತ	8. ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪಾರದ ಹಂತ.

ಈ ಹಂತಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಹಿಗೆ.

1. ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಹಂತ: ಇದನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೊದಲ ಹಂತವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವರು ಅಲ್ಲಿಮಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಜಾಗದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಜಾಗಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನದಿ, ಕೊಳಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೆಡ್ಡೆ ಗೊಸು, ಹಣ್ಣ ಮತ್ತು ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಆರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮಾಂಸ, ಗೆಡ್ಡೆ ಗೊಸುಗಳು, ಮೀನು ಅವರ ಆಹಾರವಾಗಿತ್ತು. ಚಳಿ ಗಾಳಿ ಮಳೆಗಳಿಂದ ರಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚರ್ಮ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮರದ ಪ್ರೇರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

2. ಪ್ರಾಣಿ ಸಾಕಣಿಕೆಯ ಹಂತ: ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಾನವರು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುವುದನ್ನು ಕಲಿತರು. ಮೊದಲು ದನಗಳು, ಕುರಿಗಳು, ಮೇಕೆಗಳು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಹೊದಿಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದ್ದವು. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇವಿಗಾಗಿ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಜಾಗದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಜಾಗಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಾನವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಿದರು. ಆದರೂ ವಾರ್ಷಿಕ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

3. ಕೃಷಿ ಅಥವಾ ಬೇಸಾಯ ಹಂತ: ಪ್ರಾಣಿ ಸಾಕಣಿಕೆಯ ಹಂತದ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮಾನವರು ಕೆಲವು ಬೆಳಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ಕಲಿತರು. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದರು. ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದು ಮೊದಲಾಯಿತು. ವಾರ್ಷಿಕ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಗ್ರಾಮಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಶ್ರಮದ ವಿಭಜನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

4. ಕುಶಲ ಕರ್ಮಗಳ ಹಂತ: ಬೇಸಾಯಗಾರರಿಗೆ ಹಲವು ಉಪಕರಣಗಳು ಬೇಕಾದವು. ವಾಸಕ್ಕೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಜನರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಕೆಲವರು ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಮುಂತಾದ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇವರನ್ನು ಕುಶಲ ಕರ್ಮಗಳಿಂದು ಕರೆದರು. ಇವರು ಬೇಸಾಯಗಾರರಿಗೆ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅವರಿಂದ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿ ರೂಡಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಇಂದೂ ಸಹ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವೃತ್ತಿ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಸಾಫಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ವೃತ್ತಿ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಬಹಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದವು.

5. ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಹಂತ: ಶ್ರಮ ವಿಭಜನೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ವೇಗವಾಗಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿಗೆ ‘ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದುರಾದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಹಿಗೆ.

• ಬಯಕೆಗಳ ಮರು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಕೊರತೆ: ಉದಾ: ಒಬ್ಬ ರೈತನಲ್ಲಿ ಭತ್ತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಗೋಧಿ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ, ಗೋಧಿ ಇರುವವನು ಭತ್ತವನ್ನು ಗೋಧಿಗೆ ವಿನಿಮಯಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಇದನ್ನು ಬಯಕೆಗಳ ಸರಿಹೊಂದುವಿಕೆ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಒಂದು ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಪದಾರ್ಥ ಪಡೆಯಲು ಬಯಕೆಗಳು ಸರಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಉದಾ: ಭತ್ತದ ರೈತನಿಗೆ ಗೋಧಿ ಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಗೋಧಿ ಉಳ್ಳ ರೈತನಿಗೆ ಜೋಳ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಭತ್ತಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಗೋಧಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

• ಮೌಲ್ಯದ ಅಳತೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು : ಒಂದು ಮಾಪನ ಭತ್ತಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಮಾಪನ ಗೋಧಿ ಅಥವಾ ಒಂದು ಹಸುವಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಕುರಿಗಳು ಎಂಬ ಕಿಮ್ಮತೆನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

• ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸುವ ಕೊರತೆ : ಒಂದು ಹಸುವಿಗೆ ಸರಿ ಹೊಂದುವಂತೆ ಕುರಿಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

• ವಸ್ತುಗಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆಯ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹದ ಸಮಸ್ಯೆ : ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುವುದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದುವುದು ಕೊಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

6. ಹಣದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಂತ : ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಾರಿಸಲು ಅನೇಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಯಿತು. ಉದಾ: ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜರ್ಮನ್, ಕವಡೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಂತರ ಲೋಹಗಳು ರೂಡಿಗೆ ಬಂದವು. ಲೋಹಗಳನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತೂಕ ಹಾಗೂ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ತಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ರಮೇಣ ತಾಮ್ರ, ಬೆಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳು ರೂಡಿಗೆ ಬಂದವು. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗೆ ಕಾಗದದ ಹಣ ಚಾಲನೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಈ ಕಾಗದದ ಹಣಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರಾಣಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿದ್ದು ಇದು ಸಂಕೇತದ ಹಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಚೆಕ್ಕುಗಳು, ಡ್ರಾಫ್ಟ್‌ಗಳು, ವಾಗ್ನನ ಪತ್ರಗಳು, ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಡೆಬಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಮುಂತಾದ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಹಣ ಜಾಲಿಯಲ್ಲಿದೆ.

7. ಪಟ್ಟಣಗಳ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಹಂತ: ವಿನಿಮಯಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಹಣ ಬಳಸುವ ಪದ್ಧತಿ ರೂಡಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ವಾಣಿಜ್ಯದ ಪ್ರಗತಿ ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಜನರು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ವಸ್ತುಗಳ ವಿನಿಮಯಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಾದವು. ಕ್ರಮೇಣ ಈ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಪಟ್ಟಣಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತಗೊಂಡವು ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವೇನುವ ಕೇಂದ್ರಗಳಾದವು. ವ್ಯಾಪಾರಗಾರರು ಅಷ್ಟಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಇವರು ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆಗೆ ಬರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಚ್ಚಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ತಯಾರಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯವು ಬಹುವಿಧಿ ಹೊಂದಿತು ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಉದ್ದಗಲಕ್ಷ್ಯ ಬೆಳೆದವು.

8. ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಹಂತ: ಸಾ.ಶ. 15 ಮತ್ತು 16ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗೋಳಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಕೊಲಂಬಸ್ ಅಮೆರಿಕವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದನು. ವಾಸ್ತುಡಾಗಾಮನು

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಸಮುದ್ರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದನು. ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ದೇಶದ ಮೆಗಲನ್ಸುನು ಸ್ವೇನ್ ದೇಶದ ದೊರೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿಶ್ವಪರ್ಯಾಟನೆಗಾಗಿ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವೇನ್‌ನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೇರಿಕಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಭೂತೀರವನ್ನು ದಾಟಿ ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಸಾಗರವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಫಿಲಿಫ್ಯೂನ್ ದ್ವೀಪಗಳನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಅವನ ಹಡಗು ‘ವಿಕ್ಸೋರಿಯ’ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಸ್ವೇನ್ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿತು. ಇದು ವಿಶ್ವಪರ್ಯಾಟನೆ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲ ಹಡಗಾಯಿತು.

ಬ್ರಿಟನ್‌ನಲ್ಲಾದ ಕ್ರಿಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಹಾಗೂ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅನ್ನೇಷಣೆಗಳು ವಾಣಿಜ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವು. ಉತ್ತಾದನೆಯು ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇತರ ದೇಶಗಳ ಬೇಡಿಕೆಗಾಗಿಯೂ ಉತ್ತಾದಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಗುಣಮಟ್ಟದ ವಸ್ತುಗಳು ಯಂತ್ರಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಾದನೆಯಾಗಲು ಆರಂಭವಾಗಿ ಅಂತಾರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಂಟಾದ ತೀವ್ರಗತಿಯ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಕಸನಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ತಾದನೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ ವಿಶ್ವದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು.

ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯದ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ

ವ್ಯಾಪಾರವೆಂದರೆ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡು ಮತ್ತು ಮಾರುಪುದೇ ಆಗಿದೆ. ವಾಣಿಜ್ಯವೆಂದರೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಪೂರಕವಾದ ಇತರೆ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಪೂರಕ ಅಂಶಗಳಾವುವೆಂದರೆ ಸಾಗಾಣಿಕೆ, ವಿಮೆ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ಉಗ್ರಾಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಜಾಹೀರಾತು ಮುಂತಾದವು. ಇವುಗಳನ್ನು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸೇವೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಪಾರಗಾರರು ಗ್ರಾಹಕರ ಇಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಅನುದಿನಪೂ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇತರೇ ಅನೇಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯಾಪಾರ ಸುಗಮವಾಗಿ ಸಾಗಲು ಸಹಕರಿಸುವ ಸೇವೆಗಳಾದ ಸಾಗಾಣಿಕೆಯು ಸರಕುಗಳನ್ನು ಉತ್ತಾದನೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ತಲುಪಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಾದಕರಿಗೆ ಅಥವಾ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಣ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಗಾಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಶೇಖರಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಾಗಲಿ ಸರಕುಗಳು ನಾಶ ಹೊಂದಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ನಷ್ಟವನ್ನು ಏಮಾ ಕಂಪನಿಗಳು ತುಂಬಿ ಕೊಡುಪುಡರ ಮೂಲಕ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೋ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಾದನೆಯಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತಾಪುದೋ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಉಗ್ರಾಣಗಳು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸರಕುಗಳ ಶೇಖರಣೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಜಾಹೀರಾತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸೇವೆಗಳು ವಾಣಿಜ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳಿಂದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತವೆ.

ವಾಣಿಜ್ಯದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ : ವಾಣಿಜ್ಯವು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿದೆ. ಕ್ರಿಗಾರಿಕೆಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿರುವ ಜನರನ್ನು

ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಡಲು ಸಹಕರಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಷಯಗಳ ವಿನಿಮಯದ ಮೂಲಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಕರ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸುಂಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಪಾಲನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಇಪ್ಪತ್ತಾಂದನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ

21ನೇ ಶತಮಾನವನ್ನು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಯುಗವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂತರ್ಜಾಲ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ವಿಮಾನೋದಯ ಖಾಸಗಿಕರಣ, ಟೆಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾನಾನ್ ಜಾಹೀರಾತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಗ್ರಾಹಕನು ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಅತಿ ಶೀಪ್ರವಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ.

ಗ್ರಾಹಕರು ವಿಶ್ವದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಟೆಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಅತಿ ವೇಗವಾಗಿ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ಉತ್ಪಾದಕರು ವಿದ್ಯಾನಾನ್ ಜಾಹೀರಾತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿದೆಯಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಇವುಗಳಿಂದ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವ ಮಾರುಕಟ್ಟಿಗೆ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಂಪನಿಗಳು ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದು ವಿಶೇಷ ಗುಣಮಟ್ಟದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ದರದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಪೂರ್ವಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ದಾಖಲಾಗಿ ಹಾಕುತ್ತೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

I. ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುವ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಪರಿಯಾದ ಪದಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರಿ.

1. ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಅಥವಾ ವಿಶ್ವ ವ್ಯಯಕ್ಕಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು _____ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.
2. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳ ವಿನಿಮಯ _____ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು.
3. ಕಾಗದದ ಹಣಕ್ಕೆ ದೇಶದ _____ ಪ್ರಾಂತ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ.
4. ವಾಣಿಜ್ಯ ವಿಕಸನದ _____ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು.
5. ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಹಂತಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ _____ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು.
6. ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ _____ ಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

II. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರತಿಯೋಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೆಂದರೇನು?
2. ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯಗಳ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಸಿ.

3. ಪದಾರ್ಥಗಳ ನೇರ ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿ ಎಂದರೇನು?
4. ಉದ್ಯೋಗ ಎಂದರೇನು?
5. ವ್ಯಾಪಾರ ಪೂರಕಗಳೆಂದರೇನು? ಅವು ಯಾವುವು?
6. ವೃತ್ತಿ ಸಂಘರ್ಷಗಳೆಂದರೇನು?

III. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

- 1 ನಮ್ಮ ದ್ಯುನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆ ಹೇಗೆ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ?
- 2 ಏಷಿಧ ಬಗೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- 3 ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾವುವು? ಹಣ ಮಾಡ್ಯಾಮ ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರಾರಿಸುತ್ತದೆ?
- 4 ವಾಣಿಜ್ಯ ವಿಕಸನದ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುವು ಯಾವುವು? ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

IV. ಚಟುವಟಿಕೆ.

1. ನಿಮ್ಮ ಉಂಟಾದ ಕಂಡುಬರುವ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ, ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ. ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆಯಿರಿ.
